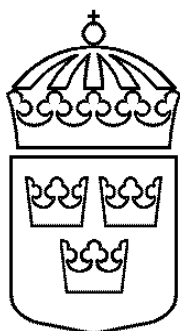

Regeringens proposition 2002/03:1

Budgetpropositionen för 2003

Förslag till statsbudget för 2003, finansplan, skattefrågor, ändrade
anslag för 2002

Regeringens proposition 2002/03:1

Budgetpropositionen för 2003

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 6 § regeringsformen sitt förslag till statsbudget för 2003.

Stockholm den 3 oktober 2002

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen sitt förslag till statens inkomster och utgifter för 2003. Vidare presenteras en finansplan, förslag till utgiftstak för staten för åren 2002–2004 och förslag till hur utgifterna 2003 skall fördelas på utgiftsområden.

Regeringen lämnar också förslag till åtgärder på skatteområdet med effekt från 2003.

Regeringen presenterar vidare en prognos för statsbudgeten för 2002 samt föreslår ändrade anslag på tilläggsbudget för 2002.

I bilaga 1 redovisas specifikation av statsbudgetens anslag och inkomstitlar för 2003. I bilaga 2 redovisas en bedömning av den internationella och svenska ekonomins utveckling t.o.m. 2004.

Förslag till statsbudget för budgetåret 2003

Utgifter m.m.

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	7 349 618
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 078 095
Utgiftsområde 3	Skatt, tull och exekution	8 265 923
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	24 584 790
Utgiftsområde 5	Internationell samverkan	1 284 511
Utgiftsområde 6	Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 704 155
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	17 140 303
Utgiftsområde 8	Invandrare och flyktingar	7 128 370
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	33 170 735
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	119 398 964
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	52 547 320
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	52 889 100
Utgiftsområde 13	Arbetsmarknad	60 306 689
Utgiftsområde 14	Arbetsliv	1 147 627
Utgiftsområde 15	Studiestöd	21 849 680
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	42 386 673
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 357 903
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 482 356
Utgiftsområde 19	Regional utjämning och utveckling	3 607 776
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	3 335 075
Utgiftsområde 21	Energi	1 687 366
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	25 858 344
Utgiftsområde 23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	10 460 479
Utgiftsområde 24	Näringsliv	3 542 675
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	68 030 664
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	54 450 000
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 695 000
Summa utgiftsområden		715 740 191
Minskning av anslagsbehållningar		370 466
Summa utgifter		716 110 657
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		12 047 000
Kassamässig korrigerering		-13 400 000
Summa		714 757 657

Inkomster m.m.*Tusental kronor*

Inkomsttyp 1000	Skatter m.m.	637 458 790
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	28 502 360
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	2 325 641
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	6 347 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	11 646 700

Summa inkomster	701 280 491
Beräknat lånebehov	13 477 166
Summa	714 757 657

Innehållsförteckning

1	Finansplan	17
1.1	Ansvar och samarbete	17
1.2	Det ekonomiska läget.....	18
1.2.1	Internationell ekonomisk utveckling	18
1.2.2	Svensk ekonomisk utveckling.....	18
1.2.3	Tre scenarier	19
1.3	Den ekonomiska politiken.....	20
1.3.1	Sunda offentliga finanser	20
1.3.2	Stabila priser.....	22
1.3.3	En väl fungerande lönebildning.....	22
1.4	Arbete och tillväxt.....	23
1.5	Reformer.....	25
1.5.1	Barn och unga - vår framtid.....	27
1.5.2	De äldres trygghet skall stärkas.....	27
1.5.3	Ökade resurser till vården och omsorgen.....	28
1.5.4	Sverige – ett kunskapssamhälle.....	28
1.6	Krafttag mot ohälsa.....	28
1.7	Rättvisa skatter	31
1.8	Hållbar utveckling.....	34
1.9	Ett Sverige för alla	36
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	41
3	Lagförslag.....	49
3.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	49
3.2	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	51
3.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.....	53
3.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation.....	54
3.5	Förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2004 års taxering, m.m.	55
3.6	Lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna.....	56
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.....	57
3.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall	71
3.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus	72

3.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt.....	73
3.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel.....	74
3.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	75
4	Budgetpolitiska mål och statsbudgeten	79
4.1	Budgetpolitiska mål	79
4.1.1	Utgiftstak för staten	81
4.1.2	Beräkning av den offentliga sektorns utgifter.....	82
4.1.3	Överskott i offentliga sektorns finanser	83
4.2	Makroekonomiska förutsättningar.....	84
4.3	Politiska prioriteringar.....	85
4.4	Statsbudgetens utveckling.....	93
4.4.1	Uppföljning av statsbudgeten för 2002	93
4.4.2	Statsbudgetens inkomster	94
4.4.3	Statsbudgetens utgifter.....	95
4.4.4	Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden	98
4.5	Kommunsektorns finanser.....	102
4.6	Ålderspensionssystemet	104
4.7	Den offentliga sektorns finanser.....	104
4.8	Internationella jämförelser av offentliga utgifter.....	106
5	Inkomster	111
5.1	Inledning.....	111
5.1.1	Makroekonomiska förutsättningar.....	114
5.1.2	Regeländringar	114
5.1.3	Osäkerhet i skatteberäkningen	114
5.2	Offentliga sektorns skatter – periodiserad redovisning	116
5.2.1	Inkomstskatt hushåll	116
5.2.2	Inkomstskatt företag	119
5.2.3	Socialavgifter och löneskatter	120
5.2.4	Egendomsskatter.....	121
5.2.5	Skatt på varor och tjänster.....	122
5.2.6	Övriga skatter.....	125
5.3	Offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna.....	126
5.4	Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning.....	127
5.4.1	Skatter.....	127
5.4.2	Övriga inkomster	128
5.4.3	Ändrad redovisning av inkomstitlar.....	131
5.4.4	Uppföljning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2002.....	131
5.5	Kommunsektorns skatter.....	132
5.6	Skattekvoter	133
5.6.1	Skattekvoten – skatt över BNP.....	133
5.6.2	Implicita skattekvoter.....	134
6	Utgifter	141
6.1	Utgifter 2002.....	141
6.1.1	Takbegränsade utgifter 2002	141
6.2	Utgifternas fördelning på utgiftsområden 2003 och 2004	147

6.2.1	De takbegränsade utgifternas förändring jämfört med 2002 års ekonomiska vårproposition	149
6.3	Utgiftsområde 1–27 samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	151
7	Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser m.m.	163
7.1	Finansiering av investeringar och rörelsekapital	163
7.1.1	Låneramar för 2003	163
7.1.2	Räntekontokrediter för 2003	165
7.1.3	Sjunde AP-fonden	165
7.1.4	Övrig utlåning från Riksgäldskontoret	166
7.2	Statliga garantier	167
7.3	Beställningsbemyndiganden	168
7.4	Bemyndigande för ramanslag	169
7.5	Statliga myndigheters hantering av ingående mervärdesskatt	170
8	Skattefrågor	175
8.1	Inledning	175
8.2	Skatter på förvärvsinkomster	176
8.2.1	Sänkt skatt på arbete som del i grön skatteväxling	176
8.2.2	Förändrade nivåer för socialavgifter	177
8.2.3	Det fasta beloppet vid beskattning av förvärvsinkomster	179
8.2.4	Beskattning av sjömän i det nordiska skatteavtalet	179
8.3	Kapital- och företagsbeskattning	180
8.3.1	3:12-utredningen	180
8.3.2	Översyn av reglerna om fastighetsskatt på småhus m.m., förmögenhetsskatt samt arvs- och gåvoskatt	180
8.3.3	Avskaffad kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar	180
8.4	Energi- och miljöskattefrågor	180
8.4.1	Grön skatteväxling	180
8.4.1.1	Höjd koldioxidskatt på bränslen	181
8.4.1.2	Höjd energiskatt på el	182
8.4.1.3	Skattesatsuppräknings efter prisutvecklingen (indexering)	182
8.4.1.4	Höjd avfallsskatt	183
8.4.1.5	Höjd naturgrusskatt	183
8.4.2	Kraftvärmebeskattning m.m.	184
8.4.2.1	Höjda skatteavdrag för bränslen som förbrukas för värmeproduktion i kraftvärmeverk	184
8.4.2.2	Biobränslenas konkurrenskraft i kraftvärmeverk	185
8.4.2.3	Slopade avdrag för energiskatt på el som produceras i kraftvärmeverk	185
8.4.3	Begränsning av koldioxidskatteuttaget avseende företag i kalk- och cementbranschen	186
8.4.4	Direktavdrag för sluttäckningsmaterial	187
8.4.5	Skattestrategi för alternativa drivmedel	187
8.5	Övriga punktskattefrågor	188
8.5.1	Privatinförselkvoter	188
8.5.2	Skatt på lågpriscigarettor	189
8.5.3	Reklamskatten	191
8.6	Mervärdesskattefrågor	191
8.6.1	Skattesatserna utreds	191

8.6.2	Skattelättnad för vissa byggtjänster	192
8.7	Övriga skattefrågor.....	192
8.7.1	Utvärdering av ROT-liknande åtgärder	192
8.7.2	Tjänstebeskattningsutredningen.....	192
8.7.3	Skattereduktion för utgifter för s.k. bredbandsanslutningar	193
8.8	Andra förslag i särpropositioner under hösten 2002.....	193
8.9	Offentlig-finansiella effekter.....	194
9	Tilläggsbudget.....	199
9.1	Förslag till tilläggsbudget för 2002	199
9.2	Tilläggsbudget per utgiftsområde	199
9.2.1	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	199
9.2.2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	201
9.2.3	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	202
9.2.4	Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	204
9.2.5	Utgiftsområde 6 Totalförsvaret	205
9.2.6	Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	206
9.2.7	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	206
9.2.8	Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	207
9.2.9	Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	208
9.2.10	Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.....	208
9.2.11	Utgiftsområde 14 Arbetsliv.....	209
9.2.12	Utgiftsområde 15 Studiestöd	209
9.2.13	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	210
9.2.14	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	212
9.2.15	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.....	213
9.2.16	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	213
9.2.17	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	214
9.2.18	Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	215
9.2.19	Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	217

*Bilagor**Bilaga 1**Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster 2003**Bilaga 2**Svensk ekonomi**Bilaga 3**Avstämning av målet om en halvering av antalet socialbidragsberoende mellan åren 1999–2004*

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 oktober 2002

Tabellförteckning

Utgifter m.m.	4
Inkomster m.m.	5
1.1 Försörjningsbalans	18
1.2 Nyckeltal	19
1.3 Sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling	19
1.4 De tre scenarierna	20
1.5 Offentliga finanser	20
1.6 Offentligt finansiellt sparande i Sverige och några andra länder.....	21
1.7 Utgiftsreformer.....	26
1.8 Reformerna för barnen	27
1.9 Mer pengar till vården.....	28
1.10 Gröna nyckeltal.....	36
2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag för budgetåret 2002.....	44
4.1 Utgiftstak för staten	80
4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	80
4.3 Av riksdagen beslutade budgetpolitiska mål	80
4.4 Saldoutrymme och budgeteringsmarginal	81
4.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten	82
4.6 Utgiftstak för staten	82
4.7 Utgiftstak för offentlig sektor	83
4.8 Makroekonomiska förutsättningar	84
4.9 Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar.....	89
Fortsättning på 4.9 Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar	90
4.10 Tidigare beslutade och aviserade utgifts- och inkomstförändringar samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar.....	91
Fortsättning på 4.10 Tidigare beslutade och aviserade utgifts- och inkomstförändringar samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar.....	92
4.11 Budgetsaldo och statsskuld 2002	94
4.12 Statsbudgetens inkomster.....	95
4.13 Statsbudgetens utgifter 2002 – 2004	95
4.14 Utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten 2002–2004	96
4.15 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år.....	97
4.16 Statsbudgetens saldo och statsskulden	99
4.17 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande.....	101
4.18 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter.....	101
4.19 Kommunsektorns finanser	103
4.20 Ålderspensionssystemet.....	104
4.21 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	104
4.22 Den offentliga sektorns finanser.....	105
4.23 Offentliga utgifter i 11 EU-länder	108

5.1 Offentliga sektorns periodiserade skatter, offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna och statsbudgetens inkomster 2001–2004	111
5.2 Offentliga sektorns skatter, underliggande årlig förändring 2002–2004.....	112
5.3 Bruttoeffekter av regeländringar 1999–2004.....	113
5.4 Makroekonomiska förutsättningar och förändringar jämfört med vårpropositionen	114
5.5 Fastighetsskatt årlig förändring 2001–2004	114
5.6 Den offentliga sektorns skatteintäkter 1999–2004.....	115
5.7 Inkomstskattereformen 2000–2002.....	116
5.8 Skattepliktiga inkomster 2000–2004	117
5.9 Förändring av kommunal skatt 2001–2004.....	117
5.10 Skattereduktioner 2000–2004	117
5.11 Kapitalinkomster 2000–2004	118
5.12 Kapitalvinster och kapitalförluster 1999 och 2000	118
5.13 Skattesatser för fastigheter 1997–2003.....	121
5.14 Fastighetsskatt fördelad på fastighetstyp 2000–2004.....	122
5.15 Införselkvoter 1999–2004	123
5.16 Skatt på energi 2000–2004.....	124
5.17 Specifikation av restförda skatter m.m. 2000–2004.....	126
5.18 Periodiserade skatter, skatter enligt NR samt skattekvoten 2001–2004	126
5.19 Offentliga sektorns totala inkomster enligt NR 2001–2004	127
5.20 Statsbudgeten skatter 2001–2004	128
5.21 Statsbudgetens inkomster 2001–2004	129
5.22 Utvecklingen av skatteunderlaget 2000–2004.....	132
5.23 Skattekvoten 1999, förändring av skattekvoten 1990–1999 samt skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten för ett urval av OECD-länder	134
5.24 Skattekvot enligt NR och periodiserad skattekvot 2000–2004	134
5.25 Mervärdesskattesatser 1991 och 2002 samt förändring av skattesatserna 1992–2002	137
6.1 Statsbudgetens utgifter 2002.....	141
6.2 Takbegränsade utgifter 2002	142
6.3 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2002.....	145
6.4 Utgifter 2002.....	146
6.5 Utgifter 2003 och 2004	148
6.6 Förändring av takbegränsade utgifter mellan 2002 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2003	149
7.1 Låneram för år 2003.....	164
7.2 Investeringslån och låneramar 1998 - 2002	164
7.3 Räntekontokrediter 2002 och kreditramar för år 2003	165
7.4 Övriga kreditramar	167
7.5 Översikt anslagsbeslut gällande garantier 2003	167
7.6 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2003	169
8.1 Grundavdrag år 2003 enligt gällande regler.....	176
8.2 Grundavdrag år 2003 enligt gällande regler.....	176
8.3 Grundavdrag år 2003 enligt regeringens förslag.....	177
8.4 Grundavdrag år 2003 enligt regeringens förslag.....	177
8.5 Socialavgifter år 2003 enligt regeringens förslag.....	178
8.6 Skattehöjningar inklusive indexuppräknning för vissa bränslen och el för år 2003	183
8.7 Nuvarande och föreslagna skattesatser på vissa bränslen och el	183

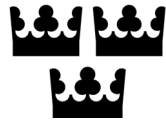
8.8 Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i BP 2003 m.m.	196
Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för statsbudgeten och periodiserade nettoeffekter för offentlig sektor år 2003-2004 samt varaktiga effekter för offentlig sektor.....	196
9.1 Omfördelning av högskoleplatser.....	211

Diagramförteckning

1.1 Utgiftstaken som andel av BNP	22
1.2 Utgiftstaken i miljarder kronor	22
1.3 Antal personer som är sjukskrivna mer än 30 dagar	29
1.4 Egentlig skattekvot	31
1.5 Socialbidragstagare	37
1.6 Ekonomiska effekter av en möjlig halvering av socialbidraget	37
4.1 Statsbudgetens utveckling 1990–2004	93
4.2 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP	102
4.3 Offentliga utgifter som andel av BNP år 2000	107
4.4 Offentliga utgifternas andel av totala utgifter år 2000	108
5.1 Beskattningsbara kapitalvinster 1988–2004	119
5.2 BNP-, aktie- samt fastighetsprisindex 1988–2002	119
5.3 Företagens inkomstskatt 1991–2000 samt beräknad utveckling 2001–2003	120
5.4 Mervärdesskatt uppdelad efter användning	123
5.5 Kommunsatser 1996–2004	132
5.6 Inkomstskatter i förhållande till lönekostnaden 1993–2002	135
5.7 Implicit skatt på arbete och arbetsgivaravgifternas andel av lönekostnaden 1993– 2002	135
5.8 Implicit skatt på företag 1995–2000	135
5.9 Hushållens konsumtionsutgifter för bilar och sällanköpsvaror samt för livsmedel 1980–2002	136
6.1 Utgiftsprognos 2002 jämfört med ursprunglig statsbudget för 2002	143
7.1 Myndigheternas investeringslån juni 1993 - juni 2002	164
7.2 Saldo på myndigheternas räntekonton perioden juni 1997 - juni 2002	165
8.1 Grundavdrag för 2003 enligt gällande regler (tunn linje) samt enligt förslaget (fet linje)	177

1

Finansplan

1 Finansplan

1.1 Ansvar och samarbete

En ny mandatperiod tar sin början. De senaste åren har varit framgångsrika. Men de största utmaningarna ligger framför oss.

Alltsedan terrordåden den 11 september förra året har den internationella ekonomiska utvecklingen varit osäker. Företagsskandalerna i USA har spätt på oron. Stor ovisshet råder om den europeiska ekonomin. Nu krävs ansvar och samarbete.

- Svensk ekonomi skall vara fortsatt stark. Regeringen avser att under mandatperioden vidmakthålla ordning och reda i svensk ekonomi. Målen för de offentliga finanserna och utgiftstaken skall klaras. Sysselsättningen skall öka och arbetslösheten och inflationen skall vara fortsatt låg. I första hand skall nya resurser användas för att öka tryggheten och rättvisan. Det går före stora skattesänkningar.
- Sverige är för litet för stora konflikter. Istället behövs ett nytt samförstånd för att modernisera och göra Sverige tryggare. Regeringen avser att under mandatperioden verka för breda uppgörelser över traditionella gränser och barriärer.
- Sverige skall tillbaka till full sysselsättning. Sverige skall vara ett land där inkomstklyftorna minskar och girigheten trängs tillbaka. Regeringen avser att under mandatperioden föra en politik som präglas av jämställdhet och där ekonomiska, sociala, regionala och ekologiska mål är i balans med varandra.
- Sverige skall vara ett friskt land. Den ökade ohälsan skall bekämpas. Regeringen avser att under mandatperioden sätta kampen mot ohälsan i arbetslivet högt på dagordningen.
- Sverige skall vara ett föregångsland som driver på omställningen till en ekologiskt hållbar värld. Regeringen avser att under mandatperioden fortsätta med att öka miljöhänsynen i utformningen av politiken.
- Sverige skall vara ett samhälle för alla. Mångfalden är en tillgång som skall tas tillvara. Segregationen måste brytas – i arbetsliv, utbildning och boende – och diskrimineringen tvingas tillbaka. Regeringen vill göra integrationspolitiken till en första rangens uppgift för vårt land.
- Sverige skall vara ett land med tillväxt i alla delar av landet. Regeringen avser att arbeta för en tillväxtpolitik med tydlig inriktning på utbildning av hög kvalitet, ökad konkurrens och goda villkor för företagen.
- Sverige skall vara ett ledande kunskapssamhälle. Satsningar på forskning och utbildning på alla nivåer ökar jämlikheten, driver på moderniseringen av samhället och lägger en god grund för långsiktig tillväxt.
- Sveriges röst skall vara stark i det internationella samarbetet för fred och hållbar utveckling. Biståndet ökas och beslut skall fattas under mandatperioden om att öka biståndet till 1 procent av BNI.
- Sverige skall vara ett internationellt aktivt land. Regeringen kommer att vidta särskilda åtgärder för att främja svenska ekonomiska intressen globalt, i EU och i närområdet.
- Sverige skall vara ett föregångsland där kvinnor och män skall ha samma möjlig-

heter, rättigheter och skyldigheter inom alla väsentliga områden i livet. För att uppnå målen krävs att makt och inflytande fördelas jämnt mellan kvinnor och män, och att kvinnor och män har samma möjligheter till ekonomiskt oberoende. En handlingsplan för ökad jämställdhet läggs fram.

Sverige skall vara de många möjligheternas land. Inte de stora motsättningarnas samhälle.

Samarbetsformer

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2002 och de nu föreslagna och aviserade skatteförändringarna.

1.2 Det ekonomiska läget

Det finns en betydande osäkerhet om den internationella utvecklingen. Trots detta utvecklas svensk ekonomi väl. Tillväxten i Sverige väntas i år bli ungefär dubbelt så hög som EU-genomsnittet.

1.2.1 Internationell ekonomisk utveckling

Mycket tyder på att den internationella konjunkturen var som svagast i slutet av förra året. Därefter har det skett en viss återhämtning. Osäkerheten om styrkan och uthålligheten i uppgången har dock tilltagit under sommaren. Sammantaget förutses den globala BNP-tillväxten uppgå till 2,7 procent i år och till 3,6 procent nästa år.

I Förenta staterna skedde en viss dämpning av konjunkturen under våren. Därefter har hushållens konsumtion fortsatt att utvecklas stabilt trots den oro och osäkerhet som präglade de finansiella marknaderna. BNP-tillväxten bedöms i år stanna vid 2,3 procent för att nästa år stiga till 2,7 procent.

I EU drivs återhämtningen i huvudsak av en ökad export och i mindre utsträckning av inhemsk efterfrågan. BNP-tillväxten i EU väntas

uppgå till 1,0 procent i år och 2,3 procent nästa år. I ett flertal EU-länder är utvecklingen av de offentliga finanserna oroväckande. För att säkerställa sunda offentliga finanser är det viktigt att medlemsländerna lever upp till de åtaganden som gjorts inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten.

1.2.2 Svensk ekonomisk utveckling

Svensk ekonomi utvecklas förhållandevis starkt. Under första halvåret i år ökade BNP i Sverige snabbare än i flertalet övriga länder i EU. Dessutom har läget på arbetsmarknaden fortsatt att förbättras samtidigt som inflationen har fallit tillbaka. Den ligger nu i linje med Riksbankens inflationsmål.

BNP-tillväxten under första halvåret förklaras framför allt av en stark ökning av exporten och hushållens växande konsumtion. Förutsättningarna är gynnsamma för en fortsatt god utveckling. I år väntas BNP öka med 2,1 procent och nästa år med 2,5 procent.

Tabell 1.1 Försörjningsbalans

	Mdkr	Procentuell volymförändring		
		2001	2001	2002
Hushållens konsumtionsutgifter	1080	0,2	2,0	2,6
Offentliga konsumtionsutgifter	578	1,4	1,7	0,8
Fasta bruttoinvesteringar	379	1,5	-1,5	4,6
Lager ¹	3	-0,5	-0,4	0,4
Export	1007	-1,4	3,8	6,3
Import	879	-3,9	1,0	7,8
BNP	2167	1,2	2,1	2,5

¹ Bidrag till BNP-tillväxten.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Liksom i år bedöms hushållens konsumtion även framöver stimuleras av höga disponibla inkomster. Hushållens ekonomiska situation har de senaste åren stärkts av en rad reformer och skattesänkningar.

Den offentliga konsumtionen ökar. Till följd av tidigare höga investeringsnivåer och ett minskat kapacitetsutnyttjande faller investeringarna i år. Nästa år förväntas investeringarna i näringslivet stiga igen i samband med en allt högre produktion.

Tabell 1.2 Nyckeltal

Förändring från föregående år i procent, om ej annat anges

	2001	2002	2003
KPI ¹	2,6	2,3	2,3
Timlön	4,3	3,7	3,5
Öppen arbetslöshet ²	4,0	3,9	3,8
Arbetsmarknadspolitiska program ²	2,5	2,6	2,2
Antal sysselsatta	1,9	0,0	0,2
Real disponibel inkomst ³	3,0	4,8	2,1
Hushållens nettosparkvot, nivå ⁴	0,8	3,5	3,0
Bytesbalans ³	3,2	3,2	3,6
Tysk ränta 10-års statsobligation ¹	4,8	4,9	4,9
Svensk ränta 10-års statsobligation ¹	5,1	5,4	5,3
TCW-index ¹	136	134	129

¹ Årsgenomsnitt² Procent av arbetskraften.³ Procent av BNP⁴ Exklusive sparande i avtalspensioner

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet, Riksbanken och Finansdepartementet

Arbetsmarknaden

Efterfrågan på arbetskraft är för närvarande relativt låg. För helåret 2002 väntas sysselsättningen ligga på ungefär samma nivå som föregående år. I takt med att produktionen stiger nästa år väntas sysselsättningen öka. Till följd av en stark ökning av antalet personer mellan 20 och 64 år faller dock den reguljära sysselsättningsgraden till 78,0 procent nästa år.

Den öppna arbetslösheten har fortsatt att minska. Särskilt positivt är att den ökning av ungdomsarbetslösheten som noterades mot slutet av 2001 har upphört. Den öppna arbetslösheten beräknas sjunka till 3,8 procent 2003.

1.2.3 Tre scenarier

För 2004 görs ingen bedömning av konjunkturläget. För att belysa olika utvecklingar t.o.m. 2004 presenteras istället tre scenarier.

Baskalkylen innebär en successiv återhämtning av ekonomin varvid BNP växer med 2,5 procent både 2003 och 2004. Det av regering och riksdag uppsatta sysselsättningsmålet om 80 procent nås inte 2004. Den reguljära sysselsättningen för personer mellan 20 och 64 år stannar på 78 procent. Målet ligger dock inom räckhåll.

Osäkerheten i bedömningen av den framtida konjunkturutvecklingen är dock stor. Därför kompletteras baskalkylen med två sidoscenarier.

I lågtillväxalternativet visas konsekvenserna av en sämre internationell utveckling. Sysselsättningsnivån blir betydligt lägre än i baskalkylen och den öppna arbetslösheten stiger.

I högtillväxalternativet antas svensk arbetsmarknad fungera bättre än vad som tidigare antagits. Därmed fortsätter sysselsättningen att stiga och det av regering och riksdag uppsatta sysselsättningsmålet på 80 procent nås 2004. Regeringen avser att fortlöpande vidta åtgärder så att denna utveckling blir möjlig.

Tabell 1.3 Sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Antal sysselsatta ¹	3 927	3 986	3 963	3 922	3 979	4 068	4 159	4 239	4 241	4 251
varav näringslivet ¹	2 633	2 697	2 698	2 695	2 735	2 805	2 888	2 969		
varav offentliga myndigheter ¹	1 290	1 287	1 263	1 223	1 240	1 260	1 264	1 262		
Reguljär sysselsättningsgrad ²	74,2	74,8	74,7	73,9	74,6	75,9	77,2	78,2	78,1	78,0
Öppen arbetslöshet ³	8,0	7,7	8,1	8,0	6,5	5,6	4,7	4,0	3,9	3,8
Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program ³	5,4	4,6	4,7	4,5	4,1	3,3	2,6	2,5	2,6	2,2
Timlön ⁴	2,4	3,3	6,0	4,5	3,8	3,4	3,7	4,3	3,7	3,5
Produktivitetsutveckling i näringslivet ⁴	3,8	2,5	1,3	3,9	2,9	2,2	2,4	0,4	3,4	2,6

Anm. I AKU fördes anställda i kyrkan över från kommunala myndigheter till näringslivets tjänstesektor först 2001. Till följd av detta är antalet sysselsatta i offentlig sektor överskattat med ca 22 000 personer 2000.

¹ Tusental personer.² Reguljärt sysselsatta i åldern 20–64 år i procent av befolkningen i den åldersgruppen.³ I procent av arbetskraften.⁴ Årlig procentuell förändring.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet och Finansdepartementet.

Tabell 1.4 De tre scenarierna

	2001	2002	2003	2004
BNP, procentuell förändring				
Bas	1,2	2,1	2,5	2,5
Lågtillväxt	1,2	1,8	0,7	1,9
Högtillväxt	1,2	2,3	3,9	3,7
Reguljär sysselsättningsgrad, procent				
Bas	78,2	78,1	78,0	78,0
Lågtillväxt	78,2	78,0	77,0	76,7
Högtillväxt	78,2	78,2	79,1	80,0
Offentligt finansiellt sparande, procent av BNP				
Bas	4,8	1,7	1,5	1,6
Lågtillväxt	4,8	1,6	0,5	0,3
Högtillväxt	4,8	1,9	2,3	2,8

1.3 Den ekonomiska politiken

Målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning och ökat välstånd genom en god och uthållig ekonomisk tillväxt. Sunda offentliga finanser, stabila priser och en väl fungerande lönebildning är grundläggande förutsättningar för att målet skall kunna nås.

1.3.1 Sunda offentliga finanser

Två övergripande mål styr finans- och budgetpolitiken. De offentliga finanserna skall uppvisa

ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel och de statliga utgifterna får ej överskrida de uppsatta utgiftstaken.

En god välfärd kräver starka offentliga finanser. Det finns en rad skäl för detta.

- Andelen äldre kommer att öka kraftigt i framtiden. Därmed ökar utgifterna för pensioner, vård och omsorg, samtidigt som inkomsterna ökar långsammare. För att förbereda Sverige för detta bör skuldsättningen minska.
- Välfärden kräver en stark ekonomi. Budgetkrisen för snart tio år sedan visar med all tänkbar tydlighet hur utsatt välfärden blir när den offentliga sektorn är beroende av stor upplåning på kapitalmarknaden för att finansiera löpande underskott.
- För att kunna bedriva en aktiv stabiliseringspolitik utan att underskotten blir för stora behövs en säkerhetsmarginal så att finanspolitiken kan bidra till att dämpa konjunktursvängningarna.
- Utgiftstaken skall hållas. Utgiftstaken förhindrar att tillfälligt högre inkomster används för att bekosta varaktigt högre utgifter. Därigenom undviks smärtsamma besparingar när konjunkturen försämras.

Tabell 1.5 Offentliga finanser

Procent av BNP

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Utgiftskvot	67,3	64,3	62,3	60,5	58,0	57,5	54,7	54,4	54,8	54,5	53,8
Inkomstkvot	56,4	56,7	59,3	58,9	60,1	58,8	58,4	59,2	56,5	55,9	55,4
Skattekvot inkl. EU-avgift	47,3	48,3	51,3	51,7	52,9	52,5	52,5	54,2	51,1	50,8	50,2
Finansiellt sparande	-10,8	-7,7	-3,1	-1,6	2,1	1,3	3,7	4,8	1,7	1,5	1,6
Nettoskuld	21,0	26,1	26,6	23,9	20,6	10,0	1,8	-0,2	-1,5	-3,5	-4,9
Konsoliderad bruttoskuld	76,2	76,2	76,0	74,5	71,8	64,9	55,3	56,6	53,6	50,9	49,3

Saldomålen

Överskottet i de offentliga finanserna skall uppgå till 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Det innebär att överskottet vissa år kommer att vara lägre än 2 procent och andra år högre än 2 procent av BNP. Överskottet skall kunna anpassas med hänsyn till konjunkturläge och resursutnyttjande i svensk ekonomi.

I budgetpropositionen för 2002 gjorde regeringen bedömningen att det tidigare beslutade överskottsmålet på 2 procent av BNP för 2002 skulle bibehållas. Om konjunkturen utvecklades sämre än väntat, skulle dock ett lägre överskott accepteras. Den ekonomiska tillväxten har blivit något svagare än vad som då förutsågs.

Överskottet i de offentliga finanserna beräknas i år till 1,7 procent av BNP. Mot bakgrund av den lägre tillväxten bedöms avvikelser från målet 2002 vara acceptabel.

För 2003 beräknas överskottet i de offentliga finanserna till 1,5 procent av BNP. Enligt regeringens bedömning är detta förenligt med ett överskott på två procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Sverige har även i ett internationellt perspektiv starka offentliga finanser. År 2001 hade Sverige ett av de största överskotten i de offentliga finanserna inom EU, medan däremot ett antal stora EU-länder uppvisade betydande underskott. Sverige kommer även 2003 och 2004 att ha fortsatt stora överskott.

Tabell 1.6 Offentligt finansiellt sparande i Sverige och några andra länder

Procent av BNP

	2001	2002	2003
Sverige	4,8	1,7	1,5
EU	-0,8	-1,3	-1,1
Euroområdet	-1,4	-1,5	-1,2
Tyskland	-2,8	-2,8	-2,1
Frankrike	-1,4	-2,0	-1,8
Italien	-2,2	-1,4	-1,3
Finland	4,9	3,2	3,3
Storbritannien	0,8	-0,8	-1,3
Danmark	3,1	2,2	2,3
USA	0,5	-1,0	-0,7
Japan	-7,1	-8,0	-7,8

Källor: Eurostat (för EU 2001); OECD Economic Outlook 71, juni 2002 (för EU 2002-2003 samt för USA och Japan); och Finansdepartementet (för Sverige).

Utgiftstaken

Utgiftstaken förhindrar att tillfälligt högre inkomster används för att bekosta varaktigt högre utgifter. Systemet har på det hela taget fungerat väl och har bidragit till saneringen av de offentliga finanserna och därmed till den goda ekonomiska utvecklingen.

Utgiftstaken har bestämts tre år i förväg. De statliga utgifterna får sedan inte överskrida dessa. Sedan utgiftstaken infördes har de klarats varje år. Regeringens bedömning är nu att även utgiftstaket 2002 kommer att klaras.

Mellan 2002 och 2003 höjs utgiftstaket enligt tidigare beslut med 35 miljarder kronor. Utrymmet används bl.a. för höjda pensioner, ökat bistånd, allmän förskola, en utbyggd föräldraförsäkring och ytterligare satsningar på skolan, vården och omsorgen.

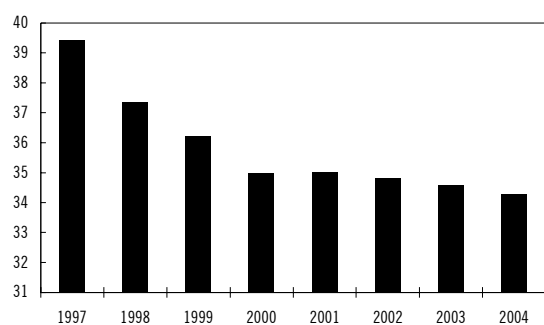
Regeringens bedömning är att utgiftstaket för 2003 riskerar att överskridas om inga åtgärder vidtas. Regeringen vidtar därför ett antal åtgärder. Utbetalningen av jordbruksstödet i form av arealbidrag tidigare läggs från 2003 till 2002. Uppräkningen av anslagen för förvaltnings- och investeringsändamål minskas med 0,7 procent 2003. Dessutom införs utgiftsbegränsningar för ett antal områden. De åtgärder som nu föreslås för att vända utvecklingen med allt fler sjukskrivna beräknas också bidra till att minska utgifterna under utgiftstaket. Den ökade ohälsan är det största hotet mot reformer för ökad rättvisa.

Regeringen följer löpande utvecklingen och kommer att vidta ytterligare åtgärder om utgiftstaken skulle hotas.

Mellan 2003 och 2004 höjs utgiftstaket enligt tidigare beslut med ytterligare 34 miljarder kronor. Utrymmet används bl.a. för att ytterligare öka biståndet, för ytterligare satsningar på skolan, för insatser för vård och hälsa samt för kraftiga satsningar på miljö och infrastruktur. Även för 2004 är budgeteringsmarginalen liten. Regeringen följer löpande utvecklingen och avser att vidta åtgärder om taket skulle vara hotat. Utgiftstaken skall klaras.

Diagram 1.1 Utgiftstaken som andel av BNP

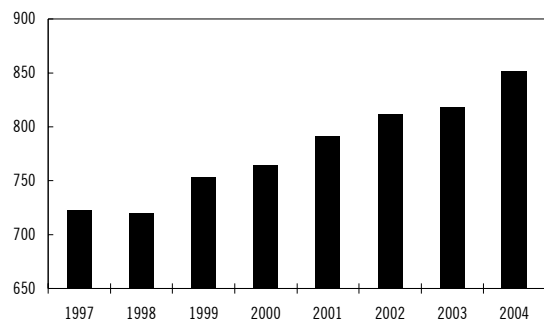
Procent

Enligt tidigare ordning skall regeringen avlämna ett förslag för utgiftstak avseende 2005 i innevarande budgetproposition. Valet har dock inneburit att beredningstiden för ställningstagande avseende den långsiktiga budgetpolitiken inte har varit tillräcklig. Regeringen avser därför att i samband med 2003 års ekonomiska vårproposition återkomma med sin bedömning av utgiftstak för 2005.

Diagram 1.2 Utgiftstaken i miljarder kronor

Miljarder kronor

1.3.2 Stabila priser

Stabila priser är en grundläggande förutsättning för en framgångsrik ekonomisk politik. En hög och varierande inflation har negativa fördelningseffekter. Dessutom försämrar hög inflation förutsättningarna för en uthållig hög tillväxt och därmed också för en stabilt hög sysselsättning.

Den av riksdagen fastlagda övergripande uppgiften för penningpolitiken är prisstabilitet. Riksbanken bedriver penningpolitiken självständigt. Riksbanken har definierat prisstabilitet som att ökningen av konsumentprisindex skall begränsas till 2 procent med en tolerans på 1 procentenhet uppåt och nedåt.

Regeringen stöder penningpolitikens inriktning och står bakom inflationsmålet.

Inflationen, mätt med KPI, ligger runt 2 procent såväl i år som nästa år.

UND1X är ett inflationsmått där räntor samt de direkta effekterna av förändrade indirekta skatter och subventioner har exkluderats från KPI. Riksbanken har förtydligt att det i huvudsak är bedömningen av UND1X på ett till två års sikt som avgör utformningen av penningpolitiken. I år beräknas inflationen mätt med UND1X uppgå till 2,5 procent som årsgenomsnitt. Nästa år väntas UND1X-inflationen uppgå till 1,9 procent.

En förstärkning av kronan inleddes under hösten 2001. Mycket talar för att kronan fortfarande är undervärderad i ett medelfristigt perspektiv, dock i mindre omfattning än tidigare bedömningar pekat på.

EMU

Införandet av sedlar och mynt i euro den 1 januari i år var ett historiskt och betydelsefullt steg i den europeiska integrationen. Övergången fungerade väl och har bidragit till att stärka förtroendet för valutan.

Sverige har valt att inte delta i valutaunionen från starten. Sverige håller dock dörren öppen för ett senare inträde. Ett beslut om deltagande måste ha ett brett folkligt stöd och skall underställas svenska folket för prövning i en folkomröstning.

I mars presenterades en utredning om finanspolitikens förutsättningar vid ett svenskt deltagande i valutaunionen. Utredningen föreslog ett antal åtgärder för att stärka den svenska finanspolitiken inför ett eventuellt införande av euron i Sverige. Utredningen är för närvarande på remiss.

Det är för närvarande inte aktuellt att delta i det europeiska växelkurssamarbetet ERM2.

1.3.3 En väl fungerande lönebildning

En väl fungerande lönebildning är av avgörande betydelse för en fortsatt god sysselsättningsutveckling. Regeringens mål är att den reguljära sysselsättningsgraden bland personer i åldrarna 20-64 år skall öka till 80

procent 2004. Måttliga nominella löneökningar behövs för att målet skall uppnås. Med alltför höga totala lönekostnadsökningar i ekonomin riskerar arbetslösheten i stället åter att stiga.

Under de senaste 5 åren har reallönerna i genomsnitt ökat med ca 3 procent per år. Det kan jämföras med 1980-talet då de genomsnittliga årliga reallöneökningarna uppgick till mindre än 0,5 procent. Samtidigt har den nominella löneökningstakten under de senaste 5 åren endast varit hälften så stor som på 1980-talet. Ingen löntagare behöver längre riskera att de löneökningar som förhandlas fram gröps ur av en okontrollerad inflationsutveckling.

De senaste årens utveckling har visat att måttliga nominella löneökningar och ett ökat ansvarstagande av arbetsmarknadens parter skapar goda förutsättningar för att förena fallande arbetslöshet med en god reallöneutveckling. Andra faktorer bakom den förbättrade lönebildningen är tillkomsten av samarbetsavtal och Medlingsinstitutet samt ny lagstiftning.

Under 2001 och första halvan av 2002 steg dock nominallönerna snabbare än de senaste åren. Denna utveckling är oroande. Enligt Medlingsinstitutet ökade lönerna med 4,3 procent 2001. För att arbetslösheten skall fortsätta att vara låg och sysselsättningsmålet skall kunna nås, måste trenden med något högre löneökningstakt än omvärlden brytas. Arbetsmarknadens parter har ett särskilt ansvar för att löneökningarna inte överskrider vad som är samhällsekonomiskt försvarbart.

Staten, näringslivet och de fackliga organisationerna har olika roller och uppgifter. Därför är det bara tillsammans och i ömsesidig respekt som det går att ta det helhetsansvar som är nödvändigt för välbästand och välfärd. Företagsledarna måste ta samma ansvar som de fackliga organisationerna för sina löner.

Regeringen avser att under året lägga fram en handlingsplan för ökad jämställdhet. I handlingsplanen skall förslag läggas för hur de strukturella löneskillnaderna mellan kvinnor och män skall minska.

Den könsrelaterade lönediskrimineringen måste brytas. Kvinnors lön utgör 82 procent av männens löner. Om man korrigerar för ålder, utbildning, arbetstid och sektor, minskar skillnaden till 92 procent. Orsakerna till dessa

skillnader är komplexa. Det handlar om hur olika arbeten värderas, effekter av den segregerade arbetsmarknaden, men även om direkt lönediskriminering.

Den nya jämställdhetslagen är ett redskap för att utjämna osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. Lönebildningen är en fråga för parterna och osakliga löneskillnader som beror på kön strider mot lagen. Regeringen följer detta arbete via JämO och Medlingsinstitutet. Utfallet av parternas arbete på detta område kommer att vara vägledande för behovet av ytterligare åtgärder, bl. a. skärpt lagstiftning.

Kvinnor har i högre grad än män tidsbegränsade anställningar och deltidsanställningar. För att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden har en rad åtgärder genomförts. Dock krävs ytterligare åtgärder för att säkerställa att grunden även för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden skall vara tillsvidareanställning på heltid.

1.4 Arbete och tillväxt

Full sysselsättning är regeringens övergripande mål. Som ett delmål satte regeringen 1996 upp målet att den öppna arbetslösheten 2000 skulle halveras till 4 procent. Det målet nåddes i slutet av 2000. Nu står regeringens sysselsättningsmål i fokus. År 2004 skall 80 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år vara sysselsatta.

Den kompetens och vilja till arbete som finns hos de människor som idag står utanför arbetsmarknaden måste tillvaratas. Det är en stor utmaning, men också en stor möjlighet både för tillväxt- och välfärdspolitik. Rätten till ett meningsfullt arbete med goda arbetsvillkor för alla är grunden för regeringens tillväxtpolitik. De regionala skillnaderna som finns kommer att beaktas när åtgärder för att nå målet utformas. För att det skall skapas fler jobb i hela landet krävs utbildning av hög kvalitet, ökad konkurrens och goda villkor för företagen.

Tillväxt förutsätter tillväxtkraft och förnyelse som bygger på den enskilda människans kunskap och hennes lust och förmåga att lösa problem, se nya möjligheter och i samverkan

med andra förverkliga sina idéer så att de kommer till nytta.

Sverige skall vara ett land i arbete och tillväxt. Det är avgörande för att de regionala klyftorna ska minska. Regeringens program för tillväxt, jobb och rättvisa grundas på följande:

1. **Målen för den ekonomiska politiken ligger fast.** Tillväxten i Sverige har under senare år genomsnittligt varit högre än i både EU och OECD-länderna. Arbetslösheten är lägre. De offentliga finanserna är i bättre skick. Inflationen är låg.
2. **Ett nytt samförstånd för arbete och tillväxt.** Regeringen vill bygga vidare på den positiva anda som företagsledare och fackliga företrädare bl.a. har utvecklat. Samverkanslösningar bygger på ett givande och ett tagande. Det är bara i samverkan som de nya innovationerna, uppfinningarna och entreprenörerna kan växa fram. Regeringen är beredd att föreslå nya medel för att förverkliga förslag som har presenterats av bland annat gruppen Framtid för svensk industri. Förutsättningen är att andra aktörer är beredda att tillskjuta lika mycket.
3. **Ett mänskligare arbetsliv.** För att minska antalet sjukskrivna måste en rad åtgärder sättas in. Regeringen presenterar nu ett antal ytterligare åtgärder för att pressa tillbaka ohälsan.
4. **Mer utbildning och ökad forskning.** Enligt OECD är Sverige det land i världen som investerar mest i resurser i kunskap, ca 6,5 procent av BNP. Sverige skall behålla sin tätposition. Utbildningen och forskningen skall tillföras ytterligare resurser. Forskningsresultat måste i större omfattning omsättas i nya produkter och tjänster. Förutsättningarna för att omvandla forskningsresultat till innovationer behöver utvecklas.
5. **Sysselsättningen bland invandrare skall öka.** För att få fler invandrare i arbete ökas AMS insatser för invandrare. Tiden mellan ett beviljat uppehållstillstånd och arbete skall förkortas. Invandrarnas kunskaper och kompetens skall tas bättre tillvara. Undervisningen i svenska språket skall förbättras. Skyddet mot diskriminering skall stärkas. Samtliga myndig-

heter, alla kommuner och landsting skall utarbeta handlingsplaner för att öka mångfalden och motverka diskriminering.

6. **Skatter för tillväxt och välfärd.** Det är genom skatter som välfärden finansieras. En väl utbyggd välfärd är en fundamental förutsättning för en hållbar tillväxt. Skattesystemet måste ge goda förutsättningar för arbete och investeringar. Villkoren för löntagarna och de små företagen skall förbättras.
7. **Ökat bostadsbyggande.** Hälften av landets befolkning bor i kommuner med bostadsbrist. Värst är situationen i tillväxtregionerna. Konkurrensen i byggsektorn måste skärpas så att boendekostnaderna i nyproduktionen blir rimliga. Segregationen måste bekämpas.
8. **Tillväxt i alla delar av landet.** Sverige måste hållas samman - såväl mellan människor som mellan och inom regioner. Skatteutjämningen skall utvecklas. Det vidsträckta Sverige behöver en väl utbyggd infrastruktur. Omfattande investeringar genomförs under de kommande åren. Regionala tillväxtprogram genomförs i alla delar av landet.
9. **En grön tillväxt.** Nya, miljöanpassade varor och tjänster är framtidens tillväxtmarknader. Stora satsningar kommer att göras inom detta område vad gäller utveckling, användning och export.
10. **Ett aktivt och attraktivt Sverige.** I en globaliserad värld är det allt viktigare att kunna hävda sig på de internationella arenorna. Samtidigt gäller det att locka både investerare och turister till Sverige. Hela Sverige skall mobiliseras för att än mer främja export, attrahera utländska investeringar och förbättra bilden av Sverige utomlands. Storstadsregionernas tillväxtkraft måste tas tillvara. Turistsektorn är en viktig tillgång i svensk ekonomi. Utrikesdepartementet ges i uppdrag att i än större utsträckning främja svenskt näringsliv i utlandet.

Sverige deltar aktivt i det ekonomisk-politiska samarbetet i EU. En viktig del i detta samarbete är den s.k. Lissabonstrategin. Strategin lades fast vid EU-toppmötet i Lissabon våren

2000 då följande strategiska mål etablerades: ”Fram till 2010 skall EU bli världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga kunskapsdrivna ekonomi med hållbar ekonomisk tillväxt, fler och bättre jobb samt ökad social sammanhållning.”

Lissabonstrategin och den i Göteborg antagna strategin för hållbar utveckling kommer med stor sannolikhet att sätta sin prägel på Europasamarbetet under en lång tid framöver. Den nya öppna samordningsmetoden innebär att medlemsländerna mäter sig med varandra och utbyter erfarenheter. Varje land sporras att bli bättre på de områden där man i dag ligger sämre till än de andra länderna.

Det är av stor vikt att sysselsättningsmålen i unionen uppnås. EU måste också hålla en hög takt i arbetet med ekonomiska reformer. Reformarbetet på produkt- och finansmarknaderna har inte gått lika snabbt som förvän-

tades i Lissabon. Om målen skall kunna nås 2010 måste arbetet med reformer på dessa områden påskyndas.

1.5 Reformer

Välfärden skall fortsätta att byggas ut. Trygghet i förändring stimulerar nytänkande och ger växtkraft. Trygga människor vågar. Trygghet gör ekonomin mera dynamisk.

Regeringen föreslår nu i enlighet med de förslag som tidigare presenterats i den ekonomiska vårpropositionen reformer på drygt 19 miljarder kronor för nästa år. För 2004 handlar det om reformer om ytterligare 12 miljarder kronor. Samtidigt fortsätter den offentliga skulden att minska.

Tabell 1.7 Utgiftsreformer

Budgeteffekter i förhållande till föregående år.

Miljarder kronor.	2003	2004
UO 1 Regeringskansliet	0,08	0,10
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,06	0,51
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,01	0,01
UO 4 Rättsväsendet	0,30	0,60
UO 7 Internationellt bistånd	1,64	1,43
UO 8 Invandrare och flyktingar	0,09	-0,02
UO 9 Hälso- och sjukvård	1,22	0,88
Varav läkemedelsreform	0,75	0,90
Varav tandvård	0,30	
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	1,50	0,9
Varav ohälsosatsning	0,40	0,10
Varav höjt tak i sjukförsäkring (10 prisbasbelopp)	0,77	0,77
UO 11 Pensioner m.m.	2,80	
Varav höjd garantipension	1,28	
Varav änkepension	0,80	
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	1,11	1,00
Varav mamma/pappamånad	0,50	0,50
Varav höjt tak i föräldraförsäkring (10 prisbasbelopp)	0,39	0,39
Varav höjd grundnivå i föräldraförsäkring	0,10	0,10
UO 13 Arbetsmarknad	1,70	
UO 14 Arbetsliv	0,10	-0,10
UO 15 Studiestöd	0,80	
UO 16 Utbildning och forskning	1,73	1,00
Varav skola	1,00	1,00
Varav högskola/forskning	0,73	
UO 17 Kultur	0,08	0,1
UO 18 Bostäder	0,35	0,12
UO 19 IT-infrastruktur	0,20	
UO 20 Miljöstatsningar	0,15	0,97
UO 21 Energi	0,36	-0,36
UO 22 Infrastrukturstruktursatsningar	0,50	2,60
Lånefinansierade infrastrukturstruktursatsningar	1,00	
UO 23 Jord- och skogsbruk	0,02	0,02
UO 24 Näringsliv	0,18	0,06
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	3,73	2,01
Varav vårdsatsningar	2,00	1,00
Varav maxtaxa inom äldre- och handikappomsorgen	0,12	
Varav allmän förskola	1,20	
Övrigt	0,09	0,31
Summa reformer	19,79	12,13

1.5.1 Barn och unga - vår framtid

Goda villkor för dagens unga och deras familjer är en rättvisefråga och en investering i framtiden. Regeringen vill därför bygga vidare på de betydande satsningar som gjorts för barnen och deras familjer de senaste åren.

- Genom maxtaxa har barnfamiljerna fått sänkta avgifter i barnomsorgen. En utvärdering av maxtaxereformen kommer att presenteras i mars 2003 och en första lägesrapport kommer redan under hösten 2002. Maxtaxereformens sista steg tas 2003 genom att allmän förskola införs för 4-5-åringar. Det innebär att alla barn får rätt till gratis förskola tre timmar om dagen. Ytterligare insatser behövs för att stärka kvaliteten i förskolan. Därför är regeringens ambition att under mandatperioden utöka de särskilda personalförstärkningsresurserna så att de också omfattar förskolan.
- Föräldraförsäkringen förstärks ytterligare. Den lägsta dagpenningen i föräldraförsäkringen föreslås höjas till 150 kronor per dag 2003. För 2004 föreslås ytterligare en höjning så att den lägsta nivån blir till 180 kronor per dag.
- Den generella välfärden stärks. Inkomsttaket i föräldraförsäkringen höjs från 7,5 till 10 prisbasbelopp fr.o.m. 1 juli nästa år.
- Studiebidraget utökas från 9 till 10 månader. Det innebär att barnfamiljer med en tonåring på gymnasiet får 950 kronor mer per år.
- Under 2001 till 2003 avsätts 100 miljoner kronor för stödjande insatser för barn i familjer där våld och övergrepp mellan vuxna förekommer.

Tabell 1.8 Reformen för barnen

Miljarder kronor, nivåer

Akkumulerade värden	2000	2001	2002	2003	2004
Barnbidragshöjningar inklusive studiebidrag	2,5	5	5	5,3	5,3
Maxtaxa m.m.		0,2	4,4	5,6	5,6
Mamma /Pappamånad ¹				0,5	1,0
Höjd grundnivå i för- äldraförsäkringen			0,2	0,3	0,4
Höjt tak i föräldraför- säkringen				0,4	0,8
Kontaktdagar		0,1	0,2	0,3	0,3
Höjt adoptionsbidrag		0,02	0,02	0,02	0,02
Höjd åldersgräns för vårdbidrag				0,1	0,3
Särskilt utsatta barn		0,05	0,03	0,03	
Summa reformer	2,5	5,3	9,8	12,5	13,7

1. Utgiftseffekt först 2003

1.5.2 De äldres trygghet skall stärkas

Sverige skall vara ett land som kännetecknas av solidaritet mellan kvinnor och män, individer, grupper och generationer. De äldre har rätt att åldras i trygghet. De senaste åren har därför en rad reformer genomförts för pensionärer.

Pensionerna och bostadstilläggen har höjts och pensionärerna har fått sänkt skatt. Maxtaxa och förbehållsbelopp har införts i äldreomsorgen, och ett nytt och bättre högkostnadsskydd har införts i tandvården för de äldre.

Regeringen vill bygga vidare på de satsningar som har skett:

- Pensionerna höjs. För de med de lägsta pensionerna handlar det om 300-600 kronor i månaden i höjd pension 2003 när det nya pensionssystemet träder i kraft.
- Tandvården förstärks. Som ett led i det förbättrade tandvårdsstödet för de äldre förstärks resurserna med ytterligare 300 miljoner kronor 2003.
- Ett nytt äldreförsörjningsstöd införs 2003. Det kommer att garantera alla i Sverige som fyllt 65 år en skälig levnadsnivå. Detta kommer påtagligt att minska behovet av socialbidrag bland äldre.

1.5.3 Ökade resurser till vården och omsorgen

Vården, skolan och omsorgen är välfärdens kärna. Behoven skall styra tillgången, inte de privatekonomiska förutsättningarna eller var i landet man bor. Vården, skolan och omsorgen skall därför vara generell, omfatta hela befolkningen och hålla hög kvalitet.

Kommuner och landsting har fått ökade resurser de senaste åren. För en framgångsrik välfärdspolitik under kommande mandatperiod krävs en fortsättning på de senaste årens ekonomiska politik. Ökande sysselsättning och fallande arbetslöshet ger ökade inkomster till den offentliga sektorn.

Den positiva utvecklingen av kommunernas och landstingens inkomster måste fortsätta. För att ytterligare förstärka kommunernas ekonomi föreslår regeringen en förlängning med ett år av det tillfälliga sysselsättningsstöd till kommuner och landsting som infördes 2002. Regeringen föreslår också att det fasta beloppet om 200 kronor som alla inkomsttagare betalar i statlig inkomstskatt skall utgöra en kommunal inkomstskatt ytterligare ett år. För att utveckla verksamheten och förbättra kvaliteten i skolan, vården och omsorgen krävs ökade resurser. Regeringen föreslår därför fortsatta satsningar på vården, skolan och omsorgen:

Den särskilda vårdsatsning som riksdagen tidigare beslutat om fullföljs under de kommande åren. Totalt handlar det om ett extratillskott på 9 miljarder kronor under perioden 2001 till 2004. Dessa resurser har i huvudsak frigjorts genom ominriktningen av totalförsvaret.

Under mandatperioden skall en nationell vårdgaranti införas. Prioriteringsordningen får ej sättas ur spel. Det kräver ytterligare resurser. Under åren 2002 till 2004 satsas det 1,25 miljarder kronor per år för att minska väntetiderna i vården.

Tabell 1.9 Mer pengar till vården

Miljarder kronor

	2002	2003	2004
Vårdsatsning	1	3	4
Kortare köer	1,25	1,25	1,25
Skolan	1,5	2,5	3,5

1.5.4 Sverige – ett kunskapssamhälle

Kunskap är ett nödvändigt och kraftfullt verktyg för tillväxt och rättvisa. Kunskapssamhället skall stå öppet för alla. Utbildning är nödvändigt för jämlikhet och utveckling.

Kommande år satsar Sverige stora resurser på ökad kvalitet i både grundskolan, gymnasieskolan och högskolan.

Skolan ges ökade resurser. Skolan och fritidshemmen tillförs de kommande åren en miljard kronor i nivåhöjning varje år tills nivån 5 miljarder kronor är nådd 2006. Syftet är att öka antalet lärare och andra specialister i skolan. Resurserna skall användas till att anställa mer personal i skolorna, t.ex. lärare, skolsköterskor, speciallärare skolbibliotekarier och andra specialister.

Utöver satsningen på skolan görs en särskild satsning för att stärka högskolan. Regeringens mål är att hälften av en årskull ska ha börjat högskolan vid 25 års ålder. Högskolan expanderar med närmare 100 000 platser mellan 1997 och 2003.

Från och med 2003 införs ett nytt vuxenstudiestöd som ersätter det särskilda utbildningsbidraget. Detta rekryteringsstöd beräknas kosta 2 miljarder kronor per år och riktas till personer som är över 25 år och har en kort tidigare utbildning och som är eller riskerar att bli arbetslösa eller som har något funktionshinder.

Under det senaste decenniet har examinationen i forskarutbildningen fördubblats. Efterfrågan på forskarutbildade ökar och snart väntar ett generationsskifte inom svensk forskning. För att ge högskolorna möjlighet att bedriva forskning som rymmer både bredd och specialisering höjs de statliga anslagen till forskning och forskarutbildning med 1,5 miljarder kronor mellan 2000 och 2004. Ett arbete inleds för att i ökad utsträckning åstadkomma att forskningsresultat omsätts i praktiska tillämpningar.

1.6 Krafttag mot ohälsa

De senaste åren har ohälsan ökat dramatiskt i Sverige. Det handlar om belastningssjukdomar, stress och utbrändhet. Den höga sjukfrånvaron är ett slöseri med såväl mänsk-

liga, sociala som ekonomiska resurser. Denna utveckling måste brytas.

Rätten till arbete och egen försörjning är viktigt för att människor ska kunna förverkliga sina drömmar. När skador och sjukdomar uppstår ska människor snabbt få hjälp att komma tillbaka till arbetslivet. Sjukförsäkringssystemet skall underlätta återgången och bidra till arbetslinjen. Aktivitet är alltid bättre än passivitet och deltidssjukskrivning måste oftare än idag vara utgångspunkten för sjukskrivningar. Arbetsgivarna måste ta ett större ansvar för de sjukdomar som uppstår i arbetslivet. Individen har också ett stort ansvar för att återgå i arbete och för sin egen försörjning.

För ett år sedan presenterade regeringen ett åtgärdsprogram i 11 punkter för bättre hälsa i arbetslivet för att möta den kraftiga ökningen av antalet sjukskrivna och förtidspensionerade. Det arbetet fortsätter och intensifieras nu. Kampen mot ohälsan skall ske i samverkan med arbetsmarknadens parter bl.a. inom ramen för pågående trepartssamtal.

Ett mål för hälsoarbetet

På samma sätt som regeringen tidigare har satt upp mål för de offentliga finanserna, arbetslösheten, sysselsättningen och behovet av socialbidrag vill regeringen också införa ett mål för att bryta ohälsoutvecklingen och för ökad hälsa i arbetslivet. Målet är att antalet sjukdagar skall halveras till 2008. Parallellt skall antalet nya aktivitets- och sjukersättningar minska. Hänsyn skall tas till den demografiska utvecklingen under perioden. Målet skall stämmas av årligen. För att nå målet är det enligt regeringen nödvändigt med ett brett stöd från arbetsmarknadens parter.

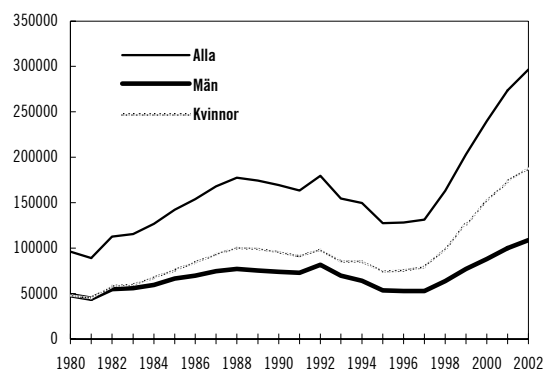
Arbetet med att halvera sjukskrivningarna måste särskilt fokusera på kvinnors arbetsplatser, arbetsmiljöer och arbetsvillkor.

Utredningarna inom området har hittills inte kunnat ge enkla och entydiga svar på varför sjukfrånvaron ökar. Det mesta pekar på att det är ett flertal faktorer som samspelar: en åldrande arbetskraft, hårdare krav i arbetslivet, försämringar i den psykiska arbetsmiljön, ändrade attityder, brister i försäkringskassornas och arbetsgivarnas rehabiliteringsansvar, väntetider inom hälso- och sjukvården o.s.v. Nya analyser kan inte väntas ge tydligare

svar. Därför måste åtgärderna mot ohälsan utformas under viss osäkerhet, följas noga och löpande omprövas och förbättras.

Det kommer att krävas insatser inom en rad olika områden under flera års tid för att målet skall kunna uppnås. Kvinnors ohälsa skall särskilt uppmärksammas. Arbetsmarknadens parter har ett betydande ansvar. Det är regeringens uppfattning att trepartssamtalen bör resultera i en gemensam handlingsplan. Regeringen kommer att följa utvecklingen fortlöpande och en särskild redovisning kommer att göras i samband med budgetpropositionen varje år.

Diagram 1.3 Antal personer som är sjukskrivna mer än 30 dagar

Källa: Riksförsäkringsverket

Arbetsplatsen och parterna i fokus

Arbetsplatsen och dialogen mellan parterna skall stå i fokus för arbetet för ett hållbart arbetsliv. Arbetslivet måste bli mänskligare. Det centrala i arbetet för ökad hälsa i arbetslivet är att stärka och utveckla de åtgärder som förhindrar att människor får sin arbetsförmåga nedsatt och blir sjuka. Arbetsgivarna har ett stort ansvar för hälsan i arbetslivet. Dålig arbetsmiljö måste kosta. Därför föreslår regeringen starkare ekonomiska drivkrafter för de enskilda arbetsgivarna att ta ett större ansvar för arbetsvillkoren och för att integrera det förebyggande och rehabiliterande arbetet i verksamheten.

De nya reglerna måste utformas på ett sätt som tar hänsyn till företag med ett fåtal anställda och människor som av olika skäl löper högre risk för sjukskrivningar, till exempel människor med kroniska sjukdomar. Förändringarna skall inte innebära ett sämre försäkringsskydd för individen.

En obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron kommer att införas med undantag för vissa mindre företag.

Det förebyggande arbetsmiljöarbetet stärks under 2003 med ökade resurser till utbildning av regionala skyddsombud och till företagshälsovården.

Möjligheterna till certifiering av företagshälsovård och huvudmannskapet för utbildningen inom företagshälsovården utreds. Till sammans med parterna ska en informationskampanj genomföras.

Offentliga verksamheter skall bli ett föredöme i arbetet mot ohälsan

Sjukskrivningarna är högre i offentlig än privat sektor. Regeringen anser att offentliga verksamheter måste gå före och vara föredömen när det handlar om att förbättra arbetsmiljön och minska ohälsan. Därför skall personaltätheten öka och arbetsvillkoren förbättras. Kraven på redovisning av hälsa och arbetsmiljö inom den offentliga sektorn måste öka.

Särskilda försök genomförs redan idag hos några av de stora offentliga arbetsgivarna i syfte att förebygga och minska sjukfrånvaron.

Ökad tillgänglighet till behandling i hälso- och sjukvården

En förutsättning för bättre hälsa är snabb behandling och således förbättrad tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Regeringen föreslår därför att vården skall tillföras nya resurser. Den nationella handlingsplanen innebär ett tillskott om 9 miljarder kronor till vården under perioden 2001-2004. För att öka tillgängligheten tillförs dessutom totalt 3,75 miljarder kronor 2002-2004.

Bättre stöd för att återgå till arbete

Stödet för att människor skall komma tillbaka till arbetslivet efter sjukskrivning måste stärkas. Den enskildes rätt till rehabilitering skall förbättras genom att skyldigheten för arbetsgivare att lämna rehabiliteringsunderlag inom 60 dagar skärps. Därutöver analyserar

regeringen även möjligheten att införa en rehabiliteringsförsäkring.

I vissa fall krävs förändrade arbetsuppgifter eller nya hjälpmedel för att en återgång till arbetet skall vara möjlig. Arbetsgivaren har enligt arbetsmiljölagen ansvar för att anpassa arbetsuppgifterna till den anställdes arbetsförmåga eller funktionsnedsättning. Genom att införa krav på intyg från arbetsgivaren i de fall denne inte klarar kraven i arbetsmiljölagen, tydliggörs arbetsgivarens ansvar.

I andra fall är det inte möjligt att återgå till den tidigare arbetsplatsen. Då kan rehabiliteringen kompletteras med någon form av utbildning. Att inte kunna återgå till tidigare arbete är inte ett skäl för fortsatt sjukskrivning. Regeringen vill vidga möjligheten att använda rehabiliteringspenningen för att arbetsträna längre.

Regeringen vill också stimulera fler arbetsgivare att bilda så kallade arbetsgivarringar för att öka möjligheten till att snabbt kunna byta jobb efter sjukskrivning.

Att gå sjukskriven en längre period utan kontakt med arbetskamrater och sin arbetsplats kan vara en svår sak i sig. Ambitionsnivån måste höjas när det handlar om att ge människor möjlighet att snabbt gå tillbaka till arbetet. Utgångspunkterna skall oftare än idag vara partiell sjukskrivning.

Regeringen vill därutöver stärka kunskaperna om och utbildningen i försäkringsmedicin bland läkarna. Regeringen överväger också att tillskapa tillsyn över försäkringsläkarnas arbete.

Tidsbegränsad förtidspension

Regeringen ser mycket allvarligt på det ökade antalet förtidspensionärer och det faktum att alltför många unga människor förtidspensioneras.

Regeringen föreslår därför att nya förtidspensioner fr. o. m. 2003 skall beviljas för högst tre år. Efter denna tid finns möjlighet till förlängning efter ny prövning.

Förtidspensionärer skall ges utökad möjlighet att pröva att arbeta igen utan att riskera att bli av med sin förtidspension. Sedan tidigare finns en rätt till vilande förtidspension i ett års tid för förtidspensionärer. Regeringen föreslår nu att rätten till vilande förtidspension

utökas till två år och att det även görs möjligt att studera med vilande förtidspension.

Effektivare organisation och samverkan med den enskilde i centrum

En viktig del i att bekämpa ohälsan är att ge den enskilde snabb och effektiv hjälp. Regeringen vill att alla skall ha en egen kontaktperson på försäkringskassan. Istället för sjukskrivning vill vi ge fler människor möjlighet till en aktiv rehabilitering. Samtidigt som många mår dåligt av att passivt gå sjukskrivna, vet vi att många läkare idag har svårt att hitta andra utvägar än att sjukskriva och att man känner frustration över detta för att man vet att det inte är den bästa åtgärden. Regeringen gör därför bedömningen att om sjukperioden pågår längre tid än 8 veckor, om den medicinska utredning som behandlande läkare ansvarar för samt det rehabiliteringsunderlag som skall lämnas av arbetsgivare efter 8 veckor, inte ger det underlag som krävs för att försäkringskassan ska utreda rätten till sjukpenning och behovet av rehabiliteringsinsatser, skall försäkringskassan inhämta ett fördjupat underlag avseende den försäkrades arbetsförmåga från en annan läkare. Denna läkare bör ha genomgått den ovan nämnda fördjupade utbildningen i försäkringsmedicin.

Försäkringskassan skall också tillföras mer resurser för att bättre kunna arbeta med rehabilitering och därmed hjälpa människor tillbaka till ett arbete. För att bättre kunna utnyttja organisationen och bryta ohälsoutvecklingen samt ge medborgarna ett rättvist och likformigt stöd kommer regeringen att inventera organisationen och se över möjligheterna till framtida organisationsformer. Möjligheten till finansiell samordning mellan lokala och regionala aktörer skall införas under 2003. Samordningen bör bygga på samverkan mellan socialförsäkringen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och arbetsmarknadsmyndigheterna.

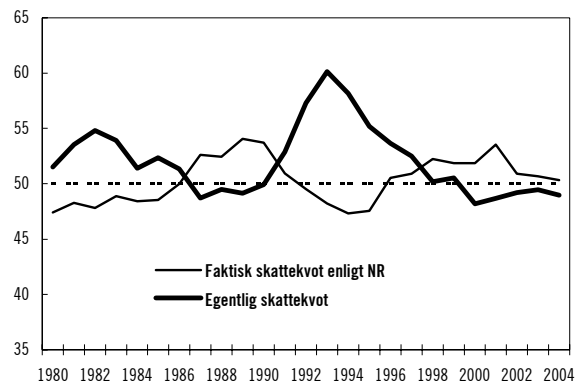
1.7 Rättvisa skatter

Skatternas främsta syfte är att finansiera välfärden. Skatterna skall samtidigt stimulera till arbete och investeringar, till en uthållig utveckling och till minskade ekonomiska och sociala klyftor. Regeringen kan aldrig acceptera att de redan välbeställda i samhället får stora skattesänkningar på bekostnad av kvaliteten i vård, skola och omsorg eller att klyftorna i samhället ökar kraftigt.

Fortsatta reformer för rättvisa och tillväxt går före skattesänkningar. Lärdomen från 1990-talets början är tydlig. Ofinansierade skattesänkningar i en tid av stora underskott i de offentliga finanserna leder enbart till högre räntor, sjunkande sysselsättning och ett sämre företagsklimat. Om utrymme för skattesänkningar finns kommer regeringen att prioritera ytterligare förbättringar för löntagarna och småföretagen.

I diagram 1.4 visas den egentliga skattekvoten, d.v.s. skatteintäkter plus underskott i de offentliga finanserna. Därmed ges en mera rättvis bild av skatterna, då underskott förr eller senare leder till höjda skatter. Den egentliga skattekvoten var som högst under början av 1990-talet.

Diagram 1.4 Egentlig skattekvot

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Sänkta skatter för låg- och medelinkomsttagare

Under förra mandatperioden har tre fjärdedelar av en skattereform inriktad mot låg- och medelinkomsttagare genomförts. Reformen består av en stegvis kompensation för de allmänna egenavgifterna och en successiv minskning av andelen skattebetalare som betalar statlig inkomstskatt. Därigenom

minskar marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare samtidigt som köpkraften stärks så att både utbudet och efterfrågan på arbetskraft ökar.

Om det statsfinansiella läget så tillåter kommer regeringen under mandatperioden att föreslå att det sista steget i skattereformen genomförs. Reformen har en god fördelningspolitisk profil då de allmänna egenavgifterna utgör en tyngre börda för låg- och medelinkomsttagarna.

I dag betalar alla löntagare under 65 år allmänna egenavgifter till pensionssystemet. Egenavgifterna utgår nästa år på inkomster upp till ca 27 500 kronor i månaden. På inkomster utöver detta belopp utgår inga allmänna egenavgifter. Egenavgifterna är 7 procent och bidrar till högre marginaffekter för framför allt låg- och medelinkomsttagare. De allmänna egenavgifterna är en central del i det reformerade pensionssystemet, som socialdemokraterna och de fyra borgerliga oppositionspartierna står bakom.

I samband med skattereformen 1990/91 formulerades ambitionen att högst 15 procent av inkomsttagarna skulle betala statlig inkomstskatt. Gränsen för statlig inkomstskatt höjs automatiskt varje år med två procentenheter utöver inflationen, så även 2003. Den goda reallöneutvecklingen har dock medfört att fler har kommit över gränsen för statlig inkomstskatt. Som mest var det 20 procent av inkomsttagarna som 1999 betalade statlig inkomstskatt. För att minska andelen höjdes gränsen successivt under mandatperioden. År 2003 kommer gränsen för statlig inkomstskatt att gå vid ca 25 000 kronor i månaden. Det skall jämföras med att den 1999 låg på ca 20 000 kronor i månaden.

Sänkta företagsskatter

Starka och livskraftiga företag är av avgörande betydelse för att Sverige skall präglas av ut hållig tillväxt och rättvisa. Grunden för ett gott företagsklimat är en sund makroekonomi. Under förra mandatperioden har en rad skattesänkningar genomförts för att ytterligare förbättra företagsklimatet.

- År 2000 förlängdes tiden för avsättning till periodiseringsfond från 5 till 6 år. Avsättningar till periodiseringsfonder är

till för att företagen skall kunna utjämna resultatet mellan bättre och sämre år.

- Flertalet stoppregler för fåmansbolag slopades 2000. Stoppreglerna är de särskilda skatteregler som gäller vid transaktioner mellan fåmansägda företag och deras ägare.
- År 2000 infördes ett schablonavdrag för ökade levnadskostnader vid resor för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Därmed får företagare och löntagare samma förmånliga regler. Vidare infördes generösare avdragsregler för utgifter vid ombyggnad av lokaler i samband med byte av hyresgäst.
- År 2001 höjdes den maximala avsättningen till periodiseringsfonder från 20 till 25 procent för aktiebolag m.fl. och från 25 till 30 procent för enskilda näringsidkare m.fl. i syfte att förbättra villkoren för företagens egenfinansierade investeringar.
- För att villkoren för investmentbolag skall jämsställas med de som gäller för värdepappersfonder sänktes schablonintäkten för investmentbolag från 2,0 till 1,5 procent från och med 2002.
- För att stimulera det lokala småföretagandet har nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för företag i Norrlands inland, delar av Värmland och Dalarna (stödområde A) utvidgats från 5 till 15 procent av lönesumman upp till 850 000 kronor.
- För att förenkla administrationen för företagen kommer alla fysiska personer som redovisar intäkter av näringsverksamhet att få en förtryckt självdeklaration. En gemensam deklarationstidpunkt (2 maj) för alla deklareringskyldiga införs också fr.o.m. 2003.

Samtliga skattesänkningar har varit fullt ut finansierade inom ramen för de budgetpolitiska målen.

Det är angeläget att förbättra de skattemässiga villkoren för företagen. Det finns idag drygt 800 000 företag i Sverige varav drygt 600 000 enmansföretag. Dessa företag utgör

en viktig del i näringslivet och deras vikt och betydelse för den svenska ekonomin kommer sannolikt att öka ytterligare de kommande åren.

De s.k. 3:12 reglerna är viktiga i den svenska skattelagstiftningen. Dessa regler bestämmer hur mycket en småföretagsägare kan ta ut som kapitalbeskattad inkomst och hur mycket som kommer att beskattas som löneinkomst. Regeringen vill under mandatperioden genomföra en förändring av reglerna för att öka avkastningen för den som tar risken att starta ett eget företag och/eller expanderar sin verksamhet. Regeringen avser även att ändra reglerna så att fler företag får lägre skatt vid generationsskiften.

Kapital- och egendomsbeskattning

Fastighetsskatten är en del av kapitalinkomstbeskattningen och en viktig inkomstkälla för att finansiera den offentliga välfärden. Den beräknas i år ge intäkter till staten på drygt 20 miljarder kronor.

De senaste årens prisökningar på fastigheter till följd av den goda ekonomiska utvecklingen har dock medfört att skatten på fastigheter skulle ha ökat kraftigt om inga åtgärder hade vidtagits.

Under förra mandatperioden har därför fastighetsskatten sänkts från 1,5 procent till 1,0 procent av taxeringsvärdet för småhus. För hyreshus har fastighetsskatten sänkts från 1,5 procent till 0,5 procent.

Samtidigt har en begränsningsregel i fastighetsskatten införts. Begränsningsregeln innebär att hushåll med normala inkomst- och förmögenhetsförhållanden maximalt skall betala 5 procent av sin inkomst i fastighetsskatt. Därmed har fastighetsskattens fördelningspolitiska profil förbättrats. Ca 90 000 hushåll beräknas omfattas av begränsningsregeln.

Omräkningsförfarandet vid fastighetstaxeringen skall ersättas med en förenklad fastighetstaxering mitt emellan de allmänna fastighetstaxeringarna. Regler som innebär att höjda taxeringsvärden inte får omedelbart genomslag på uttaget av fastighetsskatt införs också. Samtidigt har fribeloppen i förmögenhetsskatten höjts från 900 000 kronor till 1,5

miljoner kronor för ensamstående och 2 miljoner kronor för sambeskattade par.

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska utreda fastighetsskatten, förmögenhetsskatten samt arvs- och gåvoskatten. Uppdraget ska vara avslutat vid utgången av år 2003.

Kommittén ges möjlighet att pröva lösningar som kan innebära avsteg från nu gällande principer för fastighetsbeskattningen. En förutsättning är dock att de fördelningspolitiska konsekvenserna är acceptabla. En viktig utgångspunkt är en likformig beskattning av olika typer av tillgångar. Kommittén har fått i uppdrag att åstadkomma ett regelsystem som både är enkelt och rättvist.

Beträffande arvs- och gåvoskatten skall kommittén göra en övergripande teknisk översyn av regelsystemet. Syftet är att åstadkomma en modernare lagstiftning som är anpassad till dagens villkor. Frågan om beskattningen av arv mellan makar ska tas upp med förtur.

Globaliseringens betydelse för skatter

Den fortgående globaliseringen ställer det svenska skattesystemet inför utmaningar. Kunskaperna om hur de svenska skattebaserna påverkas av en alltmer internationaliserad omvärld är dock ofullständiga och behöver förbättras. Den av regeringen tillsatta utredningen för att analysera globaliseringens betydelse för olika skattebaser lämnar sitt slutbetänkande under hösten.

Grön skatteväxling

En fortsatt grön skatteväxling utgör en central del i regeringens strategi för att omvandla Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Det främsta syftet med skatteväxlingen är att öka miljörelateringen av skattesystemet. Genom miljöskatter sätts ett pris på miljön och det blir dyrare att släppa ut föroreningar till luft eller vatten. Härigenom får hushållen ekonomiska motiv att välja en mer miljövänlig och resurssnål livsstil medan företagen stimuleras att utveckla en mer miljövänlig teknik. En grön skatteväxling innebär inte en höjning av det totala skatteuttaget då höjningar av de

miljörelaterade skatterna balanseras av sänkningar av skatterna på arbete.

I 2000 års ekonomiska vårproposition bedömdes det samlade utrymmet för skatteväxling under perioden 2001 till 2010 vara 30 miljarder kronor. Genom förslag i budgetpropositionerna för 2001 och 2002 har därefter en skatteväxling på sammanlagt drygt 5 miljarder kronor genomförts. Regeringens bedömning avseende det totala utrymmet för grön skatteväxling fram till 2010 kvarstår.

För 2003 föreslås en grön skatteväxling på 2,6 miljarder kronor:

- En höjning av koldioxidskatten på bränslen med 16 procent. Tillverkningsindustrin, jordbruk och vattenbruk undantas dock från höjningen medan effekten för bensin och diesel neutraliseras genom lika stora sänkningar av energiskatten.
- Energiskatten på el höjs med 2,1 öre per kWh.
- Skatten på avfall som deponeras höjs från 288 till 370 kronor per ton.
- Skatten på naturgrus höjs från 5 till 10 kronor per ton.
- Skatten på arbete sänks genom en höjning av grundavdraget för låg- och medelinkomsttagare.

För att öka miljörelateringen av skattesystemet lades i budgetpropositionen för 2002 fast en strategi för skattenedsättning för alternativa drivmedel. Regeringen anser det angeläget att skattenedsättningen – när godkännande har erhållits från rådet och EU-kommissionen – kan börja tillämpas snarast möjligt. Konkurrenskraftiga och konkurrensneutrala villkor för de alternativa drivmedlen under 2003 skall beaktas i särskild ordning i avvaktan på EG-besluten.

En fortsatt grön skatteväxling måste genomföras stegvis och varsamt. Effekterna av de olika stegen bör löpande följas upp för miljön, för individer och inkomstfördelning och för det svenska näringslivets konkurrenskraft. En ökad miljörelatering av skattesystemet förutsätter också en rationell energiskattestruktur, baserad på lättförståeliga och brett accepterade principer samtidigt som skattesystemet måste vara förenligt med Sveriges medlemskap i EU.

Som en integrerad del i den gröna skatteväxlingen arbetar därför ett par utredningar, om nedsättning av energi- och koldioxidskatten för näringslivet och om vägtrafikbeskattningen, med att ta fram underlag för en reformering av energi- och miljöskattstrukturen. När dessa utredningar är klara med sitt arbete återkommer regeringen med förnyade bedömningar och nya förslag om hur den gröna skatteväxlingen skall utformas efter 2003.

Sänkning av momskostnaden för vissa typer av nyproducerade bostäder.

Minst 120 000 nya bostäder behöver byggas under mandatperioden. Regeringen vill pröva nya former av åtgärder för att stimulera bostadsbyggandet. Därför bör en sänkning av momskostnaden prövas för produktion av studentbostäder och äldre bostäder. För att tillgodose huvudsakligen ungdomarnas bostadsbehov vill regeringen även pröva förutsättningarna för att på ett kostnadseffektivt sätt minska boendekostnaderna genom en sänkning av momskostnaderna för produktion av mindre hyreslägenheter.

1.8 Hållbar utveckling

Sverige skall fortsätta att vara ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling i alla dess dimensioner – ekonomisk, social och ekologisk. Genom en ambitiös miljöpolitik ska Sverige aktivt bidra till en ekologiskt hållbar utveckling, nationellt och globalt. Regeringens övergripande mål för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Riksdagen har antagit 15 miljö kvalitetsmål vilka tydliggör den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling. Målen är formulerade utifrån den miljöpåverkan naturen tål och definierar det tillstånd för den svenska miljön som skall nås inom en generation.

Under förra mandatperioden har det skett stora satsningar på lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet (LIP). LIP har i

många delar av Sverige inneburit en framgång i det lokala arbetet och bidragit till arbetet med att bygga om Sverige och skapa ekologisk uthållighet. Regeringen går nu vidare med ett särskilt program för klimatinvesteringar (KLIMP). För perioden 1998 och framåt har det avsatts 7,1 miljarder kronor för programmen.

Dessutom har stora satsningar gjorts inom en rad andra miljöområden. De senaste åren har resurser avsatts för bland annat bevarandet av biologisk mångfald, sanering av förorenade områden, miljöforskning, information om klimatfrågor och miljöövervakning. Nästa år avsätts 140 miljoner kronor för forskning om biologisk mångfald och ekologiskt hållbar utveckling.

Regeringen avser att fortsätta att bedriva en politik som sätter miljön i fokus. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård har ökat från 1,2 miljarder kronor 1998 till 3,3 miljarder kronor för 2003.

De stora och allvarliga miljöproblemen känner inga nationsgränser. Som föregångsland i omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle ska Sverige vara fortsatt pådrivande i det internationella miljö- och utvecklingssamarbetet, såväl inom EU som globalt. Sverige ska aktivt medverka till att de positiva resultat som nåddes vid FN-toppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg i september 2002 genomförs och utvecklas. Inom EU ska Sverige vara fortsatt pådrivande i genomförandet av hållbarhetsstrategin som antogs vid EU-toppmötet i Göteborg, i klimatpolitiken och i arbetet för mer hållbara produktions- och konsumtionsmönster.

Gröna nyckeltal

Sedan 1999 års ekonomiska vårproposition redovisas gröna nyckeltal som ett komplement till de ekonomiska nyckeltalen. Syftet med gröna nyckeltal är att spegla den nationella utvecklingen för viktiga miljöproblem på ett enkelt och informativt sätt. Gröna nyckeltal utgör därmed ett instrument för att nå det övergripande målet att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Energianvändningen har ökat de senaste åren, men över tiden har det skett en successiv

energieffektivisering uttryckt i termer av energianvändning relaterad till BNP. Till stor del beror variationer i energianvändningen mellan enstaka år på konjunktursvängningar, temperaturskillnader och andra väderleksvariationer.

Till skillnad mot i många andra länder minskade utsläppen av koldioxid kraftigt i Sverige under 1970- och 1980-talen. Framförallt var detta ett resultat av den energipolitik som bedrevs under perioden med syftet att minska oljeberoendet. Under 1990-talet ökade åter koldioxidutsläppen något, bl.a. till följd av ökade transporter. Enligt senast tillgängliga statistik ligger utsläppen 2000 inklusive bunkring, dvs. utsläpp som kan hänföras till internationell luft- och sjöfart, strax över 1990 års nivå. Om bunkring exkluderas ligger dock utsläppen under 1990 års nivå.

I mars 2002 antog riksdagen regeringens klimatproposition med förslag till klimatstrategi och mätbara mål för de klimatpåverkande utsläppen. Riksdagen antog också regeringens förslag till klimatmål på minst 4 procents minskning fram till 2010.

Sedan 1980 har de svenska utsläppen av svaveldioxid minskat kraftigt och under 1990-talet nästan halverats. Framförallt beror detta på ökad användning av olja med låg svavelhalt och ny reningsteknik. De svenska utsläppen av kväveoxider har också minskat, men inte i samma omfattning. Förbättrade förbrännings- och reningstekniker är främsta orsaken till utsläppsminskningen av kväveoxider. Denna utveckling bedöms leda till att de svenska förorsande utsläppen fortsätter att minska. Utsläppen av kväveoxider från internationell luft- och sjöfart har dock ökat betydligt det senaste året, men det är i dagsläget svårt att uttala sig om detta är en bestående trend.

Fram till mitten av 1990-talet minskade belastningen på haven av fosfor och kväve. Därefter har den totala belastningen ökat något, även om utsläppen från punktkällor har fortsatt att minska. Under den kommande mandatperioden ges havsmiljöfrågorna en central roll i miljöpolitiken.

Under 1990-talet har luftkvaliteten i tätorter förbättrats markant. Tack vare katalytisk avgasrening och minskad bensenhalt i bensin har stadsluftens genomsnittliga bensenhalt sjunkit sedan början av 1990-talet. Under vinterhalvåret ligger den dock fortfarande över

lågriksnivån i alla tätorter där mätningar genomförs.

Tabell 1.10 Gröna nyckeltal

Energianvändning (TWh respektive Wh/kr)

	1980	1985	1990	1995	2000
Total användning ¹	436	439	442	462	474

Energieffektivitet ²	325	298	266	270	238
---------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Utsläpp till luft (tusentals ton)³

	1980	1985	1990	1995	2000
--	------	------	------	------	------

Klimatpåverkan

Koldioxid	82 438	67 587	60 054	63 817	62 396
-----------	--------	--------	--------	--------	--------

Försurning

Svaveldioxid	508	266	128	90	71
--------------	-----	-----	-----	----	----

Kväveoxider ⁵	448	426	401	333	355
--------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Belastning på haven (tusentals ton)

	1987	1990	1995	1998	2000
--	------	------	------	------	------

Övergödning

Fosfor	5,8	4,6	4,8	4,9	5,2
--------	-----	-----	-----	-----	-----

Kväve	148,2	122,9	134,5	152,6	158,1
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Påverkan på luftkvalitet (mikrogram per kubikmeter)

	1992/93	1994/95	1996/97	1998/99	2000/01
--	---------	---------	---------	---------	---------

Bensen ⁴	4,3-10,4	2,4-6,2	1,9-5,1	1,9-4,9	1,5-4,0
---------------------	----------	---------	---------	---------	---------

¹ Total energianvändning exklusive energiomvandlingsförluster i kärnkraftsverk.

² Energieffektiviteten mäts som total energianvändning i relation till BNP. BNP är från reviderade Nationalräkenskaper, 1995 års priser.

³ Inkluderar bunkring för internationell luft- och sjöfart. skiljer sig därför i förhållande till redovisningen inom ramen för den internationella klimatkonventionen och konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.

⁴ Bensenhalt i luften, vinterhalvårsmedelvärden i olika tätorter (11, 24, 25, 31 respektive 36 orter).

⁵ Utsläppen från internationell luft- och sjöfart ökade med 67 tusen ton mellan 1999 och 2000.

Källor: Statens energimyndighet, Naturvårdsverket och Statistiska centralbyrån

1.9 Ett Sverige för alla

Den ekonomiska politiken skall bidra till att minska klyftorna i samhället. Tillväxten skapar ökade resurser och fler arbetstillfällen. Men tillväxt är i sig ingen garant för minskade klyftor. Förutom en tillväxtfrämjande ekonomisk politik krävs därför en aktiv rättvisepolitik.

Fortfarande spelar social bakgrund, kön, etniskt tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder roll för människors möjligheter att påverka sina livsvillkor. Tillgången till jobb, utbildning och utveckling är inte lika för alla. Många människor lever på marginalen och har svårt att få vardagen att gå ihop. Ensamstående föräldrar, ungdomar och invandrare är speciellt utsatta.

Trots dessa problem är Sverige fortfarande ett av de mest jämlika länderna i världen. Oavsett vilket mått som används är Sverige ett av de länder som har den lägsta inkomstspridningen, den lägsta andelen fattigdom och den lägsta andelen barnfattigdom. Politiken gör skillnad.

En central rättvisefråga är att de som invandrar till Sverige måste ges möjlighet att komma in i det svenska samhället. Ett annat viktigt område är den sociala snedrekryteringen till den högre utbildningen. Det är fortfarande betydligt vanligare att barn till föräldrar med högre utbildning studerar vidare. De senaste årens utbyggnad av högskolan och det reformerade studie-stödssystemet syftar till att bryta det mönstret. Under perioden 2002 till 2004 satsas 40 miljoner kronor per år för att stimulera till särskilda rekryteringsåtgärder.

Reformer för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män är en annan central del av rättvisepolitiken. Därför analyseras regeringens beslut ur ett jämställdhetsperspektiv.

Halvera behovet av socialbidrag

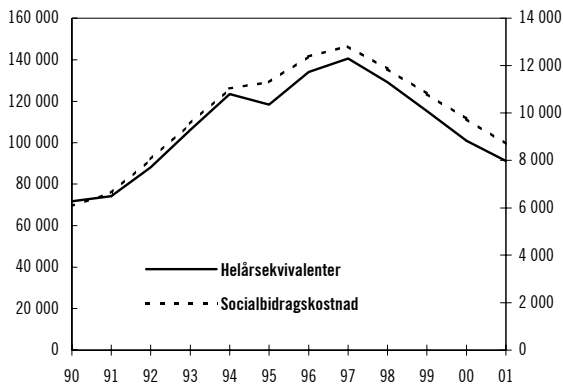
Regeringen har som mål att halvera socialbidragsberoendet mellan 1999 och 2004. Socialbidragsberoendet ökade kraftigt under 90-talet. Ökningen var en indikator på minskad rättvisa och ökade klyftor. Socialbidragsberoendet skapar utanförskap och resignation, gör människor mer ofria och ökar klyftorna i samhälle.

Mellan 1999 och 2000 minskade behovet av socialbidrag motsvarande 14 300 personer och mellan 2000 och 2001 minskade behovet av socialbidrag motsvarande 9 700 personer (se faktaruta). Regeringens bedömning är att målet om en halvering av socialbidragsberoendet till 2004 är inom räckhåll.

I diagram 1.6 visas fördelningseffekterna av ett halverat socialbidragsberoende. Staplarna visar hur inkomsterna förändras i olika inkomstgrupper när behovet av socialbidrag halveras. I grupp 1 finns de med lägst inkomst. I grupp 10 finns de med högst inkomst. I diagrammet visas att det är de med de lägsta inkomsterna som tjänar på att behovet av socialbidrag halveras.

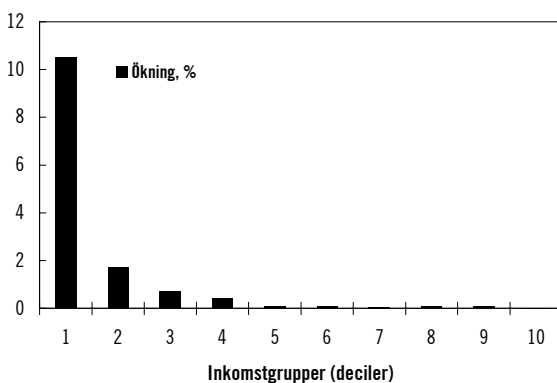
De viktigaste verktygen för att uppnå målet är låg arbetslöshet, en ökning av sysselsättningsgraden, en reducering av önskad deltid och att inkomsttryggheten är god om man blir arbetslös, sjuk eller av andra skäl måste lämna arbetslivet. Kampen mot arbetslöshet och för ökad sysselsättning är därför avgörande när det gäller att bryta bidragsberoendet.

Diagram 1.5 Socialbidragstagare

Källa: Socialstyrelsen, SCB

Diagram 1.6 Ekonomiska effekter av en möjlig halvering av socialbidraget

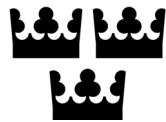

Fakta

Halveringen av socialbidragsberoendet skall göras från 1999 års nivå, som när målet sattes upp var den senaste statistik som fanns tillgänglig. Socialbidragsberoendet mäts som helårsekvivalenter, eftersom detta mått fångar upp antalet bidragstagare, varaktigheten i bidragsberoendet samt bidragsbeloppet. Antalet helårsekvivalenter beror på hur lång tid och med hur stora belopp personer uppbär socialbidrag. 1999 uppgick socialbidragsberoendet till ca 115 000 helårsekvivalenter. För att målet skall uppnås skall antalet helårsekvivalenter halveras till 57 500. I bilaga 3 görs en mera detaljerad analys av förutsättningarna för att målet skall kunna uppnås.

2

Förslag till
riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

såvitt avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för 2003

1. godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar (kapitel 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 812 miljarder kronor 2002, 818 miljarder kronor 2003 och 852 miljarder kronor 2004 (avsnitt 4.1.1),
3. godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för 2003 och 2004 (avsnitt 4.1.2),
4. bemyndigar regeringen att under 2003 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 4.4.4),
5. godkänner beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2003 (avsnitt 4.4.4),
6. godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2003 (avsnitt 4.4.4),
7. godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2003 (avsnitt 5.4 och bilaga 1),
8. beslutar om fördelning av utgifter för 2003 på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 6.2, tabell 6.5),
9. godkänner beräkningen av förändringar av anslagsbehållningar för 2003 (avsnitt 6.2, tabell 6.5),
10. godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2004 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 6.2, tabell 6.5),
11. godkänner beräkningen av utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2003 (avsnitt 6.2, tabell 6.5),
12. bemyndigar regeringen att för 2003 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 23 500 000 000 kronor (avsnitt 7.1),
13. bemyndigar regeringen att för 2003 besluta om krediter för myndigheters räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 17 500 000 000 kronor (avsnitt 7.1),
14. bemyndigar regeringen att för 2003 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 150 000 000 kronor (avsnitt 7.1),
15. bemyndigar regeringen att under 2003, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 7.4),

såvitt avser tilläggsbudget för 2002

16. bemyndigar regeringen att under 2002, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:1 *Arbetsmiljöverket*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 16 324 000 kronor under 2003 (avsnitt 9.2.11),
17. bemyndigar regeringen att under 2002, för det under utgiftsområde 14 Arbetsliv uppförda ramanslaget 23:3 *Särskilda utbildningsinsatser m.m.*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 34 200 000 kronor under 2003 (avsnitt 9.2.11),
18. bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomisk förpliktelse till förmån för Fysikhuset Stockholm KB intill ett belopp av 1 700 000 000 kronor där åtagandet får ha en löptid längst till och med den 1 december 2025 (avsnitt 9.2.13),
19. godkänner den föreslagna användningen av de under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslagen 25:27 *Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning* och 25:35 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning* (avsnitt 9.2.13),
20. bemyndigar regeringen att under 2002, för det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda ramanslaget 34:9 *Statens strålskyddsinstitut*, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2003, högst 7 000 000 kronor under 2004 och högst 4 000 000 kronor under 2005 (avsnitt 9.2.16),
21. bemyndigar regeringen att för 2002 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret på högst 785 000 000 kronor för Vägverket för byggande av Svinesundsbron (avsnitt 9.2.17),
22. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:5 *Ersättning till Statens järnvägar för kostnader i samband med utdelning från AB Swedcarrier, m.m.* (avsnitt 9.2.17),
23. bemyndigar regeringen att under 2002, för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och kollektiv forskning*, besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 215 000 000 kronor under 2003, högst 115 000 000 kronor under 2004 och högst 20 000 000 kronor under 2005 (avsnitt 9.2.18),
24. bemyndigar regeringen att under 2002, för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 220 000 000 kronor under 2003, högst 940 000 000 kronor under 2004, högst 890 000 000 kronor under 2005, högst 460 000 000 kronor under 2006, högst 25 000 000 kronor under 2007 och högst 30 000 000 kronor 2008 och därefter (avsnitt 9.2.18),
25. bemyndigar regeringen att under 2002, för det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda ramanslaget 44:2 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 1 300 000 000 kronor under 2003, högst 1 100 000 000 kronor under 2004, högst 1 050 000 000 kronor under 2005, högst 490 000 000 kronor under 2006, högst 25 000 000 kronor under 2007 och högst 30 000 000 kronor 2008 och därefter (avsnitt 9.2.18),
26. godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade anslag i enlighet med specifikation i tabell 2.1,

såvitt avser skattefrågor

27. antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.1 och 8.2.1),
28. antar regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.2 och 8.2.2),

29. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.3 och 8.2.2),
30. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation (avsnitt 3.4 och 8.7.3),
31. antar regeringens förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2004 års taxering, m.m. (avsnitt 3.5 och 8.2.3),
32. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna (avsnitt 3.6 och 8.2.4),
33. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.7, 8.4.1, 8.4.2 och 8.4.3),
34. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall (avsnitt 3.8, 8.4.1 och 8.4.4),
35. antar regeringens förslag till lag om ändring av lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus (avsnitt 3.9 och 8.4.1),
36. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt (avsnitt 3.10 och 8.5.2),
37. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel (avsnitt 3.11 och 8.5.1),
38. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. (avsnitt 3.12 och 8.5.1).

Tabell 2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade anslag för budgetåret 2002

Tusental kronor

Utgiftsområde	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudget 2002	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå	
1	Rikets styrelse	7 410 722	3 974	7 414 696	
	27:1	Presstödsnämnden	5 790	200	5 990
	27:5	Granskningsnämnden för radio och TV	8 964	300	9 264
	46:1	Allmänna val	270 000	25 000	295 000
	46:2	Justitiekanslern	16 111	650	16 761
	46:4	Svensk författningssamling	1 011	-650	361
	90:1	Kungliga hov- och slottsstaten	83 516	3 474	86 990
	90:3	Riksdagens förvaltningskostnader ¹	447 484	-2 800	444 684
	90:4	Riksdagens ombudsmän ¹	49 097	2 800	51 897
	90:6	Regeringskansliet m.m.	5 073 549	-25 000	5 048 549
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	8 754 408	-3 000	8 751 408	
	1:1	Konjunkturinstitutet	42 858	1 300	44 158
	1:6	Statistiska centralbyrån	397 264	7 100	404 364
	1:8	Kammarkollegiet	26 914	-3 000	23 914
	2:3	Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	252 875	-8 400	244 475
4	Rättsväsendet	23 802 123	100 240	23 902 363	
	4:1	Polisorganisationen	13 117 532	890	13 118 422
	4:2	Säkerhetspolisen	566 280	-24 250	542 030
	4:5	Domstolsväsendet m.m.	3 618 492	16 300	3 634 792
	4:8	Rättsmedicinalverket	204 202	7 000	211 202
	4:9	Gentekniknämnden	2 783	300	3 083
	4:10	Brottsoffermyndigheten	20 719	2 000	22 719
	4:11	Ersättning för skador på grund av brott	58 500	4 000	62 500
	4:12	Rättshjälpkostnader m.m.	802 000	90 000	892 000
	4:13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	15 399	6 000	21 399
	4:14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	6 456	-2 000	4 456
5	Internationell samverkan	1 162 290	153 000	1 315 290	
	5:2	Ekonomisk bistånd till svenska medborgare i utlandet m.m. samt diverse kostnader för rättsväsendet	5 756	-3 000	2 756
	5:3	Bidrag till vissa internationella organisationer	500 435	166 000	666 435
	5:4	Nordiska ministerrådet	296 771	32 000	328 771
	5:5	Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)	27 115	7 000	34 115
	5:6	Fredsfrämjande verksamhet	151 711	-49 000	102 711
6	Totalförsvaret	45 806 344	40 000	45 846 344	
	6:1	Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	20 334 908	30 000	20 364 908
	6:2	Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	21 257 071	15 000	21 272 071
	6:3	Funktionen Civil ledning	277 950	-3 500	274 450
	6:4	Funktionen Försörjning med industrivaror	31 341	-5 000	26 341
	6:19	Krisberedskapsmyndigheten	59 000	7 500	66 500
	6:21	Civilt försvar	957 737	-17 000	940 737
	7:3	Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	20 000	13 000	33 000

¹ Förslag av riksdagsstyrelsen.

Tusental kronor

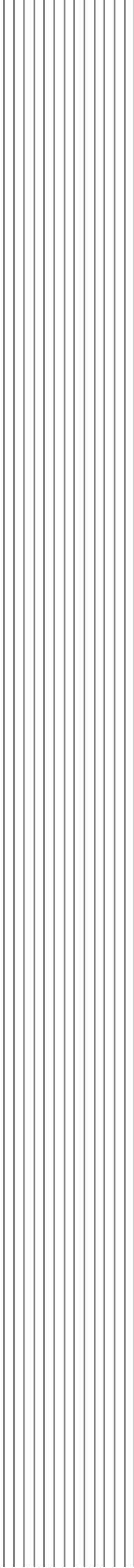
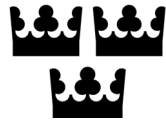
Utgiftsområde	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudget 2002	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
8	Invandrare och flyktingar	5 910 643	635 000	6 545 643
	12:2 Mottagande av asylsökande	2 212 364	600 000	2 812 364
	12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	97 028	35 000	132 028
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	31 411 860	306 000	31 717 860
	13:1 Sjukvårdsförmåner m.m.	2 179 000	300 000	2 479 000
	18:2 Statens institutionsstyrelse	671 765	6 000	677 765
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	110 860 768	4 061 000	114 921 768
	19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	48 205 022	2 000 000	50 205 022
	19:2 Förtidspensioner	47 838 490	2 000 000	49 838 490
	19:3 Handikappersättningar	1 098 465	58 000	1 156 465
	19:5 Kostnader för sysselsättning av vissa förtidspensionärer	5 000	3 000	8 000
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 534 500	-58 000	33 476 500
	20:1 Ålderspensioner	9 579 000	-58 000	9 521 000
13	Arbetsmarknad	59 181 236	708 300	59 889 536
	22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 023 000	-100 000	35 923 000
	22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	4 682 582	-30 000	4 652 582
	22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 358 000	838 300	2 196 300
15	Studiestöd	22 345 335	-737 940	21 607 395
	25:2 Studiemedel m.m.	11 328 520	-837 940	10 490 580
	25:4 Vuxenstudiestöd m.m.	3 432 664	85 000	3 517 664
	25:8 Bidrag till vissa organisationer m.m.	40 241	15 000	55 241
16	Utbildning och universitetsforskning	41 392 670	0	41 392 670
	25:24 Göteborgs universitet: Grundutbildning	1 231 807	23 007	1 254 814
	25:30 Linköpings universitet: Grundutbildning	971 213	572	971 785
	25:34 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	789 450	-41 700	747 750
	25:38 Karlstads universitet: Grundutbildning	394 694	-7 500	387 194
	25:40 Växjö universitet: Grundutbildning	339 312	-7 500	331 812
	25:42 Örebro universitet: Grundutbildning	465 501	30 689	496 190
	25:44 Mitthögskolan: Grundutbildning	447 076	-40 000	407 076
	25:46 Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning	220 478	-38 000	182 478
	25:48 Malmö högskola: Grundutbildning	554 820	18 004	572 824
	25:50 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	310 803	20 000	330 803
	25:56 Högskolan i Borås: Grundutbildning	292 387	3 500	295 887
	25:60 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	221 410	20 000	241 410
	25:68 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	353 415	26 328	379 743
	25:70 Södertörns högskola: Grundutbildning	215 211	-12 400	202 811
	25:72 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	1 759 925	5 000	1 764 925
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 105 018	29 500	8 134 518
	27:1 Statens biografbyrå	9 363	-500	8 863
	28:36 Filmstöd	209 738	30 000	239 738

Tusental kronor

Utgiftsområde	Anslags- nummer		Belopp enligt statsbudget 2002	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ Ny anslagsnivå
18		Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 699 248	-79 816	9 619 432
	31:3	Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	13 684	-700	12 984
	31:11	Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	105 000	-80 000	25 000
	32:1	Länsstyrelserna m.m.	1 966 812	884	1 967 696
20		Allmän miljö- och naturvård	3 127 201	-21 000	3 106 201
	34:4	Sanering och återställning av förorenade områden	418 746	-21 000	397 746
22		Kommunikationer	24 472 715	3 900	24 476 615
	36:8	Ersättning till viss kanaltrafik m.m.	66 760	4 400	71 160
	37:5	Informationsteknik: Telekommunikation m.m.	19 000	-500	18 500
23		Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	10 757 484	3 999 816	14 757 300
	41:1	Skogsvårdsorganisationen	290 944	-184	290 760
	43:5	Arealersättning och djurbidrag m.m.	1 907 400	4 000 000	5 907 400
	43:12	Statens livsmedelsverk	126 759	3 194	129 953
	43:16	Åtgärder inom livsmedelsområdet	9 500	-1 194	8 306
	44: 3	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	29 393	-2 000	27 393
24		Näringsliv	3 390 185	-14 500	3 375 685
	38:1	Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	228 497	4 000	232 497
	38:2	Näringslivsutveckling m.m.	183 062	-30 000	153 062
	38:3	Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	71 182	-4 000	67 182
	38:10	Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	24 647	500	25 147
	38:14	Rymdverksamhet	503 237	15 000	518 237
	40:2	Konsumentverket	103 435	-1 000	102 435
	40:4	Fastighetsmäklarnämnden	7 896	1 000	8 896
		Summa anslagsförändring på tilläggsbudget		9 126 474	

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 63 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

63 kap.

3 §¹

För dem som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret uppgår grundavdraget till följande belopp.

<u>Taxerad förvärsinkomst</u>	<u>Grundavdrag</u>
överstiger inte 1,86 prisbasbelopp	0,403 prisbasbelopp
överstiger 1,86 men inte 2,89 prisbasbelopp	0,403 prisbasbelopp ökat med 25 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärsinkomsten överstiger 1,86 prisbasbelopp
överstiger 2,89 men inte 3,04 prisbasbelopp	0,6605 prisbasbelopp
överstiger 3,04 men inte 3,66 prisbasbelopp	0,6605 prisbasbelopp minskat med 10 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärsinkomsten överstiger 3,04 prisbasbelopp

¹ Senaste lydelse 2001:842.

överstiger 3,66 men inte 5,615 prisbasbelopp 0,5985 prisbasbelopp minskat med 14 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 3,66 prisbasbelopp

överstiger 5,615 men inte 6,41 prisbasbelopp 0,3248 prisbasbelopp minskat med 4 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 5,615 prisbasbelopp

överstiger 6,41 prisbasbelopp 0,293 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

63 kap.

3 §

För dem som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret upp-
går grundavdraget till följande belopp.

Taxerad förvärvsinkomst

Grundavdrag

överstiger inte 1,38 prisbasbelopp

0,403 prisbasbelopp

överstiger 1,38 men inte 2,95 pris-
basbelopp

0,403 prisbasbelopp ökat med
17 procent av det belopp med vilket
den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 1,38 prisbasbelopp

överstiger 2,95 men inte 3,10 pris-
basbelopp

0,67 prisbasbelopp

överstiger 3,10 men inte 6,87 pris-
basbelopp

0,67 prisbasbelopp minskat med
10 procent av det belopp med vilket
den taxerade förvärvsinkomsten
överstiger 3,10 prisbasbelopp

överstiger 6,87 prisbasbelopp

0,293 prisbasbelopp

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003 och tillämpas första gången vid
2004 års taxering.

3.2 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 30,13 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	8,80 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	5,84 %
6. arbetsskadeavgift	1,38 %

Föreslagen lydelse

2 kap.

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 29,57 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	11,08 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	3,70 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

*Nuvarande lydelse***3 kap.****13 §**

Egenavgifterna är 28,32 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	9,53 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	3,30 %
6. arbetsskadeavgift	1,38 %

*Föreslagen lydelse***3 kap.****13 §**

Egenavgifterna är 27,76 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	11,81 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	1,16 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
 2. De nya bestämmelserna i 2 kap. 26 § tillämpas på ersättning som betalas ut från och med den 1 januari 2003.
 3. De nya bestämmelserna i 3 kap. 13 § tillämpas på inkomst som uppbärs från och med den 1 januari 2003. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 2002 skall, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 2002 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>Allmän löneavgift tas ut med 2,69 procent av underlaget och tillfaller staten.</p>	<p>3 §²</p>	<p>Allmän löneavgift tas ut med 3,25 procent av underlaget och tillfaller staten.</p>
---	------------------------	---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2. De nya bestämmelserna tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut från och med den 1 januari 2003.

3. De nya bestämmelserna tillämpas också på inkomst enligt 2 § som uppbärs från och med den 1 januari 2003. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter utgången av år 2002 skall, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången av år 2002 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

² Senaste lydelse 2000:1005.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation

Härigenom föreskrivs att 3, 5 och 14 §§ lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Skattereduktion skall göras vid debiteringen av slutlig skatt på grund av 2002 eller 2003 års taxering.

Skattereduktion skall göras vid debiteringen av slutlig skatt på grund av 2002, 2003 eller 2004 års taxering.

5 §

I underlaget för skattereduktionen ingår utgifter för en anslutning som tas i bruk under perioden den 1 januari 2001–den 31 december 2002 och som är betalda senast vid tidpunkten för ansökan.

I underlaget för skattereduktionen ingår utgifter för en anslutning som tas i bruk under perioden den 1 januari 2001–den 31 december 2003 och som är betalda senast vid tidpunkten för ansökan.

14 §

En ansökan om skattereduktion skall ha kommit in till skattemyndigheten senast den 1 mars 2003. Om en ansökan har kommit in senast den 1 mars 2002, skall skattereduktionen tillgodoräknas vid debitering av slutlig skatt på grund av taxeringen samma år.

En ansökan om skattereduktion skall ha kommit in till skattemyndigheten senast den 1 mars 2004. Om en ansökan har kommit in senast den 1 mars 2002 eller den 1 mars 2003, skall skattereduktionen tillgodoräknas vid debitering av slutlig skatt på grund av taxeringen samma år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

3.5 Förslag till lag om beräkning av viss inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 2004 års taxering, m.m.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Vid 2004 års taxering skall för fysiska personer den del av den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomst som enligt 65 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) anges till ett fast belopp om 200 kronor i stället utgöra en kommunal inkomstskatt. Vid tillämpning av lagen (1997:324) om begränsning av skatt skall denna skatt dock anses utgöra statlig inkomstskatt.

2 § Av den sammanlagda inkomstskatten enligt 1 § skall 66,5 procent utgöra skatt till kommuner och 33,5 procent skatt till landsting. Därvid skall en kommun som inte ingår i ett landsting behandlas som om den även utgjorde ett landsting.

3 § Ett totalt preliminärt belopp avseende den sammanlagda inkomstskatten skall fastställas av regeringen. Fördelning skall ske till kommunerna respektive landstingen med ett enhetligt belopp per invånare den 1 november 2002. Utbetalning skall under 2003 göras av skattemyndigheten med en tolfedel per månad på sätt som närmare föreskrivs i 4 § fjärde stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

4 § En slutavräkning av inkomstskatten skall ske när den årliga taxeringen år 2004 har avslutats. Därvid skall de bestämmelser tillämpas som gäller slutavräkning av kommunalskattemedel enligt 4 § femte stycket lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

5 § Skattemyndighetens beslut enligt 3 och 4 §§ får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

3.6 Lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

Härigenom föreskrivs att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4.³ Bestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i avtalet skall också tillämpas vid 2002 och 2003 års taxeringar. Vid 1999-2003 års taxeringar skall artikel 26 punkt 2 i avtalet inte gälla i fall då artikel 31 punkt 3 i avtalet tillämpas.

Vad som föreskrivs i första stycket skall, oberoende av bestämmelserna i bilaga 2 till denna lag, också gälla för inkomst som person med hemvist i Sverige uppbär för arbete ombord på danskt skepp i internationell färjetrafik mellan Sverige och Danmark om

- skeppet är registrerat i det danska internationella skeppsregistret (DIS),
- arbetsgivaren har hemvist i Danmark, och
- personen var anställd ombord på ett danskt skepp någon gång under januari månad år 2001.

Föreslagen lydelse

4. Bestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i avtalet skall också tillämpas vid 2002-2004 års taxeringar. Vid 1999-2004 års taxeringar skall artikel 26 punkt 2 i avtalet inte gälla i fall då artikel 31 punkt 3 i avtalet tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

³ Senaste lydelse 2001:1054.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 2 kap. 1 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 6 a kap. 1, 2 och 3 §§, 9 kap. 5 och 9 §§ samt 11 kap. 3, 9 och 10 §§ skall ha följande lydelse,

dels att punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1997:479) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

2 kap. 1 §⁴

Nuvarande lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	3 kr 16 öre per liter	1 kr 46 öre per liter	4 kr 62 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 66 öre per liter	1 kr 46 öre per liter	3 kr 12 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 19 öre per liter	1 kr 46 öre per liter	4 kr 65 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	3 kr 84 öre per liter	1 kr 46 öre per liter	5 kr 30 öre per liter
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74– 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkämnerna eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	707 kr per m ³	1 798 kr per m ³	2 505 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkämnerna och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 323 kr per m ³	1 798 kr per m ³	3 121 kr per m ³
	miljöklass 2	1 557 kr per m ³	1 798 kr per m ³	3 355 kr per m ³

⁴ Senaste lydelse 2002:684

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 865 kr per m ³	1 798 kr per m ³	3 663 kr per m ³
4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	1 298 kr per 1 000 kg	1 298 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	138 kr per 1 000 kg	1 890 kr per 1 000 kg	2 028 kr per 1 000 kg
5. ur 2711 29 00	Metan som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 067 kr per 1 000 m ³	1 067 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	229 kr per 1 000 m ³	1 346 kr per 1 000 m ³	1 575 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 067 kr per 1 000 m ³	1 067 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	229 kr per 1 000 m ³	1 346 kr per 1 000 m ³	1 575 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	301 kr per 1 000 kg	1 564 kr per 1 000 kg	1 865 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	301 kr per 1 000 kg	1 564 kr per 1 000 kg	1 865 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § första stycket 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningsätt.

För kalenderåret 2003 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

Föreslagen lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	2 kr 99 öre per liter	1 kr 72 öre per liter	4 kr 71 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 49 öre per liter	1 kr 72 öre per liter	3 kr 21 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 02 öre per liter	1 kr 72 öre per liter	4 kr 74 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34	Annan bensin än som avses	3 kr 68 öre per liter	1 kr 72 öre per liter	5 kr 40 öre per liter

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
eller 2710 00 36	under 1			
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74– 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkännen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C, b) inte har försetts med märkännen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	720 kr per m ³	2 120 kr per m ³	2 840 kr per m ³
	miljöklass 2	1 058 kr per m ³	2 120 kr per m ³	3 178 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 297 kr per m ³	2 120 kr per m ³	3 417 kr per m ³
	1 610 kr per m ³	2 120 kr per m ³	3 730 kr per m ³	
4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	1 322 kr per 1 000 kg	1 322 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	141 kr per 1 000 kg	2 229 kr per 1 000 kg	2 370 kr per 1 000 kg
5. ur 2711 29 00	Metan som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 087 kr per 1 000 m ³	1 087 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	233 kr per 1 000 m ³	1 587 kr per 1 000 m ³	1 820 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	1 087 kr per 1 000 m ³	1 087 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	233 kr per 1 000 m ³	1 587 kr per 1 000 m ³	1 820 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	307 kr per 1 000 kg	1 844 kr per 1 000 kg	2 151 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	307 kr per 1 000 kg	1 844 kr per 1 000 kg	2 151 kr per 1 000 kg

I fall som avses i 4 kap. 1 § 7 och 8 och 12 § första stycket 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

För kalenderåret 2004 och efterföljande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 10 §.

Nuvarande lydelse

För kalenderåret 2003 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2001.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna lag skall tas ut för påföljande kalenderår. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

*Föreslagen lydelse*10 §⁵

För kalenderåret 2004 och efterföljande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2002.

6 a kap.1 §⁶*Nuvarande lydelse*

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, skall helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller i en process där bränslet i allt väsentligt används för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för	Bensin, bränsle	100 procent	100 procent	100 procent

⁵ Senaste lydelse 2001:962.

⁶ Senaste lydelse 2001:962.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fartygsstillstånd enligt fiskelagen (1993:787) meddelats, när båten inte används för privat ändamål	som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§			
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Annan bensin än flygbensin (KN-nr 2710 00 26) och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§.	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål eller i luftfartygsmotorer i provbädd eller i liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin och flygfotogen (KN- nr 2710 00 51)	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av mineraloljeprodukter, kolbränslen, petroleumkoks eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning vid fram- ställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av 3 §	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i metallurgiska processer	Andra bränslen än kolbränslen och petroleumkoks	100 procent	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	70 procent	–
10. Om skattebefrielse inte	Bensin, råttallolja,	100 procent	70 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid växthusuppvärmning i yrkesmässig växthusodling	bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§			
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	70 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor, lutpannor, metallurgiska processer eller i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	70 procent	–

Föreslagen lydelse

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, skall helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller i en process där bränslet i allt väsentligt används för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller	Bensin, bränsle	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
annat spårbundet färdmedel	som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§			
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fartygstillstånd enligt fiskelagen (1993:787) meddelats, när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Annan bensin än flygbensin (KN-nr 2710 00 26) och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§.	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål eller i luftfartygsmotorer i provbädd eller i liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin och flygfotogen (KN- nr 2710 00 51)	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av mineraloljeprodukter, kolbränslen, petroleumkoks eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning vid fram- ställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av 3 §	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i metallurgiska processer	Andra bränslen än kolbränslen och petroleumkoks	100 procent	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte	Bensin, råttallolja,	100 procent	74 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§			
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid växthusuppvärmning i yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	74 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och 3 och 4 §§	100 procent	74 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor, lutpannor, metallurgiska processer eller i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller		–	–	100 procent
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	74 procent	–

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 §⁷**

Om råttolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar den energiskatt och 70 procent av den kol-

Om råttolja förbrukas för ändamål som anges i 1 § 9–11 medges befrielse från energiskatten med ett belopp som motsvarar den energiskatt och 74 procent av den kol-

⁷ Senaste lydelse 2001:518.

dioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

dioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

3 §⁸

Vid samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en kraftvärmeanläggning skall, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av *nyttiggjord* värme, skattebefrielsen enligt 1 § 7 *inte avse* koldioxidskatt och när det gäller energiskatt endast utgöra 50 procent. Såvitt avser råtallolja skall befrielsen utgöra endast 50 procent av den energiskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Vid samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en kraftvärmeanläggning skall, för den del av bränslet som förbrukas för framställning av värme, skattebefrielsen enligt 1 § 7 när det gäller koldioxidskatt endast utgöra 74 procent. Såvitt avser råtallolja skall befrielsen utgöra 100 procent av den energiskatt och endast 74 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 a. *Fördelning av bränslet som förbrukas för framställning av värme respektive elektrisk kraft skall ske genom proportionering i förhållande till respektive energiproduktion. Detsamma gäller om elektrisk kraft framställs i en sammankopplad anläggning vid samtidig kraftvärme- respektive kondenskraftproduktion. Om olika bränslen förbrukas skall proportioneringen avse varje bränsle för sig.*

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för energiskatt och koldioxidskatt på bränslen som förbrukas för framställning av ånga eller hetvatten som tappas av från ång- eller hetvattensystemet före ångturbinen eller annan utrustning för utvinning av mekanisk energi ur ånga eller hetvatten i en kraftvärmeanläggning.

9 kap.

5 §⁹

Om värme har levererats för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan av den som framställt värmen återbetalning av

1. energiskatten på elektrisk kraft,

Om värme har levererats för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan av den som framställt värmen återbetalning av

1. energiskatten på elektrisk kraft,

⁸ Senaste lydelse 2001:518.

⁹ Senaste lydelse 2000:1155.

och

2. energiskatten och 70 procent av koldioxidskatten på bränsle, dock inte bensin, råttallolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b,

som förbrukats vid framställning av värmen.

Bestämmelserna i första stycket 2 tillämpas även på råttallolja, dock att återbetalning av energiskatt medges till ett belopp som motsvarar den energiskatt och 70 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Har beslut om preliminär skattesats meddelats enligt 9 kap. 9 b § medges återbetalning enligt den lägre koldioxidskattesats eller, beträffande råttallolja, energiskattesats som följer av beslutet.

och

2. energiskatten och 74 procent av koldioxidskatten på bränsle, dock inte bensin, råttallolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b,

som förbrukats vid framställning av värmen. *Om elektrisk kraft och ett eller flera bränslen förbrukas samtidigt för denna värme framställning skall energislagen vid beräkning av återbetalningen fördelas genom proportionering i förhållande till respektive energislag. På motsvarande sätt skall proportionering ske vid samtidig framställning av värme och elektrisk kraft.*

Bestämmelserna i första stycket 2 tillämpas även på råttallolja, dock att återbetalning av energiskatt medges till ett belopp som motsvarar den energiskatt och 74 procent av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

9 §¹⁰

Utöver möjligheterna till avdrag enligt 7 kap. 1 § första stycket 4, köp av bränsle befriat från skatt enligt 8 kap. 1 § eller till återbetalning enligt 9 kap. 2 § gäller följande. Har bränsle, dock inte bensin eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, förbrukats vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan nedsättning av koldioxidskatten eller, beträffande råttallolja, energiskatten för den del av skatten som överstiger 0,8 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde. Nedsättning medges med sådant belopp att den överskjutande skattebelastningen inte överstiger 24 procent av det överskjutande skattebeloppet för bränslet. Nedsättning får dock inte medges för skatt på bränsle som förbrukats för drift av motordrivna fordon.

Bestämmelserna i första stycket gäller även mottagare av värmeleveranser om värmen har använts vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. I sådana fall avses med bränsle det bränsle som

Bestämmelserna i första stycket gäller även mottagare av värmeleveranser om värmen har använts vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. I sådana fall avses med bränsle det bränsle som

¹⁰ Senaste lydelse 2001:518.

förbrukats för framställning av värmen.

förbrukats för framställning av värmen. *Om olika bränslen förbrukas samtidigt för denna värmeframställning skall bränslena vid beräkning av nedsättningen fördelas genom proportionering i förhållande till respektive bränsle. På motsvarande sätt skall proportionering ske vid samtidig framställning av värme och elektrisk kraft.*

Vid beräkning av nedsättning enligt första eller andra stycket får den koldioxidskatt som är hänförlig till följande bränslen dock inte sättas ned mer än att den motsvarar minst

- a) 160 kronor per kubikmeter dieselbrännolja (KN-nr 2710 00 69) eller fotogen (KN-nr 2710 00 51 eller 2710 00 55),
- b) 125 kronor per kubikmeter eldningsolja (KN-nr 2710 00 74–2710 00 78), och
- c) 320 kronor per 1 000 kilogram gasol som förbrukats för drift av stationära motorer.

Vad som i tredje stycket föreskrivs om dieselbrännolja, fotogen, eldningsolja och gasol tillämpas även på bränsle för vilket motsvarande skatt skall betalas enligt 2 kap. 3 och 4 §§.

Ansökan om nedsättning enligt första eller andra stycket skall omfatta en period om ett kalenderår och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten senast inom ett år efter kalenderårets utgång.

11 kap. 3 §¹¹

Energiskatten utgör

1. 0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 14,0 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 17,4 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 19,8 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 16,4 öre per kilowattimme vid

2. 16,4 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 19,8 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 22,3 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 18,8 öre per kilowattimme vid

¹¹ Senaste lydelse 2000:1155.

förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 19,8 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2003 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till hela tiondels ören.

förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 22,3 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2004 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till hela tiondels ören.

9 §¹²

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats eller sålts för förbrukning i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. förbrukats eller sålts för förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller för användning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

3. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. framställts i en kraftvärmeanläggning och förbrukats för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i den egna verksamheten i den mån avdrag inte har gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7,

5. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion.

4. förbrukats eller sålts för förbrukning vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion.

10 §¹³

Avdrag får göras även för energiskatt och koldioxidskatt på

1. bränsle som beskattas enligt 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om bränslet förbrukats vid framställning av skatte-

Avdrag får göras även för energiskatt och koldioxidskatt på bränsle som förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 7 och 3 och 4 §§.

¹² Senaste lydelse 2001:518.

¹³ Senaste lydelse 2001:962.

pliktig elektrisk kraft i en gasturbinanläggning som har en sammanlagd installerad generator-effekt av minst fem megawatt, under förutsättning att värme inte samtidigt nyttiggjorts,

2. annat bränsle än som avses under 1, dock inte råttallolja, om bränslet förbrukats vid framställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av andra och femte styckena.

Avdrag enligt första stycket 2 får vid samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en kraftvärmeanläggning göras för energiskatt och koldioxidskatt på den del av bränslet som förbrukats för framställning av skattepliktig elektrisk kraft och för hälften av energiskatten på den del av bränslet som förbrukats för framställning av nyttiggjord värme.

Avdrag får göras även för energiskatt på råttallolja om den förbrukats vid framställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av fjärde och femte styckena.

Avdrag enligt tredje stycket får vid samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en kraftvärmeanläggning göras för hela energiskatten på den del av bränslet som förbrukats för framställning av skattepliktig elektrisk kraft och för energiskatt med ett belopp som motsvarar hälften av den energiskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a på den del av bränslet som förbrukats för framställning av nyttiggjord värme.

Avdrag enligt första–fjärde styckena får göras endast i den mån avdrag inte gjorts enligt 9 § första stycket 4 eller 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7 eller 2, 3 eller 4 §.

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 18,1 öre per kilowattimme.

Avdrag enligt första stycket får göras endast i den mån avdrag inte gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7 eller 3 eller 4 §.

Övergångsbestämmelserna

2¹⁴

För tid fram till den 1 januari 2003 medger beskattningsmyndigheten efter ansökan, utöver vad som framgår av den nya lydelsen av 9 kap. 9 §, att vid industriell framställning av produkter av andra mineraliska ämnen än metaller koldioxidskatten på annat bränsle än sådant som beskattas som mineralolja-oljeprodukt och som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon tas ut med sådant belopp att skatten för den som bedriver framställningen inte överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

Ansökan om nedsättning enligt första stycket skall omfatta en period om ett kalenderår och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten senast inom ett år efter kalenderårets utgång.

Bestämmelserna i 9 kap. 9 a och *b* §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi tillämpas även på sådan nedsättning som avses i första stycket.

För tid fram till den 1 januari 2004 medger beskattningsmyndigheten efter ansökan, utöver vad som framgår av den nya lydelsen av 9 kap. 9 §, att vid industriell framställning av produkter av andra mineraliska ämnen än metaller koldioxidskatten på annat bränsle än sådant som beskattas som mineralolja-oljeprodukt och som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon tas ut med sådant belopp att skatten för den som bedriver framställningen inte överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

Bestämmelserna i 9 kap. 9 a och *b* §§ tillämpas även på sådan nedsättning som avses i första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.
 3. Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som under tiden den 1 januari–den 30 april 2003 framställts i en kraftvärmeanläggning och förbrukats i anläggningen för värmeförsörjning, dock inte förbrukats i elpannor eller värmepumpar, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7.

¹⁴ Senaste lydelse 2000:1155.

3.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:673) om skatt på avfall

Härigenom föreskrivs att 4 och 10 §§ lagen (1999:673) om skatt på avfall skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>4 §¹⁵</p> <p>Avfallsskatt skall betalas med 288 kronor per ton avfall.</p>	<p>4 §¹⁵</p> <p>Avfallsskatt skall betalas med 370 kronor per ton avfall.</p>
--	--

10 § ¹⁶	
Den som är skattskyldig får göra avdrag för skatt på	
<p>1. avfall som förts ut från anläggningen, dock inte lak- och reningsvatten och inte heller gas som har bildats vid nedbrytning av organiskt avfall,</p> <p>2. avfall som använts för driften av anläggningen,</p> <p>3. avfall som inom anläggningen använts för konstruktionsarbeten eller för att där åstadkomma en miljösäker deponering eller förvaring.</p>	<p>3. avfall som inom anläggningen använts för konstruktionsarbeten eller för att där åstadkomma en miljösäker deponering eller förvaring, dock inte när avfallet använts för mellantäckning,</p> <p>4. avfall enligt 3 § första stycket 1 a som är avsett att inom anläggningen användas för sluttäckning, om det förvaras skilt från annat avfall.</p>

Avdrag enligt första stycket 3 får dock inte göras för skatt på avfall som använts för mellantäckning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹⁵ Senaste lydelse 2001:960.

¹⁶ Senaste lydelse 2001:904.

3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

	3 §	
Skatten tas ut med <i>fem</i> kronor per ton naturgrus.		Skatten tas ut med <i>10</i> kronor per ton naturgrus.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1994:1563) om tobaksskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skatt på cigaretter tas ut med 20 öre per styck och 39,2 procent av detaljhandelspriset.

2 §¹⁷

Skatt på cigaretter tas ut med 20 öre per styck och 39,2 procent av detaljhandelspriset. *Skatt skall dock lägst tas ut med 90 procent av den sammanlagda skatten på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören skall senast den 31 oktober varje år till Riksskatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för tiden från och med den 1 oktober det föregående året till och med den 30 september det innevarande året. Regeringen fastställer senast den 30 november det innevarande året den mest efterfrågade priskategorin av cigaretter och det skattebelopp som skall tas ut enligt andra meningen.*

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 9 centimeter men inte 18 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 9 centimeter som en cigarett.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.
3. Skatten enligt 2 § första stycket andra meningen skall från och med den 1 mars och till och med den 31 december 2003 vara 84 öre per cigarett.

¹⁷ Senaste lydelse 1998:596.

3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹⁸

Skatt enligt 1 § skall inte tas ut till den del införseln uppgår till högst följande kvantiteter

1. 2 liter spritdryck,	1. 5 liter spritdryck,
2. 6 liter starkvin,	2. 6 liter starkvin,
3. 26 liter vin,	3. 52 liter vin,
4. 32 liter starköl,	4. 64 liter starköl,
5. 400 cigaretter, 200 cigariller, 100 cigarrer eller 550 gram röktobak.	

Bestämmelser om hinder för den som inte fyllt 20 år att föra in spritdrycker, vin och starköl i landet finns i 4 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738). En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror i landet finns i 13 § tobakslagen (1993:581).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för varor som har förts in till Sverige före ikraftträdandet.

¹⁸ Senaste lydelse 2001:961.

3.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap
6 §¹⁹

Frihet från skatt enligt 5 § får medges för högst 32 liter starköl.

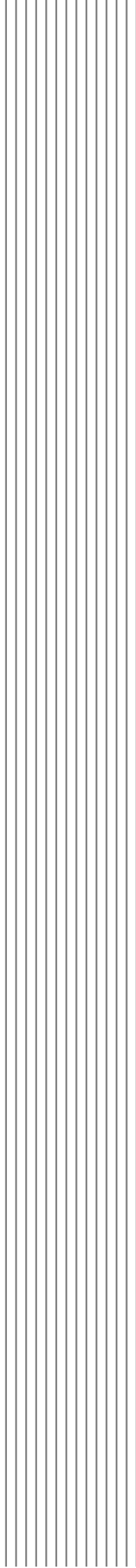
Frihet från skatt enligt 5 § får medges för högst 64 liter starköl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för varor som dessförinnan anmälts eller borde ha anmälts till tullförfarandet övergång till fri omsättning.

¹⁹ Senste lydelse 2000:1154.

4

Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

4 Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

I detta kapitel redovisas de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen för staten för åren 2002–2004. I kapitlet finns redogörelse för förslag till tekniska justeringar av utgiftstaken 2002–2004. Därefter redovisas centrala förutsättningar för budgetberäkningarna, såsom makroekonomiska förutsättningar, förslag till nya beslut och tidigare fattade beslut med budgetmässiga konsekvenser.

Vidare redogörs översiktligt för statsbudgetens utveckling och kommunsektorns och ålderspensionssystemets finanser. Slutligen redovisas beräkningen över hela den offentliga sektorns finanser. Beräkningarna utgår från gällande regler eller nu föreslagna eller aviserade beslut.

En detaljerad redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter återfinns i kapitel 5 och 6. Beräkningar för de delar av statsbudgeten som varken klassificeras som inkomster eller utgifter (exempelvis myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret) redovisas dock i detta kapitel.

4.1 Budgetpolitiska mål

Budgetpolitiken är sedan 1997 inriktad på två övergripande och fleråriga mål, dels utgiftstaket för staten, dels den offentliga sektorns finansiella sparande (saldomålet). De uppsatta målen har klarats samtliga år. De budgetpolitiska mål som riksdagen har beslutat ligger fast. Målen kan sammanfattas på följande sätt:

1. De takbegränsade utgifterna skall rymmas inom beslutade utgiftstak för staten.

2. Den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till 2 procent av bruttonationalprodukten (BNP) i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Riksdagen har tre år i förväg fastställt ett utgiftstak som sätter en övre gräns för statens utgifter. Regeringen har tidigare lämnat förslag om utgiftstak och saldomål i den ekonomiska vårpropositionen. Från och med i år tar inte riksdagen ställning till utgiftstaket förrän i samband med budgetpropositionen. Med anledning av riksdagens beslut (förslag 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23, rskr. 2000/01:274) aviserade regeringen i 2002 års ekonomiska vårproposition att förslag om utgiftstak och saldomål för 2005 skulle lämnas i budgetpropositionen för 2003.

Valet har inneburit att beredningstiden för ställningstagandet avseende den långsiktiga budgetpolitiken inte varit tillräcklig. Regeringen saknar därför möjlighet att i denna proposition lägga fram förslag till utgiftstak och saldomål för 2005. I stället återkommer regeringen i 2003 års ekonomiska vårproposition i avsnittet om riktlinjer för budgetpolitiken, med sin bedömning av lämpligt utgiftstak och saldomål för såväl 2005 som 2006. Förslag om dessa utgiftstak och saldomål tas sedan in i budgetpropositionen för 2004.

Regeringen har tidigare också lämnat förslag om beräkningen av utgiftstaket för den offentliga sektorn i den ekonomiska vårpropositionen. Detta sker nu i stället i föreliggande proposition. Nivån på utgiftstaket för den offentliga sektorn är på sikt avgörande för skatteuttaget. Utgiftstaket för den offentliga sektorn utgörs av utgiftstaket för staten samt beräknade utgifter i kommunsektorn. Regeringen

lämnar i denna proposition förslag om beräkning av utgiftstak för den offentliga sektorn för åren 2003 och 2004.

Utgiftstaket för staten omfattar dels utgifterna på statsbudgeten exklusive statsskuld-räntor (utgiftsområde 1–25 samt 27), dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten samt en budgeteringsmarginal. De utgifter som utgiftstaket omfattar benämns takbegränsade utgifter och utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagsbehållningar och anslagskredit ingår. Skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna benämns budgeteringsmarginalen. Budgeteringsmarginalen utgör en buffert mot såväl makroekonomisk osäkerhet som den osäkerhet som finns kring redan fattade ekonomiska beslut.

Utgiftstaket för staten är ett mycket viktigt budgetpolitiskt åtagande för riksdagen och regeringen och främjar trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaken kan bl.a. förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter. Genom utgiftstaket ges riksdagen och regeringen förbättrade möjligheter till kontroll och styrning över anvisade medel och utgiftsutvecklingen. Utgiftstaket för staten leder även till att behovet av prioriteringar mellan utgiftsområden tydliggörs, att en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll förebyggs och att Regeringskansliets interna budgetarbete kan styras mer effektivt. Dessutom stärks omvärldens tilltro till den svenska budgetpolitiken.

Tabell 4.1 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	1998	1999	2000	2001
Utgiftstak för staten	720,0	753,0	765,0	791,0
Takbegränsade utgifter (utfall)	718,0	751,5	760,0	786,3

Ett tak för statens utgifter infördes i samband med förändringarna av budgetprocessen 1997. Utgiftstaket har klarats samtliga år. Under åren 1998–2001 var vissa utgiftsbegränsande åtgärder nödvändiga för att undvika överskridanden. I tabell 4.1 redovisas fastställda utgiftstak för åren 1998–2001 och utfallet för de takbegränsade utgifterna.

Riksdagen har beslutat att de offentliga finanserna skall visa ett samlat överskott på 2

procent av BNP över en konjunkturcykel. Den demografiska utvecklingen kommer att leda till ökade resurskrav på den offentliga sektorn, främst efter 2010. Med ett överskott på 2 procent av BNP ökar den offentliga nettoförmögenheten, vilket förbättrar möjligheterna att möta sådana krav.

Tabell 4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP

	1998	1999	2000	2001
Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande	0,0	0,5	2,0	2,5
Utfall	2,1	1,7	3,7	4,8

Målen för den offentliga sektorns finansiella sparande har hittills överträffats med god marginal. En förklaring till det gynnsamma utfallet är att svensk ekonomisk potentiella produktionsnivå och därmed BNP-tillväxten har blivit högre än beräknat utan att det hotat inflationsmålet. Dessutom har skatteintäkterna blivit högre än förväntat. År 2001 uppgick överskottet för den offentliga sektorns finanser preliminärt till ca 105 miljarder kronor eller till 4,8 procent av BNP, vilket var betydligt högre än målet på 2,5 procent. Det höga sparandet förra året beror dock delvis på periodiseringar och tillfälligt höga skatteinkomster från kapitalvinster till följd av höga aktie- och fastighetspriser.

Erfarenheterna av de preciserade budgetpolitiska målen är mycket goda. De utgiftstak för staten och de årsvisa mål för den offentliga sektorns finansiella sparande som riksdagen har fastställt för åren 2002–2004 redovisas i tabell 4.3.

Tabell 4.3 Av riksdagen beslutade budgetpolitiska mål

	2002	2003	2004
Utgiftstak för staten, miljarder kronor	809	844	878
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	2,0	2,0	2,0

Budgeteringsmarginalerna för åren 1998–2001 har varit små och är mycket knappa också för åren 2002–2004. De beräknas uppgå till 0,3 miljarder kronor 2002, 0,4 miljarder kronor 2003 och 0,6 miljarder kronor 2004.

Prognosen för budgeteringsmarginalerna för åren 2003 och 2004 är mycket osäker och förutsätter att de åtgärder inom ohälsoområdet som regeringen nu föreslår i denna proposition, (se

volym 6, Den fortsatta strategin för ökad hälsa i arbetslivet), förmår bryta utgiftsutvecklingen inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. I föreliggande proposition antas att antalet sjukdagar (nettodagar) 2003 minskar till 2001 års nivå medan antalet förtidspensioner ökar något i förhållande till 2002 års genomsnittliga nivå. I 2003 års ekonomiska vårproposition samt i budgetpropositionen för 2004 kommer utgiftsutvecklingen inom utgiftsområde 10 att nogra följas upp. Ytterligare åtgärder kommer då att föreslås inom ohälsområdet om den antagna utgifts utvecklingen inte uppnås.

Mot bakgrund av den stora osäkerhet som råder om såväl utvecklingen inom ohälsområdet som konjunkturläget kommer regeringen att följa utgiftsutvecklingen under åren 2002–2004 mycket nogra. Finns det risk för att ett beslutat tak för statens utgifter kommer att överskridas, kommer regeringen att vidta sådana åtgärder som den har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder. Utgiftstaken skall klaras.

Tabell 4.4 Saldoutrymme och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor

	2003	2004
Saldoutrymme	-12	-11
Budgeteringsmarginal	0,4	0,6

Den beräkning som redovisas innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande blir något lägre än 2 procent under åren 2002–2004. Hänsyn har i denna beräkning tagits till de förslag till beslut om utgifter och inkomster som föreslås i denna proposition. I tabell 4.4 redovisas saldoutrymmet, dvs. skillnaden mellan det beräknade överskottet i de offentliga finanserna och överskottsmålet, och budgeteringsmarginalen för respektive år.

Saldot har försämrats något jämfört med beräkningen i 2002 års ekonomiska vårproposition, vilket beror dels på att den offentliga sektorns utgifter nu förväntas bli högre, dels på de i denna proposition föreslagna åtgärderna på budgetens inkomstsida. I budgetpropositionen för 2002 angavs att även ett lägre överskott än 2 procent kan accepteras för innevarande år om konjunkturen skulle bli sämre än väntat. Mot bakgrund av nedrevideringen av den ekonomiska tillväxten är denna avvikelse förenlig med riksdagens beslut om överskottsmålet. För 2003 och 2004 förutses

BNP ligga kvar på en nivå som understiger den svenska ekonomins potentiella produktionsnivå. Med beaktande av detta och periodiseringen av skatteinkomsterna, bedöms det strukturella överskottet ligga i linje med det medelfristiga målet på 2 procent av BNP såväl 2003 som 2004. Såväl konjunkturutvecklingen som bedömningen av de offentliga finanserna är emellertid osäkra. Även målet för den offentliga sektorns sparande är hotat om inte utgiftsutvecklingen inom ohälsområdet bryts.

4.1.1 Utgiftstak för staten

Regeringens förslag: På grund av tekniska justeringar höjs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 812 miljarder kronor 2002, sänks till 818 miljarder kronor 2003 och sänks till 852 miljarder kronor 2004.

Skälen för regeringens förslag: Normalt omprövas inte ett fastlagt utgiftstak för staten. Betydande förändringar i förutsättningarna sedan ett utgiftstak fastställts, kan emellertid föranleda tekniska justeringar av taket. I samband med budgetpropositionen för 2002 genomfördes flera tekniska justeringar av utgiftstaket för åren 2002–2004. Tidigare tekniska justeringar av utgiftstaken har orsakats av förändringar som inte har någon effekt på utgifterna för den offentliga sektorn eller som inte påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande, men som ändå påverkar storleken på de takbegränsade utgifterna.

Riksdagen har beslutat (prop. 2001/02:FiU bet. rskr.2001/02:296) att kommunkontosystemet skall redovisas på statsbudgetens inkomstsida från och med 2003. Från systemet erhåller kommuner och landsting återbetalning av ingående mervärdesskatt i icke-skattepliktig verksamhet. Den avgift som kommuner och landsting i dag betalar till systemet avskaffas. Finansieringen av systemet tas därmed över av staten och uttagen ur systemet sker från statsbudgetens inkomstsida. Förändringen skall vara kostnadsneutral, vilket sker genom en motsvarande nivåsänkning av det generella statsbidraget. Regeringen föreslår i denna proposition en preliminär nivåsänkning av de generella statsbidragen 2003 baserad på avgiften 2002.

Nivåsänkningen uppgår till 31,4 miljarder kronor. En definitiv reglering sker i budgetpropositionen för 2004. En teknisk justering nedåt av utgiftstaket föreslås med motsvarande belopp.

Höjningen av det statliga utjämningsbidraget till kommuner och landsting i år motiverar en beräkningsteknisk justering av utgiftstaket för 2002. En motsvarande teknisk justering gjordes i budgetpropositionen för 2002. Den beräkningstekniska justeringen innebär en uppräknings med 2,9 miljarder kronor innevarande år. Även åren 2003–2004 beräknas utjämningsbidraget höjas med 2,9 miljarder kronor vardera år. Regeringen föreslår en beräkningsteknisk justering av utgiftstaket under dessa år med motsvarande belopp.

I denna proposition föreslås också en höjning av grundavdraget som beräknas minska kommunsektorns skatteinkomster med 2,5 miljarder kronor. Det generella statsbidraget till kommuner och landsting höjs därför med motsvarande belopp 2003–2004. Kommunsektorns totala inkomster och den offentliga sektorns konsoliderade utgifter blir därmed oförändrade. Även för denna åtgärd föreslår regeringen en beräkningsteknisk justering av utgiftstaket.

Tabell 4.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten

Miljarder kronor			
	2002	2003	2004
Nuvarande utgiftstak	809	844	878
Kommunkontosystemet		-31,4	-31,4
Förändrat grundbidrag		2,5	2,5
Utjämningsbidrag	2,9	2,9	2,9
Förslag till utgiftstak	812	818	852

De anslagsförändringar som motiverar en teknisk justering av utgiftstaken uppgår sammantaget till 2,9 miljarder kronor 2002 och till 25,9 miljarder kronor vardera åren 2003 och 2004. I enlighet med tidigare praxis avrundas utgiftstaket till hela miljarder kronor. Regeringen föreslår därför att utgiftstaket höjs till 812 miljarder kronor 2002, sänks till 818 miljarder kronor 2003 och sänks till 852 miljarder kronor 2004.

Under perioden 1997–2004 beräknas utgiftstaket i procent av BNP minska från 39,4 procent till 34,3 procent när hänsyn har tagits till tidigare tekniska justeringar. Under perioden har utrymme skapats för redan beslutade eller

aviserade utgiftsreformer och skattesänkningar samtidigt som den offentliga sektorns nettoskuld har kunnat minskas. Att utgiftstaket minskar i relation till BNP bidrar till en successivt minskande utgiftskvot i den offentliga sektorn. Den offentliga sektorns utgifter som andel av BNP beräknas minska från 60,5 procent 1997 till 53,8 procent 2004. Detta är betydelsefullt eftersom konsekvensberäkningar av den offentliga sektorns utgifter visar att den demografiska utvecklingen med en ökande andel äldre och en minskad andel yrkesverksamma, kan komma att leda till en stigande utgiftskvot främst efter innevarande decennium.

Tabell 4.6 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor				
	2001	2002	2003	2004
Utgiftstak för staten	791	812	818	852
Procent av BNP	36,5	36,1	34,6	34,3
Procent av BNP efter tekniska justeringar ¹	35,0	34,8	34,6	34,3

¹ För att skapa jämförbarhet över tiden har korrigeringar av utgiftstaket för åren 2001 och 2002 gjorts för tidigare beslutade och nu föreslagna tekniska justeringar för åren 2002–2004. De korrigerade utgiftstaken uppgår till 759 miljarder kronor 2001 och till 783 miljarder kronor 2002.

Regeringen aviserade i 2002 års ekonomiska vårproposition att den avsåg att återkomma med förslag om riktlinjer för budgeteringsmarginalens storlek i samband med att förslag om utgiftstaket för 2005 läggs fram. Sådana riktlinjer är viktiga för att minska risken för att utgiftsbegränsningar skall behöva vidtas i ett sent skede. Systemet med en minsta budgeteringsmarginal är också centralt vid ett medlemskap i EMU mot bakgrund av att finanspolitiken då får en ökad stabiliseringspolitisk betydelse. Eftersom inget ställningstagande om budgetpolitiken för 2005 görs i föreliggande proposition avser regeringen att återkomma med sådana riktlinjer i 2003 års ekonomiska vårproposition.

4.1.2 Beräkning av den offentliga sektorns utgifter

Regeringens förslag: Utgiftstaket för den offentliga sektorn beräknas till 1 220 miljarder kronor 2003 och 1 267 miljarder kronor 2004.

I tabell 4.7 redovisas beräkningen av utgiftstaket för den offentliga sektorn. Principen om

kommunalt självstyre innebär att kommuner och landsting själva fattar beslut om sina utgifter. Riksdagen fastställer därför inte ett utgiftstak för den offentliga sektorn utan godkänner endast en beräkning. Nivån på utgiftstaket för den offentliga sektorn är på sikt avgörande för skatteuttaget.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn utgörs av utgiftstaket för staten samt beräknade utgifter i kommunsektorn. Räntor på statsskulden ingår därmed inte i beräkningen. Eliminering görs även för interna transaktioner mellan staten och kommunsektorn och mellan staten och Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Den största delen av de interna transaktionerna utgörs av det generella statsbidraget och de specialriktade statsbidragen till kommunsektorn samt statliga ålderspensionsavgifter.

I föreliggande proposition föreslås ett antal tekniska justeringar av utgiftstaket för staten (se avsnitt 4.1.1). De föreslagna tekniska justeringarna föranleds av förändringar som inte påverkar utgifterna för den offentliga sektorn. Justeringarna påverkar således inte utgiftstaket för den offentliga sektorn eftersom de föreslagna justeringarna av utgiftstaket för staten motsvaras av lika stora interna transaktioner inom den offentliga sektorn.

Riksdagen godkände senast en beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn i budgetproposition för 2002. Den offentliga sektorns utgifter har reviderats upp för hela perioden jämfört med budgetpropositionen för 2002, främst till följd av högre kommunal konsumtion.

Som andel av BNP minskar utgiftstaken för den offentliga sektorn med 0,6 procentenheter mellan 2001 och 2004.

Tabell 4.7 Utgiftstak för offentlig sektor

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Utgiftstak för staten	791	812	818	852
Kommunsektorn	508	541	563	581
Interna transaktioner	-182	-189	-160	-166
Utgiftstak för offentlig sektor	1118	1164	1220	1267
<i>Procent av BNP</i>	<i>51,6</i>	<i>51,8</i>	<i>51,6</i>	<i>51,0</i>

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

4.1.3 Överskott i offentliga sektorns finanser

Riksdagen har beslutat att de offentliga finanserna skall visa ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Överskottsmålet är av central betydelse för att minska den offentliga räntebördan. Därigenom ökar möjligheterna att bibehålla de offentliga välfärdsystemen, trots den förväntade demografiska utvecklingen under de närmaste decennierna med allt fler äldre. Dessutom krävs en säkerhetsmarginal för att de offentliga budgetarnas stabiliserande effekter skall kunna verka fullt ut i en lågkonjunktur, utan att det uppkommer alltför stora underskott inom ramen för de regelverk som gäller inom EU.

Vilka överskott som är lämpliga varje enskilt år är framför allt beroende av konjunkturläget. I en högkonjunktur, när BNP överstiger den långsiktigt hållbara produktionsnivån, skall överskotten överstiga 2 procent av BNP. Det motsatta bör tolereras i en lågkonjunktur.

I budgetpropositionen för 2002 var regeringens bedömning att det av riksdagen tidigare beslutade överskottsmålet för 2002 på 2,0 procent av BNP skulle bibehållas. Ett överskott i linje med det medelfristiga målet bedömdes ge en stimulans till ekonomin utan risk för överhettning, samtidigt som finanspolitikens långsiktiga hållbarhet vidmakthålls. I budgetpropositionen angavs även att ett lägre överskott skulle accepteras om konjunkturen utvecklades sämre än väntat. Den ekonomiska tillväxten har blivit något svagare än vad som förutsågs i budgetpropositionen för 2002. BNP-tillväxten för 2002 har reviderats ner från 2,4 procent till 2,1 procent. Överskottet i den offentliga sektorns finanser beräknas uppgå till 1,7 procent av BNP. Mot bakgrund av nedrevideringen av tillväxten bedöms avvikelser från målet vara acceptabel.

År 2003 och 2004 bedöms överskottet i de offentliga finanserna uppgå till 1,5 respektive 1,6 procent av BNP. Redovisningen av skatterna är inte fullt periodiserad i nationalräkenskaperna. Det innebär att det redovisade finansiella sparandet enskilda år påverkas av förskjutningar i uppbörderna av framför allt skatt på kapitalinkomster. Sett över ett antal år påverkas emellertid inte den offentliga sektorns överskott.

Under 2003 och 2004 bedöms det fortfarande finnas outnyttjade resurser i ekonomin. Den faktiska produktionsnivån understiger den potentiella. Det strukturella överskottet, som motsvarar det överskott som skulle uppnås vid fullt resursutnyttjande, bedöms därför båda åren vara högre än det redovisade överskottet (se avsnitt 4.7).

Med beaktande av såväl den ofullständiga periodiseringen av skatteinkomsterna som gapet mellan faktisk och potentiell produktion, bedöms de strukturella överskotten i de offentliga finanserna 2003 och 2004 ligga i linje med det medelfristiga målet på 2 procent av BNP.

4.2 Makroekonomiska förutsättningar

De offentliga finanserna påverkas i hög grad av hur ekonomin utvecklas i Sverige och i utlandet. En högre BNP leder normalt till ökade skatteinkomster, eftersom viktiga skattebaser såsom löner och hushållens konsumtionsutgifter är relaterade till BNP. De totala utgifterna reduceras vanligen av en högre BNP, eftersom exempelvis utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen minskar vid en högre aktivitet i ekonomin.

Om BNP-nivån däremot blir lägre minskar normalt skatteinkomsterna samtidigt som transfereringsutgifterna tenderar att öka. En tumregel är att 1 procent högre BNP medför att den offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP förbättras med 0,7 procentenheter eller med omkring 16 miljarder kronor. Det motsatta gäller vid en motsvarande minskning av BNP. Känsligheten varierar mellan åren beroende på hur olika BNP-komponenter utvecklas i förhållande till varandra.

De statliga utgifterna är känsliga för förändringar av arbetslöshet och priser. En höjning av arbetslösheten med en procentenhet ökar de takbegränsade utgifterna med drygt 7 miljarder kronor. Utgifterna för transfereringar och förvaltningsändamål är också känsliga för förändrade priser och löner. En ökning av pris- och lönenivån med en procent medför att utgifterna under utgiftstaket ökar med minst 5 miljarder kronor. Den fulla effekten av förändrade priser och löner inträffar med två års eftersläpning.

Tabell 4.8 Makroekonomiska förutsättningar

Prognoser från 2002 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	2001	2002	2003	2004
BNP ¹	1,2 (1,2)	2,1 (1,4)	2,5 (2,8)	2,5 (2,5)
BNP mdkr ²	2167 (2167)	2249 (2245)	2366 (2356)	2484 (2466)
BNI enligt ENS95 mdkr ²	2133 (2133)	2217 (2222)	2339 (2334)	2460 (2447)
Inflation enligt KPI ^{3, 4}	2,6 (2,6)	2,3 (2,1)	2,3 (2,2)	2,1 (2,1)
Prisbasbelopp tkr	36,9 (36,9)	37,9 (37,9)	38,6 (38,4)	39,5 (39,2)
Inkomstindex ⁵	103,2 (103,2)	106,2 (106,2)	111,8 (110,8)	115,9 (115,7)
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	0,2 (0,2)	2,0 (1,7)	2,6 (2,9)	2,5 (2,2)
Öppen arbetslöshet ⁶	4,0 (4,0)	3,9 (4,3)	3,8 (4,0)	3,8 (3,9)
Arbetsmarknadspolitiska program ⁶	2,5 (2,5)	2,6 (2,5)	2,2 (2,2)	2,0 (2,0)
Arbetade timmar i lönesumma ^{4, 7}	1,1 (1,1)	-0,5 (-0,5)	0,5 (0,6)	0,6 (0,5)
Timlön ⁴	4,3 (4,2)	3,7 (3,5)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)
Utbetald lönesumma ⁴	5,6 (5,6)	3,7 (3,0)	4,0 (4,1)	4,2 (4,0)
Ränta statsobligation 5 år ³	4,7 (4,7)	5,1 (5,1)	5,1 (5,1)	5,1 (5,0)
Ränta statsskuldsväxel 6 månader ³	4,1 (4,1)	4,4 (4,3)	4,7 (4,7)	4,7 (4,6)

¹ Årlig procentuell volymförändring.

² Löpande priser.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Årlig procentuell förändring.

⁵ Inkomstindexet visar den reala förändringen av genomsnittliga pensionsgrundande inkomster och inkomster över intjänandetaket för de tre senaste åren multiplicerat med förändringen i KPI för det senaste året. Inkomstindex 1999=100.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Arbetade timmar i lönesumma skiljer sig definitionsmässigt från totalt arbetade timmar, bl.a. till följd av att egenföretagare inte ingår i lönesumman.

I tabell 4.8 redovisas de centrala makroekonomiska förutsättningarna för budgetberäkningarna. Dessa förutsättningar finns i sin helhet återgivna i *bilaga 2 Svensk ekonomi*.

Förra året uppgick BNP-tillväxten till 1,2 procent. Den svaga tillväxten orsakades framför allt av den internationella konjunkturavmattningen. BNP-tillväxten bedöms i år bli väsentligt högre än vad som antogs i 2002 års ekonomiska vårproposition. Ett skäl till detta är att hushållens konsumtionsutgifter ökar mer än tidigare. Hushållens konsumtion stimuleras av ökande disponibla inkomster, en stark real förmögenhetsställning och en låg arbetslöshet.

Inflationen väntas i år bli något högre än prognosen i vårpropositionen. Den uppreviderade inflationsprognosen medför högre prisbasbelopp 2003 och 2004, vilket leder till högre transfereringsutgifter. Lönesumman väntas i år bli högre än vad som beräknades i vårpropositionen till följd av stigande timlöner. Lönesumman påverkas också av utvecklingen av arbetade timmar, som har reviderats ned något 2003. Inkomstindex har justerats upp till följd av högre genomsnittliga pensionsgrundande inkomster, vilket höjer utgifterna för ålderspensioner 2003 och 2004 jämfört med beräkningarna i vårpropositionen.

Arbetslösheten har reviderats ned för hela perioden. Sysselsättningen utvecklades betydligt starkare första halvåret i år än vad som förutsågs i vårpropositionen.

4.3 Politiska prioriteringar

Under de senaste åren har en rad reformer för ökad tillväxt och rättvisa beslutats eller föreslagits för åren 2003–2004. I detta avsnitt redovisas översiktligt de satsningar samt förslag till finansiering som tidigare beslutats eller aviserats. I redovisningen ingår också de ytterligare reformer och besparingar som föreslås i denna proposition och som påverkar utgifterna för åren 2003–2004.

Regeringens förslag omfattar nya reformer på budgetens utgifts- och inkomstsida. För en närmare beskrivning av förslagen på utgiftssidan hänvisas till texterna under respektive utgiftsområde i kapitel 6 och för en beskrivning av skatteförslagen hänvisas till kapitel 5 och 8.

Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

I tabell 4.9 redovisas budgeteffekterna för såväl de offentliga finanserna enligt nationalräkenskapernas redovisning som effekterna på de takbegränsade utgifterna av de förändringar som föreslås i denna proposition. Samtliga åtgärder ingår i den inkomstberäkning och de förslag till utgiftsramar som redovisas i kapitel 5 och 6.

För att ge kriminalvården förutsättningar att möta det ökade platsbehovet tillfördes myndigheten 150 miljoner kronor på tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition. Regeringen gör nu bedömningen att resursbehovet kommer att öka för åren 2003

och 2004 och föreslår därför att kriminalvården tillförs 230 miljoner kronor 2003 och 250 miljoner kronor 2004. Därutöver föreslår regeringen att kriminalvårdens anslag ökas med 20 miljoner kronor 2003 som ett led i den särskilda narkotikasatsningen inom kriminalvården.

En fortsatt satsning på polisen skall ge möjlighet att utveckla verksamheten så att den kännetecknas av ett långsiktigt perspektiv och ett kunskapsbaserat, problemorienterat arbetssätt med ett brottsförebyggande syfte. Kvaliteten i brottsutredningarna skall höjas så att upplärningen och lagföringen ökar. En förutsättning för det är att antalet poliser ökar. Regeringen föreslår därför att polisorganisationen tillförs 100 miljoner kronor per år.

Regeringen föreslår vidare att anslaget för bidrag till internationella organisationer, främst fredsbevarande operationer inom FN, tillförs 99 miljoner kronor fr.o.m. 2003.

Det har skett en markant ökning av antalet asylsökande till Sverige. De närmaste åren väntas antalet asylsökande ligga kvar på en hög nivå. Regeringen föreslår därför att Migrationsverkets och Utlänningsnämndens asylprövning tillförs mer resurser för att förkorta handläggningstiderna. Förstärkningen uppgår till 155 miljoner kronor år 2003 och 135 miljoner kronor 2004.

Som ett led i regeringens narkotikapolitiska satsning föreslår regeringen att Statens institutionsstyrelse (SiS) tillförs 50 miljoner kronor 2003 och därefter 35 miljoner kronor årligen.

Kostnaderna för EU-vård har ökat och bedöms ligga på en långsiktigt högre nivå. Kostnaderna avser främst svenska medborgares vård i andra EU-länder men även vård av personer hos landstingen från andra länder där överenskommelser finns att Sverige skall stå för kostnaderna. För detta ändamål föreslår regeringen att ca 100 miljoner kronor tillförs ändamålet.

Försäkringskassorna tillförs drygt 500 miljoner kronor per år under åren 2003 och 2004. Tillskottet skall möjliggöra att långtids-sjukskrivna får en egen kontaktperson vid försäkringskassan som samordnar rehabiliteringsarbetet. Även andra förstärkningar av rehabiliteringsinsatserna möjliggörs. Vidare finansieras övergången till ett system där aktivitets- och sjukersättningen (f.d. förtids-

pensioner) inte beviljas för mer än tre år i taget. Även engångsutgifter med anledning av den omorganisation som regeringen aviserar i denna proposition skall finansieras inom ramen för resurstillskottet.

Vidare föreslår regeringen att 95 miljoner kronor anvisas till ökade satsningar på det förebyggande arbetsmiljöarbetet under 2003.

Tillsynen över äldreomsorgen behöver effektiviseras och förstärkas. Regeringen föreslår därför att länsstyrelserna och Socialstyrelsen tillförs sammanlagt 50 miljoner kronor fr.o.m. 2003 i syfte att införa särskilda äldreskyddsombud.

Riksdagen har med anledning av den energipolitiska propositionen (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317) beslutat om fortsatta energipolitiska åtgärder från 2003 för att ersätta de kortsiktiga åtgärder som vidtagits för att kompensera för bortfallet av elproduktion från kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck. En mer långsiktig inriktning för att främja förnybar elproduktion införs genom ett system för handel med elcertifikat. Detta kompletteras med ett särskilt stöd för marknadsintroduktion av vindkraft. Vidare har det beslutats om fortsatta insatser för en effektivare energianvändning. Medel för energipolitiska åtgärder motsvarande 361 miljoner kronor för 2003 föreslås i denna proposition.

Inom utgiftsområde 24 Näringsliv, föreslår regeringen tidsbegränsade reformer inom politikområdena näringspolitik och utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande. Satsningen inom politikområdet näringspolitik inriktar sig på designområdet och kommersialisering av innovationer. Ambitionshöjningen inom handels- och investeringsfrämjandet syftar till stärkt exportfrämjande och stärkt investeringsfrämjande.

Utgiftsläget är ansträngt åren 2003 och 2004 och utgiftsbegränsande åtgärder krävs för att utgiftstaket skall klaras. Under de närmaste åren prioriteras vård, skola och omsorg samt utbyggnaden av välfärdssystemen. För att detta skall bli möjligt måste utrymmet för statliga konsumtionsökningar begränsas. Ett generellt besparingskrav på 0,7 procent läggs på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål fr.o.m. 2003. På universitets- och högskoleområdet innebär besparingen att omfattningen av den planerade utbygganden av högskolans grundutbildning dras ned. Sammantaget beräknas neddragningen minska de takbegränsade utgifterna

med ca 1,3 miljarder kronor nästa år. Det generella besparingskravet sänker utgifterna permanent. För att säkerställa de utgiftsbegränsande effekterna av åtgärden avser regeringen att i regleringsbrevet för 2003 som huvudprincip halvera anslagskrediterna på berörda anslag.

Åtgärder för att bryta ohälsoutvecklingen

Mot bakgrund av kostnadsutvecklingen inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp finns en risk för att utgiftstaken 2003 och 2004 överskrids. Utgifterna för sjukpenning och förtidspensioner har fortsatt att öka kraftigt under 2002. Det finns emellertid en tendens till att kostnaden för sjukpenningen börjar stabiliseras.

Prognosen för budgeteringsmarginalen för perioden 2003–2004 är mycket osäker och förutsätter att de åtgärder som föreslås i denna proposition förmår bryta utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet. Under 2003 skall förstärkta ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare införas. Exempel på andra åtgärder är att sjukskrivningsprocessen effektiviseras och sjukersättningen (tidigare förtidspensioner) tidsbegränsas till högst 3 år i taget. I föreliggande proposition antas att antalet sjukdagar (nettodagar) 2003 inte överstiger 2001 års nivå medan antalet förtidspensioner ökar något i förhållande till 2002 års genomsnittliga nivå. Prognosen bygger på att antalet sjukdagar (nettodagar) minskar med ca 10 procent mellan 2002 och 2003, vilket minskar utgifterna med ca 5 miljarder kronor jämfört med om antalet sjukdagar skulle ligga kvar på 2002 års nivå. År 2004 antas antalet sjukdagar minska med ytterligare ca 5 procent. Antalet förtidspensionärer (från 2003 personer med aktivitets- eller sjukersättning) antas öka med ca 2000 personer 2003.

I 2003 års ekonomiska vårproposition samt i budgetpropositionen för 2004 kommer kostnadsutvecklingen för sjukersättningarna och förtidspensioneringarna att noga följas upp.

Förändrade skatteregler

En fortsatt grön skatteväxling utgör en central del i regeringens strategi för ett ekologiskt hållbart samhälle. Genom en ökad miljörelatering av skattesystemet bidrar skatteväxlingen till att fastställda miljömål uppnås. I denna proposition föreslås skatteväxlingsåtgärder med en omslutning på 2,6 miljarder kronor. För att åstadkomma en begränsning av koldioxidutsläppen

föreslås en höjning av koldioxidskatten på bränslen med 16 procent. Höjningen utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna är oförändrad jämfört med föregående år. Vidare neutraliseras den höjda koldioxidskatten för drivmedel genom sänkta energiskattesatser så att det sammanlagda skatteuttaget för drivmedel förblir oförändrat. Högre koldioxidskatt på bränslen innebär att det blir relativt sett mer gynnsamt med eluppvärmning. För att begränsa denna stimulans till ökad eluppvärmning föreslås även att energiskatten på el höjs med 2,1 öre/kWh. Sammantaget medför detta att energi- och koldioxidskatteintäkterna ökar med 2,3 miljarder kronor. Genom indirekta budgeteffekter blir den periodiserade nettobudgeteffekten för 2003 något lägre, 2,2 miljarder kronor.

Därutöver föreslås att avfallsskatten höjs med 82 kronor per ton och att skatten på naturgrus höjs med 5 kronor per ton. Det ger ökade punktskatteintäkter på 440 miljoner kronor och en ytterligare nettobudgetförstärkning på 400 miljoner kronor år 2003.

Det utrymme som dessa åtgärder skapar för skattesänkningar på arbete föreslår regeringen utnyttjas till höjda grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare. De föreslagna höjningarna av grundavdraget innebär att de offentliga finanserna varaktigt försvagas med 2,6 miljarder kronor per år.

För att förstärka kommunernas ekonomi har den statliga skatten om 200 kronor under några år utgjort en kommunal inkomstskatt. Vidare infördes ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting genom förslag i den ekonomiska vårpropositionen för 2002. Stödet var avsett att gälla under ett år och syftet att i den vikande konjunkturen stärka kommunernas och landstingens verksamheter. Även för 2003 anser dock regeringen att det finns behov av att förstärka kommunernas ekonomi och förbättra förutsättningarna för att upprätthålla och öka den kommunala sysselsättningen. Därför föreslås att det fasta beloppet om 200 kronor skall utgöra en kommunal inkomstskatt även år 2003. Vidare föreslås att det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommunerna förlängs ett år. Härigenom försvagas den offentliga budgeten med totalt 4,3 miljarder kronor varav 3,6 miljarder belastar budgeten för 2003.

Regeringen avser att pröva nya former av åtgärder för att stimulera bostadsbyggandet. Bl.a. bör en sänkning av mervärdeskatten på prövas för studentbostäder och äldreboende. För att tillgodose huvudsakligen ungdomarnas bostadsbehov vill regeringen även pröva förutsättningarna för att på ett kostnadseffektivt sätt minska boendekostnaderna genom en tidsbegränsad sänkning av momskostnaderna för mindre, nyproducerade hyreslägenheter. För detta ändamål avsätts ett utrymme i budgeten på drygt 400 miljoner kronor för 2003 och ytterligare drygt 1,3 miljarder kronor för 2004.

För att förbättra förutsättningarna för el- och värmeproduktion i kraftvärmeverk föreslår regeringen att skatten på bränslen som används för värmeproduktion i sådana anläggningar sänks till den nivå som gäller för industrins användning av bränslen för uppvärmning. Det beräknas medföra minskade intäkter för energi- och koldioxidskatten på närmare 400 miljoner kronor. Till följd av indirekta budgeteffekter blir den periodiserade nettobudgetförsvagningen något lägre, knappt 300 miljoner kronor.

Samtidigt föreslås vissa andra förändringar i reglerna för kraftvärmebeskattning i syfte att begränsa utrymmet för oönskad skatteplanering. Dessa åtgärder beräknas medföra ökade punktskatteintäkter på närmare 800 miljoner kronor. Den periodiserade nettobudgetförstärkningen stannar på knappt 600 miljoner kronor.

Av folkhälsoskäl är det viktigt att priset på cigaretter inte är alltför lågt. Genom att skatten på cigaretter delvis baseras på cigarettpriset ger nuvarande skatteregler lågprisigaretter en viss konkurrensfördel. För att begränsa denna fördel föreslår regeringen att en minimiskatt på cigaretter införs. Förslaget beräknas medföra att intäkterna av cigarettskatten ökar med 300 miljoner kronor och en nettobudgetförstärkning på drygt 400 miljoner kronor år 2003.

Med bl.a. anledning av Statskontorets rapport om en samlad administration av lönegarantin kommer regeringen att tillsätta en utredning som ska föreslå en ny modell för lönegarantins finansiering. Modellen ska leda till en bibehållen eller förbättrad trygghet för arbetstagaren, ökad samhällsekonomisk effektivitet, en bättre fördelning av kostnader och risker mellan företag eller branscher samt en minskad belastning på de offentliga utgifterna.

Förändringar jämfört med föregående år

I tabell 4.10 redovisas budgeteffekterna i förhållande till föregående budgetår av större beslutade eller tidigare aviserade reformer, samt de nu föreslagna reformerna och besparingarna. Med beaktande av föreslagen finansiering innebär förändringarna en utgiftsökning på ca 23 miljarder kronor mellan 2002 och 2004.

Regeringen genomför stora satsningar som riktar sig till framför allt låg- och medelinkomsttagare. Det sker bl.a. inom områdena vård, skola och omsorg och genom åtgärder riktade till pensionärer och barnfamiljer. Under perioden 2003–2004 genomförs utgiftsminskningar på totalt ca 9,3 miljarder till följd av besparingar, finansiering av utgiftsreformer och avslutande av vissa temporära program. Inkomsterna beräknas sammantaget under dessa två år vara oförändrade. Initialt försvagas dock de offentliga finanserna till följd av nya skatteregler.

År 2003 höjs ambitionerna inom hälsoområdet och inom familjepolitiken. Inkomsttaket inom sjuk- och föräldraförsäkringen kommer att höjas till 10 prisbasbelopp från den 1 juli 2003. Biståndsramen höjs samtidigt som både skolan och högskolan tillförs mer resurser. En allmän förskola för 4- och 5-åringar introduceras. Reformerna medför att de statliga utgifterna, efter föreslagen finansiering, ökar med ca 12 miljarder kronor 2003 i förhållande till 2002.

Under 2004 sker omfattande satsningar på miljöområdet och på infrastrukturen samtidigt som biståndet höjs ytterligare. Vården tillförs också mer resurser.

Sammantaget ökar de statliga utgifterna med ytterligare ca 10 miljarder kronor 2004 till följd av de aviserade förändringarna.

Totalt innebär tidigare beslutade eller aviserade samt de nu föreslagna reformerna efter finansiering, en försvagning av de offentliga finanserna med ca 23 miljarder kronor 2004 i förhållande till 2002.

Tidigareläggningar och utgiftsbegränsande åtgärder

Regeringen befarar att utgiftstaket för 2003 kan komma att överskridas om inte ytterligare utgiftsbegränsande åtgärder vidtas. För att motverka ett överskridande tidigareläggs utbetalningarna av arealersättningen från 2003 till 2002 motsvarande 4 miljarder kronor.

Utgiftsprognosen för 2002 visar att det finns ett utrymme för en tidigareläggning av utgifter i den storleksordningen. För att säkerställa att utgiftstaket för 2002 klaras även efter tidigareläggningen av arealersättningen har regeringen beslutat att införa ett antal utgiftsbegränsningar. Utgiftsbegränsningarna beräknas sammantaget minska utgifterna med 0,5 miljarder kronor i år.

För 2003 har regeringen för avsikt att fatta beslut om utgiftsbegränsningar som beräknas minska utgifterna med sammantaget ca 1,9 miljarder kronor. De områden som berörs är bl.a. utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet (0,85 miljarder kronor), utgiftsområde 22 Kommunikationer (0,5 miljarder kronor) och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (0,2 miljarder kronor i utgiftsbegränsning för den kvalificerade yrkesutbildningen).

Tabell 4.9 Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

Försvagning av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till 2002 års ekonomiska vårproposition.

Miljoner kronor	2003	2004	Permanent effekt
UO 1 Riksdagens fastigheter, nytt anslag	50	50	50
UO 2 Riksrevisionen	57	70	70
UO 3 Tullverket	15	25	25
UO 4 Kriminalvården	250	250	0
UO 4 Polisorganisationen	100	100	100
UO 5 Nordiska ministerrådet	31	31	31
UO 5 OECD	10	13	13
UO 5 Bidrag till vissa internationella organisationer	99	99	99
UO 5 Fredsfrämjande verksamhet	-20	-25	-25
UO 8 Migrationsverket	118	98	60
UO 8 Utlänningsnämnden	37	37	0
UO 9 Fler platser på ungdomshem, SIS	50	35	35
UO 9 Sjukvårdsförmåner	105	100	100
UO 9 Finansiering av ohälsosatsning	-186	-186	0
UO 10 Allmänna försäkringskassor	501	478	0
UO 10 Riksförsäkringsverket	175	175	0
UO 10 Finansiering ohälsosatsning	-275	-252	0
UO 13 Finansiering ohälsosatsning	-70	-70	0
UO 14 Utbildning; företagshälsövård	15		0
UO 14 Arbetsmiljöverket; tillsyn	30		0
UO 14 Regionala skyddsombud	30		0
UO 14 Informationssatsning; trepartssamtal	20		0
UO 17 Kultursektorn	50	150	150
UO 18 Äldreombudsmän	46	46	46
UO 18 Omstrukturering kommunala bostadsbolag	75	150	150
UO 18 Finansiering via ekobidrag	-75	-150	-150
UO 20 Formas, forskning	10		0
UO 20 Kemikalieinspektionen	5		0
UO 21 Energi	361		0
UO 24 Ett företagsammare Sverige	50	20	0
UO 24 Exportfrämjande, ISA ; Östersjösamarbete m. m.	50	125	0
UO 24 Nytt statligt bolag för viss exportkreditgivning	15		0
UO 25 Del av läkemedelsöverenskommelsen	66	66	66
Besparing på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål (0,7%)	-1266	-1295	-1322
<i>Summa ökning av takbegränsade utgifter</i>	<i>529</i>	<i>139</i>	<i>-502</i>

Anm. Ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen höjdes 1 juli 2002. Denna reform är inte inkluderad i tabellen. Kostnaden för reformen beräknas uppgå till ca 3 miljarder kronor 2003. En avsättning till garantiverksamhet är framflyttad från 2003 till 2004 och är inte heller inkluderad i tabellen.

Fortsättning på tabell 4.9 Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

Försvagning av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till 2002 års ekonomiska vårproposition.

Miljoner kronor	2003	2004	Permanent effekt
<i>Inkomstförändringar</i>			
Höjd koldioxidskatt (+16%), brutto	-730	-730	-730
Höjd energiskatt på el (+2,1 öre/kWh) , brutto	-1540	-1540	-1540
Höjd avfallsskatt, brutto	-320	-320	-320
Höjd skatt på naturgrus, brutto	-120	-120	-120
Höjda grundavdrag, brutto	2600	2600	2600
Skattelättnad för vissa byggtjänster, brutto	440	1780	
Sänkt energiskatt på bränslen i kraftvärmeverk, brutto	380	380	380
Slopat elavdrag och ändrad proportionering i kraftvärmeverk, brutto	-770	-770	-770
Höjd skatt på lågpriscigarettor, brutto	-300	-300	-300
Summa inkomstminskning, brutto (periodiserad effekt)	-360	980	-800
Indirekta effekter av inkomstreformer	110	380	810
<i>Summa inkomstminskning, netto (periodiserad effekt)</i>	<i>-250</i>	<i>1360</i>	<i>10</i>
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	2300	700	
Fast belopp 200 kronor till kommunerna	1300		
<i>Summa inkomstminskningar enligt nationalräkenskaperna</i>	<i>3350</i>	<i>2060</i>	<i>10</i>
Nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser	3879	2199	-492

Tabell 4.10 Tidigare beslutade och aviserade utgifts- och inkomstförändringar samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar

Budgeteffekter i förhållande till föregående år. Fullständigt periodiserad redovisning för skatter.

Miljarder kronor.	2003	2004
Utgiftsreformer		
UO 1 Regeringskansliet	0,08	0,10
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,06	0,51
UO 3 Skatt, tull och exekution	0,01	0,01
UO 4 Rättsväsendet	0,30	0,60
UO 7 Internationellt bistånd	1,64	1,43
UO 8 Invandrare och flyktingar	0,09	-0,02
UO 9 Hälso- och sjukvård	1,22	0,88
Varav läkemedelsreform	0,75	0,90
Varav tandvård	0,30	
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	1,50	0,9
Varav ohälsosatsning	0,40	0,10
Varav höjt tak i sjukförsäkring (10 prisbasbelopp)	0,77	0,77
UO 11 Pensioner m.m.	2,80	
Varav höjd garantipension	1,28	
Varav änkepension	0,80	
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	1,11	1,00
Varav mamma/pappamånad	0,50	0,50
Varav höjt tak i föräldraförsäkring (10 prisbasbelopp)	0,39	0,39
Varav höjd grundnivå i föräldraförsäkring	0,10	0,10
UO 13 Arbetsmarknad	1,70	
UO 14 Arbetsliv	0,10	-0,10
UO 15 Studiestöd	0,80	
UO 16 Utbildning och forskning	1,73	1,00
Varav skola	1,00	1,00
Varav högskola/forskning	0,73	
UO 17 Kultur	0,08	0,1
UO 18 Bostäder	0,35	0,12
UO 19 IT-infrastruktur	0,20	
UO 20 Miljöstatsningar	0,15	0,97
UO 21 Energi	0,36	-0,36
UO 22 Infrastrukturstruktursatsningar	0,50	2,60
Lånefinansierade infrastrukturstruktursatsningar	1,00	
UO 23 Jord- och skogsbruk	0,02	0,02
UO 24 Näringsliv	0,18	0,06
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	3,73	2,01
Varav vårdsatsningar	2,00	1,00
Varav maxtaxa inom äldre- och handikappomsorgen	0,12	
Varav allmän förskola	1,20	
Övrigt	0,09	0,31
Summa utgiftsreformer	19,79	12,13

Fortsättning på tabell 4.10 Tidigare beslutade och aviserade utgifts- och inkomstförändringar samt nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar*Budgeteffekter i förhållande till föregående år. Fullständigt periodiserad redovisning för skatter.*

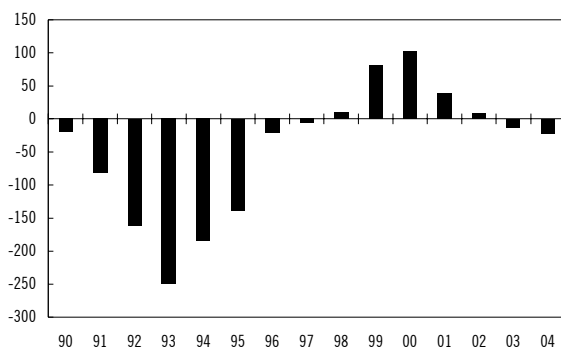
Miljarder kronor.	2003	2004
Inkomstreformer		
Höjd koldioxidskatt (+16%), brutto	-0,73	
Höjd energiskatt på el (+2,1 öre/kWh), brutto	-1,54	
Höjd avfallsskatt, brutto	-0,32	
Höjd skatt på naturgrus, brutto	-0,12	
Höjda grundavdrag som del av grön skatteväxling, brutto	2,60	
Skattelättnad för vissa byggtjänster, brutto	0,44	1,34
Höjd skatt på lågpriscigarett, brutto	-0,30	
Sänkt energiskatt på bränslen i kraftvärmeverk, brutto	0,38	
Slopat elavdrag och ändrad proportionering i kraftvärmeverk, brutto	-0,77	
Nytt taxeringsförfarande, brutto	0,30	0,20
Skattestrategi, biodrivmedel och alkylatbensin, brutto	1,00	
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, brutto	0,90	-2,40
Fast belopp 200 kronor till kommunerna, brutto		-1,30
Summa inkomstreformer, brutto	1,84	-2,16
Indirekta effekter av inkomstreformer	0,11	0,26
Summa inkomstreformer, netto	1,95	-1,90
Summa utgifts- och inkomstreformer	21,74	10,23
Finansiering m.m.		
UO 6 Försvarsmställningen	-2,00	-1,00
UO 8 Storstadspolitiken inkl. minskningar på UO 16		-0,23
UO 9 Bidrag hälso- och sjukvård till bl.a. UO 25	-0,31	
UO 16 IT i skolan	-0,20	
UO 18 Investeringsbidrag för studentbostäder		-0,12
UO 18 Lokala investeringsprogram för ek. hållbarhet	-0,43	-0,36
UO 21 Vissa energipolitiska åtgärder upphör	-0,74	
UO 23 Biotopskydd		-0,10
UO 24 Utfasning Östersjöatsning		-0,20
UO 25 Delfinansiering av äldreförsörjningsstöd	-0,30	
UO 25 Särskilda insatser, finansiering av bl.a. vård	-0,48	
Besparing på anslag för förvaltning och investeringsändamål 0,7% (borträknat UO 16)	-1,05	
Övrigt	-1,40	-0,34
Summa finansiering m.m.	-6,91	-2,34
Utgiftsreformer inkl. finansiering m.m.	12,89	9,78
Reformer inkl. finansiering m.m.	14,84	7,88

4.4 Statsbudgetens utveckling

Statsbudgetens saldo överensstämmer sedan 1997 med statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär följaktligen ett lika stort negativt lånebehov och att staten har möjlighet att amortera på statsskulden.

Diagram 4.1 Statsbudgetens utveckling 1990–2004

Miljarder kronor

Under perioden 1990–1997 var utfallet för statsbudgeten oavbrutet negativt. Från 1990 växte budgetunderskottet kraftigt fram till 1993, då budgetsaldot uppgick till minus 250 miljarder kronor. Konsolideringsprogrammet och den ekonomiska återhämtningen innebar att underskotten reducerades markant de följande åren. År 1998 uppvisade statsbudgeten ett positivt saldo på nära tio miljarder kronor. Statsskulden uppgick vid årsskiftet 1998/99 till 1 445 miljarder kronor. Statsbudgetens saldo förbättrades ytterligare 1999 med 82,0 miljarder kronor, främst till följd av engångseffekter i form av överföringar från AP-fonden och inbetalningar av premiepensionsmedel. År 2000 uppgick saldot till 102 miljarder kronor. Det höga utfallet förklaras främst av överföringar från AP-fonden och försäljning av statligt aktieinnehav. Förra året uppgick överskottet till 39 miljarder kronor och den konsoliderade statsskulden uppgick vid årsskiftet 2001/02 till 1 157 miljarder kronor. Att fjolårets överskott minskade till 39 miljarder kronor är också en följd av lägre positiva engångseffekter.

I år beräknas statsbudgetens saldo uppgå till ca 8 miljarder kr. För åren 2003 och 2004 beräknas statsbudgeten uppvisa negativa budgetsaldon på ca 13 respektive 22 miljarder kronor. Statens budgetsaldo beräknas därmed successivt försämrans under 2002–2004.

4.4.1 Uppföljning av statsbudgeten för 2002

Budgetsaldot beräknas 2002 uppgå till 8,5 miljarder kronor. Det är en försämring med 10,4 miljarder kronor jämfört med den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten för 2002 (dvs. exklusive tilläggsbudget). Det försämrade budgetsaldot beror både på lägre inkomster och högre utgifter. Den del av inkomsterna som består av skatteinkomster beräknas bli 5,5 miljarder kronor högre, främst till följd av en högre lönesumma och högre skatteinkomster från företag. Övriga inkomster, däribland inkomster av försäld egendom, väntas däremot bli 13,2 miljarder kronor lägre än i statsbudgeten i och med att inkomster av försäld egendom reviderats ned med 15 miljarder kronor. En detaljerad uppföljning av inkomsterna redovisas i kapitel 5.

Utgifter m.m. bedöms nu uppgå till 716,6 miljarder kronor, vilket är 2,7 miljarder kronor högre än i den ursprungliga statsbudgeten. Prognosen för Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m., inklusive den kassamässiga korrigeringen, beräknas till - 8,2 miljarder kronor. Detta innebär att Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. har reviderats ned med 8,6 miljarder kronor jämfört med beräkningen i statsbudgeten för 2002. Nedrevideringen beror främst på en tillfällig utlåning i december 2001 då staten via Sveaskog AB köpte AssiDomän AB. Sveaskog AB betalade tillbaka lånet i januari 2002, vilket förstärker budgetsaldot innevarande år.

Av utgiftsförändringen beror 3,2 miljarder kronor på högre statsskuldräntor medan de takbegränsade utgifterna beräknas bli 8,1 miljarder kronor högre, vilket framgår av redovisningen i avsnitt 6.1. Den största förändringen av de takbegränsade utgifterna i förhållande till den ursprungliga statsbudgeten avser avgiften till Europeiska gemenskapen. Avgiften beräknas bli 5,7 miljarder kronor lägre än i statsbudgeten dels till följd av att EG-budgetens överskott 2001 medför en lägre avgift i år, dels på grund av en tidigareläggning av januariavgiften 2002 till december 2001. Den största utgiftsökningen återfinns inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp där utgifterna väntas bli 5,3 miljarder kronor högre än i statsbudgeten. Även utgifterna för anslaget *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och lands-*

ting blir väsentligt högre än i statsbudgeten till följd av ökad omslutning i utjämningsystemet. Utgifterna ökar också på grund av den föreslagna tidigareläggningen av arealersättning från 2003 till innevarande år.

I budgetpropositionen för 2002 beräknades budgeteringsmarginalen till 1,9 miljarder kronor. Till följd av riksdagens beslut om tidigareläggning av arealersättning från 2002 till 2001 ökade budgeteringsmarginalen till 5,4 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen beräknas nu uppgå till 0,3 miljarder kronor (se tabell 4.14). Hänsyn har då tagits till den föreslagna tekniska justeringen av utgiftstaket (se avsnitt 4.1.1).

Statsskulden beräknas vid utgången av 2002 uppgå till 1 125,3 miljarder kronor, vilket är 29,1 miljarder kronor högre än beräkningen i budgetpropositionen för 2002.

Jämfört med beräkningen i 2002 års ekonomiska vårproposition visar den nu aktuella prognosen att budgetsaldot innevarande år blir 18,2 miljarder kronor lägre. Skatteinkomsterna beräknas bli 5,2 miljarder kronor högre än bedömningen i vårpropositionen, främst till följd av högre lönesumma. Övriga inkomster beräknas dock bli lägre till följd av att inkomster av försåld egendom har reviderats ned med 15 miljarder kronor. Utgifterna har reviderats upp med 8,7 miljarder kronor jämfört med beräkningen i vårpropositionen. Utgifter exklusive statsskuldräntor beräknas bli 3,2 miljarder kronor högre än bedömningen i vårpropositionen, främst på grund av en nu föreslagna tidigareläggning av arealersättning från 2003 till 2002. Utgifterna för statsskuldräntor har reviderats upp med 5,9 miljarder kronor, bl.a. till följd av ändrade låneplaner, förtida uppköp av nollkupongsobligationer och en svagare kronkurs.

Tabell 4.11 Budgetsaldo och statsskuld 2002

Miljarder kronor

	Prognos	Differens VP2002	Differens statsbudget ⁴
Inkomster	725,0	-9,5	-7,7
varav skatteinkomster	653,7	5,2	5,5
varav övriga inkomster	71,3	-14,7	-13,2
Utgifter m.m.	716,6	8,7	2,7
varav utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	658,2	3,2	8,1
varav statsskuldräntor	66,6	5,9	3,2
varav Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ²	-8,2	-0,3	-8,6
Budgetsaldo	8,5	-18,2	-10,4
Statsskuld ³	1125,3	0,0	29,1

Anm. Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive posten minskning av anslagsbehållningar.

² Inklusive kassamässig korrigerings och den finansiella överföringen från AP-fonden till statsbudgeten.

³ Konsoliderad statsskuld, dvs. eliminerat för statliga myndigheters innehav av statspapper.

⁴ Den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten, dvs. exklusive beslut till följd av tilläggsbudget i 2002 års ekonomiska vårproposition. Differensen avseende statsskulden är mot budgetpropositionen för 2002.

4.4.2 Statsbudgetens inkomster

Statsbudgetens inkomster utgörs av skatter och övriga inkomster. Av statsbudgetens totala inkomster utgör skatteinkomsterna ca 90 procent och övriga inkomster ca 10 procent. Statsbudgetens skatteinkomster redovisas huvudsakligen kassamässigt, vilket innebär att det är de skatter och avgifter som under budgetåret betalas in till staten som redovisas. Skattebetalningarna avser i viss utsträckning skatter på inkomster som intjänats föregående år eller flera år tillbaka i tiden.

Skatteinkomsterna beräknas öka med drygt 13 miljarder kronor under perioden 2002–2004 medan de övriga inkomsterna beräknas minska med ca 8 miljarder kronor under prognosperioden 2002–2004. Inkomsterna av försåld egendom beräknas öka med 15 miljarder kronor 2003 samtidigt som extraordinära utdelningar från Riksbanken (20 miljarder kronor 2001 och 2002) upphör.

Tabell 4.12 Statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Skatteinkomster	684,6	653,7	637,5	667,1
Övriga inkomster	71,0	71,3	63,8	62,8
Totala inkomster	755,6	725,0	701,3	730,0

Procent av BNP

Skatteinkomster ¹	31,6	29,1	27,1	27,1
Totala inkomster	34,9	32,3	29,8	29,6

Differens mot 2002 års ekonomiska vårproposition (miljarder kronor)

Skatteinkomster	0,0	5,2	-29,4	-31,4
Övriga inkomster	0,0	-14,7	-0,8	-1,3
Totala inkomster	0,0	-9,5	-30,2	-32,7

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
¹ Denna kvot skall inte förväxlas med skattekvoten för hela offentliga sektorn.

I förhållande till BNP minskar skatteinkomsterna 2002 och 2003. Skattesänkningar under 2002 motsvarar ungefär 1 procent av BNP. Minskningen av skatteinkomsterna 2003 i relation till BNP beror främst på omläggningen av kommunkontosystemet.

Jämfört med beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition har statsbudgetens totala inkomster reviderats ner åren 2003 och 2004. Detta beror till största delen på ändringar i systemet för återbetalning av moms till kommuner och landsting, som minskar de på statsbudgeten redovisade inkomsterna med ca 32 miljarder kronor 2003 och ca 33 miljarder kronor 2004.

En utförlig redovisning av statsbudgetens och den offentliga sektorns inkomster ges i kapitel 5.

4.4.3 Statsbudgetens utgifter

Statsbudgetens utgiftssida indelas i 27 utgiftsområden, minskning av anslagsbehållningar²⁰, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt kassamässig korrigering (inklusive överföring från AP-fonden).

Tabell 4.13 Statsbudgetens utgifter 2002 – 2004

Miljarder kronor

	2002	2003	2004
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	658,2	661,7	687,9
Statsskuldräntor ²	66,6	54,5	53,6
Summa utgifter	724,8	716,1	741,4
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ³	-8,2	-0,2	10,9
Summa utgifter m.m.	716,6	715,9	752,4
Procent av BNP			
Utgifter exkl. statsskuldräntor	29,3	28,0	27,7
Statsskuldräntor ²	3,0	2,3	2,2
Summa utgifter	32,2	30,3	29,8

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.² Avser utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.³ Inklusive kassamässig korrigering.

De primära utgifterna på statsbudgeten, dvs. utgifterna exklusive statsskuldräntor, beräknas öka med ca 30 miljarder kronor under perioden 2002–2004. I relation till BNP minskar de primära utgifterna från 29,3 till 27,7 procent. Detta förklaras huvudsakligen av omläggningen av systemet för återbetalning av mervärdesskatt till kommunsektorn, som minskar statsbudgetens utgifter med ca 31 miljarder kronor från och med 2003, vilket utgör ca 1,4 procent av BNP. Ränteutgifterna minskar med 12 miljarder kronor mellan 2002 och 2003 och stabiliseras sedan på ca 54 miljarder kronor. De totala utgifterna för statsbudgetens samtliga 27 utgiftsområden (summa utgifter) ökar därmed med 17 miljarder kronor mellan 2002 och 2004.

På statsbudgetens utgiftssida redovisas även myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret och en kassamässig korrigeringspost. Under dessa poster redovisas bl.a. CSN:s nettoutlåning till studerande samt de extraordinära effekter på statsbudgeten som sammanhänger med infasningen av det reformerade ålderspensionssystemet (se vidare 4.4.4). Nettoutlåningen ökar mellan 2002 och 2003, främst till följd av att Sveaskog AB gjorde en återbetalning av ett större lån i januari 2002. Den kassamässiga korrigeringen ökar 2004 bl.a. till följd av överföringar från AP-fonderna till statsbudgeten.

²⁰ Skillnaden mellan förväntade förbrukade medel och anvisade medel återspeglas i det budgeterade beloppet för delposten Minskning av anslagsbehållningar.

Takbegränsade utgifter 2003 och 2004

I tabell 4.14 redovisas de beräknade utgifterna för 2002–2004. Utgiftsprognoserna tar hänsyn till budgeteffekten av de i avsnitt 4.3 redovisade utgiftsreformerna och utgiftsminskningarna samt effekten av de makroekonomiska förutsättningar som redovisas i avsnitt 4.2.

Ålderspensionssystemets utgifter förväntas öka med ca 10 miljarder kronor under perioden 2002–2004. Tillsammans med ökningen av statsbudgetens primära utgifter på 30 miljarder kronor uppgår den beräknade ökningen av de takbegränsade utgifterna till 40 miljarder kronor. Att de takbegränsade utgifterna inte ökar mer under 2003 och 2004 beror på den minskning av statsbidraget till kommunsektorn som sker 2003 p.g.a. omläggningen av systemet för återbetalning av moms till kommunsektorn. Rensat för denna tekniska förändring och tekniska justeringar av det generella bidraget till kommunsektorn till följd av ändrade skatteregler uppgår den underliggande ökningen till 62 miljarder kronor.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med ca 6 miljarder kronor mellan 2002 och 2003. Rensat för tekniska förändringar uppgår ökningen till ca 28 miljarder kronor. Större delen av denna ökning förklaras av satsningar inom områdena vård, skola, omsorg och åtgärder riktade till pensionärer och barnfamiljer. Utgifterna under taket beräknas öka med ca 34 miljarder kronor mellan 2003 och 2004. Utgiftstaket ökar med 6 miljarder kronor mellan 2002 och 2003 och med 34 miljarder kronor mellan 2003 och 2004. År 2002 beräknas budgeteringsmarginalen, d.v.s. skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna, uppgå till ca 0,3 miljarder kronor. Eftersom utgifterna ökar ungefär lika mycket som utgiftstaket 2003 och 2004, beräknas budgeteringsmarginalen bli begränsad även 2003 och 2004, vilket föranleder regeringen att extra noga följa utgiftsutvecklingen.

I tabell 4.15 redovisas en uppskattning av de huvudsakliga faktorerna bakom utgiftsutvecklingen åren 2003 och 2004.

Tabell 4.14 Utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten 2002–2004

Miljarder kronor

	2002	2003	2004
Summa utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	658,2	661,7	687,9
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	153,5	156,0	163,5
Takbegränsade utgifter	811,7	817,6	851,4
Budgeteringsmarginal	0,3	0,4	0,6
Utgiftstak för staten ²	812,0	818,0	852,0

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusivt beräknad förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Föreslagen nivå i denna proposition till följd av tekniska justeringar av tidigare beslutade utgiftstak.

Tabell 4.15 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år

Miljarder kronor

	2003	2004	2002–2004
Förändring av utgiftstak	6	34	40
Förändring av takbegränsade utgifter	6	34	40
Varav			
Pris- och löneomräkning (PLO)	5	4	9
Effekter av övriga makroekonomiska förutsättningar på statsbudgetens utgifter	3	6	9
Reformer	19	12	31
Finansiering/utfasning av tidsbegränsade program	-7	-2	-9
Förändringar som motiverat tekniska justeringar av utgiftstaket	-22	1	-21
Övrigt (volymer, förändring av förbrukning av anslagsbehållningar m.m.)	5	6	11
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	2	8	10

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål höjer utgifterna med ca 9 miljarder kronor under perioden 2002–2004.

Makroekonomiska effekter på statsbudgetens utgifter såsom högre prisbasbelopp, högre inkomstindex, högre timlön och högre bruttonationalinkomst (BNI) förklarar ca 9 miljarder kronor av ökningen av utgifterna på statsbudgeten under dessa år.

Beslutade och aviserade reformer ökar utgifterna med omkring 31 miljarder kronor under perioden, medan besparingar inom bl.a. försvaret och utfasning av olika tidsbegränsade program innebär en utgiftsminskning på ca 9 miljarder kronor (de enskilda reformernas och besparingarnas budgeteffekter redovisas i tabell 4.10, avsnitt 4.3).

Utgifterna har också förändrats mellan åren till följd av de förändringar som föranlett tekniska justeringar av utgiftstaken 2003 och 2004. Dessa består främst av förändringar av kommunkontosystemet samt förändringar av skatteregler som föranleder justeringar av det generella statsbidraget till kommunsektorn.

Övriga utgifter såsom volymer och förändring av förbrukning av anslagsbehållningar bidrar till att öka utgifterna med 12 miljarder kronor under perioden. Volymförändringar inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp minskar utgifterna med ca 5 miljarder kronor mellan 2002 och 2003. Prognosen bygger på att antalet sjukdagar (nettodagar) minskar med ca 10 procent mellan 2002 och 2003, vilket minskar utgifterna med ca

5 miljarder kronor jämfört med om antalet sjukdagar skulle ligga kvar på 2002 års nivå. År 2004 antas antalet sjukdagar minska med ytterligare ca 5 procent. Antalet förtidspensionärer (från 2003 personer med aktivitets- eller sjukersättning) antas öka med ca 2000 personer 2003.

En ökning av utgiften för avgiften till den europeiska gemenskapen bidrar till att posten övriga förklaringsfaktorer ökar med ca 7 miljarder kronor 2003, medan tidigareläggning av utgiften för arealersättning till 2002 minskar övrigtposten med närmare 4 miljarder kronor. Överföringen av bosättningsbaserade folkpensioner från ålderspensionssystemet till statsbudgeten ökar övrigtposten med ca 7 miljarder kronor mellan 2002 och 2003. Utgifter för arealersättningen ökar övrigtposten med 4 miljarder kronor mellan 2003 och 2004.

Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten ökar från 2002 till 2004 med ca 10 miljarder kronor. Överföringen av bosättningsbaserade folkpensioner från ålderspensionssystemet till statsbudgeten uppgår till ca 7 miljarder kronor 2003. Justerat för denna överföring uppgår den underliggande ökningen under perioden till 17 miljarder kronor. Denna utgiftsökning kan till största delen förklaras av indexeringen av pensionerna och till resterande del av att pensionärernas genomsnittliga ATP-poäng ökar. Under perioden övergår indexeringen successivt från att pensionerna räknas upp med prisutvecklingen till att de följsamhetsindexeras. Följsamhetsindexeringen innebär att pensionerna följer den genomsnittliga inkomst-

utvecklingen i samhället reducerat med 1,6 procent.

4.4.4 Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2003 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2003 enligt tabell 4.16 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen inklusive överföringen av AP-fondens bostadsobligationer, enligt tabell 4.16 för 2003 godkänns.

Skälen för regeringens förslag:

Statens upplåning och skuldförvaltning

Regeringens befogenhet att ta upp lån till staten lämnas av riksdagen för ett år i sänder. Regeringen behöver därmed bemyndigas att under 2003 ta upp lån i enlighet med lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Statsbudgetens saldo

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall statsbudgeten omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Statsbudgetens saldo överensstämmer sedan 1997 med statens lånebehov. Ett positivt budgetsaldo innebär därmed ett lika stort negativt lånebehov och att staten har möjlighet att amortera på statsskulden.

I år beräknas statsbudgetens saldo uppgå till ca 8,5 miljarder kronor. Statsbudgetens saldo bedöms minska till ett underskott på ca 13,5 miljarder kronor 2003. Att saldot försvagas mellan 2002 och 2003 beror på lägre inkomster och högre utgifter (se vidare avsnitt 4.4.1). Statsbudgetens saldo beräknas uppvisa ett underskott på ca 22 miljarder kronor 2004.

För att statsbudgetens saldo skall överensstämma med statens lånebehov redovisas även Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigering på statsbudgeten.

Tabell 4.16 Statsbudgetens saldo och statsskulden

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Inkomster	725,1	800,0	755,6	725,0	701,3	730,0
Utgifter exkl. statsskuld räntor¹	615,3	619,4	640,8	658,2	661,7	687,9
Statsskuld räntor m.m.²	89,9	90,2	81,3	66,6	54,5	53,6
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-17,9	23,9	28,8	0,5	12,0	14,5
varav Investeringslån	1,3	0,9	1,1	1,0	1,0	1,0
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto) ³	-3,0	-5,4	-1,3			
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-26,1	-24,9	-20,3	-22,0	-24,3	-25,1
Utbetalning av premiepensionsmedel	0,0	56,0	18,2	19,0	21,6	22,7
CSN, studielån	11,0	11,3	10,0	10,7	10,7	10,7
Infrastrukturinvesteringar			1,0	3,2	4,6	5,2
Övrigt, netto ⁴	-2,4	-11,5	19,4	-11,4	-1,5	0,0
Kassamässig korrigerings⁵	-44,1	-35,4	-34,4	-8,7	-13,4	-3,9
varav överföring från AP-fonden	-45,0	-45,0	-46,3	-8,7	-13,4	-3,9
Statsbudgetens saldo	82,0	101,9	39,2	8,5	-13,5	-22,1
Skulddispositioner m.m. ⁶	7,3	8,4	-85,0	19,0	-12,3	0,2
Eliminering av statliga myndigheters innehav av statspapper ⁷	4,0	2,7	2,4	42,1	43,3	44,5
Statsskuld förändring	-74,8	-92,3	-123,5	-29,1	0,0	21,1
Statsskuld vid årets slut⁸	1 370,2	1 277,9	1 154,4	1 125,3	1 125,3	1 146,4
Procent av BNP	68,3	60,9	53,3	50,0	47,6	46,2
Okonsoliderad statsskuld ⁹	1 374,2	1 280,6	1 156,8	1 167,4	1 168,5	1 190,9

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.² Avser hela utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.³ Normalt görs inga prognoser på in-/utlåning från myndigheter (räntekonto) utan här redovisas endast utfallet.⁴ Varav individuellt kompetenssparande -1,2 miljarder kronor 2001 och -1,2 miljarder kronor 2002, Sveaskog AB 12,0 miljarder kronor 2001 och -12,0 miljarder kronor 2002.⁵ Varav extrautdelning från Riksbanken på 19,6 miljarder kronor 2001.⁶ Utgörs normalt av realiserade värdeförändringar på valutaskulden. År 2001 var skulddispositionerna osedvanligt stora. Statsskulden skrevs ner till följd av AP-fondsöverföringen och Riksbankens extraordinära utdelning till de delar som dessa bestod av statspapper. Skulden skrevs ner med obligationernas nominella belopp (68,8 resp. 18,6 mdkr). Under 2002 har nya obligationer emitterats motsvarande 39 miljarder kronor till följd av att vissa statliga myndigheter getts möjlighet att placera i statspapper som komplement till nuvarande inlåning i Riksgäldskontoret. Då ett skuldsdrag byts mot ett annat sker ingen kassamässig transaktion och lånebehovet påverkas således inte.⁷ Posten "Eliminering av statliga myndigheters innehav av statspapper" beräknas öka kraftigt 2002 till följd av att vissa myndigheter (Premiepensionsmyndigheten, Insättningsgarantinämnden och Kärnavfallsfonden) givits möjlighet att aktivt placera i statspapper.⁸ Här avses konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknas bort eller konsolideras.⁹ I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning utgörs av förändringen av ut- och inlåning till myndigheter, affärsverk, statliga bolag och vissa fonder. De största delposterna utgörs av förändringar av myndigheternas räntekontobehållningar, in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, lån till infrastrukturinvesteringar samt Centrala studiestödsnämndens (CSN) netto-upplåning för finansiering av studielån.

Sedan 1995 har medel för premiepensioner tillfälligt placerats i RGK. För åren 2003–2004 beräknas de årliga inbetalningarna till ca 25 miljarder kronor. Inbetalningarna inklusive ränta överförs fr.o.m. 2001 till Premiepensionsmyndigheten (PPM) med ca två års fördröjning. RGK:s nettoutlåning till CSN beräknas uppgå till ca 11 miljarder kronor per år under perioden 2002–2004.

Finansiering av infrastruktursatsningar kommer under perioden att innebära en ökad utlåning till framför allt Banverket, Botniabanan AB och Vägverket. En stor tillfällig utlåning på 12 miljarder kronor skedde i december 2001 då staten via Sveaskog AB köpte AssiDomän AB. Sveaskog AB betalade tillbaka lånet i januari 2002 vilket förstärker budgetsaldot innevarande år.

Kassamässig korrigerings inklusive överföring från AP-fonden

Beräkningsposten kassamässig korrigerings är nödvändig för att budgetsaldot skall bli identiskt med lånebehovet (med omvänt tecken). En kassamässig korrigerings kan dels uppstå om betalningen respektive anslagsavräkningen sker olika budgetår, dels om det förekommer transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomsttitlar eller vice versa. Ett exempel på det senare är de överföringar från AP-fonden som gjordes 1999–2001. Pensionsreformen medför en försvagning av statsfinanserna med ca 60 miljarder kronor per år. För att delvis motverka denna försvagning överfördes 45 miljarder kronor per år från AP-fonden till statsbudgeten under åren 1999 och 2000. Under 2001 ägde ytterligare en överföring rum bestående av stats- och bostadsobligationer till ett marknadsvärde av 155 miljarder kronor. Effekten på statsbudgetens saldo av denna överföring var dock endast 46

miljarder kronor då den del av överföringen som utgjordes av statsobligationer, motsvarande 69 miljarder kronor i nominellt värde, skrevs av direkt mot statsskulden. Därigenom påverkar inte överföringen av statsobligationerna lånebehovet mer än indirekt via de lägre ränteutgifter som följer av den lägre statsskulden.

Den del av överföringen som utgjordes av bostadsobligationer kommer att påverka lånebehovet under hela beräkningsperioden, dels genom att de olika obligationslånen genererar ränteavkastning, dels genom att obligationerna förfaller till betalning vid olika tillfällen. Av tabell 4.16 och 4.17 framgår att budgetsaldot förstärks med 9 miljarder kronor 2002, 13 miljarder kronor 2003 och 4 miljarder kronor 2004 till följd av överföring av bostadsobligationer. Till skillnad från statsbudgetens saldo påverkades statens finansiella sparande fullt ut av hela överföringen på 155 miljarder kronor 2001. Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande uppvisar därför en stor diskrepans 2001. Enligt pensionsöverenskommelsen skall det slutliga överföringsbeloppet fastställas vid en kontrollstation 2004 och den slutliga överföringen äga rum 2005.

Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Statsbudgetens saldo omfattar alla transaktioner som påverkar statens lånebehov. Det finansiella sparandet definieras till skillnad från statsbudgetens saldo av ett internationellt regelverk för nationalräkenskaper och utgörs av nettot av transaktioner som påverkar en sektors finansiella förmögenhet. Den principiella skillnaden för svenska förhållanden mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande är att statsbudgetens saldo endast avspeglar lånebehovet, medan det finansiella sparandet tar hänsyn till förändringar av både finansiella tillgångar och skulder. Det innebär att förändringar av statsbudgetens saldo inte nödvändigtvis leder till en motsvarande förändring av statens finansiella sparande. Ett exempel på en transaktion som påverkar statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande, är försäljning av statligt aktieinnehav. Sådan försäljning förbättrar statsbudgetens saldo, medan statens finansiella sparande förblir oförändrat eftersom statens förmögenhet inte förändras av att en tillgång

(värdepapper) byts mot en annan tillgång (likvida medel).

I tabell 4.17 redovisas de viktigaste skillnaderna mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande.

Tabell 4.17 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Statsbudgetens saldo	39	8	-13	-22
Effekt av överföring från AP-fonden	109	-9	-13	-4
CSN studielån	10	11	11	11
Amortering, gamla studielån (t.o.m. 1988)	-3	-3	-2	-2
Försäljning av aktieföretag m.m.	-2	0	-15	-15
Periodiseringseffekter, räntor	21	11	4	3
Periodiseringseffekter, skatter	21	1	9	7
Riksbanken, extra utdelning	0	-20	0	0
Sveaskog AB	12	-12	0	0
Arealbidrag	4	0	-4	0
övrigt	-8	2	-4	-2
Finansiellt sparande i staten	205	-10	-27	-24
Procent av BNP	9,5	-0,4	-1,1	-1,0
Differens mot VP 2002	0	4	-11	-6

Av tabell 4.17 framgår att statens finansiella sparande åren 2003 och 2004 beräknas uppvisa ett underskott på 27 respektive 24 miljarder kronor eller ca 1 procent av BNP. Överskottet i de offentliga finanserna uppkommer i stället främst i ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten (se tabell 4.20). Detta är en konsekvens av att ålderspensionsreformen omfördelar det offentliga sparandet från staten till ålderspensionssystemet. Det finansiella sparandet i kommunsektorn beräknas vara i balans eller uppvisa ett mindre överskott åren 2002–2004 (se vidare avsnitt 4.5 och tabell 4.19).

Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter

I tabell 4.18 framgår att det för större extraordinära inkomster och utgifter justerade budgetsaldot för 2001 i stort sett uppvisade balans. För innevarande år och åren framöver väntas det justerade budgetsaldot bli negativt. Det betyder att utan extraordinära tillskott i form av inkomster från företagsförsäljningar, extraordinära utdelningar och överföringar från AP-fonden skulle statsbudgeten under 2002 uppvisa ett underskott och underskotten för

2003 och 2004 skulle bli större. Större engångseffekter under perioden 2002–2004 som påverkar statsbudgetens saldo uppgår sammantaget till ca 90 miljarder kronor.

Tabell 4.18 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Statsbudgetens saldo	39	8	-13	-22
Större engångseffekter	40	41	32	19
Varav överföring från AP-fonden ¹	46	9	13	4
Extraordinärutdelning Riksbanken ²		20		
Sveaskog ³	-12	12		
Arealersättning ⁴	-4	0	4	
Överkonsolidering Alecta (f.d. SPP)	10			
Försäljning av statligt aktieinnehav	0	0	15	15
Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter	-1	-32	-46	-41

¹ Överföringen 2001 bestod av stats- och bostadsobligationer till ett marknadsvärde om 155 miljarder kronor. Statsobligationerna skrevs av mot statsskulden (68,8 miljarder kronor, nominellt värde). Bostadsobligationerna påverkar däremot lånebehovet under hela perioden, vilket framgår av tabellen.

² Extrautdelning 2001 på 20 mdkr bestod främst av statspapper vilka skrevs av mot statsskulden utan att påverka lånebehovet.

³ Sveaskog AB lånade i Riksgäldskontoret i dec 2001 för att köpa Assi Domän AB. Lånet återbetalades i januari 2002.

⁴ Årsförskjutning avseende arealersättning.

Statsskulden²¹

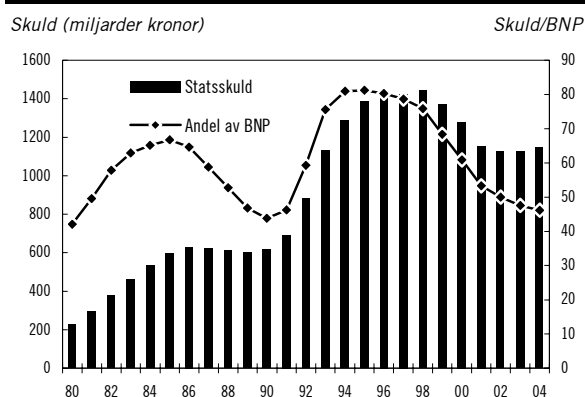
Statsskulden uppkommer genom statens upplåning för att täcka underskott i den löpande verksamheten eller för att finansiera investeringar och kreditgivning. Statsskuldens utveckling bestäms framför allt av statsbudgetens saldo. För budgetåret 2001 uppgick saldot till 39 miljarder kronor. Skulden påverkas emellertid också av valutakursförändringar eftersom ca 18 procent av skulden är upplånad i utländsk valuta.²² Denna del av skulden värderas till aktuella valutakurser. Även andra faktorer som inte påverkar lånebehovet kan påverka statsskulden. Under 2001 minskade statsskulden med 123,5 miljarder kronor. Skillnaden mellan saldot på 39 miljarder kronor och statsskuldens

²¹ I redovisningen av statsskulden används en konsoliderad statsskuld vilket innebär att statliga myndigheters innehav av statspapper räknas bort eller konsolideras. Historiskt har skillnaden mellan den av Riksgäldskontoret redovisade okonsoliderade statsskulden och den konsoliderade statsskulden varit marginell. Under den senaste femårsperioden har den konsoliderade statsskulden varit 3-5 miljarder kronor lägre än den okonsoliderade statsskulden. Under innevarande år ökar konsolideringsposten med ca 39 miljarder kronor.

²² Om skuldskötselåtgärder (olika derivatinstrument som exempelvis s.k. swappar) inkluderas ökar valutaexponeringen till ca 34 procent. Skuldskötselåtgärder ingår inte i den officiella redovisningen av statsskulden.

minskning med 123,5 miljarder kronor beror främst på överföringar av statsobligationer från AP-fonderna och Riksbanken på 69 respektive 19 miljarder kronor. Eftersom dessa överföringar inte motsvaras av några betalningar påverkar de inte lånebehovet utan reducerar skulden direkt.

Diagram 4.2 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP

Som framgår av diagram 4.2 har statsskulden framför allt ökat under två perioder. Den första perioden varade från 1977 till 1986 då statsskulden ökade med drygt 500 miljarder kronor. Den andra perioden av kraftig skuldökning varade från 1990 till och med 1994 då statsskulden steg med ca 840 miljarder kronor. Skulden som andel av BNP (skuldkvoten) ökade också kraftigt under nämnda perioder. Under perioden 1994–1997 stabiliserades skuldkvoten på en nivå kring 80 procent av BNP. Vid slutet av 2001 uppgick statsskulden till 1 157 miljarder kronor. Nominellt beräknas statsskulden under 2002 minska med ca 29 miljarder kronor. Minskningen beror dels på att budgetsaldot beräknas bli positivt (8,5 miljarder kronor), dels på realiserade valutakursvinster. Som andel av BNP beräknas statsskulden fortlöpande minska från ca 53 procent vid utgången av 2001 till ca 46 procent vid slutet av beräkningsperioden.

Regeringen anser att transparensen och tydligheten i hur statsskulden beskrivs och redovisas bör öka. Regeringen avser därför att vidta åtgärder för att fr.o.m. 2003 kunna tillämpa en enklare och tydligare struktur i de sammanhang där statens skuld behandlas och redovisas. På uppdrag av regeringen har Riksgäldskontoret sett över de olika begrepp som används för att beskriva statsskulden. Kontoret föreslår att antalet skuldbegrepp minskas från sex till tre. Detta kan ske genom att värderingsprinciperna för de enskilda skuldinstrumenten och gräns-

dragningen för vilka instrument som ingår i skuldmåttet anpassas till de principer som tillämpas i EU-sammanhang (se vidare utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning avsnitt 13.4.1).

4.5 Kommunsektorns finanser

Enligt kommunallagen omfattas kommuner och landsting sedan 2000 av ett balanskrav. Om kostnaderna överstiger intäkterna skall underskottet regleras inom två år. Bedömningen av den kommunala sektorns finanser har gjorts med beaktande av balanskravet.

I år ökar skatteinkomster och statsbidrag till kommunsektorn med drygt 6 procent. Den starka inkomstutvecklingen förklaras i huvudsak av höjningen av statsbidragen i samband med införandet av maxtaxan inom barnomsorgen. Till detta kan läggas det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting som i nationalräkenskaperna redovisningsmässigt jämföras med statsbidrag. Det tillfälliga sysselsättningsstödet förlängs till 2003.

Skatteinkomstprognosen är uppreviderad för hela prognosperioden, jämfört med den bedömning som gjordes i 2002 års ekonomiska vårproposition. Detta beror på ett högre skatteunderlag samt att överföringen av statlig inkomstskatt till kommunsektorn, motsvarande ca 1,3 miljarder kronor, föreslås förlängas till att gälla även för 2003. Dessutom förväntas den genomsnittliga landstingsskatten höjas med 0,25 procentenheter från och med 2003. Vissa landsting har under ett antal år redovisat negativa resultat och trenden ser inte ut att kunna brytas enbart genom kostnadsanpassningar. Höjningen motsvarar ca 3,3 miljarder kronor 2003. Den genomsnittliga skattesatsen för kommuner och landsting 2002 är 30,52 procent och beräknas efter höjningen uppgå till 30,77 procent.

Sammantaget väntas skatteintäkter och statsbidrag öka med 66 miljarder kronor mellan 2001 och 2004. Den kommunala skattekvoten, dvs. kommunsektorns skatteinkomster och statsbidrag som andel av BNP, beräknas sjunka från 20,9 procent 2002 till 20,4 procent 2004. Enligt nationalräkenskaperna ökade de kommunala konsumtionsutgifterna med 2,2 procent första halvåret 2002, vilket är betydligt mer än vad som förutsågs i vårpropositionen.

Hittills i år har ökningen av såväl antalet sysselsatta som antal arbetade timmar varit stark i kommunsektorn. Detta har föranlett en uppjustering av prognosen för kommunsektorns konsumtionsutgifter innevarande år, från en förväntad volymtillväxt på 0,7 procent i vårpropositionen till 1,7 procent. Det finansiella utrymmet medger en fortsatt ökning av kommunsektorns konsumtionsutgifter. Förlängningen av det tillfälliga sysselsättningsstödet och överföringen av statlig inkomstskatt väntas leda till en tidigareläggning av kommunal konsumtion. Konsumtionsutvecklingen under 2003 bedöms öka med 1,3 procent, medan tillväxten mattas av till 0,4 procent 2004 när inkomsterna utvecklas svagare. I nivå har konsumtionsutgifterna höjts med 11 miljarder kronor 2004, jämfört med den prognos som gjordes i vårpropositionen. Den beräknade volymökningen för perioden 2002–2004 är högre än den tillväxttakt på ca 0,3 procent per år som den demografiska utvecklingen bedöms kräva.

Det finansiella sparandet för innevarande år har försämrats jämfört med den prognos som gjordes i vårpropositionen, vilket i huvudsak beror på de uppreviderade konsumtionsutgifterna. Trots högre utgifter även för 2003–2004 beräknas det finansiella sparandet bli högre, jämfört med bedömningen i vårpropositionen, på grund av nya statliga tillskott och högre skatteinkomster.

Tabell 4.19 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Inkomster	489	518	544	560
Skatter	360	382	405	419
Statsbidrag ¹	82	87	87	88
<i>Skatter och statsbidrag, % av BNP</i>	<i>20,4</i>	<i>20,9</i>	<i>20,8</i>	<i>20,4</i>
Övrigt	48	49	51	53
Utgifter	487	518	539	557
Konsumtion	415	441	460	476
<i>Volymförändring, %</i>	<i>1,9</i>	<i>1,7</i>	<i>1,3</i>	<i>0,4</i>
Övrigt	73	77	79	81
Finansiellt sparande	2	1	5	3
<i>% av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>
<i>Differens mot VP 2002</i>	<i>0</i>	<i>-7</i>	<i>3</i>	<i>2</i>

¹ Statsbidrag redovisas i nationalräkenskaperna exklusive utjämningsbidrag. Avgiften till det kommunala moms-systemet redovisas (t.o.m. 2002) som ett avdrag från statsbidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

4.6 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet består av en fördelningsdel och en premiepensionsdel. Fördelningsdelen finansieras genom AP-fonderna, som fungerar som buffertfonder i det nya systemet. Vid sidan av AP-fonderna sker en förmögenhetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. De medel som sedan 1995 avsätts motsvarar intjänad premiepensionsrätt och placeras först i Riksgäldskontoret (RGK) och därefter hos den fondförvaltare som den enskilde själv väljer. Genom att den statliga myndigheten Premiepensionsmyndigheten (PPM) formellt är ägare av fondandelarna inräknas sparandet i premiepensionssystemet i den offentliga sektorn.

Under den tillfälliga förvaltningen i RGK ingår avsättningarna till premiepensionssystemet i statens sparande och reducerar därmed statskulden. Medel motsvarande premiepensionsrätten överförs till PPM andra året efter inkomståret. Det sparande som sker inom premiepensionssystemet motsvaras således av ett minskat sparande i staten.

Den finansiella infasningen av det reformerade ålderspensionssystemet reducerade AP-fondernas finansiella sparande med 155 miljarder kronor 2001 till följd av överföringar till staten. Överföringar har tidigare skett med 45 miljarder kronor per år under 1999 och 2000. Enligt pensionsöverenskommelsen kommer ett slutligt överföringsbelopp att bestämmas vid en kontrollstation 2004 och den slutliga överföringen sker 2005. När effekten av de hittillsvarande överföringarna upphör 2002 beräknas sparandet i pensionssystemet, dvs. AP-fonderna och premiepensionssystemet, uppgå till 2,1 procent av BNP. År 2003 stiger sparandet till 2,4 procent av BNP till följd av att staten övertar pensionsutgifter på 7 miljarder kronor.

Placeringsstillgångarna i ålderspensionssystemet uppgick vid slutet av 2001 till 630 miljarder kronor, varav 65 miljarder kronor i premiepensionssystemet. Den kraftiga värdeminskningen som skett på aktier påverkar inte direkt det finansiella sparandet. I sparandet inkluderas nämligen endast direktavkastningen på aktier och obligationer.

Jämfört med bedömningen i 2002 års ekonomiska vårproposition beräknas sparandet vara i stort sett oförändrat.

Tabell 4.20 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Inkomster	199	201	213	224
Avgifter	157	159	166	174
Premiepensionsmedel	22	20	22	23
Räntor, utdelningar m.m.	20	22	25	28
Utgifter	301	154	156	163
Pensioner	144	152	154	161
Överföring till staten	155			
Övriga utgifter	2	2	2	2
Finansiellt sparande	-102	47	57	61
Procent av BNP	-4,7	2,1	2,4	2,4
AP-fonderna	-126	24	32	34
Premiepensionsmyndigheten	24	23	25	27

4.7 Den offentliga sektorns finanser

År 2001 uppgick, enligt nationalräkenskapernas redovisning (NR), den offentliga sektorns finansiella sparande till 105 miljarder kronor eller 4,8 procent av BNP. Det höga sparandet förra året beror delvis på periodiseringar och tillfälligt höga skatteinkomster, som förstärkte det redovisade sparandet med ca 40 miljarder kronor. Periodiseringseffekter uppkommer huvudsakligen till följd av variationer i bolagsvinster och reavinster. Skatten på dessa redovisas i nationalräkenskaperna med ett års eftersläpning. Den exceptionellt höga nivån för skatt på bolagsvinster och reavinster 2000 redovisas således 2001. Justerat för skatteperiodiseringen uppgick sparandet till 2,3 procent av BNP.

Tabell 4.21 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP	2000	2001	2002	2003	2004
Finansiellt sparande enligt NR/ENS	3,7	4,8	1,7	1,5	1,6
Skatteperiodisering	1,0	-2,5	-0,5	0,1	0,2
Sparande med periodiserade skatter	4,7	2,3	1,2	1,6	1,7
Justering för BNP-gap	-0,2	0,5	0,6	0,4	0,1
Engångseffekter	-0,5				
Strukturellt sparande	4,0	2,8	1,8	2,0	1,8
BNP-gap	0,3	-0,7	-0,9	-0,5	-0,2

Det finansiella sparandet minskar kraftigt 2002, till stor del till följd av att den stora periodiseringseffekten höjde sparandet 2001.

Enligt redovisningen i NR väntas sparandet uppgå till 1,7 procent av BNP i år. Efter beaktande av skatteperiodiseringen är överskottet lägre än i NR. För åren 2003 och 2004 beräknas sparandet enligt NR till 1,5 respektive 1,6 procent av BNP. Med beaktande av periodiserade skatter är sparandet något högre.

Det medelfristiga målet för den offentliga sektorns finansiella sparande är ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över konjunkturcykeln. När det finns lediga resurser i ekonomin kan överskottet tillåtas understiga 2 procent av BNP och när resursutnyttjandet ligger över den långsiktigt hållbara (potentiella) nivån bör överskottet vara större än 2 procent av BNP. För att bedöma huruvida överskotten för enskilda år ligger i linje med det medelfristiga målet används en indikator som avspeglar överskottets strukturella nivå. Vid beräkningen av det strukturella sparandet justeras det faktiska sparandet för periodiseringseffekter i skatteuppbörden, effekter av konjunkturläget samt andra tillfälliga inkomster och utgifter. Konjunkturläget beskrivs med det s.k. BNP-gapet. Om kapacitetsutnyttjande i ekonomin befinner sig under den potentiella nivån är BNP-gapet negativt. Ett BNP-gap på 1 procent beräknas påverka den offentliga sektorns finansiella sparande med i genomsnitt 0,7 procent av BNP. Resursutnyttjandet 2000 bedöms ha legat över den potentiella nivån, dvs. BNP-gapet var då positivt. Den svaga tillväxten 2001 medförde ett negativt BNP-gap, som kvarstår 2002. Den förväntade återhämtningen i ekonomin gör att BNP-gapet reduceras successivt under prognosperioden. Med dessa förutsättningar minskar det strukturella sparandet successivt från 4 procent av BNP 2000 till 1,8 procent av BNP 2002. Denna utveckling avspeglar bl.a. skattesänkningar och andra reformer. För åren 2003 och 2004 beräknas det strukturella sparandet uppgå till ca 2 procent av BNP.

Mellan 2001 och 2002 minskar sparandet med 67 miljarder kronor eller 3 procent av BNP. Nedgången beror huvudsakligen på att skatteinkomsterna som andel av BNP (skattekvoten) sjunker från 53,5 procent 2001 till 50,8 procent 2002, dvs. med 2,7 procentenheter. Utgiftskvoten ökar med 0,4 procentenheter. År 2003 sjunker såväl inkomst- som utgiftskvoten, trots att en omläggning till beskattade garanti-pensioner medför att både skatter och utgifter ökar med 0,5 procent av BNP. År 2004 fortsätter

nedgången av inkomster och utgifter som andel av BNP.

Överskotten i den offentliga sektorn medför en stadig förbättring av den finansiella ställningen. Nettoskulden har vänts till en positiv förmögenhet, som växer i takt med de finansiella överskotten. Genom att överskotten från och med 2002 ligger i ålderspensions-systemet kommer förmögenheten att växa genom ackumulering av finansiella tillgångar både i fördelningssystemet (AP-fonderna) och i premiepensionssystemet (PPM).

Tabell 4.22 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Inkomster	1284	1270	1324	1376
<i>procent av BNP</i>	<i>59,2</i>	<i>56,5</i>	<i>55,9</i>	<i>55,4</i>
Skatter och avgifter	1160	1142	1192	1240
<i>procent av BNP</i>	<i>53,5</i>	<i>50,8</i>	<i>50,4</i>	<i>49,9</i>
Kapitalinkomster	49	52	54	56
Övriga inkomster	74	76	77	80
Utgifter	1179	1232	1289	1337
<i>procent av BNP</i>	<i>54,4</i>	<i>54,8</i>	<i>54,5</i>	<i>53,8</i>
Utgifter exkl. räntor	1105	1165	1221	1269
<i>procent av BNP</i>	<i>51,0</i>	<i>51,8</i>	<i>51,6</i>	<i>51,1</i>
Ränteutgifter	74	67	67	68
<i>procent av BNP</i>	<i>3,4</i>	<i>3,0</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>
Finansiellt sparande	105	38	35	39
<i>procent av BNP</i>	<i>4,8</i>	<i>1,7</i>	<i>1,5</i>	<i>1,6</i>
Finansiell ställning				
Nettoskuld	-5	-35	-82	-121
<i>procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>-1,5</i>	<i>-3,5</i>	<i>-4,9</i>
Konsoliderad bruttoskuld	1226	1207	1205	1225
<i>procent av BNP</i>	<i>56,6</i>	<i>53,6</i>	<i>50,9</i>	<i>49,3</i>

Den konsoliderade bruttoskulden uppgick vid utgången av 2001 till 1 226 miljarder kronor eller 56,6 procent av BNP, vilket underskrider referensvärdet inom EU på 60 procent av BNP. Minskningen av statsskulden 2002 och 2003 väntas medföra motsvarande minskning av den konsoliderade skulden. När statsskulden stiger 2004 ökar också den konsoliderade skulden. Skuldökningen är dock inte större än att den konsoliderade bruttoskulden fortsätter att minska som andel av BNP.

Jämfört med bedömningen i 2002 års ekonomiska vårproposition är det finansiella sparandet lägre för hela perioden 2002–2004. Så-

väl inkomster som utgifter är högre än vad som då beräknades. För 2003 beräknas nu det finansiella sparandet bli 8 miljarder kronor lägre än i vårpropositionen. Inkomsterna har räknats upp med 6 miljarder kronor och utgifterna med 14 miljarder kronor, varav huvuddelen beror på högre utgifter för den kommunala konsumtionen.

4.8 Internationella jämförelser av offentliga utgifter

Riksdagen har tidigare tillkännagivit (bet. 2000/01: FiU16) att regeringen skall återkomma till riksdagen med utökad jämförande information om statsbudgetens utgifter samt öka inslaget av internationella jämförelser av offentliga utgifter i rapporteringen till riksdagen. I 2002 års ekonomiska vårproposition redovisades en tidsserie över de takbegränsade utgifterna. I detta avsnitt redovisas en internationell jämförelse av de offentliga utgifterna.

En internationell jämförelse av offentlig utgifter bör avse hela den offentliga sektorn. Länder delar upp ansvaret för offentligt finansierade verksamheter mellan stat, socialförsäkringsystem, delstater och kommuner på olika sätt. En jämförelse mellan enbart statliga utgifter skulle därför inte ge någon användbar information om det offentliga åtagandet, utan endast beskriva statens roll och ansvar i olika länder.

Internationella jämförelser av offentliga utgifter försvåras av definitionsskillnader och kvalitetsbrister i den statistiska redovisningen. Arbete pågår, både internationellt och nationellt, för att förbättra kvaliteten. För att jämföra de offentliga utgifterna används i detta avsnitt nationalräkenskapsdata ändamålsfördelad enligt Classification of Function of Government (COFOG), som är en internationell standard, vilken bl.a. används i EU-ländernas rapportering till Eurostat. COFOG delar in de offentliga utgifterna på 10 huvudändamål.²³ På grund av osäkerhet i datamaterialet har dessa aggregerats i

jämförelsen, som omfattar 11 EU-länder och avser år 2000.²⁴

Utgiftskvoten

Ett vanligt sätt att mäta den offentliga sektorns storlek är att ange de samlade utgifterna för konsumtion, investeringar och transfereringar som andel av BNP. Mätmetoderna varierar dock och utgiftskvoten blåses lätt upp, t.ex. genom den ”dubbelräkning” som sker när offentliga transfereringar beskattas. På grund av dubbelräkning kan därför utgiftskvoten i princip överstiga 100 procent av BNP. Regeringen använder samma definition i redovisningen av Sveriges utgiftskvot som Konjunkturinstitutet (KI). Med t.ex. EU:s definition, som används i genomgången nedan, blir utgiftskvoten ca 3 procentenheter högre.²⁵ Med OECD:s definition blir utgiftskvoten ca 2–3 procentenheter lägre än regeringens och KI:s definition.²⁶

Som nämndes ovan påverkas internationella jämförelser av offentliga utgifter av hur olika länder konstruerat sina transfererings-, bidrags- och skattesystem samt på hur stor del av offentligt finansierade varor och tjänster som produceras i egen regi. De svenska transfereringssystemen är, med några undantag, skattepliktiga vilket blåser upp både inkomster (skatter) och utgifter (högre bidrag, brutto), utan att påverka den offentliga sektorns finansiella sparande. Övergången till beskattade garantipensioner 2003 medför t.ex. att utgiftskvoten ökar med 0,5 procentenheter. Samtidigt stiger skattekvoten med samma belopp och de offentliga finanserna påverkas inte. En övergång från brutto- till nettoersättningar i de offentliga transfereringssystemen skulle sänka den svenska utgiftskvoten med ca 5 procentenheter. En annan faktor som påverkar utgiftskvoten är i vilken utsträckning länder använder bidrag eller skatteavdrag för att

²³ Allmänna offentliga tjänster (ändamål 01), Försvar (ändamål 02), Samhällsskydd och rättsskipning (ändamål 03), Ekonomiska frågor (ändamål 04), Miljöskydd (ändamål 05), Bostadsförsörjning och samhällsplanering (ändamål 06), Hälso- och sjukvård (ändamål 07), Fritid, kultur och religion (ändamål 08), Utbildning (ändamål 09), samt Socialt skydd (ändamål 10).

²⁴ På grund av databrist ingår ej samtliga EU-länder. Genomgången i följande avsnitt omfattar samtliga EU-länder förutom Frankrike, Spanien, Irland och Storbritannien. I bilaga 2, Svensk ekonomi, avsnitt 11, beskrivs Sveriges ändamålsfördelade offentliga utgifter ytterligare. Data för Luxemburg avser 1999.

²⁵ Skillnaden mellan EU:s och regeringens definition beror till stor del på att EU räknar konsumtionsutgifterna brutto på utgiftssidan, dvs. exklusive avdrag för försäljningsintäkter, som redovisas på inkomstsidan. På så sätt blåses både inkomster och utgifter upp, utan att de egentliga konsumtionsutgifterna, så som nationalräkenskaperna redovisar dem, eller de offentliga finanserna påverkas.

²⁶ Skillnaden mellan regeringens och OECD:s definitioner förklaras av att OECD redovisar kapitaltransaktioner netto. Regeringen redovisar kapitaltransaktioner brutto, vilket ger högre utgifter.

omfördela inkomster. Även om dessa skillnader beaktas blir jämförelsen fortfarande till viss del missvisande, eftersom utgiftskvoten inte tar hänsyn till hur olika länder finansierar sina trygghetssystem. I Sverige ligger de flesta systemen inom den offentliga sektorn, medan de i andra länder kan finansieras genom t.ex. obligatoriska avtal mellan arbetsmarknadens parter. I det sistnämnda fallet inkluderas inte utgifterna i den offentliga sektorn.

Ändamålsfördelade offentliga utgifter i EU

I genomsnitt uppgår den offentliga sektorns primära utgifter, dvs. totala utgifter exklusive ränteutgifter, i EU till nära 45 procent av BNP. Detta kan jämföras med Förenta staterna som har en utgiftskvot som är ca 15 procentenheter lägre.²⁷ Högst primära utgifter har Sverige, drygt 53 procent av BNP, tätt följt av bl.a. Danmark och Österrike vars utgiftskvoter uppgår till nära 50 procent. Lägst primära utgifter har Grekland vars utgifter motsvarar ca 36 procent av BNP.

De offentliga utgifterna grupperas i denna genomgång i fyra områden:

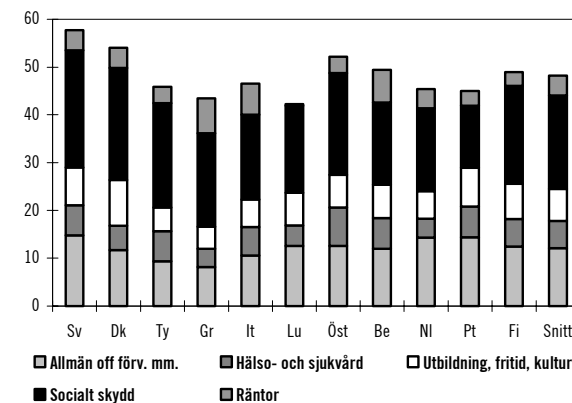
- Allmän offentlig förvaltning m.m. (COFOG 01–06);
- Hälso- och sjukvård (COFOG 07);
- Utbildning m.m. (COFOG 08–09);
- Socialt skydd (COFOG 10).

Utgifterna för ändamålsgrupperna hälso- och sjukvård samt utbildning m.m. uppgår i genomsnitt till ca 6 procent av BNP, se tabell 4.23 och diagram 4.3. En betydande del av utgifterna avser socialt skydd, motsvarande nära 20 procent av BNP. Allmän offentlig förvaltning m.m. förbrukar i genomsnitt ca 12 procent av BNP.

Sveriges utgifter för allmän offentlig förvaltning m.m. ligger något över genomsnittet medan Greklands och Tysklands utgifter ligger något under. Inom ändamålet hälso- och sjukvård redovisar Österrike relativt höga utgifter, ca 8 procent av BNP, vilket kan jämföras med Grekland och Nederländerna, som har jämförelsevis låga utgifter, ca 4 procent av BNP. Inom utbildning m.m. uppvisar Danmark höga utgifter, nära 10 procent och Grekland låga utgifter, knappt 5 procent. Lägst utgifter för det sociala skyddet har Portugal. Även Nederländerna, Belgien och Italien har relativt låga utgifter inom detta ändamål. Fem länder har utgiftskvoter över 20 procent för socialt skydd: Sverige, Danmark, Tyskland, Österrike och Finland.

Diagram 4.3 Offentliga utgifter som andel av BNP år 2000

Procent av BNP

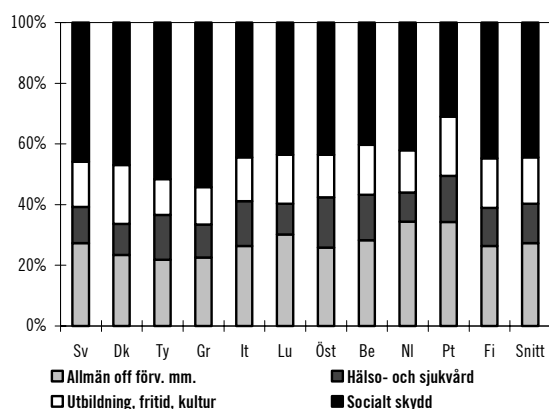
Källor: Eurostat, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Trots att medlemsländernas totala utgifter, i förhållande till BNP, skiljer sig åt, uppvisar utgifternas sammansättning stora likheter, se tabell 4.23 och diagram 4.4. Inom vissa ändamålsgrupperingar är andelen av de totala utgifterna densamma oavsett om ländernas totala utgifter i förhållande till BNP skiljer sig åt. Prioriteringen mellan olika utgifter är relativt likartad oberoende av den totala utgiftsnivån.

²⁷ Se EU kommissionens publikation Nr 3 2002, European Economy: Public Finances in the EMU 2002. I publikationen görs även en mer omfattande genomgång av ändamålsfördelade offentliga utgifter.

Diagram 4.4 Offentliga utgifternas andel av totala utgifter år 2000

Procent av primära utgifter

Källor: Eurostat, Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

I genomsnitt används ca 27 procent av utgifterna, exklusive räntor, till ändamålen allmän offentlig förvaltning m.m.

Sverige använder ungefär lika stor del av de offentliga utgifterna på denna ändamålsgrupp som genomsnittet. Avvikande är framför allt Tyskland med relativt låg andel.

Nederländerna använder en jämförelsevis mindre andel av sina utgifter till hälso- och sjukvård, knappt 10 procent. Danmark och Portugal spenderar en förhållandevis stor del av sina utgifter på utbildning m.m., nära 20 procent.

Tyskland och Grekland använder ca 12 procent av utgifterna för utbildning m.m. De största skillnaderna återfinns inom socialt skydd. Lågst andel av de utgifterna har Portugal med ca 31 procent, högst andel har Tyskland och Grekland med över 50 procent. Flertalet länder förbrukar drygt 40 procent av sina totala utgifter för detta ändamål.

Tabell 4.23 Offentliga utgifter i 11 EU-länder

Andel av BNP och procent av BNP

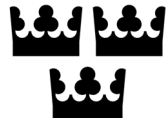
	SV	DK	TY	GR	IT	LU	ÖST	BE	NL	PT	FI	Snitt
Andel av BNP												
Allmän offentlig förvaltning m.m.	14,8	11,7	9,3	8,1	10,6	12,6	12,6	12,0	14,3	14,4	12,4	12,1
Hälso- och sjukvård	6,3	5,1	6,3	3,9	5,9	4,3	8,0	6,4	4,0	6,4	5,8	5,7
Utbildning m.m.	7,9	9,6	5,0	4,6	5,8	6,8	6,9	7,0	5,7	8,1	7,4	6,8
Socialt skydd	24,5	23,4	21,9	19,6	17,7	18,2	21,2	17,2	17,4	13,0	20,5	19,5
Offentliga utgifter exkl. räntor	53,5	49,8	42,5	36,2	40,0	41,9	48,7	42,6	41,4	41,9	45,8	44,0
Räntor	4,2	4,2	3,4	7,2	6,5	0,3	3,5	6,8	4,0	3,1	2,9	4,2
Offentliga utgifter	57,7	54,0	45,9	43,4	46,5	42,2	52,2	49,4	45,4	45,0	49,0	48,2
Andel av totala utgifter exklusive räntor												
Allmän offentlig förvaltning m.m.	27,4	23,4	21,8	22,6	26,4	30,1	25,9	28,3	34,4	34,3	26,4	27,4
Hälso- och sjukvård	11,9	10,3	14,8	10,8	14,8	10,2	16,5	14,9	9,6	15,2	12,6	12,9
Utbildning	14,9	19,4	11,9	12,5	14,5	16,2	14,0	16,5	13,9	19,5	16,3	15,4
Socialt skydd	45,8	46,9	51,6	54,1	44,3	43,5	43,5	40,3	42,1	31,0	44,7	44,4
Offentliga utgifter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: Datamaterialet lider av kvalitetsbrister och vissa korrigeringar har gjorts för att delarna skall summera till rätt totalbelopp. I de fall de ändamålsfördelade utgifterna inte summerat till de totala utgifterna har posten Allmän offentlig förvaltning m.m. korrigerats.

Källor: Eurostat och Statistiska centralbyrån.

5

Inkomster

5 Inkomster

5.1 Inledning

Den offentliga sektorns inkomster utgörs till 90 procent av skatter. Skatterna består till 67 procent av skatt på arbete, dvs. statlig och kommunal inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och allmän pensionsavgift, 22 procent av konsumtionsskatter och 11 procent av kapitalsskatter. Den stora andelen löneskatter innebär att utvecklingen av skatterna till stor del beror på hur sysselsättning och löner utvecklas. Fördelningen mellan de olika skatterna är stabil under prognosperioden. Utvecklingen av skatterna och övriga inkomster framgår av tabell 5.1.

De periodiserade skatterna (se avsnitt 5.2), vilka inkluderar de skatter som betalas till Europeiska unionen (EU), ökar mellan 2001–2004 med 128 miljarder kronor. Ökningen förklaras i huvudsak av tillväxten i kommunsskatter, arbetsgivaravgifter och mervärdesskatt. Den årliga ökningen är ojämn och varierar mellan 16 och 66 miljarder kronor. Den svaga utvecklingen 2002 förklaras till största delen av de skattesänkningar som trädde ikraft 2002 medan ökningen 2003 till viss del förklaras av att det särskilda grundavdraget för pensionärer ersätts med en beskattad garantipension. Omläggningen innebär dock ingen budgetförstärkning eftersom de ökade skatteintäkterna motsvaras av ökade pensionsutbetalningar. Som framgår av tabell 5.2 är den underliggande årliga förändringen betydligt jämnare och uppgår till mellan 41 och 52 miljarder kronor.

Tabell 5.1 Offentliga sektorns periodiserade skatter, offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna och statsbudgetens inkomster 2001–2004

Miljarder kronor och procent

	2001	2002	2003	2004
Offentlig sektor, periodiserade skatter				
Skatt på arbete	755	765	811	845
Konsumtionsskatter	247	255	268	275
Skatt på kapital	118	118	127	134
Övriga skatter	-2	-2	-4	-7
Årlig förändring	-11	16	66	46
Procentuell förändring	-0,9	1,4	5,8	3,8
Offentlig sektor enligt NR				
Skatter	1 160	1 142	1 192	1 240
Övriga inkomster	124	128	131	136
Totalt	1 284	1 270	1 324	1 376
Årlig förändring				
Skatter	72	-18	51	47
Procentuell förändring	6,6	-1,6	4,4	4,0
Statsbudgetens inkomster				
Skatter	685	654	637	667
Övriga inkomster	71	71	64	63
Totalt	755	725	701	730
Årlig förändring				
Skatter	12	-31	-16	30
Procentuell förändring	1,7	-4,5	-2,5	4,7
Övriga inkomster	-57	1	-8	-1
Procentuell förändring	-44,5	1,1	-10,5	-1,5
Skattekvot				
Periodiserade skatter	51,8	50,6	50,9	50,3
Skatter enligt NR	54,2	51,1	50,8	50,2

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Den offentliga sektorns finansiella sparande baseras på den redovisning av skatter som tillämpas i nationalräkenskaperna (NR). Enligt denna redovisningsmetod beräknas skatterna mellan 2001 och 2004 att öka med 80 miljarder kronor, medan de periodiserade skatterna beräknas öka med 128 miljarder kronor. Den långsamare utvecklingen av skatterna enligt NR för-

klaras av stora periodiseringseffekter i början av perioden. Effekterna avser bl.a. hushållens skatt på kapitalvinster inkomståret 2000 som i NR-redovisningen påverkar skatterna först år 2001.

Tabell 5.2 Offentliga sektorns skatter, underliggande årlig förändring 2002–2004

Miljarder kronor

	2002	2003	2004
Årlig förändring	16	66	46
- Regeländringar	-25	14	-2
Underliggande förändring	41	52	46

Statsbudgetens skatteinkomster minskar under prognosperioden med 17 miljarder kronor. Den svaga utvecklingen 2002 förklaras dels av beslutade skatteändringar, dels av periodiseringseffekter avseende hushållens skatt på kapitalvinster. Mellan 2002 och 2003 beräknas statsbudgetens skatteinkomster minska med 16 miljarder kronor främst till följd av omläggningen av det kommunala momssystemet. Från och med 2003 kommer återbetalning av mervärdesskatt till kommuner (kommuner och landsting) att belasta inkomstiteln 1512 *Kompensation för mervärdesskatt till kommuner och landsting* samtidigt som det generella statsbidraget minskas med motsvarande belopp. Omläggningen, som är saldoneutral, uppgår till 31 miljarder kronor. Övriga inkomster på statsbudgeten beräknas under prognosperioden minska med 8 miljarder kronor. Inkomster av försäld egendom beräknas öka med 15 miljarder kronor som motverkas av att Riksbankens inlevererade överskott minskar med 22 miljarder kronor bl.a. till följd av att den extra utdelningen som riksdagen beslutat om enbart gäller 2001 och 2002.

Sedan beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition har de periodiserade skatterna definierats om. Definitionen av periodiserade skatter överensstämmer numera med hur NR definierar vad som är skatter. En skillnad mellan de olika redovisningsprinciperna består av periodiseringseffekter. Ytterligare en skillnad är att NR i regel enbart redovisar de skatter som tillhör den offentliga sektorn, dvs. exklusive de skatter som tillhör EU. För att få en korrekt jämförelse med beräkningen till vårpropositionen har skatteintäkterna som de redovisas i vårpropositionen räknats om enligt den nya definitionen.

Ytterligare en skillnad jämfört med hur de periodiserade skatterna redovisades i vårpropositionen är att enbart vissa nedsättningar av skatter inkluderas i de periodiserade skatterna och skatterna som de redovisas enligt NR. Sedan skattekontots införande 1998 har ett antal beslut fattats om att ge ekonomiskt stöd till skattskyldiga via krediteringar mot skattekontot. Samtliga dessa stöd redovisas med negativt tecken under inkomsthuvudgruppen 1700 *Nedsättningar av skatter* på statsbudgetens inkomstsida. Emellertid är vissa av dessa nedsättningar att likställa med ett bidrag. Utmärkande för sådana stöd är att de inte har någon direkt koppling till skatteunderlaget. Även sådana nedsättningar som beror på att den slutliga skatten skulle bli negativ, exempelvis skattereduktionen för pensionärer med låga pensioner, är att likställa med ett bidrag. Följande nedsättningar har bedömts vara likställda med bidrag, sysselsättningsstöd till kommuner, skattereduktion för pensionärer samt nedsättning för kommuner avseende bredbandsanslutning, och skall därför inte påverka skatterna. Övriga nedsättningar påverkar däremot både de periodiserade skatterna och skatterna som de redovisas i NR.

I jämförelse med beräkningen till vårpropositionen har de periodiserade skatterna och skatterna enligt NR räknats upp med i genomsnitt 7 miljarder kronor per år 2002–2004. Ökningen förklaras främst av högre skatteintäkter på löner och konsumtion. De beräknade skatteinkomsterna på statsbudgeten har reviderats ned med i genomsnitt 19 miljarder kronor per år, vilket i huvudsak förklaras av den nämnda omläggningen av återbetalningen av mervärdesskatt. Statsbudgetens övriga inkomster har i jämförelse med vårpropositionen räknats ned med drygt 13 miljarder kronor 2002. Förändringen förklaras av lägre inkomster av försäld egendom. För 2003 och framåt har de övriga inkomsterna räknats ned med 1–2 miljarder kronor per år.

Tabell 5.3 Bruttoeffekter av regeländringar 1999–2004

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Statlig inkomstskatt	-5,7	-0,8	-2,4	-1,3		1,3
Sänkt skatt från 25 till 20 % på inkomster upp till övre skiktgräns	-4,2					
Fast belopp 200 kr	-1,3					1,3
Begränsat avdrag för allmän pensionsavgift		1,4	1,4	1,3		
Höjd övre (25 %) och nedre (20 %) skiktgräns		-2,2	-3,3	-2,4		
Höjt grundavdrag			-0,4	-0,2		
Övrigt	-0,2		-0,1			
Kommunal inkomstskatt	-0,7	5,9	4,7	3,4	9,1	-1,3
Förändrad medelutdebitering	-1,7	1,0	1,7		3,3	
Fast belopp 200 kr	1,3					-1,3
Begränsat avdrag för allmän pensionsavgift		5,0	5,2	5,2		
Höjt grundavdrag			-2,0	-1,8	-6,8	
Pensionsomläggning 2003					12,6	
Övrigt	-0,3	-0,1	-0,2			
Skattereduktioner	-3,2	-15,8	-16,9	-22,4	4,3	
Skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare (1 320 kr)	-3,2		-0,3	-1,6	4,3	
Skattereduktion för allmän pensionsavgift		-15,8	-16,6	-17,3		
Skattereduktion för fackföreningsavgift				-3,5		
Inkomstskatt företag	-2,5	2,0	-3,1			
Återföring från periodiseringsfond		2,5	1,5			
Återföring från skatteutjämningsreserv upphör			-2,1			
Förlängd periodiseringsfond från 5 till 6 år	-2,5					
Höjd avsättning till periodiseringsfond från 20 till 25 %			-2,5			
Återköp egna aktier, sänkt skatt investmentbolag, nedsättning stödomr. A		-0,5				
Socialavgifter och allmän pensionsavgift	0,9	-0,7	-0,9	-0,8		
Höjt tak för allmän pensionsavgift från 7,5 till 8,06 basbelopp	0,9					
Höjd allmän pensionsavgift från 6,95 till 7,00 %		0,5				
Sänkta socialavgifter från 33,06 till 32,92 % och från 32,92 till 32,82 %		-1,2	-0,9			
Nedsättning stödområde A				-0,8		
Kapitalskatter	-2,0	-0,6	-4,0	-1,8	-0,3	-0,2
Sänkt skattesats, markvärde för vattenkraft från 2,21 till 0,5 %	-1,2					
Sänkt skattesats för hyreshus, bostadsdel 1989/90 från 1,2 till 0,6 %		-0,2	0,2			
Hyreshus–bostadsdel, återinförd omräkning			3,0			
Hyreshus–bostadsdel, sänkt skattesats från 1,5 till 1,3 till 1,2 till 0,5 %	-0,8	-0,4	-4,0			
Småhus återinförd omräkning			3,5			
Småhus, sänkt skattesats från 1,5 till 1,0 %			-5,8			
Begränsningsregel fastighetsskatt, nytt taxeringsförfarande			-0,2		-0,3	-0,2
Höjda fribelopp för förmögenhetsskatt			-2,2	-1,8		
Höjd kapitalvinstskatt för privatbostäder från 15 till 20 %			1,5			
Energiskatter		1,7	3,3	1,8	1,5	
Höjda energiskatter		1,8				
Sänkta energiskatter jordbruk		-0,1	-0,3			
Höjd CO2-skatt			1,0	0,9	0,7	
Höjd el-skatt med 1,8, 1,2 resp. 2,1 öre/kWh			2,3	0,9	1,5	
Höjd dieselskatt med 10 öre/liter			0,3			
Biodrivmedel, alkylatbensin					-1,0	
Förändrad avdragsrätt för kraftvärmeverk					0,3	
Övrigt		0,0	-1,6	-3,9	-0,2	-1,4
Avfallsskatt		1,3		0,1	0,3	
Anställningsstöd för långtidsarbetslösa		-1,3	-0,5			
Kompetensutveckling				-0,6	-0,3	-0,2
Naturgrusskatt					0,1	
Bredbandsanslutning				-0,1		
Sjöfartsstöd				-1,3		
Sänkt mervärdesskattesats för personbefordran från 12 till 6 %			-1,0			
Sänkt mervärdesskattesats på böcker och tidskrifter från 25 till 6 %				-1,3		
Sänkt skatt på vissa byggtjänster					-0,4	-1,2
Sänkt skatt på vin				-0,6		
Slopod försäljningsskatt på lätta lastbilar m.m.			-0,3			
Tobaksskatt, höjd skatt på lågpriscigaretter					0,1	
Vägtrafikskatt			0,2	-0,1		
Totalt	-13,2	-8,3	-20,9	-25,0	14,4	-1,6
varav förslag i denna proposition					0,1	-1,2

Anm: Förslaget till individuell kompetensutveckling beräknas enligt lagrådsremiss träda i kraft den 1 juli 2003.

5.1.1 Makroekonomiska förutsättningar

Prognosen över skatteintäkterna baseras på de makroekonomiska förutsättningar som finns redovisade i avsnitt 4.2. I tabell 5.4 redovisas de antaganden som har störst inverkan på skatteintäkterna samt förändringar i förhållande till 2002 års ekonomiska vårproposition.

Jämfört med vårpropositionen har lönesumman för 2002 reviderats upp med 0,7 procentenheter, bland annat till följd av det höga utfallet under första halvåret 2002. Konsumentprisindex (KPI) juni–juni 2002 blev 0,5 procentenheter högre än vad som beräknades till vårpropositionen.

Tabell 5.4 Makroekonomiska förutsättningar och förändringar jämfört med vårpropositionen

Timlön, utbetald lönesumma, hushållens konsumtionsutgifter, KPI och kommunal utdebitering: årlig procentuell förändring; prisbasbelopp och skiktgräns: kronor

	2002	2003	2004
Timlön	3,7	3,5	3,5
Differens VP2002	0,2	0,0	0,0
Utbetald lönesumma	3,7	4,0	4,2
Differens VP2002	0,7	-0,1	0,2
Hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser	4,4	4,4	4,4
Differens VP2002	1,3	-0,5	0,2
KPI, juni–juni	1,8	2,2	2,0
Differens VP2002	0,5	0,1	0,0
Kommunal medelutdebitering	30,52	30,77	30,77
Differens VP2002	0,0	0,25	0,25
Prisbasbelopp	37 900	38 600	39 500
Differens VP2002	0	200	300
Nedre skiktgräns	273 800	284 300	296 100
Differens VP2002	0	1 400	1 700
Övre skiktgräns	414 200	430 000	447 900
Differens VP2002	0	2 100	2 600

Den högre inflationen 2002 påverkar både prisbasbelopp och skiktgränser för uttag av statlig inkomstskatt. För 2003 har den nedre skiktgränsen justerats upp med 1 400 kronor. Den övre skiktgränsen har justerats upp med 2 100 kronor.

5.1.2 Regeländringar

Utvecklingen mellan åren för de olika skattelagen beror dels på de underliggande skattebasernas förändring, dels på beslutade eller föreslagna regeländringar. För att enklare kunna följa den underliggande utvecklingen av de olika

skattelagen redovisas i tabell 5.3 bruttoeffekterna av de viktigaste regeländringarna för perioden 1999–2004. Beloppen visar den årligt tillkommande intäktsförändringen till följd av ändrade skatteregler.

Tabell 5.5 visar hur den underliggande förändringen av fastighetsskatten kan beräknas. Den underliggande förändringen 2001 uppgår således till 1,2 miljarder kronor istället för den redovisade minskningen på 2,1 miljarder kronor.

Tabell 5.5 Fastighetsskatt årlig förändring 2001–2004

<i>Miljarder kronor</i>	2001	2002	2003	2004
Årlig förändring	-2,1	2,5	0,7	0,5
- Regeländringar	-3,3		-0,3	-0,2
Underliggande förändring	1,2	2,5	1,0	0,7

Det är viktigt att understryka att de redovisade beloppen i tabell 5.3 avser periodiserade bruttoeffekter. Indirekta effekter på offentliga utgifter och andra skattebaser via förändringar i löner, priser och vinster beaktas inte. Effekterna på de kassamässiga inkomsterna och inkomsterna enligt NR är i regel mindre införandeåret p.g.a. uppborrdsförskjutningar och jämkningar.

5.1.3 Osäkerhet i skatteberäkningen

Osäkerheten i bedömningen av de olika skattebasernas utveckling varierar. Prognoser på lönebaserade skatter och konsumtionsskatter är beroende av hur väl den makroekonomiska prognosen om sysselsättning, konsumtion m.m. stämmer överens med den faktiska utvecklingen. I grova drag innebär 1 procent förändring av lönesumman att skattebasen förändras med 8–10 miljarder kronor och skatteintäkterna med 5–6 miljarder kronor. Om den privata konsumtionen förändras med 1 procent leder det till förändrade momsintäkter med drygt 1 miljard kronor.

Variationen i skatteunderlagen över åren är generellt sett större för bolagens inkomstskatt och hushållens skatt på kapitalvinster än för lönebaserade skatter och konsumtionsskatter. För exempelvis lönesumman uppgår en typisk förändring mellan två på varandra följande år till omkring 4 procent. Förändringar av privat konsumtion ligger på motsvarande nivå. Det kan jämföras med underlaget för kapitalvinster där avvikelser på över 50 procent är mer regel än undantag.

Tabell 5.6 Den offentliga sektorns skatteintäkter 1999–2004

Miljarder kronor

Inkomstår	Utfall 1999	Utfall 2000	Prognos			
			2001	2002	2003	2004
Inkomstskatter	441,5	476,7	444,4	436,4	475,1	497,7
<i>Hushåll</i>	<i>375,3</i>	<i>386,7</i>	<i>370,3</i>	<i>363,2</i>	<i>394,2</i>	<i>411,5</i>
Kommunal skatt	323,2	336,3	358,8	376,7	402,8	418,9
Statlig skatt	29,6	33,5	33,6	33,0	34,0	36,3
Skatt på kapital	25,2	34,1	13,4	11,7	12,2	12,9
Skattereduktioner m.m.	-2,6	-17,1	-35,4	-58,1	-54,8	-56,6
<i>Företag</i>	<i>62,2</i>	<i>85,8</i>	<i>69,2</i>	<i>68,9</i>	<i>76,6</i>	<i>81,7</i>
Skatt på vinster	53,5	72,5	54,3	55,4	62,2	66,7
Avkastningsskatt	9,1	13,0	14,7	13,3	14,2	14,8
Skattereduktioner m.m.	-0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
<i>Övriga inkomstskatter</i>	<i>4,0</i>	<i>4,2</i>	<i>4,8</i>	<i>4,2</i>	<i>4,3</i>	<i>4,5</i>
Socialavgifter och löneskatter	351,8	376,1	397,4	412,2	427,9	445,3
Arbetsgivaravgifter	271,7	288,5	305,5	316,8	329,5	343,2
Egenavgifter	7,4	8,1	8,3	8,6	9,3	9,7
Allmän pensionsavgift	60,0	63,1	65,8	68,0	70,4	72,9
Särskild löneskatt	18,7	22,3	23,8	25,5	25,6	26,7
Nedsättningar	-6,0	-5,9	-6,0	-6,7	-6,9	-7,2
Skatt på egendom	38,6	38,9	35,6	37,2	38,1	38,8
Fastighetsskatt	23,3	23,3	21,2	23,7	24,4	24,9
Förmögenhetsskatt	8,6	8,2	6,5	5,2	5,3	5,4
Arvs- och gåvoskatt	2,1	2,5	2,6	2,8	2,9	3,0
Stämpelskatt	4,5	4,9	5,4	5,5	5,6	5,6
Skatt på varor och tjänster	227,3	238,1	246,7	254,9	267,8	275,4
Mervärdesskatt	145,5	153,8	158,4	164,3	174,4	181,0
Tobaksskatt	7,4	7,7	8,1	8,2	8,3	8,2
Skatt på etylalkohol	4,7	4,9	4,9	4,8	4,2	3,6
Skatt på vin m.m.	3,5	3,6	3,7	3,4	3,3	3,2
Skatt på öl	2,5	2,4	2,4	2,7	2,4	2,3
Skatt på energi	50,3	50,4	53,6	55,8	58,6	60,1
Skatt på vägtrafik	6,6	7,0	7,7	7,9	8,1	8,2
Skatt på import	3,6	3,8	3,6	3,5	3,7	3,9
Övrigt	3,3	4,4	4,4	4,3	4,8	4,8
Övriga skatter	8,4	2,9	-2,0	-2,2	-4,2	-6,6
Totala skatteintäkter	1 067,6	1 132,8	1 122,2	1 138,4	1 204,8	1 250,7
Kommunalskatt	323,2	336,3	358,8	376,7	402,8	418,9
Avgifter till pensionssystemet	110,3	147,0	153,8	158,9	164,2	170,6
Statens skatteintäkter	634,2	649,5	609,6	602,8	637,8	661,2

5.2 Offentliga sektorns skatter – periodiserad redovisning

Den periodiserade redovisningen visar de skatter som avser ett visst inkomstår. Dessa skatter har en direkt koppling till det aktuella årets skatte-regler och de makroekonomiska förutsättningarna i form av timlön, sysselsättning, inflation m.m. De periodiserade skatteintäkterna för offentliga sektorn redovisas i tabell 5.6.

5.2.1 Inkomstskatt hushåll

Med början inkomståret 2000 inleddes en skatte-reform som innebär att löntagare och övriga personer med pensionsgrundande inkomst kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgiften. Kompensationen ges i form av en skattereduktion i kombination med en begränsad avdragsrätt för pensionsavgiften. För att begränsningen av avdragsrätten inte skulle öka uttaget av statlig skatt gjordes för inkomståren 2000–2002 tekniska justeringar av både den nedre och den övre skiktgränsen. Samtidigt påbörjades en förändring som syftade till att andelen skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt på sikt skall minska till 15 procent. Utöver dessa justeringar skiktgränserna har den nedre även indexuppräknats med inflationen plus två procentenheter, medan den övre skiktgränsen endast har indexerats med inflationen. De genomförda förändringarna redovisas i tabell 5.7.

Tabell 5.7 Inkomstskattereformen 2000–2002

Procent och kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Pensionsavgift avdrag	100%	75%	50%	25%	25%
reduktion	0%	25%	50%	75%	75%
Teknisk höjning nedre skiktgräns		4 400	4 500	5 000	0
övre skiktgräns		5 300	5 300	5 500	0
Nedre skiktgräns höjning		3 600	8 000	5 000	0
Andel med statlig skatt utan åtgärd		20%	19%	18%	
förslag i BP2000		19%			
förslag i BP2001			16%		
förslag i BP2002				17%	
utfall/prognos		20%	18%	16%	17%

Statlig inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	33,5	33,6	33,0	34,0	36,3
Diff. VP2002		-1,4	-1,0	-2,8	-1,6

Statlig inkomstskatt tas ut med 20 procent på den beskattningsbara inkomst som för 2003 överstiger 284 300 kronor. Ytterligare fem procent tas ut på den del som överstiger 430 000 kronor.

År 2002 beräknas skatteintäkterna minska något beroende på höjda skiktgränser. Av ökningen 2004 på 2,3 miljarder kronor förklaras 1,3 miljarder kronor av att det fasta beloppet om 200 kronor åter blir en statlig inkomstskatt.

För 2002 beräknas de ytterligare fem procent som tas ut på inkomster som överstiger den övre skiktgränsen uppgå till ca 3,4 miljarder kronor. Efterföljande år beräknas intäkterna till ca 3,6 miljarder kronor.

Jämfört med 2002 års ekonomiska vårproposition har den statliga skatten 2001 justerats ned med 1,4 miljarder kronor. Justeringen är en anpassning till det preliminära taxeringsutfallet och påverkar nivån även för kommande år.

Kommunal inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	336,3	358,8	376,7	402,8	418,9
Diff. VP2002		0,4	2,6	7,5	6,7

Den kommunala inkomstskatten beror bl.a. på hur löner och andra inkomster utvecklas. Prognosen över hushållens skattepliktiga inkomster redovisas i tabell 5.8.

Tabell 5.8 Skattepliktiga inkomster 2000–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Löner	870	918	950	986	1 026
Pensioner	258	268	282	323	338
Transfereringar	92	91	94	95	97
Näringsverksamhet	40	42	43	44	46
Övrigt	26	27	28	29	30
Summa	1 286	1 346	1 397	1 477	1 537

Även regeländringar och ändringar i den kommunala utdebiteringen har stor betydelse. Mellan 2001 och 2004 beräknas kommunalskatterna öka med 60 miljarder kronor. Den årliga förändringen varierar med mellan 16 och 26 miljarder kronor. Den påbörjade inkomstskattereformen har en positiv inverkan på kommunernas intäkter för åren 2000–2002 medan pensionsreformen ökar intäkterna 2003. Tabell 5.9 visar den underliggande utvecklingen när intäkterna korrigerats för regeländringar och förändringar i den kommunala utdebiteringen. Den underliggande utvecklingen är betydligt jämnare och den årliga förändringen uppgår till mellan 15 och 17 miljarder kronor.

Tabell 5.9 Förändring av kommunal skatt 2001–2004

Miljarder kronor

	Prognos			
	2001	2002	2003	2004
Årlig förändring	23	18	26	16
Regeländringar	3	3	-7	
Pensionsreformen			13	
Utdebitering	2		3	
Underliggande	18	15	17	16

Jämfört med vårpropositionen har prognosen för 2002 justerats upp främst till följd av en högre lönesumma. Förändringen påverkar även prognosen för kommande år. För 2003 förklaras ökningen även av en antagen höjd utdebitering om 25 öre i landstingen, vilket ökar intäkterna med drygt 3 miljarder kronor.

Skattereduktioner m.m.

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	-17,1	-35,4	-58,1	-54,8	-56,6
Diff. VP2002		-0,4	-0,7	-0,4	-0,3

Under *Skattereduktioner m.m.* redovisas skattereduktioner och ett antal till beloppet mindre skatter och avgifter, exempelvis skattetillegg, förseningsavgift och expansionsfondsskatt. Skattereduktionerna redovisas i tabell 5.10.

Tabell 5.10 Skattereduktioner 2000–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Allmän pensionsavgift	-15,6	-33,0	-51,2	-52,9	-54,8
Låg- och medelinkomsttagare	-3,2	-3,3	-4,6		
Fackavgift			-3,5	-3,5	-3,5
Fastighetsskatt		-0,2	-0,2		
Pensionärer		-0,3	-0,2		
Sjöinkomster	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Bredband		-0,0	-0,0	-0,0	
Summa	-18,9	-36,9	-59,8	-56,5	-58,4

Anm: Skattereduktion för anslutning till bredband beräknas till ca 10 miljoner kronor per år under 2001–2003.

Den beloppsmässigt största reduktionen är skattereduktion för allmän pensionsavgift. Reduktionen infördes 2000 och uppgick då till knappt 16 miljarder kronor. År 2001 och 2002 genomfördes andra och tredje steget av inkomstskattereformen, vilket ökar skattereduktionerna med 17 respektive 18 miljarder kronor per år. År 2003 beräknas skattereduktionerna uppgå till 53 miljarder kronor.

En skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare infördes 1999. Kostnaden uppgick då till drygt 3 miljarder kronor. År 2002 utvidgades reduktionen till att omfatta alla med en taxerad inkomst istället för enbart pensionsgrundande inkomst. Omläggningen medförde att även pensionärerna fick del av reduktionen och att reduktionsbeloppet ökade till 4,5 miljarder kronor. År 2003 tas reduktionen bort och ersätts med en höjning av det allmänna grundavdraget. Från och med 2002 medges även skattereduktion för avgifter till fackföreningar.

Förändringen jämfört med beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras av korrigeringar i linje med det preliminära taxeringsutfallet samt förändringar i löner och beskattade förmåner.

Skatt på kapitalinkomster

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	34,1	13,4	11,7	12,2	12,9
Diff. VP2002		-7,8	-9,0	-7,2	-5,5

Den statliga skatten på kapitalinkomster utgörs av nettot av skatt på inkomsträntor, kapitalvinster och skattereduktion för utgiftsräntor m.m. Skatteintäkterna beräknas minska med knappt 21 miljarder kronor mellan 2000 och 2001. Minskningen förklaras till största delen av lägre kapitalvinster och högre kapitalförluster. Även 2002 minskar skatteintäkterna, vilket beror på att kapitalvinsterna beräknas falla ytterligare. Prognosen avseende 2003–2004 utgår från att kapitalvinsterna anpassas till en långsiktig nivå om 3 procent av BNP.

Tabell 5.11 visar hur inkomster och underskott av kapital utvecklas under prognosperioden. Minskningen av kapitalvinsterna är tydlig vilket påverkar kapitalinkomsterna i samma riktning.

Tabell 5.11 Kapitalinkomster 2000–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Inkomstränta	37	37	39	41	42
Kapitalvinster	133	73	67	71	75
Utgiftsränta	-56	-61	-65	-71	-74
Övrigt	-1	-6	-1	-1	-1
Summa	113	43	39	40	42
varav inkomst	160	103	98	103	108
varav underskott	-47	-59	-59	-63	-65

Statistiska Centralbyrån (SCB) har på uppdrag av finansdepartementet för inkomståren 1999 och 2000 genomfört en undersökning av hushållens kapitalvinster. Undersökningen utgörs av ett urval deklarerade och ger en bild av hur kapitalvinsterna är fördelade på vinster och förluster från försäljning av reala tillgångar som fastigheter och bostadsrätter respektive finansiella tillgångar såsom aktier m.m. Eftersom undersökningen är ett urval avviker de totala kapitalvinsterna respektive förlusterna från de utfall som Riksskatteverket redovisar i sitt årliga taxeringsutfall. I tabell 5.12 redovisas en sammanfattning av resultaten från undersökningen.

Tabell 5.12 Kapitalvinster och kapitalförluster 1999 och 2000

Miljarder kronor och procent

	1999	2000	Förändring
Kapitalvinster			
Finansiella varav	85	117	38 %
aktier	65	83	28 %
fonder	16	24	53 %
övrigt	4	10	123 %
Reala varav	37	61	65 %
privatbostad	21	33	57 %
bostadsrätt	6	22	256 %
övrigt	10	6	-40 %
Summa	122	178	46 %
Kapitalförluster			
Finansiella varav	3	16	433 %
aktier	2	12	591 %
fonder	0	1	190 %
övrigt	1	3	226 %
Reala varav	3	2	-40 %
privatbostad	2	1	-38 %
bostadsrätt	1	1	-58 %
övrigt	0	0	55 %
Summa	6	18	186 %

Anm: Vinster och förluster redovisas brutto och är därför högre än de taxerade vinster och förlusterna. Detta gäller framför allt de reala tillgångarna.
Källa: SCB

I tabellen redovisas kapitalvinster och kapitalförluster för åren 1999 och 2000 fördelat på reala och finansiella tillgångar. För båda åren gäller att kapitalvinster på finansiella tillgångar svarar för mellan 65 och 70 procent av de totala kapitalvinsterna. Av de reala kapitalvinsterna utgörs vinster vid försäljning av privatbostäder merparten. De finansiella kapitalvinsterna utgörs huvudsakligen av kapitalvinster på aktier. Således kommer skatteintäkterna till största delen bero av utvecklingen på de finansiella marknaderna.

Sammantaget ökar kapitalvinsterna med 46 procent mellan 1999 och 2000. Utvecklingen för finansiella kapitalvinster var 38 procent och för reala kapitalvinster 65 procent. Kapitalvinster vid försäljning av bostadsrätter ökade mellan åren med 256 procent. Andelen av de totala kapitalvinsterna ökade därmed från 5 till 12 procent.

Kapitalförluster på finansiella tillgångar ökade även de kraftigt under perioden, där realiserade förluster på aktier nästan sexdubblades.

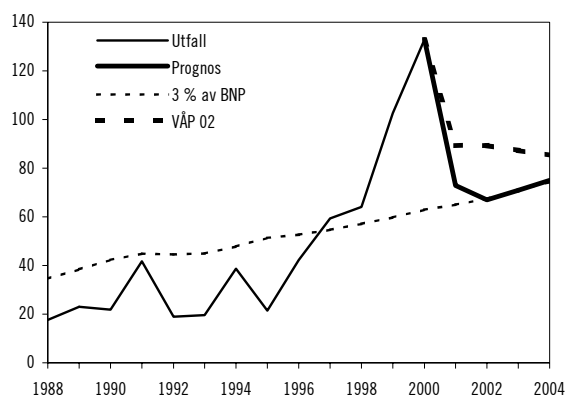
Kapitalförlusternas storlek i förhållande till kapitalvinsterna var 5 procent 1999 och 10 procent 2000. Utvecklingen av kapitalförlusterna på finansiella tillgångar var positiv medan den på reala tillgångar var negativ. I genomsnitt ökade

förlusterna på finansiella tillgångar med över 400 procent samtidigt som förlusterna på reala tillgångar minskade med 40 procent.

Diagram 5.1 visar utfallet av beskattningsbara kapitalvinster 1988–2000 samt den beräknade utvecklingen 2001–2004. Kapitalvinsterna har justerats för att endast en viss del av vinsten är beskattningsbar. Kapitalvinsterna 1999 och 2000 var väsentligt högre än den antagna långsiktiga nivån på 3 procent av BNP.

Diagram 5.1 Beskattningsbara kapitalvinster 1988–2004

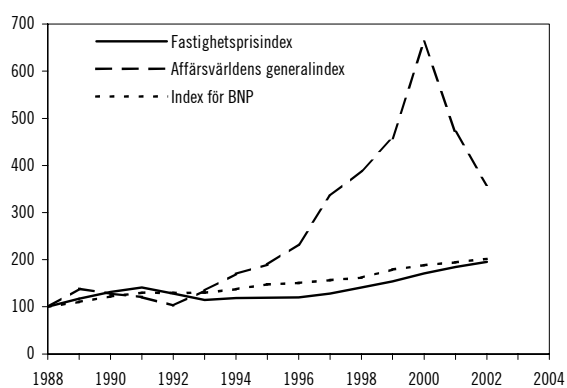
Miljarder kronor

I diagram 5.2 redovisas hur BNP, Affärsvärldens generalindex och fastighetsprisindex utvecklas under 1988–2002. Av diagrammet framgår att utvecklingen på aktiemarknaden har ett positivt samband med utvecklingen av kapitalvinster.

Diagram 5.2 BNP-, aktie- samt fastighetsprisindex 1988–2002

Index 1988=100

Jämfört med vårpropositionen har skatteintäkterna justerats ned med 7,8 miljarder kronor till följd av det preliminära taxeringsutfallet. Nivåjusteringen för 2001 samt utvecklingen på aktiemarknaden har medfört en nedjustering av prognosen för 2002 med 9,0 miljarder kronor.

5.2.2 Inkomstskatt företag

Inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall 2000	Prognos 2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	72,5	54,3	55,4	62,2	66,7
Diff. VP2002		0,1	0,4	1,8	2,3

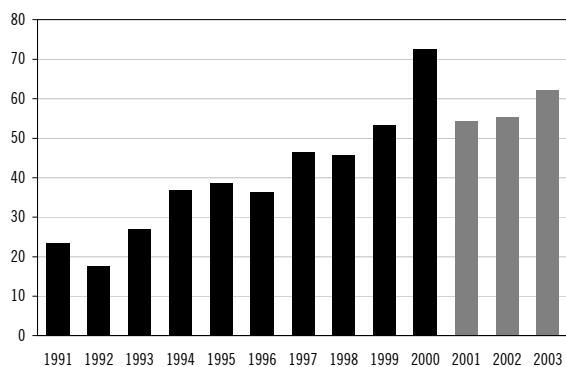
Den stora nedgången av inkomstskatten 2001 med 18,2 miljarder kronor jämfört med 2000 förklaras bl.a. av att företagens vinster försvagades kraftigt under 2001. En ytterligare förklaring till nedgången är att försäkringsgivaren Alecta återbetalade pensionsmedel till företagen under 2000. Effekten på inkomstskatten av de återförda medlen beräknas uppgå till mellan 8 och 10 miljarder kronor. Dessutom tillkommer effekterna av två tidigare beslutade förändringar i regelverket som påverkar intäkterna negativt. Från och med 2001 upphör återföringar från skatteutjämningsreserver, vilket beräknas ha minskat intäkterna med 2,1 miljarder kronor. Vidare antas intäkterna ha minskat med 2,5 miljarder kronor till följd av att taket för avsättning till periodiseringsfond höjdes från 20 till 25 procent av inkomsten från och med 2001.

En fortsatt svag vinstutveckling under 2002 medför att skatterna endast beräknas öka marginellt jämfört med 2001. År 2003 beräknas vinsterna stiga vilket ökar skatteintäkterna med knappt 7 miljarder kronor. Även för 2004 ger den förväntade uppgången inom företagssektorn en positiv inverkan på skatteintäkterna.

Sett i ett historiskt perspektiv har företagens inkomstskatt svängt kraftigt under hela 1990-talet. Av diagram 5.3 framgår att skatterna minskade med drygt 5 miljarder kronor 1992. Intäkterna steg därefter kraftigt under ett par år för att i mitten av 1990-talet stabiliseras på mellan 35 och 40 miljarder kronor. Jämfört med nivån 1992 fördubblades skatteintäkterna på två år. Under andra halvan av 1990-talet växte skatteintäkterna ytterligare, med undantag för 1998 då en svag minskning skedde i spåren av Asienkrisen. År 1999 uppgick intäkterna till drygt 53 miljarder kronor.

Diagram 5.3 Företagens inkomstskatt 1991–2000 samt beräknad utveckling 2001–2003

Miljarder kronor

Utvecklingen av företagens inkomstskatt under de senaste åren visar på en viss samvariation med konjunkturutvecklingen. En ytterligare faktor som påverkar skatteintäkterna är förändrade skatteregler. Därtill kommer enskilda händelser (som exempelvis återbetalningen av pensionsmedel 2000) som kan förändra skattebetalningarna under enstaka år.

Jämfört med vårpropositionen har intäkterna justerats upp, framför allt för 2003 och 2004.

Avkastningsskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	13,0	14,7	13,3	14,2	14,8
Diff. VP2002		0,0	0,0	-0,9	-1,2

Intäkterna från avkastningsskatten innevarande år bestäms av livbolagens tillgångsvärden den 31 december föregående år multiplicerat med ett genomsnitt av föregående års statslåneränta.

År 2001 beräknas intäkterna uppgå till 14,7 miljarder kronor. Jämfört med 2000 är det en ökning med 1,7 miljarder kronor. Ökningen beror till största delen på att den genomsnittliga statslåneräntan var 0,46 procentenheter högre år 2000 jämfört med föregående år. Även en viss tillväxt i livbolagens tillgångar, och då framför allt fastigheter, bidrog till att dessa värderades högre vid slutet av 2000 än ett år tidigare.

År 2002 beräknas intäkterna minska med 1,4 miljarder kronor. Minskningen förklaras av att den genomsnittliga statslåneräntan föll med 0,38 procentenheter jämfört med föregående år. För

åren 2003 och 2004 beräknas intäkterna öka med 0,9 respektive 0,6 miljarder kronor.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är intäkterna för 2001 och 2002 oförändrade. Nedjusteringen 2003 och 2004 beror på lägre tillgångsvärden för livbolagen.

5.2.3 Socialavgifter och löneskatter

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning varav	376,1	397,4	412,2	427,9	445,3
Arbetsgiv. avg.	288,5	305,5	316,8	329,5	343,2
Allm. pens. avg.	63,1	65,8	68,0	70,4	72,9
Egenavgifter	8,1	8,3	8,6	9,3	9,7
Särsk. lönesk.	22,3	23,8	25,5	25,6	26,7
Nedsättning	-5,9	-6,0	-6,7	-6,9	-7,2
Diff. VP2002	0,0	2,7	6,6	7,2	7,9

Från 2001 utgår arbetsgivaravgifter med 32,82 procent och egenavgifter med 31,01 procent. Särskild löneskatt tas ut med 24,26 procent. Intäkterna beror framförallt på hur löner och inkomst av näringsverksamhet utvecklas. Regeringen föreslår i denna proposition ändringar av de enskilda avgiftssatserna medan det totala avgiftsuttaget är oförändrat. De föreslagna ändringarna redovisas i avsnitt 8.2.2.

Allmän pensionsavgift betalas av fysiska personer och utgår på lön och skattepliktiga transfereringar exklusive pensioner. Från och med 2000 är avgiftssatsen 7,0 procent och utgår på inkomster upp till och med 8,07 inkomstbasbelopp.

Nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter medges under vissa förutsättningar. Arbetsgivare får vid beräkning av arbetsgivaravgifter en nedsättning med 5 procent av avgiftsunderlaget upp till 852 000 kronor. Motsvarande regler finns för egenföretagare. För att stimulera småföretagandet i särskilt utsatta regioner är nedsättningen i stödområde A fr.o.m. 2002 utvidgad till 15 procent av avgiftsunderlaget.

Åren 2002 till 2004 beräknas de sammanlagda intäkterna öka med ca 16 miljarder kronor per år. I huvudsak beror utvecklingen på den antagna förändringen i lönesumman. Nedsättningen av avgifter beräknas 2002 uppgå till totalt 6,7 miljarder kronor. Under prognosperioden 2003–2004 förväntas nedsättningarna öka med ca 0,2 miljarder kronor per år.

Jämfört med beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition har intäkterna reviderats upp med omkring 7 miljarder kronor per år. Revideringen förklaras i huvudsak av en högre lönesumma.

5.2.4 Egendomsskatter

Förmögenhetsskatt

Miljarder kronor

	Utfall 2000	Prognos 2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	8,2	6,5	5,2	5,3	5,4
Diff. VP2002		0,1	0,1	0,1	0,0

Förmögenhetsskatt betalas på den del av förmögenheten som överstiger fribeloppet. För fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser är skattesatsen 1,5 procent. För juridiska personer är skattesatsen 1,5 promille.

Förmögenhetsskatten år 2000 uppgick till 8,2 miljarder kronor, varav juridiska personers förmögenhetsskatt uppgick till 180 miljoner kronor. År 2001 beräknas intäkterna minska till 6,5 miljarder kronor bl.a. till följd av nedgången på aktiemarknaden. Affärsvärldens generalindex var vid årsskiftet 17 procent lägre jämfört med föregående årsskifte. Intäkterna förväntas även minska till följd av att fribeloppen har höjts från 900 000 kronor till 1 000 000 kronor för ensamstående och till 1 500 000 kronor för sambeskattade par.

Intäkterna förväntas även minska 2002 till följd av att fribeloppen har höjts till 1 500 000 kronor för ensamstående och till 2 000 000 kronor för sambeskattade par. Dessutom har aktiemarknaden utvecklats än svagare i år. Affärsvärldens generalindex hade vid september månads utgång minskat med 44 procent jämfört med den sista dagsnoteringen för 2001. Åren 2003–2004 antas att den beskattningsbara förmögenheten ökar med 3 procent per år och att förmögenhetsskatten följer den utvecklingen.

Fastighetsskatt

Miljarder kronor

	Utfall 2000	Prognos 2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	23,3	21,2	23,7	24,4	24,9
Diff. VP2002		0,9	0,7	0,9	1,1

Fastighetsskatt tas ut på småhus, hyreshus, lokaler och industrifastigheter. Totalt beräknas intäkterna öka med 3,7 miljarder kronor under perioden 2001–2004. Trots att skattesatserna har sänkts för småhus och hyreshus 2001 så beräknas prisutvecklingen på fastighetsmarknaden medföra ökade intäkter.

I budgetpropositionen för 2002 föreslogs att omräkningsförfarandet för småhus och bostadsdelen i flerfamiljshus skulle ersättas med en förenklad taxering som skall ske mellan de allmänna fastighetstaxeringarna. En höjning av taxeringsvärdet vid en allmän eller förenklad fastighetstaxering skall endast slå igenom med en tredjedel av höjningen taxeringsåret och lika mycket under vart och ett av de två därpå följande åren. Omläggningen föreslås träda i kraft 2003 för småhus och 2004 för hyreshus. Skattesatserna 1997–2003 för de olika fastighetskategorierna framgår av tabell 5.13.

Tabell 5.13 Skattesatser för fastigheter 1997–2003

	Procent						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Småhus	1,7	1,5	1,5	1,5	1,0	1,0	1,0
Hyreshus	1,7	1,5	1,3	1,2	0,5	0,5	0,5
Lokaler	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Industrier	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

I tabell 5.14 redovisas skatteintäkterna för de olika fastighetskategorierna. Småhus och bostadsdelen i flerfamiljshus svarar för drygt 70 procent av de totala skatteintäkterna. Intäkterna från lokaler beräknas öka med knappt 1 miljard kronor mellan 2001 och 2004. Intäkterna från industrifastigheter beräknas till 2,0 miljarder kronor under samtliga prognosår.

Tabell 5.14 Fastighetsskatt fördelad på fastighetstyp 2000–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Småhus	13,2	12,5	13,9	14,3	14,6
Hyreshus	4,5	2,8	3,2	3,4	3,5
Lokaler	3,6	4,1	4,8	4,9	5,0
Industrier	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0

Jämfört med beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition har intäkterna justerats upp med ca 1 miljard kronor per år. Ökningen förklaras i huvudsak av det preliminära taxeringsutfallet.

Stämpelskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	4,9	5,4	5,5	5,6	5,6
Diff. VP2002			0,3	0,3	0,3

Stämpelskatt utgår vid förvärv av fast egendom (lagfart) och beviljande av inteckningar. Intäkterna är framför allt beroende av omsättningen och prisutvecklingen på fastighetsmarknaden. Åren 2002–2004 ökar intäkterna från stämpelskatten något. Ökningen förklaras främst av stigande fastighetspriser.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har stämpelskatten justerats upp till följd av en högre prisnivå på fastigheter.

Arvs- och gåvoskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	2,5	2,6	2,8	2,9	3,0
Diff. VP2002			0,2	0,2	0,2

År 2002 beräknas intäkterna stiga med 0,2 miljarder kronor till 2,8 miljarder kronor.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen har intäkterna justerats upp med 0,2 miljarder kronor per år för 2002–2004.

5.2.5 Skatt på varor och tjänster

Mervärdesskatt

Miljarder kronor

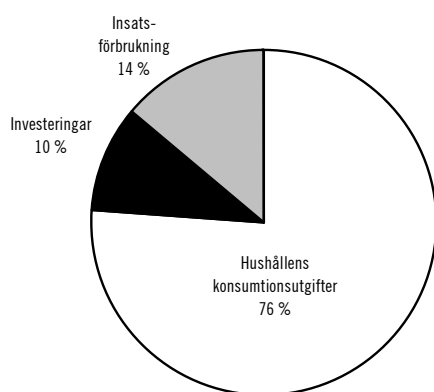
	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning ²⁸	153,8	158,4	164,3	174,4	181,0
Diff. VP2002		0,0	-1,5	-0,4	-0,3

År 2001 beräknas intäkterna från mervärdesskatten uppgå till 158,4 miljarder kronor. Huvuddelen av detta belopp är utfall medan den del som fastställs vid inkomsttaxeringen fortfarande är en prognos. Under perioden 2001–2004 beräknas intäkterna öka med i genomsnitt knappt 8 miljarder kronor per år. Sammanlagt innebär det att intäkterna ökar med 23 miljarder kronor under prognosperioden.

I statsbudgeten redovisas även mervärdesskatt som utgår vid kommunal insatsförbrukning, direktkonsumtion och investeringar. Denna uppgick 2000 till 28 miljarder kronor och beräknas 2004 uppgå till 35 miljarder kronor. Emellertid sker kompensation av skatten till kommunerna via kommunkontosystemet. Från och med 2003 kommer kompensationen att belasta inkomstiteln 1512 *Kompensation av mervärdesskatt till kommuner* samtidigt som det generella statsbidraget minskas med motsvarande belopp. Omläggningen, som är saldo-neutral, uppgår till ca 31 miljarder kronor.

Mervärdesskatt redovisas som ett netto av inkomster och utgifter. Inkomsterna består till största delen av debiterad mervärdesskatt för företag, för vilka den utgående mervärdesskatten överstiger den ingående. Utgifterna består främst av debiterad mervärdesskatt att återbetala till företag där den ingående mervärdesskatten överstiger den utgående. Det senare är aktuellt till exempel vid export, eftersom mervärdesskatt inte tas ut vid försäljning av varor och tjänster till utlandet. Mervärdesskatten påverkas främst av hushållens konsumtionsutgifter, men även av investeringar och insatsförbrukning i de företag som har undantag från skatteplikt. Diagram 5.4 illustrerar fördelningen av mervärdesskatten 2001 uppdelad efter användning.

²⁸ Kommunal mervärdesskatt redovisas inte längre som en del av de periodiserade skatterna.

Diagram 5.4 Mervärdesskatt uppdelad efter användning

Jämfört med beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition beräknas den periodiserade mervärdesskatten för 2001 vara oförändrad. År 2002 påverkas prognosen av en återbetalning av mervärdesskatt till utländska bolag av engångskaraktär om 1,4 miljarder kronor. Bortser man från detta är intäkterna för prognosåren endast svagt nedjusterade.

Tobaksskatt

Miljarder kronor

	Utfall 2000	Utfall 2001	Prognos		
			2002	2003	2004
Aktuell beräkning	7,7	8,1	8,2	8,3	8,2
Diff. VP2002			0,0	-0,1	-0,1

Intäkterna från tobaksskatten uppgick till 8,1 miljarder kronor 2001. För prognosåren antas en svagt uppåtående trend med en nivåjustering nedåt 2004. Enligt gällande rådskdirektiv skall införselkvoterna trappas upp successivt för att den 1 januari 2004 överensstämmer med dem som gäller för övriga EU-länder. Senast den 1 januari 2004 skall Sverige införa samma införselregler som gäller för övriga EU-länder. Idag är den tillåtna mängden en privatperson får föra in i landet utan att betala svensk punktskatt 400 cigaretter eller 200 cigariller eller 100 cigarrer eller 550 gram röktoak. Den 1 januari 2004 utökas detta till 800 cigaretter och 400 cigariller och 200 cigarrer samt 1000 gram röktoak.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är prognosen nedjusterad med 0,2 miljarder kronor beroende på att en ny typ av cigaretter introducerats på den svenska marknaden. Dessa är av lägre kvalitet och säljs till ett lägre pris. En föreslagen höjning av

skatten på dessa cigaretter den 1 mars 2003 motverkar ca halva intäktsbortfallet. Sammantaget innebär det en nedrevidering av prognosen med 0,1 miljarder kronor för 2003 och 2004.

Alkoholskatt

Miljarder kronor

	Utfall 2000	Utfall 2001	Prognos		
			2002	2003	2004
Aktuell beräkning	10,8	11,0	10,8	9,9	9,2
Diff. VP2002			1,1	1,1	1,1

Under alkoholskatt redovisas skatt på etylalkohol, skatt på vin, skatt på andra jästa drycker än vin och öl, skatt på mellanklassprodukter samt skatt på öl. Alkoholskatten uppgick 2001 till 11,0 miljarder kronor. För åren därefter beräknas den i Sverige beskattade alkoholkonsumtionen minska i huvudsak till följd av en upptrappning av införselkvoterna för alkohol, dvs. en upptrappning av den mängd alkohol en privatperson får föra in i landet utan att betala svensk punktskatt. Detta medför att intäkterna (i löpande priser) minskar fr.o.m. 2002. Bidragande till intäktsminskningarna är också den sänkning av skatten på vin och andra jästa drycker än vin och öl som trädde i kraft den 1 december 2001.

Tabell 5.15 Införselkvoter 1999–2004

Liter	1999	2000	2001	2002	2003	2004
	Sprit	1	1	1	2	5
Starkvin	3	3	6	6	6	20
Vin	5	20	26	26	52	90
Öl	15	24	32	32	64	110

Anm: 1999 fick 1 liter sprit eller 3 liter starkvin föras in. Av 90 liter vin som får föras in 2004 får högst 60 liter vara mousserande.

Senast den 1 januari 2004 gäller för alkohol, liksom för tobak, att Sverige skall tillämpa samma införselregler som gäller för övriga EU-länder. Enligt gällande rådskdirektiv skall införselkvoterna trappas upp successivt för att den 1 januari 2004 överensstämmer med dem som gäller för övriga EU-länder. I beräkningen antas en upptrappning av införselkvoter enligt tabell 5.15.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är intäkterna uppreviderade med 1,1 miljarder kronor för åren 2002 och framåt. Detta beror på att effekten av de upptrappade införsel-

kvoterna bedöms vara något mindre. Den nya bedömningen baserar sig på statistik avseende det första halvåret 2002 då införselkvoten för sprit var 2 liter mot tidigare 1 liter. Vidare beror upprevideringen på en observerad högre konsumtion av alla alkoholslag under 2002.

Skatt på energi

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	50,4	53,6	55,8	58,6	60,1
Diff. VP2002			-1,0	2,2	3,3

För perioden 2001–2004 beräknas intäkterna från skatten på energi öka med sammanlagt 6,6 miljarder kronor vilket motsvarar en årlig ökning av intäkterna med 4,1 procent.

Skillnaden i nivå mellan utfallet för 2001 och prognosåren förklaras av en rad skatteomläggningar. Den 1 januari 2002 höjdes koldioxidskatten med 15 procent. Höjningen har utformats så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna skall vara oförändrad jämfört med föregående år. För drivmedel sänktes energiskattesatsen så att det sammanlagda skatteuttaget för drivmedel skall förbli oförändrat. För bränslen som används för uppvärmning har däremot inte energiskatten justerats för att motverka höjningen av koldioxidskatten. Vid samma tidpunkt höjdes också energiskatten på el med 1,2 öre per kWh. Sammantaget höjde dessa skattejusteringar intäkterna med 1,8 miljarder kronor per år. Till detta skall läggas den årliga indexuppräknings av energiskattesatserna.

Ökningen motverkas dock av två åtgärder som aviserades i budgetpropositionen för 2002, dels en skattesänkning på alkylatbensin med 1,50 kronor per liter, dels en skattestrategi för biodrivmedel. Det sammanlagda intäktsbortfallet beräknas till 1,0 miljarder kronor per år från och med 2003.

Fr.o.m. 2003 föreslår regeringen också att koldioxidskatten höjs med 10 öre per kg CO₂, samt att energiskatten på el höjs med 2,1 öre per kWh. Detta ger ökade intäkter med 0,7 respektive 1,5 miljarder kronor årligen.

För kraftvärmeverk föreslås tre åtgärder. Tidigare har kraftvärmeverk haft full avdragsrätt

för skatt på fossila bränslen som används för elproduktion men endast avdragsrätt för halva energiskatten för fossila bränslen som används för värmeproduktion. Från och med den 1 januari 2003 ökas avdragsrätten till att gälla hela energiskatten och 70 procent av koldioxidskatten. Detta minskar intäkterna med 0,3 miljarder kronor årligen. Samtidigt slopas avdragsrätten för internförbrukad el för biobränslebaserade kraftvärmeverk. Biobränslebaserade kraftvärmeverk kommer istället att stödjas genom utformningen av marknaden för elcertifikat som planeras att införas under 2003. Detta ökar intäkterna med 0,4 miljarder kronor årligen. En hårdare regel för kraftvärmeverk som använder både biobränslen och fossila bränslen kommer föreslås också vilken ökar intäkterna med ytterligare 0,2 miljarder kronor. Regeln innebär att de båda typerna av bränsle skall anses producera el respektive värme i samma proportion. Sammanlagt ökar dess tre åtgärder intäkterna med 0,3 miljarder kronor årligen.

Fördelningen av intäkterna på de olika inkomstslagen framgår av tabell 5.16. Det energislag som dominerar i grupperna övrigt är oljeprodukter. Tabellen illustrerar även effekten av den offentlig-finansiellt neutrala omläggning riksdagen beslutat om där koldioxidskatten ges ökad tyngd i förhållande till energiskatten.

Tabell 5.16 Skatt på energi 2000–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2000	2001	2002	2003	2004
Energiskatt	38,3	36,4	36,8	39,1	40,1
varav					
elektrisk kraft	11,3	12,6	13,8	15,5	16,1
bensin	19,3	17,4	17,2	17,6	17,9
övrigt	7,7	6,4	5,8	6,0	6,0
Koldioxidskatt	12,0	17,0	19,0	19,3	19,9
varav					
bensin	4,6	6,6	7,9	8,1	8,3
övrigt	7,4	10,4	11,0	11,2	11,6
Svavelskatt samt skatt på råttalolja	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Från och med 2001 ökar koldioxidskattens andel av de totala intäkterna av skatten på energi från 24 procent till mellan 32 och 34 procent. Energiskatten, som nästan uteslutande svarar för de resterande skatteintäkterna, minskar från 76 procent till mellan 66 och 68 procent. Svavelskatten bidrar endast med 2 promille av de totala intäkterna. De föreslagna höjningarna av kol-

dioxidskatten och energiskatten på el påverkar inte fördelningen nämnvärt.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen revideras intäkterna ned med 1,0 miljarder kronor för 2002 beroende på en lägre energianvändning under årets första två tredjedelar till följd av bl.a. en medeltemperatur i landet över den normala. För kommande år är prognosen uppreviderad med 2,2 respektive 3,3 miljarder kronor främst beroende på de föreslagna höjningarna av koldioxidskatten och energiskatten på el, samt de tre föreslagna förändringarna i avdragsrätten för kraftvärmeverk.

Skatt på vägtrafik

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	7,0	7,7	7,9	8,1	8,2
Diff. VP2002			0,1	0,1	0,1

Under skatt på vägtrafik redovisas fordonsskatt och vägtrafikavgifter. Fordonsskatt utgår på personbilar, bussar, lastbilar, motorcyklar, traktorer, tunga terrängvagnar, motorredskap och släpvagnar. Skatten beräknas efter fordonets skattevikt. Vägtrafikavgift utgår på trafik med lastbilar och lastbils ekipage som har totalvikt på minst 12 ton. För svenskregistrerade lastbilar gäller vägtrafikavgift på hela vägnätet samt att fordonsskatten reduceras för berörda lastbilar. För utländska fordon betalas vägtrafikavgift för färd på motorvägar samt på vissa europavägar som inte är motorvägar.

Nivåskillnaden mellan utfallen 2000 och 2001 på 0,7 miljarder kronor förklaras av två faktorer. Från och med 2001 redovisas även vägtrafikavgifterna under skatt på vägtrafik, vilket ökar intäkterna med 0,6–0,7 miljarder kronor årligen. Den resterande ökningen beror i huvudsak på att den lägre skattesats som gällt för dieseldrivna personbilar av 1993 års modell och äldre tagits bort. Från och med den 1 januari 2001 gäller samma skattesats för dieseldrivna personbilar oberoende av årsmodell.

Jämfört med beräkningen till vårpropositionen är prognosen 0,1 miljarder kronor högre 2002 och framåt beroende på en något högre tillväxt i fordonsparken 2002.

Övriga skatter på varor och tjänster

Miljarder kronor

	Utfall	Utfall	Prognos		
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	8,2	8,0	7,8	8,5	8,7
Diff. VP2002			-0,4	0,1	0,6

Under övriga skatter på varor och tjänster redovisas tullmedel, jordbrukstullar och sockeravgifter, övriga skatter på import, försäljnings-skatt på motorfordon, skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk, särskild skatt mot försurning, avfallsskatt, skatt på bekämpnings- och gödselmedel, Systembolaget AB:s inlevererade överskott, skatt på annonser och reklam samt övriga skatter på varor och tjänster. Tullmedel står för närmare hälften av intäkterna i gruppen.

Den 1 januari i år höjdes avfallsskatten med 15 procent. Sammantaget med tekniska justeringar i avfallsskattelagen ökar detta intäkterna med 0,1 miljarder kronor per år. Ytterligare en höjning motsvarande intäkter om 0,3 miljarder kronor föreslås gälla fr.o.m. den 1 januari 2003. För skatt på naturgrus föreslås fr.o.m. samma tidpunkt en höjning som ger ökade intäkter om 0,1 miljarder kronor.

I jämförelse med beräkningen till vårpropositionen har prognosen för tullmedel sänkts med 0,1 miljarder kronor 2002 och 2003 på grund av en lägre prognoserad varuimport. Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter har justerats ned med motsvarande belopp medan skatt på annonser och reklam har justerats ned med 0,2 miljarder kronor för samma period. För 2003 och 2004 justeras intäkterna upp med 0,4 miljarder kronor beroende på höjningen av avfallsskatten samt skatten på naturgrus.

5.2.6 Övriga skatter

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Aktuell beräkning	2,9	-2,0	-2,2	-4,2	-6,6
Diff. VP2002		0,6	1,0	0,2	-1,3

Under övriga skatter redovisas omprövningar av skatter som gjorts efter taxeringen, restförda skatter, nedsättningar av skatter samt diverse andra skatter och avgifter. De senare inkluderar

bl.a. inlevererat överskott från AB Svenska spel samt avgifter till kärnbränslefonden och insättningsgarantinämnden m.fl.

Skatterna kan ändras efter inkomståret genom exempelvis revisioner, omräkningar och överklaganden. I redovisningen hänförs dessa skatter inte till ett specifikt inkomstår utan till det år ändringen görs.

Debiterade skatter som av olika anledningar, exempelvis konkurser, inte betalas restförs hos kronofogdemyndigheten. Den del av detta belopp som myndigheten inte kan driva in skrivs så småningom av.

Tabell 5.17 Specifikation av restförda skatter m.m. 2000–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	2000	2001	2002	2003	2004
Nedsättningar	-1,2	-1,6	-2,8	-3,9	-5,6
varav					
anställningsstöd	-1,2	-1,4	-1,5	-1,5	-1,6
kompetenssparande				-0,6	-0,9
sjöfartsstöd				-1,3	-1,3
sänkt skatt på byggtjänster		-0,2	-1,3	-0,4	-1,8
Restförda skatter	-5,0	-5,2	-5,4	-5,6	-5,8
varav					
hushåll	-2,7	-3,2	-3,0	-3,0	-3,2
företag	-2,3	-2,0	-2,4	-2,5	-2,6
Övriga skatter	9,2	4,8	5,9	5,3	4,8
varav					
AB Svenska Spel	2,9	3,6	3,3	3,2	3,2
Kärnbränslefonden	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Insättningsgarantinämnden	2,0	0,4	0,4	0,4	0,4
övrigt	3,6	0,2	1,5	1,0	0,6
Totalt	2,9	-2,0	-2,2	-4,2	-6,6

Nedsättningar av skatter innebär att den skattskyldige under vissa förutsättningar inte behöver betala en del av de debiterade skatterna. Exempelvis medges en viss nedsättning av betalningen av debiterade arbetsgivaravgifter i de fall en arbetsgivare anställer personer som varit arbetslösa under en längre tid. Nedsättningen påverkar inte de avgifter som debiterats utan minskar istället de inbetalningar av skatter och avgifter som den skattskyldige gör. Samtliga nedsättningar finns redovisade under inkomsthuvudgruppen 1700 *Nedsättningar* på statsbudgetens inkomstsida. Emellertid är en del av dessa nedsättningar att likställa med bidrag. Sådana nedsättningar ingår inte i de periodiserade skatterna. Följande nedsättningar har bedömts vara likställda med bidrag, sysselsättningsstöd till kommuner, skattereduktion för pensionärer samt nedsättning för kommuner avseende bredbandsanslutning. En redovisning

av de periodiserade skatterna utan hänsyn tagen till dessa skatter innebär i regel en överskattning av de totala skatterna. I tabell 5.17 specificeras de ingående posterna under restförda skatter m.m.

Jämfört med vårpropositionen förklaras förändringen 2003 av den föreslagna skattelättnaden för vissa byggtjänster.

5.3 Offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna

Skatteinkomsterna svarar för 90 procent av den offentliga sektorns totala inkomster. Skatterna för den offentliga sektorn som de redovisas enligt NR skiljer sig från de periodiserade skatterna genom periodiseringseffekter samt att de periodiserade skatterna även inkluderar skatter som tillhör EU. Periodiseringseffekterna uppstår genom att NR redovisar skillnaden mellan den slutliga och preliminära skatten för hushåll och företag året efter inkomståret medan denna skillnad redovisas under inkomståret i den periodiserade redovisningen. Huvuddelen av tullmedel, sockeravgifter samt den moms-baserade delen i EU-avgiften är skatter som tillhör EU.

Mellan 2001 och 2004 ökar skatterna med 80 miljarder kronor enligt NR och med 128 miljarder kronor enligt den periodiserade redovisningen. Den långsammare utvecklingen av skatterna enligt NR jämfört med de periodiserade skatterna beror på periodiseringseffekter. De höga skatteintäkterna enligt NR 2001 förklaras av att skatten på hushållens kapitalvinster samt bolagsskatter i NR-redovisningen till stor del bokförs året efter inkomståret.

Tabell 5.18 Periodiserade skatter, skatter enligt NR samt skattekvoten 2001–2004

Miljarder kronor och procent

	2001	2002	2003	2004
Periodiserade skatter	1 122	1 138	1 205	1 251
– EU-skatter	14	8	10	7
+ Periodiseringseffekter	52	12	-3	-4
= Summa NR-skatter	1 160	1 142	1 192	1 240
Skattekvot enligt NR	54,2	51,1	50,8	50,2
Diff. VP2002				
Periodiserade skatter	-5	-1	9	13
NR-skatter	0	3	9	10

I tabell 5.19 redovisas den offentliga sektorns skatteinkomster fördelat på sektorer samt övriga inkomster. I absoluta tal beräknas kommunsektorns skatter öka med 59 miljarder kronor under prognosperioden. Ökningen för pensionssystemet och staten beräknas uppgå till 17 respektive 4 miljarder kronor under motsvarande period.

Tabell 5.19 Offentliga sektorns totala inkomster enligt NR 2001–2004

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos		
	2001	2002	2003	2004
Staten	666	620	642	670
Pensionssystemet	134	139	145	151
Kommunerna	360	382	405	419
S:a NR-skatter	1 160	1 142	1 192	1 240
Övriga inkomster	124	128	131	136
S:a NR-inkomster	1 284	1 270	1 324	1 376
Diff. VP2002				
Skatter		3	9	10
Övriga inkomster		-5	-10	-13

Den relativt svaga utvecklingen för staten beror till stor del på beslutade regeländringar samt periodiseringseffekter. Den underliggande förändringen för staten, dvs. exklusive regeländringar, uppgår till ca 32 miljarder kronor. Den underliggande förändringen av kommunskatterna uppgår till 50 miljarder kronor. Både kommunsektorns och pensionssystemets inkomster följer i stort sett löneutvecklingen. Övriga inkomster beräknas öka ganska jämnt under prognosperioden.

5.4 Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning

Regeringens förslag: Beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2003 enligt bilaga 1 godkänns.

I avsnitt 5.4 redovisas statsbudgetens inkomster, som utgörs av skatter och övriga inkomster. De senare består främst av inkomster av statlig verksamhet, försäljning av statlig egendom samt bidrag från EU. Inkomsterna på statsbudgeten är i huvudsak kassamässiga.

5.4.1 Skatter

Övergången från periodiserad till kassamässig redovisning

I avsnitt 5.2 redovisas skatterna periodiserat. Det innebär att de är beräknade utifrån gällande skatteregler och de inkomster den skattskyldige har ett visst inkomstår. De periodiserade skatterna avser hela den offentliga sektorn, medan statsbudgeten enbart omfattar statens skatteinkomster. Statsbudgetens inkomster redovisas huvudsakligen kassamässigt, vilket innebär att det är de skatter och avgifter som under budgetåret betalas in till staten som redovisas. Skillnaden mellan intäkter, dvs. periodiserade skatter, och inkomster, dvs. kassamässiga skatter, förklaras i huvudsak av förskjutningar i den månatliga uppbörden och av att vissa skatter betalas in som preliminära skatter med slutreglering ett till två år senare.

För de skatteslag som omfattas av skattekontot finns ytterligare skillnader genom att inkomsttitlarna inte redovisar inbetalda utan debiterade skatter. För t.ex. inkomsttiteln 1121 *Juridiska personers inkomstskatt* innebär detta att underuttaget av slutlig skatt avseende inkomståret 2000 (kvarstående skatt) redovisas som inkomst budgetåret 2001 trots att betalningen i huvudsak sker 2002. Om betalningen avviker från de deklarerade beloppen redovisas denna skillnad mot 1600 *Betalningsdifferenser, skattekonto*. Betalningsdifferensen kan således redovisa antingen ett positivt eller ett negativt belopp. Debiteringen av juridiska personers underuttag av slutlig skatt påverkar betalningsdifferensen negativt 2001. År 2002, när betalningen sker, försvinner denna differens men ersätts av ett nytt underuttag som avser inkomståret 2001.

För de skatter som ingår i den samordnade uppbörden, och som omförs från inkomsttitlarna fysiska och juridiska personers inkomstskatt, kan skillnaden bli än större. Den fastighets- och förmögenhetsskatt som redovisas i statsbudgeten avser den periodiserade skatten två år tillbaka i tiden. Detta innebär att fastighetsskatten som avser 2001 redovisas mot inkomsttiteln fastighetsskatt i statsbudgeten först 2003.

Redovisningsordningen innebär att vissa titlar redovisar ett mellanting mellan intäkt och inkomst medan andra endast redovisar inkomster. Statsbudgetens totala skatter blir däremot

alltid kassamässigt redovisade eftersom även betalningsdifferenser ingår.

Utöver uppbördsförskjutningar förklaras skillnaden mellan statens periodiserade skatter och statsbudgetens skatter av förskjutningar i utbetalningar till kommunsektorn och pensionsystemet, nedsättningar av skatter som är att likställa med bidrag, samt av att en del skatter och avgifter som inte redovisas under inkomsttypen *1000 Skatter m.m.* i statsbudgeten inkluderas i de periodiserade skatterna. Bland de senare kan nämnas inleveranser från AB Svenska Spel, avgifter till kärnbränslefonden. Statens utbetalningar av kommunalskatt avseende inkomståret 2001 baseras på de uppräkningsfaktorer som regeringen fastställde i september 2000. Om det kommunala skatteunderlaget utvecklas snabbare än prognosen innebär detta att de högre kommunalskatterna, i form av preliminärskatter, tillfaller staten innevarande år medan kommunerna får del av denna ökning som en slutreglering först två år senare. Även gentemot pensionsystemet förekommer slutregleringar. Redovisningen av enskilda inkomstitlar framgår av tabell 5.21.

1000 Skatter m.m.

De inkomster som i statsbudgeten redovisas under inkomsttypen *1000 Skatter m.m.* skiljer sig från de periodiserade skatterna för staten. Som framgår av tabell 5.20 förklaras skillnaden av den kommunala utjämningsavgiften, betalningsförskjutningar samt av de nedsättningar som inte är att betrakta som en nedsättning av skatter. Samtliga nedsättningar finns redovisade under inkomsttypen, *1700 Nedsättningar*. De nedsättningar som inte påverkar de periodiserade skatterna eller NR-skatterna är sysselsättningsstödet till kommuner, skattereduktioner till pensionärer med låg pension samt nedsättning för bredbandsanslutning i den mån de tillkommer kommuner.

Den kommunala utjämningsavgiften, som är en inomkommunal avgift, bruttoredovisas i statsbudgeten, vilket innebär att inkomsterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida medan utgifterna redovisas på statsbudgetens utgiftsida.

Under prognosperioden beräknas statsbudgetens skatteinkomster minska med 17 miljarder kronor. År 2002 minskar inkomsterna med 31

miljarder kronor, vilket förklaras dels av tredje steget i den påbörjade inkomstskattereformen, dels av förändringen i periodiseringseffekter mellan 2001 och 2002. Minskningen 2003 förklaras av omläggningen av systemet för återbetalning av moms till kommuner.

Tabell 5.20 Statsbudgeten skatter 2001–2004

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Periodiserade skatter, offentlig sektor	1 122	1 138	1 205	1 251
– Kommunsektorn	359	377	403	419
– Pensionssystemet	154	159	164	171
= Staten	610	603	638	661
+ Utjämningsavgift	21	24	24	24
+ Kommunmoms	30	33		
+ Nedsättningar	0	-3	-3	-1
– Kärnbränslefond m.m.	6	-6	6	6
+ Betalningsförskjutningar	30	3	-15	-11
= Statsbudgetens skatter	685	654	637	667
Diff. VP2002	0	5	-29	-31

Jämfört med 2002 års ekonomiska vårproposition beräknas skatteinkomsterna 2003 och 2004 bli mellan 29 och 31 miljarder kronor lägre. Bortses från omläggningen av kommunkontosystemet beräknas dock skatteinkomsterna bli 2 respektive 3 miljarder kronor högre för 2002 och 2003 och 11 miljarder kronor lägre för 2004.

5.4.2 Övriga inkomster

Statsbudgetens övriga inkomster beräknas uppgå till 71 miljarder kronor i år, 64 miljarder kronor 2003 och 63 miljarder kronor 2004. Förklaringen till att inkomsterna är högre i år är främst den extraordinära utdelningen från Riksbanken på 20 miljarder kronor. Att minskningen inte är större mellan 2002 och 2003 beror på att Inkomsterna av försäld egendom beräknas öka med 15 miljarder kronor mellan 2002 och 2003.

2000 Inkomster av statens verksamhet

Miljarder kronor

	Utfall 2001	Prognos		
		2002	2003	2004
Aktuell beräkning	50,8	49,5	28,5	28,2
Diff. VP2002		0,7	0,3	-0,4

Tabell 5.21 Statsbudgetens inkomster 2001–2004

Miljarder kronor

Budgetår		Utfall 2001	Prognos		
			2002	2003	2004
1000	Skatter	684,6	653,7	637,5	667,1
1100	Skatt på inkomst	134,9	62,2	59,9	73,1
varav	1111 Fysiska personers inkomstskatt	33,2	-18,7	-22,8	-13,3
	1121 Juridiska personers inkomstskatt	94,1	75,3	77,6	81,5
	Övriga inkomstskatter	7,6	5,6	5,2	4,9
1200	Socialavgifter och löneskatter	238,8	249,1	260,0	271,3
1300	Skatt på egendom	39,9	39,8	36,1	37,4
varav	1310 Skatt på fast egendom	23,3	23,3	21,2	23,7
	1320 Förmögenhetsskatt	8,6	8,2	6,5	5,2
	1330 Arvs- och gåvoskatt	2,6	2,8	2,9	3,0
	1341 Stämpelskatt	5,4	5,5	5,6	5,6
1400	1400 Skatt på varor och tjänster	271,5	284,4	300,4	308,9
varav	1411 Mervärdesskatt	184,8	195,3	207,2	214,7
	1424 Tobaksskatt	8,0	8,1	8,2	8,2
	1425 Alkoholskatt	11,0	10,7	10,0	9,2
	1428 Energiskatt	51,9	54,5	58,6	60,0
	1460 Skatt på vägtrafik	7,7	8,0	8,0	8,2
	1471 Skatt på import	3,6	3,5	3,7	3,9
	Övriga skatter på varor och tjänster	4,4	4,3	4,7	4,8
1500	Utjämningsavgift	20,9	23,8	-7,6	-10,9
1600	Betalningsdifferenser, skattekonto	-19,7	-0,2	-4,7	-6,0
1700	Nedsättningar av skatter	-1,6	-5,4	-6,7	-6,7
2000	Inkomster av statens verksamhet	50,8	49,5	28,5	28,2
varav	2411 Inkomster av statens aktier	5,0	4,1	4,1	4,8
3000	Inkomster av försåld egendom	0,2	0,0	15,0	15,0
varav	3312 Övriga inkomster av försåld egendom	0,2	0,0	15,0	15,0
4000	Återbetalning av lån	2,6	2,6	2,3	2,3
5000	Kalkylmässiga inkomster	8,4	8,9	6,3	6,3
6000	Bidrag från EU m.m.	8,5	10,3	11,6	11,0
Statsbudgetens totala inkomster		755,1	725,0	701,3	730,0

Under denna inkomsttyp redovisas *Riksbankens inlevererade överskott, Inlevererat överskott från AB Svenska Spel, Inkomster från statens aktier samt Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor.*

År 2001 uppgick inkomsterna till 50,8 miljarder kronor. Detta historiskt sett höga utfall förklaras av Riksbankens extrautdelning på 20 miljarder kronor till följd av bankens överkapitalisering. En extrautdelning sker även 2002 med 20 miljarder kronor vilket innebär att inkomsterna för denna inkomsttyp sammantaget beräknas uppgå till 49,5 miljarder kronor. För beräkningsperioden 2003–2004 beräknas inga extraordinära inkomster varför inkomster av statlig verksamhet stabiliseras runt 28 miljarder kronor.

Jämfört med beräkningen till 2002 års ekonomiska vårproposition ökar inkomsterna 2002 med 0,7 miljarder kronor. Upprevideringen förklaras till största delen av att inkomsttitlarna *Räntor på skattekonto m.m. och Räntor på studielån* ökar. Under 2004 beräknas *Riksbankens inlevererade överskott* minska med 0,5 miljarder kronor.

3000 Inkomster av försäld egendom

Miljarder kronor

	Utfall 2001	Prognos		
		2002	2003	2004
Aktuell beräkning	0,2	0,0	15,0	15,0
Diff. VP2002		-15,0	0,0	0,0

Under denna inkomsttyp redovisas försäljning av olika typer av statlig egendom. Statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen.

I år förväntas inga försäljningar att genomföras. Under perioden 2003–2004 budgeteras 30 miljarder kronor i försäljningsinkomster vilket motsvarar 15 miljarder kronor per år. Försäljningsbeloppen och tidpunkterna är mycket osäkra.

Jämfört med vårpropositionen har försäljningsinkomsterna reviderats ned med 15 miljarder kronor 2002.

4000 Återbetalning av lån

Miljarder kronor

	Utfall 2001	Prognos		
		2002	2003	2004
Aktuell beräkning	2,6	2,6	2,3	2,3
Diff. VP2002		0,0	-0,1	0,1

Under denna inkomsttyp redovisas bl.a. återbetalningar av studiemedel (lån upptagna före 1989) och återbetalningar av övriga lån såsom lokaliseringslån och lån avseende såddfinansiering.

År 2001 uppgick inkomsterna till 2,6 miljarder kronor, varav återbetalningar av studiemedel utgjorde den största delen. Under perioden 2002–2004 beräknas inkomsterna bli i stort sett oförändrade mellan åren.

Jämfört med vårpropositionen är prognosen oförändrad.

5000 Kalkylmässiga inkomster

Miljarder kronor

	Utfall 2001	Prognos		
		2002	2003	2004
Aktuell beräkning	8,4	8,9	6,3	6,3
Diff. VP2002		0,4	-0,9	-0,9

Under denna inkomsttyp redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter. Statliga pensionsavgifter utgör merparten av inkomsterna.

År 2001 uppgick inkomsterna till 8,4 miljarder kronor. 2003 och framåt beräknas inkomsterna minska. Detta beror på att ett nytt statligt pensionsavtal tecknats, med giltighet fr.o.m. 2003. Det nya avtalet innebär bl.a. att pensionen övergår till att vara avgiftsbestämd från att tidigare ha varit förmånsbestämd.

Jämfört med vårpropositionen beräknas inkomsterna bli 0,4 miljarder kronor högre 2002 beroende på en slutreglering av premier avseende 2001. Prognosen för 2003 och 2004 är nedreviderad med 0,9 miljarder kronor beroende på det nya statliga pensionsavtalet.

6000 Bidrag m.m. från EU

Miljarder kronor

	Utfall 2001	Prognos		
		2002	2003	2004
Aktuell beräkning	8,5	10,3	11,6	11,0
Diff. VP2002		-0,8	-0,1	0,0

Under denna inkomsttyp redovisas bidrag från olika EG-fonder. De största enskilda bidragen avser arealbidrag och bidrag från EG:s socialfond.

Nivåhöjningen mellan 2001 och 2002 förklaras av ökade inkomster under titlarna Bidrag från EG:s regionalfond, Bidrag från EG:s jordbruksfonds garantisektion och Bidrag från EG:s jordbruksfond.

Jämfört med vårpropositionen beräknas inkomsterna minska med 0,8 miljarder kronor 2002. Detta beror främst på att utfallet av EG:s socialfond beräknas bli lägre.

5.4.3 Ändrad redovisning av inkomstitlar

I statsbudgeten för 2003 föreslås följande ändringar. Inkomsthuvudgruppen 1200 Socialavgifter och allmän pensionsavgift namnändras till 1200 Socialavgifter och löneskatter. Inkomsthuvudgruppen 1500 Utjämningsavgift namnändras till 1500 Utjämningsavgift och kompensation för mervärdesskatt.

Under inkomsttypen 1000 och 2000 föreslås följande nya inkomstitlar:

- 1512 *Kompensation för mervärdesskatt till kommuner och landsting*
- 1716 *Nedsättning, sysselsättningsstöd till kommuner och landsting*
- 1717 *Nedsättning, skattelättnad för vissa byggtjänster*
- 2557 *Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret*

Följande inkomstitlar används inte längre och tas därför bort:

- 2113 *Statens järnvägars inlevererade överskott*
- 2361 *Räntor på medel avsatta till folkpensionering*
- 2383 *Ränteinkomster på statens bosättningslån*
- 2395 *Räntor på särskilda räkningar i Riksbanken*

- 2523 *Avgift generationsväxling*
- 2547 *Avgifter för Post- och telestyrelsens verksamhet*
- 2549 *Avgifter för provning vid riksprövplats*
- 2812 *Återbetalning av lönegarantimedel*
- 4514 *Återbetalning av lån för studentkårslokaler*
- 4519 *Återbetalning av statens bosättningslån*
- 5113 *Statens järnvägars avskrivningar*

5.4.4 Uppföljning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2002

Jämfört med den av riksdagen fastställda statsbudgeten beräknas de totala inkomsterna bli 7,7 miljarder kronor lägre 2002.

Skatteinkomsterna har reviderats upp med 5,5 miljarder kronor varav justeringen av den kommunala utjämningsavgiften svarar för 2,9 miljarder kronor. Fysiska personers inkomstskatt har reviderats ned med 5,1 miljarder kronor främst till följd av att hushållens skatt på kapitalvinster har justerats ned avseende inkomståret 2001. Till viss del motverkas nedrevideringen av en uppjusterad lönesumma för 2002, vilken ökar preliminärskatterna. Juridiska personers inkomstskatt beräknas bli drygt 7 miljarder kronor högre jämfört med beräkningen till budgetpropositionen. Ökningen på inkomstiteln motsvaras dock endast av en ökning om 1 miljard kronor av den periodiserade skatten. Den relativt stora ökningen av inkomsterna på inkomstiteln förklaras framför allt av att en större del av inkomstskatten för 2002 antas betalas in som preliminär skatt redan under 2002. Socialavgifter och löneskatter har reviderats upp med 3,5 miljarder kronor främst till följd av en högre lönesumma. Inkomster från mervärdesskatt och energiskatt har justerats ned med knappt 5 miljarder kronor. Nedjusteringen beror på lägre privat konsumtion samt att 1,15 miljarder kronor nu beräknas föras över från inkomstitel 1428 *Energiskatt* till Riksgäldskontoret avseende individuell kompetensutveckling. Skatt på alkohol har justerats upp med 1,0 miljarder kronor till följd av en högre konsumtion och att effekten av de ökade införselkvoterna nu beräknas bli lägre.

Övriga inkomster har reviderats ned med 13,2 miljarder kronor. Detta förklaras av att inkomster av försäld egendom reviderats ned med knappt 15 miljarder kronor och att

inkomster av statens aktier beräknas bli 1,5 miljarder kronor högre.

5.5 Kommunsektorns skatter

Kommunernas skatteinkomster är framför allt beroende av lönesummans utveckling, dvs. av sysselsättning och timlön. Även utvecklingen av skattepliktiga transfereringar är viktig. Av skatteunderlaget 2002 utgörs 71 procent av löner m.m., 20 procent av pensioner och 7 procent av transfereringar exklusive pensioner medan inkomst av näringsverksamhet endast utgör 2 procent. Nivån på skatterna är även beroende av den kommunala utdebiteringen. Medelutdebiteringen 2002 är 20,53 procent för kommunerna och 9,99 procent för landstingen (inklusive s.k. landstingsfria kommuner), dvs. totalt 30,52 procent. För 2003 antas en höjning av utdebiteringen i landstingssektorn med 25 öre.

Kommunskatterna kan redovisas enligt tre principer – periodiserat avseende inkomståret, enligt NR och kassamässigt avseende budgetåret (utbetalt). Den kassamässiga skatten utgörs dels av ett förskott avseende inkomståret, dels av en slutavräkning som avser inkomståret två år tidigare. Slutregleringar påverkar prognosen avseende de kassamässiga skatterna t.o.m. 2004. Även NR-skatterna påverkas av slutregleringarna, men endast med ett års eftersläpning, vilket innebär att NR-skatterna överensstämmer med den periodiserade skatten fr.o.m. 2003. I tabell 5.22 redovisas den beräknade utvecklingen av kommunernas skatteunderlag 2000–2004.

Tabell 5.22 Utvecklingen av skatteunderlaget 2000–2004

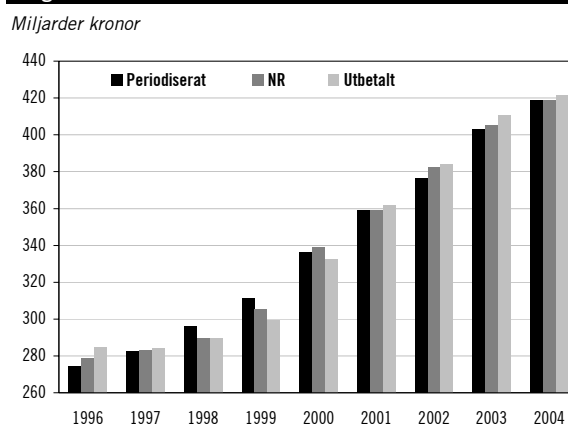
	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Procent</i>					
Aktuell beräkning	7,5	6,2	5,0	6,1	4,3
Preliminärt beslut	7,5	6,2	5,0	6,7	4,3
VP2002	7,5	6,1	4,4	6,1	4,3
BP2002	7,1	5,5	5,0	6,5	4,2
<i>Akkumulerat</i>					
Aktuell beräkning	7,5	14,2	19,9	27,2	32,7
Preliminärt beslut	7,5	14,2	19,9	27,9	33,4
VP2002	7,5	14,0	19,0	26,2	31,6
BP2002	7,1	13,0	18,7	26,4	31,7

Uppräkningsfaktorn för 2003 är nu något lägre än den preliminära uppräkningsfaktor som regeringen fattade beslut om den 26 september. Revideringen beror på den skatteväxling som

regeringen aviserar i denna proposition. Förslaget som finns redovisat i avsnitt 8.2 innebär bland annat en höjning av grundavdraget, vilket minskar kommunsektorns skatteintäkter med 2,5 miljarder kronor. De lägre skatteintäkterna regleras med en motsvarande höjning av det allmänna kommunbidraget.

Utvecklingen av skatterna under prognosperioden framgår av diagram 5.5. Mellan 1998 och 2004 beräknas de periodiserade skatterna öka med 123 miljarder kronor, vilket är mindre än ökningen av NR-skatterna och de utbetalda skatterna, vilka ökar med 129 respektive 132 miljarder kronor.

Diagram 5.5 Kommunskatter 1996–2004

De periodiserade skatterna ökar med ca 17 procent mellan 2001 och 2004. Den relativt kraftiga ökningen förklaras till viss del av de skatteomläggningar som genomförs under perioden samt av pensionsomläggningen 2003. I tabell 5.9 redovisas den underliggande förändringen. Den underliggande ökningen uppgår till drygt 48 miljarder kronor eller 13 procent, vilket är i nivå med utvecklingen av löner, pensioner m.m., som sammantaget ökar med 13 procent. Skillnaden är bl.a. en effekt av realinkomstutvecklingen, som innebär att grundavdragen inte ökar i samma takt som inkomsterna.

5.6 Skattekvoter

Skatteuttaget kan beroende på syfte redovisas på ett flertal olika sätt. Ett del mått baseras på aggregerade data, dvs. i form av de totala skatteintäkterna under en viss period, medan andra är baserade på individdata.

När det gäller mått som baseras på aggregerade data, är det mest frekventa måttet skattekvoten definierad som det totala skatteuttaget dividerat med BNP. Andra mått är implicita skattekvoter som sätter skatteuttaget i relation till skattebasen för den aktuella skatten. Båda dessa skattemått är tillbakablickande och används i huvudsak för att beskriva hur skatteuttaget har förändrats över tiden eller för att jämföra skatteuttaget under en given tidsperiod mellan olika länder.

Mått baserade på individdata fokuserar på skattereglernas inverkan på ekonomiska incitament (arbetsutbud, sparande och investeringar) och ekonomisk effektivitet, men även på fördelningseffekter. Exempel på sådana mått är marginalskatt och skattekilrar. Dessa är i regel framåtblickande och utgör ett viktigt underlag inför ändringar av regelsystemen. Den nyligen genomförda omläggningen till enhetstaxa inom barnomsorgen syftade bl.a. till att minska skattekillen på arbete.

Det växande internationella samarbetet har medfört att efterfrågan på jämförbara mått på skatteuttaget i olika länder har ökat. De olika måtten används av internationella organisationer som OECD och IMF. Även inom EU används ett flertal olika mått på skattebelastning.

OECD ger årligen ut publikationerna *Revenue Statistics* och *Taxing Wages*. Den första publikationen redovisar de totala skatteinkomsterna fördelade på följande grupper: inkomstskatter, socialavgifter, löneskatter, egendomsskatter, skatter på varor och tjänster och övriga skatter. Redovisningen sker ländervis och avser senast aktuella år och har jämförelsetabeller som visar skatterna som andel av BNP. Den senare publikationen redovisar typfallsberäkningar för multiplar av lönen för en heltidsanställd arbetare inom tillverkningsindustrin i ett antal olika länder. I tabeller redovisas bl.a. medel- och marginalskatter inkl. och exkl. arbetsgivaravgifter.

Eurostat ger i samarbete med EU-kommissionen ut publikationen *Structures of the Taxation Systems in the European Union* med skattekvoter

för medlemsländerna i den Europeiska unionen. Redovisningen är bland annat uppdelad på tre områden: arbete, kapital och konsumtion.

5.6.1 Skattekvoten – skatt över BNP

Skattekvoten visar förhållandet mellan det totala skatteuttaget och BNP. Det finns flera olika definitioner av skattekvoten och i regel är de internationellt bestämda. Den vanligaste definitionen av skattekvoten baseras på skatter redovisade enligt NR. Denna skattekvot är inte strikt periodiserad eftersom skillnaden mellan slutlig skatt och preliminär skatt redovisas påföljande år. Skattekvoten är således beroende av hur stor andel av den slutliga skatten som den skattskyldige betalar i preliminär skatt, vilket inte är fallet med den skattekvot som beräknas utifrån en fullständig periodisering av skatterna. En skatteändring för ett visst år påverkar den periodiserade skattekvoten för samma år medan detta inte behöver vara fallet vid beräkning av NR:s skattekvot.

Internationella jämförelser av skattekvoter är svåra att göra, eftersom olika länders skattelagstiftningar behandlar inkomster och avdrag på skilda sätt. Ett land som t.ex. ger stöd till barnfamiljer via en transferering får en högre skattekvot, särskilt om transfereringen är skattepliktig, jämfört med det land som i stället ger stödet som ett avdrag eller skattereduktion. Transfereringar till hushåll behandlas skattemässigt mycket olika bland OECD-länderna. I vissa länder är huvuddelen av transfereringarna skattepliktiga, medan det motsatta förhållandet gäller i andra länder. Sverige tillhör den grupp av länder inom OECD som har en hög andel skattepliktiga transfereringar. Ett alternativ vid internationella jämförelser är att exkludera skatter på offentliga transfereringar vid beräkning av skattekvoten. Även om det går att beakta en del av olikheterna i skatte- och transfereringssystemen blir jämförelser mellan olika länder haltande eftersom skattekvoten inte tar hänsyn till hur de olika ländernas trygghetssystem finansieras. Exempelvis har vissa länder relativt stora inslag av obligatoriska avtalsförsäkringar – som för den enskilde individen har en skattelikhande karaktär – medan andra länder finansierar samma typ av försäkringar via skattemedel. Vid en jämförelse av skattekvoter, i syfte att ge en mer rättvisande ekonomisk innebörd, bör så långt

som möjligt korrigeras för detta. Sådana korrigeringar är emellertid mycket svåra att göra.

Tabell 5.23 Skattekvoten 1999, förändring av skattekvoten 1990–1999 samt skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten för ett urval av OECD-länder

Procent av BNP

Ländergruppering efter transfereringars inverkan på skattekvoten i procentenheter	Redovisad skattekvot	varav skatt på transfereringar	Förändring 1990–1999
0,0–0,5 procentenheter			
Storbritannien	36,3	0,4	0,4
Irland	32,3	0,3	-1,2
Australien	30,6	0,3	1,2
Förenta staterna	28,9	0,4	2,2
Japan	26,2	0,2	-4,5
Korea	23,6	0,0	4,5
0,5–3,0 procentenheter			
Belgien	45,7	1,8	2,6
Österrike	43,9	2,5	3,5
Italien	43,3	2,9	4,4
Norge	41,6	2,6	-0,2
Kanada	38,2	1,7	1,6
Tyskland	37,7	1,3	5,1
3,0–6,0 procentenheter			
Sverige	52,2	4,4	-1,4
Danmark	50,4	5,1	3,3
Finland	46,2	4,4	1,5
Nederländerna	42,1	4,4	-0,7
Uppgift saknas			
Frankrike	45,8		2,8
Luxemburg	41,8		1,3
Grekland	37,1		7,8
Island	36,3		5,3
Spanien	35,1		2,1
Schweiz	34,4		3,8
Portugal	34,3		4,9
Turkiet	31,3		11,3
OECD–totalt	37,3		2,3
EU–15	41,6		2,4

Anm: Transfereringarnas inverkan på skattekvoten avser inkomståret 1997. Förändringen för Sveriges del förklaras i huvudsak av statens och kommunernas avlyfta moms.
Källa: OECD.

Jämförelse av den okorrigerade skattekvoten över tiden ger dock en indikation på hur skatteinivån i olika länder har utvecklats. I tabell 5.23 redovisas skattekvoten 1999 samt förändringen av skattekvoten mellan 1990 och 1999 för ett antal OECD-länder. Länderna är indelade i olika grupper beroende på vilken inverkan de skattepliktiga transfereringarna har på skattekvoten. I den första gruppen förklarar skatt på transfereringar högst 0,5 procentenheter av skattekvoten medan de i den tredje gruppen förklarar mellan 3 och 6 procentenheter. Av tabellen framgår bl.a. att skattekvoten under perioden minskat i fem länder medan den i flertalet länder ökat med mellan två och fem procentenheter.

OECD:s redovisning av skattekvoten skiljer sig något från den som NR tillämpar.

I tabell 5.24 redovisas Sveriges skattekvot för perioden 2000–2004, dels enligt NR:s definition, dels beräknad utifrån de periodiserade skatterna. NR-skattekvoten var som högst 2001 då skattekvoten uppgick till 54,2 procent. Åren därefter beräknas skattekvoten minska. Den inkomstskattereform som inleddes 2000 syns inte i NR-skattekvoten förrän 2002. Däremot minskar den periodiserade skattekvoten stegvis fr.o.m. 2000. Den höga skattekvoten 2000 förklaras av höga bolagsskatter och skatter från kapitalvinster. År 2003 slopas det särskilda grundavdraget för pensionärer och ersätts med en skattepliktig garantipension. Omläggningen beräknas höja skattekvoten med 0,5 procentenheter.

Tabell 5.24 Skattekvot enligt NR och periodiserad skattekvot 2000–2004

Procent av BNP

	2000	2001	2002	2003	2004
Skattekvot enl. NR	52,5	54,2	51,1	50,8	50,2
varav					
staten	29,7	30,8	27,6	27,1	27,0
pensionssystemet	6,1	6,2	6,2	6,1	6,1
kommunsektorn	16,1	16,6	17,0	17,1	16,9
EU	0,6	0,7	0,4	0,4	0,3
Periodiserad skattekvot	54,0	51,8	50,6	50,9	50,3
Periodiserad skattekvot exkl. skatt på transfereringar m.m.	50,2	48,0	46,9	46,5	46,0

I tabellen redovisas även den periodiserade skattekvoten exklusive skatt på offentliga transfereringar. En övergång från brutto- till netto-redovisning, dvs. pensioner, sjuk- och föräldrapenning samt ersättningar vid arbetslöshet betraktas som skattefria, skulle inte påverka de offentliga finanserna men skattekvoten skulle sjunka till ca 46 procent.

5.6.2 Implicita skattekvoter

De implicita skattekvoterna sätter skatteuttaget i relation till exempelvis skattepliktiga inkomster eller privat konsumtion. Länderjämförelser av implicita skattekvoter visar på skillnader mellan hur olika länder tar ut skatt. En del länder tar ut en jämförelsevis större andel skatt på arbetsinkomster medan andra länder istället beskattar konsumtion högre. Förändringen av den implicita skattekvoten

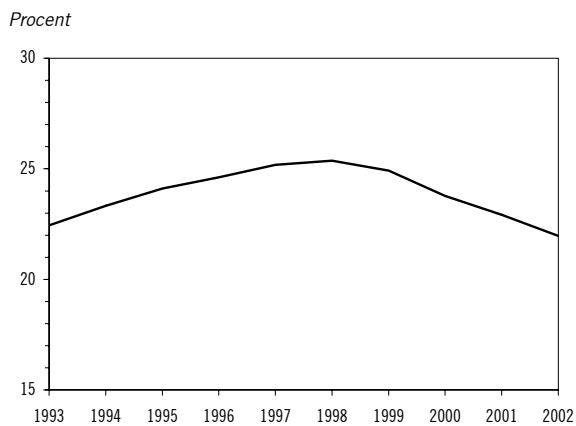
över tiden har olika orsaker varav en är ändringar i regelsystemet.

Skatt på arbete

Implicit skatt på arbete definieras här som summan av inkomstskatter på arbete och arbetsgivaravgifter i förhållande till lönekostnaden. Inkomstskatterna utgörs i detta hänseende av kommunal och statlig inkomstskatt samt allmänna egenavgifter och skattereduktioner. Med arbetsgivaravgifter avses socialavgifter, allmän löneavgift och särskild löneskatt. Lönekostnaden beräknas som summan av utbetalda löner, arbetsgivaravgifter och pensionsavsättningar.

I diagram 5.6 redovisas inkomstskatternas andel av lönekostnaden under åren 1993–2002. Kvoten stiger fram till och med 1998 vilket till stor del beror på att de allmänna egenavgifterna infördes, och successivt ökade, under denna period. Under samma period ökade även den genomsnittliga kommunala utdebiteringen med 61 öre.

Diagram 5.6 Inkomstskatter i förhållande till lönekostnaden 1993–2002

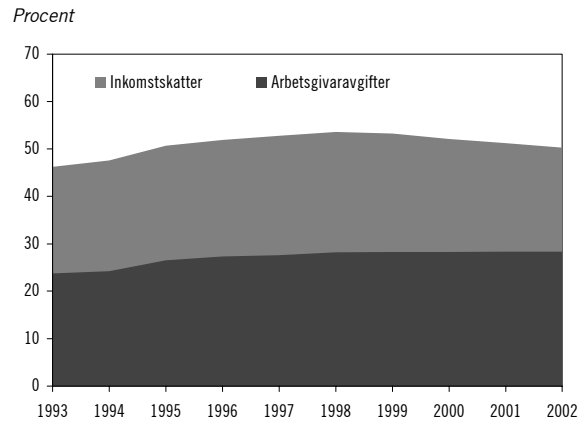

Inkomståret 1999 infördes en skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare och året därpå skattereduktion för den allmänna pensionsavgiften. Det medförde att kvoten minskar från och med 1999. År 2002 beräknas de direkta skatterna på arbete i förhållande till lönekostnaden vara på samma nivå som under 1993.

I diagram 5.7 redovisas den implicita skatten på arbete. Arbetsgivaravgifternas andel ökade fram till och med 1998 för att sedan vara i stort sett oförändrad. Sammantaget innebär detta att den implicita skatten på arbete uppgick till som mest 54 procent inkomståret 1998. År 2002

beräknas kvoten att uppgå till ca 50 procent. Ökningen under perioden 1993–1998 beror på att uttaget av indirekta skatter har ökat.

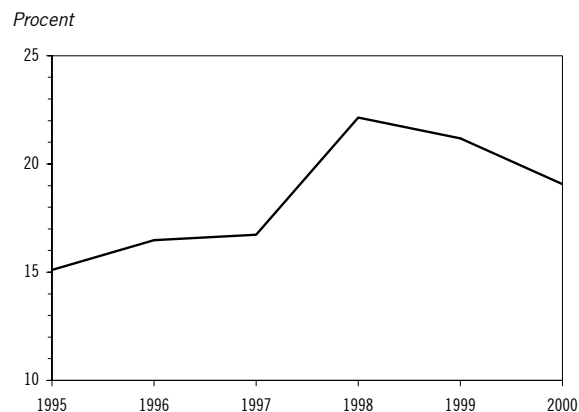
Diagram 5.7 Implicit skatt på arbete och arbetsgivaravgifternas andel av lönekostnaden 1993–2002

Skatt på företag

Den implicita skatten på företag beräknas som summan av företagets bolagsskatt, avkastnings-skatt och fastighetsskatt i förhållande till det justerade resultatet. Företagens justerade resultat avspeglar den ekonomiskt korrekta vinsten och beräknas som resultat före bokslutsdispositioner, med avdrag för särskild löneskatt och utdelningar från dotterbolag. Resultatet av beräkningarna presenteras i diagram 5.8. Enbart de företag som redovisat en positiv taxerad inkomst är med i beräkningarna.

Diagram 5.8 Implicit skatt på företag 1995–2000

Eftersom den formella bolagsskattesatsen har varit oförändrad under åren 1995–2000 beror förändringen av den implicita skatten i huvudsak på hur företagen nyttjat bokslutsdispositioner och skattemässiga justeringar. Bland boksluts-

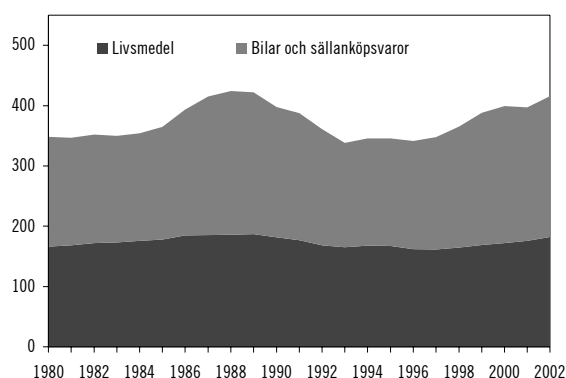
dispositionerna förekommer överavskrivningar, koncernbidrag och periodiseringsfonder. Det är i första hand genom att använda dessa som företagen kan påverka skatten. Många företag ingår dessutom i en koncern där det är möjligt att under samma år kvitta vinster i en verksamhet mot förluster i en annan verksamhet.

Skatt på varor och tjänster

Intäkterna från mervärdesskatten beror till största delen på hur den privata konsumtionen utvecklas. Konsumtionens fördelning över olika varor och tjänster varierar dock. Detta påverkar skatteintäkterna då olika grupper av varor och tjänster är beskattade med olika skattesatser. I diagram 5.9 visas hushållens konsumtionsutgifter för dagligvaror samt för bilar och sällanköpsvaror 1980–2002 i 2001 års priser.

Diagram 5.9 Hushållens konsumtionsutgifter för bilar och sällanköpsvaror samt för livsmedel 1980–2002

Miljarder kronor

Av diagrammet framgår att konsumtionen av dagligvaror ligger på en relativt jämn nivå under hela perioden medan konsumtionen av bilar och sällanköpsvaror varierar mer med konjunkturen. Dagligvaror förutom alkohol och tobak beskattas med 12 procent medan bilar och sällanköpsvaror beskattas med 25 procent. Den genomsnittliga skattesatsen varierar därmed: En större andel konsumtion av högbeskattade varor ökar den genomsnittliga mervärdesskattesatsen och därmed intäkterna vid oförändrade konsumtionsutgifter.

Av större betydelse för den genomsnittliga skattesatsen är dock de regelförändringar som skett sedan skattereformen 1991. Vid skattereformen ändrades definitionen av mervärdesskattesats till att gälla pålägget. Tidigare

definierades mervärdesskatt i relation till priset inklusive själva skatten. Mot en inklusiveberäknad skattesats om 20 procent svarar en exklusiveberäknad skattesats om 25 procent. Skattesatsen multipliceras med priset för en vara eller en tjänst exklusive mervärdesskatt för att få fram mervärdesskatten. En generell skattesats om 25 procent för alla varor och tjänster bestämdes förutom för vissa undantagna grupper av varor och tjänster som sjukvård, offentlig utbildning, finansiella tjänster, m.m. Ett år senare infördes en lägre skattesats om 18 procent för vissa varor och tjänster. Efter ytterligare ett år höjdes denna till 21 procent och sex månader senare infördes en tredje skattesats om 12 procent. 1996 – fem år efter reformen – sänktes slutligen de två lägre skattesatserna till dagens nivå om 12 respektive 6 procent. Under hela perioden från det nya systemets införande till och med 2002 har dessutom grupperingen av varor och tjänster för de olika skattesatserna förändrats. I tabell 5.25 visas mervärdesskattesatsen 1991 samt förändringen av skattesatsen under perioden 1992–2002 för berörda grupper av varor och tjänster.

I tabellen redovisas även den genomsnittliga skattesatsen beräknad för privat konsumtion exklusive konsumtion av bostäder (skatt på boende behandlas separat) samt den implicita skattesatsen för varor och tjänster. Det framgår tydligt hur den genomsnittliga skattesatsen påverkas av de regeländringar som gjorts under perioden. Särskilt framträdande är sambandet vid de två stora sänkningarna av skattesatsen på livsmedel 1992 och 1996. Den genomsnittliga skattesatsen sjunker då med 2,5 respektive 1,7 procentenheter. I övrigt förändras den genomsnittliga skattesatsen med som mest 0,3 procentenheter. Förändringarna kan i samtliga fall förklaras av skattesatsjusteringarna för någon grupp av varor eller tjänster.

Utöver mervärdesskatten belastar även punktskatter konsumtionen av varor och tjänster. Dessa utgörs i huvudsak av energiskatt, alkoholskatt samt tobaksskatt. En tumregel för perioden 1991–2002 är att den genomsnittliga mervärdesskattesatsen skall multipliceras med en faktor 1,5–1,6 för att få det totala skatteuttaget på varor och tjänster. Den genomsnittliga mervärdesskatten inklusive punktskatter utgör den implicita skattesatsen för varor och tjänster.

Tabell 5.25 Mervärdesskattesatser 1991 och 2002 samt förändring av skattesatserna 1992-2002

Skattesatser i procent av priset exklusive moms

	jan 91	jan 92	jan 93	jul 93	jan 94	mar 94	jan 95	nov 95	jan 96	jul 96	jan 97	98	99	00	jan 01	jan 02
Resor	25	18	21	12											6	6
Hotell	25	18	21	12												12
Servering	25	18	21				25									25
Livsmedel	25	18	21						12							12
Brevbefordran	u					12	25									25
Konst	u							12								12
Antikviteter, samlarföremål	25							12								12
Dagstidningar	0								6							6
Bio	u									6						6
Entré teater, konserthus	u										6					6
Ej offentlig utbildning	u										25					25
Djurparker	25														6	6
Böcker och tidskrifter	25															6
Genomsnittlig mervärdesskattesats	21,8	19,3	19,5	19,2	19,2	19,2	19,3	19,3	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6	17,5	17,4
Implicit skatt på varor o tjänster	34,0	31,3	29,1	28,6	30,3	30,3	31,5	31,5	26,6	26,6	26,8	26,4	25,9	25,7	25,7	25,4

Anm: u = undantag från beskattning. Genomsnittlig skattesats beräknad exklusive bostäder.

6

Utgifter

6 Utgifter

6.1 Utgifter 2002

Enligt 36 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen under löpande budgetår vid minst två tillfällen redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov. Väsentliga skillnader mellan anvisade medel på statsbudgeten och beräknat utfall skall förklaras.

Den första prognosen för 2002 redovisades i 2002 års ekonomiska vårproposition. I denna proposition redovisas den andra prognosen för 2002. I avsnitt 6.1.1 redovisas prognosen för de takbegränsade utgifterna, medan beräkningarna av inkomsterna och statsbudgetens saldo redovisas i kapitel 5 respektive avsnitt 4.4.4.

Tabell 6.1 Statsbudgetens utgifter 2002

Miljarder kronor

	Prognos	Differens VP2002	Differens statsbudget ²
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	658,2	3,2	8,1
Statsskuldräntor	66,6	5,9	3,2
Summa utgifter	724,8	9,0	11,3

¹ Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.

² Den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten, dvs. exklusive beslut till följd av tilläggsbudget i 2002 års ekonomiska vårproposition.

I budgetpropositionen för 2002 beräknades statsbudgetens utgifter till 717 miljarder kronor. Riksdagen beslutade därefter att tidigarelägga utbetalningar av arealersättning till 2001, varför statsbudgetens utgifter för budgetåret 2002 fastställdes till 713,5 miljarder kronor. I den aktuella prognosen beräknas utgifterna till 724,8 miljarder kronor. Utgifterna för statsskuldräntor har reviderats upp med 3,2 miljarder kronor. Förändringen beror bl.a. på ändrade låneplaner, förtida uppköp av nollkupongs-

obligationer och på att vissa myndigheter har omvandlat kontoplacering i Riksgäldskontoret till statsobligationer. Vidare har en svagare kronkurs bidragit till större valutakursförluster. Den del av förändringen som hänförs till utgifter exklusive statsskuldräntor förklaras i avsnitt 6.1.1.

6.1.1 Takbegränsade utgifter 2002

Utgiftstaket för staten omfattar utgiftsområdena 1 till 25 samt 27. Däremot ingår inte utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. Till de takbegränsade utgifterna räknas även utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I budgeten ingår slutligen posten Minskning av anslagsbehållningar. Skillnaden mellan utgiftstaket för staten och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen.

Utgiftstaket för staten är ett centralt budgetpolitiskt åtagande för regeringen och riksdagen. Om det finns risk för att utgiftstaket kommer att överskridas skall regeringen, enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, vidta sådana åtgärder som den har befogenheter till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Det av riksdagen beslutade utgiftstaket för staten på 809 miljarder kronor för 2002 föreslås höjas med 3 miljarder kronor av budgettekniska skäl (se avsnitt 4.1.1).

Regeringen följer noggrant utgiftsutvecklingen genom månatlig uppföljning och regelbundna prognoser för att i tid kunna vidta nödvändiga åtgärder om utgiftstaket bedöms vara hotat.

De takbegränsade utgifterna beräknades i budgetpropositionen för 2002 till 807,1 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen uppgick därmed till 1,9 miljarder kronor. Till följd av riksdagens beslut om tidigareläggning av arealersättning från 2002 till 2001 ökade budgeteringsmarginalen till 5,4 miljarder kronor.

För att undvika ett överskridande av utgiftstaket 2003 föreslår regeringen i denna proposition att utbetalningar av arealersättning på ca 4 miljarder kronor tidigareläggs till 2002. I den aktuella beräkningen bedöms de takbegränsade utgifterna uppgå till 811,7 miljarder kronor. Det innebär att budgeteringsmarginalen beräknas uppgå till 0,3 miljarder kronor. För att säkerställa att utgiftstaket inte överskrids 2002 har regeringen för avsikt att för innevarande år införa utgiftsbegränsningar inom ett antal områden (se avsnitt 4.3).

Jämfört med 2001 ökar de takbegränsade utgifterna med 25,4 miljarder kronor, vilket motsvarar en real ökning på 1,5 procent. Om hänsyn tas till tekniska förändringar som motiverat justeringar av utgiftstaket, ökar dock de underliggande utgifterna med 28,8 miljarder kronor mellan 2001 och 2002, vilket motsvarar en real ökning på 2 procent.

I relation till BNP beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till 36,1 procent, vilket är 0,2 procentenheter lägre än 2001.

Tabell 6.2 Takbegränsade utgifter 2002

Miljarder kronor

	Stats- budget ¹	Prognos	Differens
Utgifter exkl. statsskuldräntor	650,2 ²	658,2	8,1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	153,4	153,5	0,1
Takbegränsade utgifter	803,6	811,7	8,1
Budgeteringsmarginal	5,4	0,3	-5,1
Utgiftstak för staten	809,0	812,0	3,0

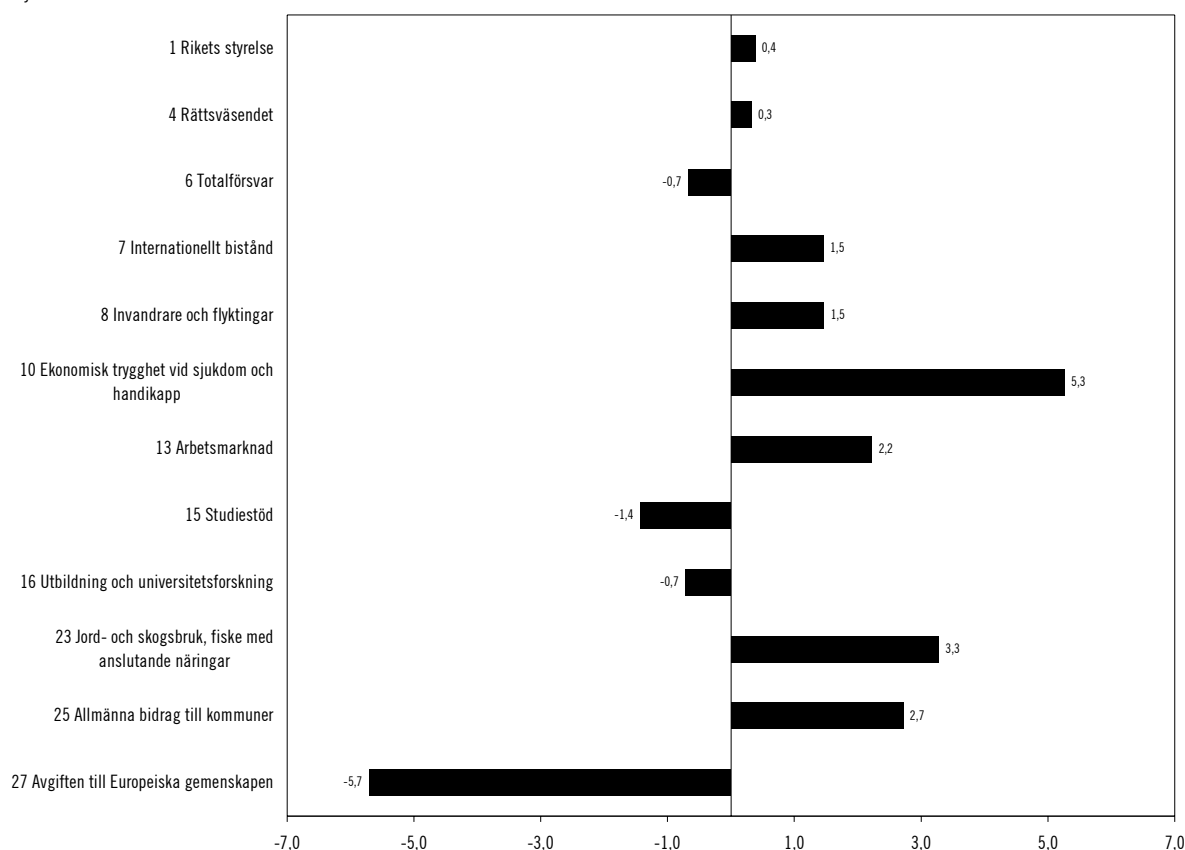
¹ Den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten, dvs. exklusive beslut till följd av tilläggsbudget i 2002 års ekonomiska vårproposition.

² Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar på 1,2 miljarder kronor.

I tabell 6.4 redovisas anvisade medel på ursprunglig statsbudget, tilläggsbudget till följd av förslag i 2002 års ekonomiska vårproposition, förslag till tilläggsbudget i denna proposition och de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För vissa utgiftsområden avviker utgiftsprognoserna kraftigt i förhållande till den av riksdagen ursprungligt fastställda statsbudgeten. Nedan beskrivs de största skillnaderna jämfört med den ursprungliga statsbudgeten.

Diagram 6.1 Utgiftsprognos 2002 jämfört med ursprunglig statsbudget för 2002

Miljarder kronor

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utgifterna beräknas bli högre än i statsbudgeten, främst på grund av förbrukning av anslagsbehållningar på äldreanslaget *Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen*. Ökade kostnader för poströstning och en satsning på information till invandrare medför också högre utgifter för anslaget *Allmänna val*. Även utgifterna för riksdagen och Regeringskansliet beräknas bli högre än i statsbudgeten.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utgifterna för anslaget *Kriminalvården* beräknas bli högre än i statsbudgeten till följd av det ökade platsbehovet. Kriminalvården har anvisats 160 miljoner kronor på tilläggsbudget. Även utgifterna för anslaget *Polisorganisationen* beräknas bli högre än i statsbudgeten. Vidare beräknas högre utgifter för anslaget *Domstolsväsendet m.m.*, bl.a. till följd av senareläggning av investeringar från 2001 till 2002.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Utgifterna beräknas bli lägre än i statsbudgeten, främst på grund av begränsningar av materielleveranser samt försenade leveranser från såväl Försvarets materielverk som försvarsindustrin.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgifterna beräknas bli högre än i statsbudgeten, främst avseende anslagen *Biståndsverksamhet* och *Samarbete med Central- och Östeuropa* där anslagsbehållningar beräknas utnyttjas.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Utgifterna beräknas bli högre än i statsbudgeten. Ett ökat antal asylsökande, bl.a. till följd av Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet, medför högre utgifter för anslagen *Mottagande av asylsökande*, *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* och *Offentligt biträde i utlänningsärenden*. Även utgifterna för anslaget *Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna* beräknas

bli högre än i statsbudgeten beroende på vissa eftersläpningar i verksamheten från tidigare år.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Sjukfrånvaron och förtidspensioneringen fortsätter att öka. Utgifterna för anslagen *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* och *Förtidspensioner* beräknas därmed bli betydligt högre än i statsbudgeten (se avsnitten 4.1, 4.3, 6.2 och 6.3).

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Såväl den öppna arbetslösheten som antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program väntas bli högre jämfört med den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 2002. Därutöver har ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen höjts från den 1 juli 2002. Som en konsekvens av detta beräknas utgifterna för anslagen *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* samt *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* bli högre än i statsbudgeten.

Antalet konkurser ökade under förra året och utfallen hittills i år indikerar att den utvecklingen fortsätter även under 2002. Utgifterna för *Bidrag till lönegarantiersättning* bedöms därför bli högre än i statsbudgeten.

Utgifterna för anslaget *Särskilda insatser för arbetshandikappade* beräknas bli lägre än i statsbudgeten, främst till följd av att de genomsnittliga bidragen för anställningar med lönebidrag och skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare minskat.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgifterna beräknas bli lägre än i statsbudgeten, främst till följd av lägre studerandevolymer inom eftergymnasial utbildning, vuxenutbildning och högskoleutbildning. Prognosen för anslaget *Studiemedel m.m.* har även justerats ned då effekten av ändrade fribellopsregler förväntas bli mindre än tidigare beräknat. Utgifterna för anslaget *Studiemedelsräntor m.m.* beräknas bli lägre än i statsbudgeten till följd av en lägre räntenivå.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Ett flertal universitet och högskolor har inte lyckats fylla sina utbildningsplatser, vilket medför lägre utgifter för grundutbildning. Vidare är prognoserna för anslagen *Enskilda*

utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m. och *Statligt stöd för utbildning av vuxna* lägre än i statsbudgeten.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

För att undvika ett överskridande av utgiftstaket 2003 föreslår regeringen i denna proposition att utbetalningar av arealersättning på ca 4 miljarder kronor tidigare läggs till 2002. Som en konsekvens av förslaget beräknas utgifterna för anslaget *Arealersättning och djurbidrag m.m.* bli väsentligt högre än i statsbudgeten. Även åtgärder för landsbygdens miljö och struktur beräknas bli högre än i statsbudgeten till följd av utnyttjande av anslagssparande.

Utgifterna för anslaget *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* beräknas bli lägre än i statsbudgeten eftersom en del av överskottsproduktionen från jordbruket har kunnat säljas till gynnsamma priser på världsmarknaden, vilket minskat utgifterna för offentlig lagring.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och landsting

Utgifterna för anslaget *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* blir högre än i statsbudgeten. Enligt Statistiska centralbyråns definitiva beräkningar ökar omslutningen i utjämningsystemet. Regeringen föreslår i denna proposition en teknisk justering av utgiftstaket till följd av det högre utjämningsbidraget eftersom det motsvaras av en lika stor höjning av utjämningsavgiften. Statsbudgetens saldo påverkas således inte.

Utgifterna för anslaget *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* beräknas bli högre än i statsbudgeten till följd av utnyttjande av anslagssparande. Medlen används bl.a. för Kommundelegationens och Bostadsdelegationens ärenden.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Utgifterna beräknas bli lägre än i statsbudgeten dels till följd av att EG-budgetens överskott 2001 medför en lägre avgift i år, dels på grund av en tidigare läggning av januariavgiften 2002 till december 2001.

Förändring av anslagsbehållningar

I den ursprungliga statsbudgeten för 2002 var den beräknade förbrukningen av

anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten Minskning av anslagsbehållningar. I den aktuella prognosen ingår emellertid förbrukningen av anslagsbehållningar under respektive anslag och utgiftsområde.

Statsbudgetens utfall visar att anslagsbehållningarna på reservations- och ramanslag uppgick till 34,4 miljarder kronor vid utgången av 2001. Under 2002 kommer anslagsbehållningarna att minska i den mån utgifterna överstiger anvisade medel på statsbudgeten eller till följd av beslut om indragningar.

Posten Minskning av anslagsbehållningar uppgick till 1,2 miljarder kronor i den ursprungliga statsbudgeten för budgetåret 2002. Anvisade medel ökade med 6,5 miljarder kronor på tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition. I förevarande proposition föreslås nu att ytterligare 9,1 miljarder kronor anvisas på tilläggsbudget. Skillnaden mellan totalt anvisade medel och prognos beräknas nu till 6,3 miljarder kronor (exklusive statsskuldräntor). Beslutade indragningar uppgår till ca 7,4 miljarder kronor medan medgivna överskridanden uppgår till ca 1,2 miljarder kronor. Därmed beräknas anslagsbehållningarna uppgå till 34,4 miljarder kronor vid årets slut.

Tabell 6.3 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2002

Miljarder kronor

Ram- och reservationsanslag exklusive statsskuldräntor	
Ingående reservation och ramöverföringsbelopp	34,4
+ Anvisat ursprunglig statsbudget	649,0
+ Anvisat tilläggsbudget i VP2002	6,5
+ Förslag till tilläggsbudget i BP2003	9,1
+ Medgivna överskridanden	1,2
- Indragningar	7,4
- Prognos	658,2
= Beräknad utgående reservation och ramöverföringsbelopp	34,4
Beräknad förändring av anslagsbehållningar	0,1

Tabell 6.4 Utgifter 2002

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. statsbudget	Tilläggsbudget i VP2002	Förslag till tilläggsbudget i BP2003	Totalt anvisat ¹	Prognos	Differens prognos-urspr. statsbudget	Differens prognos-totalt anvisat
1 Rikets styrelse	7,3	0,1	0,0	7,4	7,7	0,4	0,3
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	8,8	0,0	0,0	8,8	9,0	0,3	0,3
3 Skatt, tull och exekution	8,1	0,0		8,1	8,1	0,0	0,0
4 Rättsväsendet	23,6	0,2	0,1	23,9	24,0	0,3	0,1
5 Internationell samverkan	1,2		0,2	1,3	1,3	0,2	0,0
6 Totalförsvaret	45,8	0,0	0,0	45,8	45,1	-0,7	-0,7
7 Internationellt bistånd	15,0	-0,2		14,8	16,5	1,5	1,7
8 Invandrare och flyktingar	5,2	0,7	0,6	6,5	6,7	1,5	0,2
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	31,1	0,3	0,3	31,7	31,6	0,4	-0,2
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	108,4	2,5	4,1	114,9	113,6	5,3	-1,3
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33,5		-0,1	33,5	33,8	0,2	0,3
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	49,8			49,8	49,9	0,1	0,1
13 Arbetsmarknad	58,9	0,3	0,7	59,9	61,1	2,2	1,3
14 Arbetsliv	1,0	0,0		1,1	1,1	0,0	0,0
15 Studiestöd	22,6	-0,2	-0,7	21,6	21,1	-1,4	-0,5
16 Utbildning och universitetsforskning	41,4	-0,1	0,0	41,4	40,7	-0,7	-0,7
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8,1	0,0	0,0	8,1	8,1	0,0	0,0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9,5	0,2	-0,1	9,6	9,3	-0,2	-0,3
19 Regional utjämning och utveckling	3,6			3,6	3,3	-0,3	-0,3
20 Allmän miljö- och naturvård	3,1	0,0	0,0	3,1	2,8	-0,3	-0,3
21 Energi	2,1	0,0		2,1	2,0	-0,1	-0,1
22 Kommunikationer	24,5	0,0	0,0	24,5	24,6	0,1	0,1
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	10,8	-0,1	4,0	14,8	14,1	3,3	-0,6
24 Näringsliv	3,4	0,0	0,0	3,4	3,5	0,1	0,2
25 Allmänna bidrag till kommuner	98,9	2,8		101,7	101,6	2,7	-0,1
26 Statsskuld räntor m.m.	63,3			63,3	66,6	3,2	3,2
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23,1			23,1	17,4	-5,7	-5,7
Minskning av anslagsbehållningar	1,2					-1,2	
Summa utgiftsområden	713,5	6,5	9,1	727,9	724,8	11,3	-3,1
Summa utgiftsområden exkl. statsskuld räntor	650,2			664,5	658,2	8,1	-6,3
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	153,4				153,5	0,1	
Takbegränsade utgifter	803,6				811,7	8,1	
Budgeringsmarginal	5,4				0,3	-5,1	
Utgiftstak för staten	809,0				812,0	3,0	

Anm: Beloppen är avrundade och summeringen stämmer därför inte alltid.

¹ Anvisat på statsbudget och beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i 2002 års ekonomiska vårproposition (VP2002) samt förslag till tilläggsbudget i denna proposition (BP2003).

6.2 Utgifternas fördelning på utgiftsområden 2003 och 2004

Regeringens förslag: Utgifterna för 2003 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 6.5.

Förändring av anslagsbehållningar under 2003 beräknas enligt tabell 6.5.

Den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2004 enligt tabell 6.5 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2003 beräknas enligt tabell 6.5.

Riksdagen beslutade i juni 2001 att riksdagen inte längre skall ta ställning till en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden och inte heller till förslag för utgiftstak för år tre efter förslag i den ekonomiska vårpropositionen. Sådana förslag skall i stället presenteras i budgetpropositionen. Som en följd av riksdagens beslut innehöll 2002 års ekonomiska vårproposition i stället för förslag till preliminära utgiftsramar för åren 2003–2005, som information till riksdagen, en konsekvensberäkning av utgifterna per utgiftsområde för åren 2003 och 2004, men däremot inget förslag om utgiftstak för 2005.

Regeringens avsikt var att ett sådant förslag skulle lämnas i denna proposition. Av skäl som anges under avsnitt 4.1.1 lämnas det inte något sådant förslag.

I detta avsnitt presenteras en reviderad fördelning av utgifterna för 2003 och en reviderad preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för 2004. Regeringens förslag till utgiftsramar för åren 2003 och 2004 samt skillnader i förhållande till beräkningen i 2002 års ekonomiska vårproposition redovisas i tabell 6.5. Fördelningen på utgiftsområden för år 2004 skall betraktas som preliminär och är baserad på antaganden om den ekonomiska utvecklingen och på nu gällande regelsystem. I bilaga 1 presenteras regeringens budgetförslag för budgetåret 2003 fördelat på utgiftsområden och anslag.

Regeringen utgår vid utformningen av budgetförslaget från att tidigare beslutade utgiftstak för 2003 och 2004 ligger fast. Utgiftstaket har dock i denna proposition anpassats till vissa tekniska förändringar (se avsnitt 4.1.1).

En självklar utgångspunkt för förslaget till utgiftsramar för 2003 och preliminära utgiftsramar för 2004 är att beslutade utgiftstak inte skall överskridas.

Tabell 6.5 Utgifter 2003 och 2004

Tusental kronor 2003. Miljoner kronor 2004 och differenser mot konsekvensberäkningen i 2002 års ekonomiska vårproposition (VP2002).

Utgiftsområde	2003	2004	Differenser mot VP2002	
			2003	2004
1 Rikets styrelse	7 349 618	7 699	-8	-4
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 078 095	9 785	-450	79
3 Skatt, tull och exekution	8 265 923	8 471	-45	-42
4 Rättsväsendet	24 584 790	25 550	199	173
5 Internationell samverkan	1 284 511	1 282	117	109
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44 704 155	44 825	-565	-562
7 Internationellt bistånd	17 140 303	19 547	62	547
8 Invandrare och flyktingar	7 128 370	7 031	1 935	2 354
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	33 170 735	35 236	-47	-82
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	119 398 964	125 421	1 119	1 920
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	52 547 320	51 762	23	356
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	52 889 100	55 077	801	1 075
13 Arbetsmarknad	60 306 689	59 121	2 921	3 001
14 Arbetsliv	1 147 627	1 070	68	-32
15 Studiestöd	21 849 680	23 077	-940	-1 013
16 Utbildning och universitetsforskning	42 386 673	44 199	-420	-391
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	8 357 903	8 652	52	147
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	9 482 356	9 183	55	-96
19 Regional utjämning och utveckling	3 607 776	3 612	175	178
20 Allmän miljö- och naturvård	3 335 075	4 147	-27	-34
21 Energi	1 687 366	1 310	367	7
22 Kommunikationer	25 858 344	28 918	-122	-128
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	10 460 479	14 451	-4 000	-14
24 Näringsliv	3 542 675	3 448	120	150
25 Allmänna bidrag till kommuner	68 030 664	70 134	-25 736	-25 779
26 Statsskuldsräntor m.m.	54 450 000	53 550	-3 410	-1 810
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 695 000	23 170	-416	-408
Minskning av anslagsbehållningar	370 466	1 679	-629	-1 323
Summa utgiftsområden¹	716 110 657	741 408	-28 801	-21 620
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	661 660 657	687 858	-25 391	-19 810
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	155 953 000	163 549	1 789	746
Takbegränsade utgifter	817 613 656	851 407	-23 602	-19 064
Budgeteringsmarginal	386 344	593	-2 398	-6 936
Utgiftstak för staten	818 000 000	852 000	-26 000	-26 000

¹ Inklusive Minskning av anslagsbehållningar

6.2.1 De takbegränsade utgifternas förändring jämfört med 2002 års ekonomiska vårproposition

Det finns flera faktorer som medverkat till att utgiftsområdesramarna för åren 2003–2004 har ändrats i jämförelse med beräkningen i 2002 års ekonomiska vårproposition. Utgiftsområdesramarna har ändrats till följd av föreslagna reformer och utgiftsminskningar, ändrade makroekonomiska förutsättningar, ändrad pris- och löneomräkning, förändrade volymer inom vissa regelstyrda bidragssystem, förändrade prognosmetoder och förändrade prognoser av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter. I tabell 6.6 redovisas förändringen av de takbegränsade utgifterna jämfört med beräkningen i 2002 års ekonomiska vårproposition, uppdelat på dessa faktorer.

Tabell 6.6 Förändring av takbegränsade utgifter mellan 2002 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2003

Miljarder kronor

	2003	2004
Takbegränsade utgifter i 2002 års ekonomiska vårproposition	841,2	870,5
Nya utgiftsreformer och utgiftsminskningar	3,0	3,2
Ändrade makroekonomiska förutsättningar	2,3	1,4
Reviderad pris- och löneomräkning (PLO)	0,0	0,1
Volymförändringar	2,4	4,6
Tekniska justeringar	-26,0	-26,0
Övrigt	-4,7	-1,0
Förändrad prognos för anslagsbehållningar	-0,6	-1,3
Total utgiftsförändring	-23,6	-19,1
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2003	817,6	851,4

Utgiftsreformer och utgiftsminskningar

I avsnitt 4.3 presenteras de förslag till reformer och finansiering som föreslås eller aviseras i denna proposition.

Större reformer har genomförts inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad då tak och golv i arbetslöshetsersättningen höjdes fr.o.m. den 1 juli 2002. Reformerna ökar utgifterna med cirka 3 miljarder kronor åren 2003 och 2004.

Utgiftsläget är ansträngt åren 2003 och 2004 och utgiftsbegränsande åtgärder krävs för att utgiftstaket skall klaras. Under de närmaste åren prioriteras vård, skola och omsorg samt utbyggnaden av välfärdssystemen. För att detta

skall bli möjligt måste utrymmet för statliga konsumtionsökningar begränsas. Ett generellt besparingskrav på 0,7 procent läggs på anslag för förvaltnings- och investeringsändamål 2003. Sammantaget beräknas neddragningen minska de takbegränsade utgifterna med ca 1,2 miljarder kronor nästa år. Det generella besparingskravet sänker utgifterna permanent. För att säkerställa de utgiftsbegränsande effekterna av åtgärden avser regeringen att i regleringsbrevet för 2003 som huvudprincip halvera anslagskrediterna på berörda anslag. På universitets- och högskoleområdet innebär dock besparingen att omfattningen av den planerade utbyggnaden av högskolans grundutbildning inte genomförs fullt ut.

De takbegränsade utgifterna beräknas minska med 24 miljarder kronor 2003 och med drygt 19 miljarder kronor 2004 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen, vilket främst beror på förändrade redovisningsprinciper för återbetalning av kommunsektorns mervärdesskatt. Renat för denna effekt ökar de takbegränsade utgifterna med ca 6 respektive 10 miljarder kronor 2003 och 2004 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Makroekonomiska förutsättningar

Utgifterna påverkas av en ändrad bedömning av den ekonomiska utvecklingen. Anslag som styrs av den makroekonomiska utvecklingen har för åren 2003 och 2004 justerats med hänsyn till nya antaganden om den ekonomiska utvecklingen. Justeringen berör huvudsakligen ett fyrtiotal anslag för transfereringsändamål.

Jämfört med beräkningen i vårpropositionen är de i utgiftshänseende viktigaste förändringarna nya antaganden om lägre arbetslöshet, ett högre inkomstindex och högre prisbasbelopp.

En lägre förväntad arbetslöshet innebär att utgifterna för arbetslöshetsersättningen, aktivitetsstödet samt köp av arbetsmarknadsutbildningsarna revideras ned med 0,9 respektive 0,8 miljarder kronor 2003 och 2004.

Prisbasbeloppet påverkar utgifterna på flera stora transfereringsanslag. Jämfört med beräkningen i vårpropositionen väntas prisbasbeloppet bli 200 kronor högre 2003 och 300 kr högre 2004. Det högre prisbasbeloppet leder till att de takbegränsade utgifterna ökar med 0,7 miljarder kronor 2003 och 0,9 miljarder kronor 2004.

Högre inkomstindex än vad som antogs i vårpropositionen ökar utgifterna för Ålderspen-

sionssystemet vid sidan av statsbudgeten med 1,7 respektive 0,3 miljarder kronor 2003 och 2004.

De förändrade makroekonomiska förutsättningarna väntas medföra att de takbegränsade utgifterna blir 2,3 miljarder kronor högre 2003 och 1,4 miljarder kronor högre 2004 jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Pris- och löneomräkning av anslag för förvaltningsändamål

I den inledande fasen av budgetprocessen hantearas anslag för förvaltnings- och investeringsändamål i fasta priser. Anslagen räknas sedan om till löpande priser genom att pris- och löneindex knyts till dem.

I vårpropositionen gjordes en slutlig pris- och löneomräkning för 2003 och en preliminär pris- och löneomräkning för 2004 av berörda anslag. Den slutliga pris- och löneomräkningen baseras bl.a. på löneutvecklingen inom tillverkningsindustrin. Vid omräkningen görs ett avdrag för produktivitetens utvecklingen motsvarande den genomsnittliga utvecklingen inom den privata tjänstesektorn under de senaste 10 åren. För 2004 görs en preliminär pris- och löneomräkning av anslagen för förvaltningsändamål, vilken bl.a. baseras på antagen löneutveckling i den konkurrensutsatta sektorn mellan 2002 och 2003. Avdrag görs även detta år för en prognostiserad produktivitetens utveckling som följer den privata tjänstesektorn.

Den nya preliminära pris- och löneomräkningen leder till att anslagen höjs med 0,1 miljarder kronor 2004 jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Volym

Utgiftsområdesramarna kan också förändras till följd av nya prognoser för volymer inom vissa regelstyrda anslag.

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp förväntas utgifterna nu bli ungefär 0,3 miljarder kronor högre 2003 och cirka 1,0 miljarder högre 2004 i jämförelse med bedömningen i vårpropositionen. Huvudorsaken är att antalet förtidspensionärer väntas öka i något större omfattning än vad som tidigare antogs.

Antalet personer som får ersättning från lönegarantin ökar, vilket innebär att utgifterna stiger med cirka 1 miljard kronor 2003 och 2004

inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Ny befolkningsstatistik visar att antalet födda barn ökar, vilket medför att utgifterna under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn bedöms bli 0,4 respektive 0,5 miljarder kronor högre 2003 och 2004 än bedömningen i vårpropositionen.

Fler asylsökande medför att bland annat utgifterna för asylmottagande inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar har reviderats upp kraftigt.

Sammantaget medför ändrade volymer att utgiftsområdesramarna höjs med ca 2,4 miljarder kronor 2003 och med 4,6 miljarder kronor 2004.

Övrigt

Revideringar av utgiftsområdesramarna kan också föranledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av tillkommande information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt av regeländringar utom regeringens omedelbara kontroll, till exempel genom beslut i Europaparlamentet. Revideringar kan också göras till följd av budgettekniska förändringar.

Sådana revideringar beräknas bidra till en ökning av utgifterna med 2,0 miljarder kronor 2003 och 2,3 miljarder kronor 2004. Revideringarna i denna proposition i förhållande till vårpropositionen berör ett antal utgiftsområden. De viktigaste förändringarna är att avgiften till Europeiska gemenskapen beräknas bli lägre p.g.a. att överskotten slutreglerades i tilläggsbudgeten, vilket innebär en återbetalning till medlemsstaterna.

Utgifterna för arealersättningen minskar 2003 inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar på grund av tidigareläggning av utbetalningen till 2002.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn revideras upp med ca 0,2 miljarder kronor 2003 respektive 2004 på grund av en tidigare underskattning som nu korrigerats. Även inom Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten ökar utgifterna kraftigt, vilket beror på högre administrationskostnader.

Tekniska justeringar av utgiftstaket

Utgiftsområdesramarna har även ändrats till följd av de förändringar som föranlett tekniska justeringar av utgiftstaket, bl.a. ändrad redovisning av det kommunala momssystemet (se av-

snitt 4.1.1). Dessa justeringar får till följd att ramarna för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och landsting minskar med ca 26 miljarder kronor 2003 och 2004.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ram- och reservationsanslag som inte utnyttjas kan sparas till efterföljande år. Det innebär att en myndighet kan använda tidigare sparade anslagsmedel utöver anvisade medel. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna mot efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla ram- och reservationsanslag gemensam beräkningspost kallad Minskning av anslagsbehållningar. Denna post ingår i de takbegränsade utgifterna. För kommande budgetår erhålls en prognos för de takbegränsade utgifterna genom att den beräknade minskningen av anslagsbehållningarna läggs till utgiftsramarna och ålderspensionssystemets utgifter. Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter utgör en betydande osäkerhet i beräkningen av de takbegränsade utgifterna.

För 2003 har regeringen för avsikt att besluta om utgiftsbegränsningar som beräknas medföra utgiftsminskningar med ca 1,9 miljarder kronor. De områden som berörs är bl.a. utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet (0,85 miljarder kronor), utgiftsområde 22 Kommunikationer (0,5 miljarder kronor) och Utgiftsområde 16 Utbildning och forskning (0,2 miljarder kronor i utgiftsbegränsningar för den kvalificerade yrkesutbildningen).

I förhållande till bedömningen i vårpropositionen beräknas förbrukningen av anslagsbehållningar bli 0,6 miljarder kronor lägre 2003 och 1,3 miljarder kronor lägre 2004. I denna proposition beräknas de till 0,4 miljarder kronor 2003 och 1,7 miljarder kronor 2004.

6.3 Utgiftsområde 1–27 samt Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
5 413	7 415	7 667	7 350	7 699

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Demokrati samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik. Utgiftsområdet omfattar även vissa anslag som inte ingår i något politikområde.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 284 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras bland annat av att anslaget 90:6 *Regeringskansliet m.m.* ökas med 80 miljoner kronor 2003 och ytterligare 100 miljoner kronor 2004 samt att ett nytt anslag, 90:4 *Riksdagens fastigheter*, på 50 miljoner kronor inrättas fr.o.m. 2003, det sistnämnda på förslag från riksdagsstyrelsen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 7 350 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
2 122	8 751	9 020	9 078	9 785

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Effektiv statsförvaltning och Finansiella system och tillsyn. Därutöver finns under utgiftsområdet de på politikområde ofördelade anslagen 90:2 *Riksdagens revisorer* samt från och med 2003 90:1 *Riksrevisionen* samt 90:3 *Riksdagens revisorer: Avvecklingsanslag*.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av bildandet av den nya myndigheten Riksrevisionen, avvecklingskostnader för Riks-

revisionsverket samt en uppskjuten avsättning för garantiverksamhet.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 1 034 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras i huvudsak av ökande kostnader för de statliga tjänstepensionerna samt avsättningar för garantiverksamhet. Utgifterna för de statliga tjänstepensionerna överfördes 2002 från utgiftsområde 14 Arbetsliv till utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, vilket förklarar den stora förändringen av ramen mellan åren 2001 och 2002.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 9 078 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
6 432	8 059	8 059	8 266	8 471

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Skatt, tull och exekution.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att regeringen föreslår att Tullverket tillförs 15 miljoner kronor för att möjliggöra en effektivare bekämpning av narkotikasmuggling och annan gränsöverskridande organiserad brottslighet.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 412 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Förändringen förklaras i huvudsak av pris- och löneomräkning. Under perioden föreslår regeringen en fortsatt satsning på Tullverket som tillförs ytterligare 10 miljoner kronor 2004 för narkotikabekämpning och annan gränsöverskridande organiserad brottslighet.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 8 266 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
24 149	23 902	23 966	24 585	25 550

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Rättsväsendet.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att regeringen föreslår en fortsatt satsning på rättsväsendet.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 1 648 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Förändringen under perioden förklaras huvudsakligen av att polisen tillförs 770 miljoner kronor som ett led i satsningen på rättsväsendet. Under perioden görs även en satsning på kriminalvården, 250 miljoner kronor 2003 och 250 miljoner kronor 2004, för att hantera det ökade platsbehovet. Förändringar utöver detta förklaras i huvudsak av pris- och löneomräkning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 24 585 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Miljoner kronor

Utfall 2001 ²	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
3 015	1 315	1 348	1 285	1 282

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

² Fr.o.m. 2002 slås Utrikesdepartementets och Regeringskansliets förvaltningsanslag ihop och redovisas under utgiftsområde 1.

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att anslagen för bidrag till internationella organisationer, främst fredsbevarande operationer inom FN, tillförs 120 miljoner kronor. Förändringar utöver detta förklaras av pris- och löneomräkning samt valutaomräkning.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 33 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 285 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
44 895	45 846	45 138	44 704	44 825

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Totalförsvar resp. Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av den slutjustering av statliga avtalsförsäkringar som gjorts.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 1 021 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Förändringen förklaras i huvudsak av en minskning till följd av gällande försvarsbeslut.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 44 704 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
16 989	14 844	16 501	17 140	19 547

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Internationellt utvecklingssamarbete samt Samarbete med Central- och Östeuropa.

Biståndsramen för 2003 uppgår till 0,81 procent av bruttonationalinkomsten (BNI). År 2004 ökas den till att motsvara 0,86 procent av BNI. Därutöver tillförs biståndet 200 miljoner kronor.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av en högre BNI-prognos samt av förändrade biståndsavräkningar.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 4 703 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras huvudsakligen av ökad biståndsram som andel av BNI.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 17 140 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
5 282	6 546	6 706	7 128	7 031

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Integrationspolitik, Storstadspolitik, Migrationspolitik och Minoritetspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att antalet asylsökande förutses öka. På grund av detta höjs anslaget 12:2 *Mottagande av asylsökande* med cirka 1 647 miljoner kronor och anslaget 10:3 *Kommunersättning vid flykt/mottagande* ökas med cirka 36 miljoner kronor 2003. För att minska handläggningstider och därmed väntetider i Migrationsverkets mottagandesystem ökas även anslagen för Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Anslaget 12:1 *Migrationsverket* ökas med 118 miljoner kronor och anslaget 12:4 *Utlänningsnämnden* ökas med 37 miljoner kronor 2003.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 485 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras huvudsakligen av ökade utgifter till följd av ett antagande om ökat antal asylsökande.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 7 128 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 9

Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
29 492	31 718	31 562	33 171	35 236

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Hälsö- och sjukvårdspolitik, Folkhälsopolitik, Barnpolitik, Handikappolitik, Äldrepolitik, Socialtjänstpolitik och Forskningspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av ökade utgifter för svenskars sjukvård i andra EU-länder.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 3 518 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras till största delen av ökade kostnader för assistansersättning samt läkemedelsförmånen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 33 171 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 10

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
107 316	114 922	113 621	119 399	125 421

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ersättning vid arbetsförmåga.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av stigande utgifter för förtidspensioner och sjukskrivningar.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 10 499 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. En del av förklaringen (cirka 1 500 miljoner kronor) ligger i att regeringen avser att föreslå en höjning av inkomsttaket i sjukförsäkringen från 7,5 till 10 prisbasbelopp om det statsfinansiella läget så medger. Andra förklaringar är bl.a. den höjning

av sjukersättning och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension) som behövs för att kompensera att det särskilda grundavdraget för pensionärer slopas fr.o.m. 2003 (cirka 3 000 miljoner kronor). Slutligen antas antalet personer som får förtidspension öka.

För att minska utgifterna och för att uppnå det mål som beskrivs i volymen för utgiftsområde 10, avser regeringen att lägga förslag som bl.a. ökar arbetsgivarnas ekonomiska drivkrafter att arbeta för låg sjukfrånvaro och som tydliggör läkarnas roll vid sjukskrivningar. Sammantaget antas åtgärderna medföra att antalet sjukdagar (nettodagar) minskar med cirka 10 procent mellan 2002 och 2003, vilket minskar utgifterna med cirka 5 miljarder kronor jämfört med om antalet sjukdagar skulle ligga kvar på 2002 års nivå. År 2004 antas antalet sjukdagar minska med ytterligare cirka 5 procent. Antalet förtidspensionärer (från 2003 personer med aktivitets- eller sjukersättning) antas öka med cirka 2 000 personer 2003.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 119 399 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 11

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
33 839	33 476	33 766	52 547	51 762

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk äldrepolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition uppgår till 23 miljoner kronor. Denna förändring förklaras av prognosjusteringar.

Den beräknade utgiftsområdesramen för 2004 är 18 286 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. I huvudsak finns det två förklaringar till denna förändring. För det första förs utgifterna för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen till pensionärer som även uppbär ATP från Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till utgiftsområde 11. För det andra ersätts folkpension och pensions-tillskott av en fullt beskattad garantipension.

Förändringen förklaras även av att inkomstprövningen av folkpension från änkepension avskaffas och att ett äldreförsörjningsstöd införs fr.o.m. den 1 januari 2003.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 52 547 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
48 289	49 841	49 945	52 889	55 077

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk familjepolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition uppgår till cirka 800 miljoner kronor. Denna förändring förklaras huvudsakligen av en ny befolkningsprognos samt ett metodfel i den tidigare prognosen.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 5 236 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Förändringen förklaras av att regeringen, om det statsfinansiella läget så medger, avser att föreslå en höjning av inkomsttaket i sjuk- och föräldraförsäkringen från 7,5 till 10 prisbasbelopp. Förändringen förklaras också av att grundnivån i föräldraförsäkringen föreslås höjas från 120 kronor till 150 kronor per dag fr.o.m. 2003 och, om det statsfinansiella läget så medger, från 150 kronor till 180 kronor per dag fr.o.m. 2004. Även tidigare reformer inom föräldraförsäkringen och den föreslagna höjningen av åldersgränserna för vårdbidrag för funktionshindrade barn ger ökade utgifter.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 52 889 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
58 627	59 890	61 141	60 307	59 121

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen höjts från den 1 juli 2002 och av att resursbehovet för lönegarantisättning ökar. Dessa ökningar motverkas dock av att arbetslösheten beräknas minska.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 769 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras av att utgifterna för arbetslösheten beräknas bli lägre på grund av att antalet arbetslösa beräknas minska.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 60 307 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
8 507	1 052	1 067	1 148	1 070

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Arbetslivspolitik och Jämställdhetspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att Arbetsmiljöverkets anslag ökas år 2003 för regionala skyddsombud, tillsyn och informationssatsning. Arbetslivsinstitutets anslag ökas för företagshälsöutbildning medan anslag för forskning bl.a. rörande belastningsskador, överförs till utgiftsområde 16.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 148 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
19 089	21 607	21 137	21 850	23 077

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Utbildningspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att vissa studiestöd som är kopplade till prisbasbeloppet har korrigerats för revideringar som gjorts mellan prognosperioderna. Utgiftsförändringarna är också en följd av att bedömningen av antalet studerande med studiestöd reviderats ned jämfört med 2002 års ekonomiska vårproposition. Vidare har de högre ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen som trädde ikraft den 1 juli 2002 inneburit en ökad anslagsbelastning för de vuxenstudiestöd som är knutna till dessa ersättningsnivåer.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 1 470 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras till stor del av en neddragning av utgiftsområdesramen 2002 för att finansiera ökade lönegarantikostnader inom utgiftsområde 13. Dessutom införs ett nytt rekryteringsbidrag för vuxenstudier 2003. Denna effekt motverkas dock av att andra vuxenstudiestöd fasas ut. En annan förklaring är att kostnaderna för studiehjälpen ökar, vilket beror på större ungdomskullar samt förslaget att lämna studiehjälp tio månader om året istället för nuvarande nio. En ytterligare förklaring är att statens räntekostnader stiger då den totala skuldstocken av studielån ökar. Slutligen beror en del av förändringen på en ökning av prisbasbeloppet.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 21 850 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
33 259	41 393	40 733	42 387	44 199

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik samt delar av politikområdet Storstadspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av olika överföringar till respektive från andra utgiftsområden. Bl.a. har anslag för forskningsverksamhet rörande belastningsskador överförts från utgiftsområde 14. Vidare har medel för premier för statliga avtalsförsäkringar fördelats ut till statliga forskningsfinansiärer under andra utgiftsområden.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 2 806 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras i huvudsak av att anslag 25:11 *Bidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem* ökar med sammanlagt 2 000 miljoner kronor. Enligt tidigare beslut tillförs utgiftsområdet dessutom cirka 700 miljoner kronor från och med 2003 för fortsatt utbyggnad av grundutbildning, grundforskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor. Inom utgiftsområdesramen har även enligt tidigare beslut beräknats ytterligare 100 miljoner kronor från och med 2003 för kvalitetsfrämjande åtgärder inom högskoleutbildning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 42 387 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
7 814	8 135	8 112	8 358	8 652

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Kulturpolitik, Ungdomspolitik och Folkrorelsepolitik samt delar av politikområdena Medie-

politik, Finansiella system och tillsyn, Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras bl.a. av ökade satsningar på filmstödet, dansen samt instiftandet av ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 517 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras bland annat av höjd kyrkoantikvarisk ersättning med 150 miljoner kronor samt ökade anslag till de centrala museerna för införandet av fri entré.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 8 358 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
10 434	9 619	9 349	9 482	9 183

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation samt delar av politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av förändrade prognoser och anslagsramar för anslaget 21:1 *Bostadsbidrag* samt av att 46 miljoner kronor årligen tillförs anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* för införandet av äldreombudsmän med tillsynsansvar inom äldreomsorgen.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 436 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan, vilket i huvudsak förklaras av minskade utgifter för bostadsbidragen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 9 482 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
3 258	3 563	3 261	3 608	3 612

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Regional utvecklingspolitik och en del av politikområdet IT, tele och post.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att anslaget 33:6 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006* har ökat.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 608 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
2 153	3 106	2 811	3 335	4 147

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Miljöpolitik och del av politikområdet Forskningspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att 21 miljoner kronor överförs till utgiftsområde 4 Rättsväsendet år 2002. Medlen tillförs domstolsväsendet för arbetet med miljödomstolar.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 1 041 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras i huvudsak av de satsningar som följer av regeringens proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2002/2001:130).

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 335 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
1 950	2 132	2 048	1 687	1 310

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Energipolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av åtgärder som följer av regeringens förslag i proposition Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning (prop. 2001/02:143).

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 822 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Detta förklaras av att 1997 års energipolitiska beslut innebär ett åtgärdsprogram som delvis avslutas vid utgången av 2002. Andra delar av programmet sträcker sig till och med 2004.

Till utgiftsområdet har även medel tillförts från utgiftsområde 16 Utbildning och Universitetsforskning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 687 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
24 568	24 477	24 616	25 858	28 918

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Transportpolitik och delar av politikområdet IT, tele och post.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av omfördelningar mellan utgiftsområden samt ny pris- och löneomräkning.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 4 441 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras bl.a. av att

utgiftsområdet enligt tidigare beslut tillförs 500 miljoner kronor för 2003 samt 2 800 miljoner kronor för 2004. Medlen för 2004 skall i enlighet med regeringens proposition om Infrastruktur för ett långsiktigt hållbart transportsystem (prop. 2001/02:20, bet. 2001/02:TU2, rskr. 2001/02:126) användas till ambitionshöjningar avseende infrastruktursatsningar.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 25 858 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
16 627	14 757	14 118	10 460	14 451

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Skogspolitik, Djurpolitik, Livsmedelspolitik, Landsbygdspolitik samt delar av politikområdena Utbildningspolitik, Forskningspolitik och Samepolitik.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 306 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Eftersom regeringen gör bedömningen att det finns en risk att utgiftstaket är hotat 2003, tidigareläggs utbetalningarna av arealstödsersättning motsvarande cirka 4 000 miljoner kronor till 2002. Detta förklarar den lägre anslagsnivån 2003.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 10 460 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
3 348	3 376	3 548	3 543	3 448

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Näringspolitik, Utrikeshandel, export- och inve-

steringsfrämjande samt Konsumentpolitik. Inom utgiftsområdet finns också anslag som ingår i politikområdet Forskningspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av satsningar med 50 miljoner kronor på programmet "Aktiva attraktiva Sverige" inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjandet och med 50 miljoner kronor på programmet "Ett företagsammare Sverige" inom politikområdet Näringspolitik.

Den beräknade utgiftsområdesramen för 2004 är 72 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras av pris- och löneomräkningar, mindre överföringar mellan utgiftsområden samt fortsatta insatser inom ovan nämnda program. Under perioden upphör även Östersjömiljarden 2.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 543 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
100 639	101 737	101 616	68 031	70 134

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Allmänna bidrag till kommuner.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av den förändring av kommunkontosystemet som genomförs från och med den 1 januari 2003. Förändringen innebär att avgiften till kommunkontosystemet som kommuner och landsting betalat tas bort, samtidigt som det generella statsbidraget minskas med motsvarande belopp. En preliminär nedjustering görs 2003 av det generella statsbidraget med 31 357 miljoner kronor. Regeringen avser att göra en definitiv reglering i budgetpropositionen för 2004.

Pensionsreformen samt justeringar i skattesystemet leder till ändrade skatteintäkter för kommunsektorn. För att neutralisera den effekten minskas det generella statsbidraget preliminärt med 5 826 miljoner kronor netto år 2003.

Regeringen avser att även i denna fråga göra en slutlig reglering i budgetpropositionen för 2004.

Enligt tidigare beslut tillförs utgiftsområdet 3 200 miljoner kronor för 2003. Av dessa medel avser 2 000 miljoner kronor en förstärkning av hälso- och sjukvården samt 1 200 miljoner kronor införandet av en allmän förskola för 4- och 5-åringar. 2004 tillförs utgiftsområdet ytterligare 1 000 miljoner kronor avseende en fortsatt förstärkning av hälso- och sjukvården.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 31 603 miljoner kronor lägre än anslaget för 2002.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 68 031 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
81 260	63 327	66 575	54 450	53 550

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning. Utgiftsområdet ingår inte under utgiftstaket för staten.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med konsekvensberäkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av ändrade låneplaner, förtida uppköp av nollkupongsobligationer samt en omvärderingspost som beror dels på att vissa myndigheter har omvandlat kontoplacering i Riksgäldskontoret till statsobligationer, dels på en svagare kronkurs.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 9 777 miljoner kronor lägre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras bl.a. av successivt minskande valutakursförluster till följd av en förstärkning av kronans värde samt att ränteutgifterna minskar över åren till följd av att äldre lån med relativt hög ränta successivt ersätts med lån som löper till en lägre ränta.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 54 450 miljoner kronor 2003.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Miljoner kronor

Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Prognos 2002	Förslag 2003	Beräknat 2004
23 272 ²	23 055	17 351	23 695	23 170

1 Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition och förslag till tilläggsbudget i föreliggande proposition

2 I utfallet ingår 1 745 miljoner kronor som avser en del av 2002 års avgift till EU

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Avgiften till Europeiska gemenskapen.

Den aktuella utgiftsprognosen för 2002 uppgår till 17,4 miljarder kronor. Skillnaden mellan budgeterat belopp och utgiftsprognos beror framför allt på att EU-budgetens överskott för 2001 har reglerats genom en lägre avgift för 2002 och att betalningen av januariavgiften 2002 tidigarelades till december 2001.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen av utgifterna per utgiftsområde i 2002 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av nya underlag för avgiftens beräkning. I vårpropositionen var det inte möjligt att basera beräkningarna på EU-budgetdokument för 2003, vilka nu finns tillgängliga.

Den beräknade utgiftsområdesramen 2004 är 115 miljoner kronor högre än anslag för 2002 enligt tabellen ovan. Det förklaras av antaganden om den ekonomiska utvecklingen i Sverige och EU.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 23 695 miljoner kronor 2003.

Ålderspensionssystemet vid sidan om statsbudgeten

Miljoner kronor

Utfall 2001	Beräknat 2002	Prognos 2002	Beräknat 2003	Beräknat 2004
145 508	153 414	153 486	155 953	163 549

Utgifterna omfattar ålderspension i form av allmän tilläggspension (ATP) och ålderspension i form av folkpension till pensionärer som även uppbär ATP. Vidare ingår reformerad tilläggspension, inkomstpension och premiepension samt kostnaderna för administrationen av dessa system.

Förändringen av utgifterna för 2003 jämfört med beräkningen av utgifterna i 2002 års ekonomiska vårproposition är cirka 1 800 miljoner kronor. Förändringen förklaras dels av ett högre antagande om inkomstindex vilket ökar utgifterna med ca 1 000 miljoner kronor, dels av ett högre antagande om kostnaderna för administration av AP-fonderna med cirka 800 miljoner kronor.

Den beräknade utgiften 2004 är 10 135 miljoner kronor högre än beräknad utgift för 2002 enligt tabellen ovan. Detta beror dels på en trendmässig ökning av den genomsnittliga ATP-nivån, dels på indexeringen av pensionerna.

År 2003 kommer utgifterna för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen till pensionärer som även uppbär ATP på cirka 7 miljarder kronor att föras från Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Beräknat belopp för Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten uppgår till 155 953 miljoner kronor 2003.

7

Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser m.m.

7 Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser m.m.

7.1 Finansiering av investeringar och rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen får för 2003 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 23 500 000 000 kronor.

Regeringen får för 2003 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 17 500 000 000 kronor.

För Sjunde AP-fondens verksamhet får regeringen för 2003 dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 15 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 150 000 000 kronor.

Den totala låneramen avser summan av de lån som regeringen via myndigheterna högst får ha i Riksgäldskontoret under 2003 och innefattar också tidigare tagna lån.

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten fastställer riksdagen årligen en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningar som används i statens verksamhet (20 §). Vidare fastställer riksdagen årligen en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital (21 §).

7.1.1 Låneramar för 2003

I tabell 7.1 redovisas för varje utgiftsområde det beräknade sammanlagda behovet av låneramar för investeringar i anläggningstillgångar för 2003.

Tabell 7.1 Låneram för år 2003

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ram 2002 i regleringsbrev	Skuld 30 juni 2002	Låneram 2003
1 Rikets styrelse	704	499	751
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	565	272	656
3 Skatt, tull och exekution	892	683	922
4 Rättsväsendet	3 105	2 664	3 220
5 Internationell samverkan	12	133	18
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	3 383	2 543	3 502
7 Internationellt bistånd	67	53	72
8 Invandrare och flyktingar	76	60	84
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	265	150	318
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2 075	1 819	2 345
13 Arbetsmarknad	601	266	604
14 Arbetsliv	96	70	161
16 Utbildning och universitetsforskning	5 857	4 417	6 206
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	364	266	395
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	499	357	351
19 Regional utjämning och utveckling	1	1	1
20 Allmän miljö- och naturvård	160	87	165
21 Energi	20	0	20
22 Kommunikationer	2 167	35	2 267
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	752	522	813
24 Näringsliv	193	84	192
För oförutsedda behov	646		335
Summa	22 500	14 807	23 500

Anm. Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Som framgår av tabellen beräknar regeringen att det behövs en sammantagen låneram på 23,5 miljarder kronor för 2003. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 335 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Jämfört med aktuella låneramar för 2002 innebär förslaget till låneramar för 2003 en ökning med 1,0 miljarder kronor eller ca 4 procent. Den genomsnittliga ökningstakten av låneramen under perioden 1998–2002 har uppgått till 9 procent.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 14,8 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2002,

vilket är 2,1 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

Diagram 7.1 Myndigheternas investeringslån juni 1993 - juni 2002

Miljoner kronor

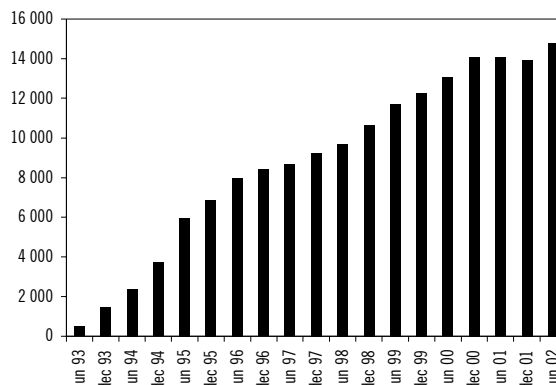

Diagram 7.1 visar lånevolymens utveckling sedan systemet infördes 1993. 1998 var lånevolymen 10 miljarder kronor. I år är lånevolymen 15 miljarder kronor. Det senaste årets ökning beror till stor del på den fortsatta utbyggnaden av högskolans grundutbildning och forskning.

Tabell 7.2 Investeringslån och låneramar 1998 - 2002

Miljoner kronor

	Lån 30 juni	Låneram	Utnyttjandegrad 30 juni
1998	9 716	15 700	62 %
1999	11 528	16 700	69 %
2000	12 270	18 700	66 %
2001	12 662	20 300	62 %
2002	14 807	22 500	66 %

Källa: Riksgäldskontoret och Finansdepartementet.

Som framgår av tabell 7.2 har utnyttjandegraden per den 30 juni respektive år under åren 1998–2002 uppgått till mellan 60 och 70 procent.

Rikspolisstyrelsen, Försvarsmakten och Riksförsäkringsverket svarade för ca en tredjedel av de sammanlagda investeringslånen per den 30 juni 2002.

Det bör observeras att upplåningen i regel ökar under det andra halvåret, varför utnyttjandegraden som redovisas ovan är lägre än utnyttjandegraden vid utgången av respektive år.

7.1.2 Räntekontokrediter för 2003

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Ramen för räntekontokrediten varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster.

Tabell 7.3 Räntekontokrediter 2002 och kreditramar för år 2003

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Saldo 30 juni 2002 ¹	Brutto-skuld 30 juni 2002	Kreditram 2003
1 Rikets styrelse	-457	1	654
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	-2 668	3	2 489
3 Skatt, tull och exekution	-290	0	733
4 Rättsväsendet	-67	201	2 360
5 Internationell samverkan	1	1	2
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	-4 427	188	3 003
7 Internationellt bistånd	-27	0	21
8 Invandrare och flyktingar	-17	0	43
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-333	86	317
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	-249	0	622
13 Arbetsmarknad	-45	0	389
14 Arbetsliv	-103	0	106
16 Utbildning och universitetsforskning	-8 873	70	2 621
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-272	5	196
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	-1 126	39	399
19 Regional utjämning och utveckling	-1	0	3
20 Allmän miljö- och naturvård	-316	0	52
21 Energi	-11	0	12
22 Kommunikationer	-3 979	1	2 475
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	-509	5	310
24 Näringsliv	-32	109	259
Ej fördelat			435
Summa	-23 803	708	17 500

¹ Ett negativt belopp på saldo den 30 juni 2002 innebär en behållning i Riksgäldskontoret.

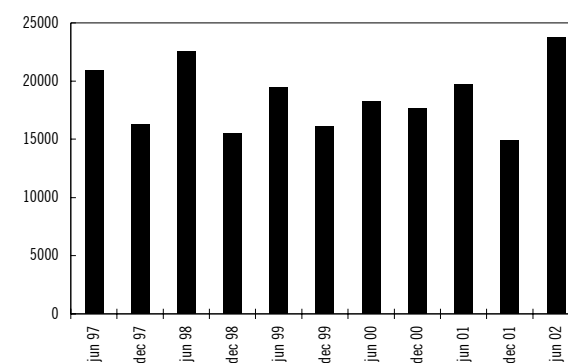
Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Beräknat behov av kreditramar för 2003 redovisas per utgiftsområde i tabell 7.3, tillsammans med totalt saldo och bruttoskuld på räntekontona per den 30 juni 2002. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade ett negativt saldo på räntekontot och som därmed utnyttjat sin kredit.

Som framgår av tabell 7.3 föreslår regeringen att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 17,5 miljarder kronor för 2003, vilket innebär att den totala ramen är oförändrad jämfört med 2002. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 435 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Diagram 7.2 Saldo på myndigheternas räntekonton perioden juni 1997 - juni 2002

Miljoner kronor

Av diagram 7.2 framgår att myndigheterna har haft betydande inlåning på sina räntekonton sedan juni 1997. Den främsta orsaken till att inlåningen är större än utlåningen är det omfattande anslagssparande som myndigheterna har byggt upp. En effekt av detta är att endast 79 av de 247 myndigheter som har räntekonton i Riksgäldskontoret behövde utnyttja sin kredit någon gång under perioden januari t.o.m. juni 2002. Av dessa myndigheter har endast omkring hälften (42 stycken) någon gång utnyttjat 50 procent eller mer av tilldelad kredit.

19 myndigheter hade vid halvårsskiftet 2002 en skuld på sina räntekonton i Riksgäldsgäldskontoret som sammanlagt uppgick till 0,7 miljarder kronor.

7.1.3 Sjunde AP-fonden

Sjunde AP-fonden har bildats för att förvalta premiepensionsmedel inom det reformerade sy-

stemet för inkomstgrundad ålderspension. I detta system fastställs årligen en pensionsrätt motsvarande 18,5 procent av pensionsgrundade inkomster jämte vissa tillkommande belopp. Huvuddelen av pensionsrätten tillgodoräknas den enskilde inom ramen för fördelningssystemet. En mindre del, motsvarande 2,5 procent av pensionsgrundade inkomster, förs till premiepensionssystemet där det förvaltas i värdepappersfonder efter individuella val. För de personer som avstår från att välja någon annan fond skall medlen placeras i Premiesparfonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden. Därutöver förvaltar Sjunde AP-fonden ytterligare en fond, Premievals-fonden, som kan väljas på samma sätt som andra fonder inom premiepensionssystemet. Sjunde AP-fonden har inga uppgifter utöver förvaltningen av dessa fonder. För detta ändamål har organisation och verksamhet byggts upp från grunden.

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet skall täckas med de förvaltningsavgifter som tas ur fonderna. Detta gäller även kostnaderna för att bygga upp verksamheten. Starka skäl talar för att kostnaderna under uppbyggnadsskedet sprids över en längre period för att inte oproportionerligt belasta någon enstaka årgång av premiepensionssparare. För detta ändamål disponerar Sjunde AP-fonden krediter i Riksgäldskontoret (RGK). För 2002 disponerar Sjunde AP-fonden dels ett räntekonto med kredit på högst 90 miljoner kronor, dels ett lån på högst 15 miljoner kronor för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34). Av kontokrediterna var 70,9 miljoner kronor utnyttjad vid halvårsskiftet medan lånen för anläggningstillgångar uppgick till 12,2 miljoner kronor.

Vid halvårsskiftet uppgick Premiesparfondens och Premievalsfondens marknadsvärderade tillgångar till 21,2 miljarder kronor respektive 703 miljoner kronor. Den förra är således ojämförligt större och spelar en avgörande roll för Sjunde AP-fondens ekonomi. Förvaltningsavgiften, som uppgår till 0,5 procent av förvaltad kapital per år, reduceras genom det rabatts-system som tillämpas av Premiepensionsmyndigheten (PPM). Rabatten kommer premiepensionsspararna till del genom att PPM köper nya fondandelar för rabattbeloppet. För Premiesparfonden innebär detta att nettoavgiften efter rabatt för närvarande begränsas till 0,17 procent per år. Rabatts-systemets utformning gör det svårt för

Sjunde AP-fonden att höja denna nettoavgift utan att bruttoavgiften blir orimligt hög. Av nettoavgiften på 0,17 procent används 0,09 procentenheter för att täcka rörliga (kapitalberoende) kostnader för externa förvaltare mm. Återstående 0,08 procentenheter skall täcka fasta kostnader. Uppdaterade beräkningar som beaktar fjolårets börsnedgång och en rad antaganden om in- och utflöden i Premiesparfonden, förväntad kapitalavkastning samt kostnadsutveckling visar att Sjunde AP-fonden kommer att redovisa successivt förbättrade resultat. Med de förutsättningar som gällde vid årsskiftet 2001/02 beräknades dock årsresultaten förbli negativa fram till och med 2009. Genom årliga överskott därefter beräknades det balanserade underskottet bli allt lägre för att elimineras efter ytterligare cirka sju år.

För 2002 kan de totala kostnaderna uppskattas till cirka 72 miljoner kronor. Sjunde AP-fondens avgiftsintäkter netto beräknas till cirka 41 miljoner kronor, varför det budgeterade underskottet 2002 kan uppskattas till cirka 31 miljoner kronor. Det balanserade underskottet i Sjunde AP-fondens verksamhet, som vid utgången av 2001 uppgick till 74,7 miljoner kronor, beräknas därmed öka till drygt 105 miljoner kronor ett år senare. Vid utgången av 2003 beräknas det balanserade underskottet uppgå till cirka 135 miljoner kronor. Mot den bakgrunden bedömer Sjunde AP-fonden att det behövs en ram på 150 miljoner kronor för kredit på räntekonto under 2003. Ramen avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar på högst 15 miljoner kronor bedöms tillräcklig även 2003.

7.1.4 Övrig utlåning från Riksgäldskontoret

Enligt 23 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten kan riksdagen för en viss myndighet eller för viss anskaffning besluta att finansieringen skall ske på annat sätt än genom ovan beskrivna låneramar eller kreditramar.

Totalt uppgår denna utlåning i Riksgäldskontoret till 159,9 miljarder kronor den 30 juni 2002. Centrala studiestödsnämndens kredit för studielån är störst och uppgick till 107,7 miljarder kronor. I tabell 7.4 presenteras en översikt av övriga kreditramar i Riksgäldskontoret.

Tabell 7.4 Övriga kreditramar

Miljoner kronor

Myndighet/verksamhet	Skuld 30 juni 2002	Kreditram 2003
Allmänna pensionsfonden	12	165
A-train	1 000	1 000
Banverket	8 785	11 521
Botniabanan	1 325	10 400
Centrala studiestödsnämnden	107 650	120 900
Exportkreditnämnden	0	obegränsad
Fortifikationsverket	4 191	5 500
Försvarets materielverk	11 250	21 500
Jordbruksverket	15	5 500
Lufftartsverket	6 000	8 000
Premiepensionsmyndigheten	0	200
Radiotjänst i Kiruna	165	724
Regeringen	0	40 000
Riksdagens fastigheter	71 ¹	250
Riksdagens verksamhet	-	100
RGK:s garantiverksamhet, ordinarie garantireserv	-	obegränsad
RGK:s garantiverksamhet garantier, till vissa statliga bolag	0	22 000
RGK:s garantiverksamhet, garantier till internationella finansieringsinstitut	-	obegränsad
Riksrevisionen	-	19
Riksskatteverket	724	obegränsad
Statens järnvägar m.m. ²	5 620	16 000
Sjöfartsverket	-	350
Socialstyrelsen	81	200
Statens bostadskreditnämnd, nya ga- rantier	0	obegränsad
Statens bostadskreditnämnd, äldre garantier	0	obegränsad
Statens bostadskreditnämnd, garantier för avlösen av kommunal borgen	0	1 000
Statens bostadskreditnämnd, för för- värv av fastigheter	0	5
Statens fastighetsverk	5 508	7 000
Statens pensionsverk	0	25
Statens räddningsverk	585	660
Svensk-Danska broförbindelsen AB	3 190	3 190
Svenska kraftnät	215	1 500
Vägverket ³	3 470	21 640
Summa	159 859	

Anm.: Affärsverk har även möjlighet att låna utanför Riksgäldskontoret.

¹ Riksdagen hade tidigare en kredit men den är nu uppdelad i två krediter.

Skulden avser den gamla krediten och är inlagd på Riksdagens fastigheter.

² Den övriga krediten avser en kreditram för såväl affärsverket SJ som de nya SJ-bolagens totala upplåning.³ Avser Vägverkets totala upplåning

Förslagen till beslut om nya eller ändrade ramar för övrig utlåning från Riksgäldskontoret återfinns inom respektive utgiftsområde.

7.2 Statliga garantier

Staten har utestående ekonomiska förpliktelser i form av garantier, t.ex. kapitaltäckningsgarantier, kreditgarantier, borgensåtaganden, grundfunds-förbindelser och pensionsgarantier. En samlad redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i Årsredovisning för staten 2001 (skr. 2001/02:101). I detta avsnitt presenteras en översikt av de anslagsbeslut gällande garantier som regeringen föreslår för budgetåret 2003. Avsnittet innehåller därtill en kort redogörelse för det utvecklingsarbete som bedrivs inom området.

Sedan den 1 januari 1998 ställs krav på kostnadstäckning i hanteringen av statliga garantier. Detta innebär att risken i varje garantiengagemang eller grupp av engagemang skall beräknas. Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som debiteras garantitagaren. Riksdagen kan emellertid besluta att för ett visst åtagande skall en lägre eller ingen avgift debiteras. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som skall belasta ett anslag. Avgiftsinkomster och i förekommande fall anslagsmedel motsvarande subventionen förs till ett konto, en garantireserv, i Riksgäldskontoret. Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Reservan finansierar garantiverksamhetens administration och skadefall. Garantiverksamheten skall vara långsiktigt självbärande. I tabell 7.5 presenteras en översikt över de anslagsbeslut gällande garantier som regeringen föreslår för budgetåret 2003.

Tabell 7.5 Översikt anslagsbeslut gällande garantier 2003

Miljoner kronor

UO	Åtagande	Sub- vention	Kommentar
2	A/O dom Shvetsii	1,4	Anslagsmedel anvisas årligen t.o.m. 2017 enligt nuvarande garantitavtal.
16 TB	KTH/STU	- ¹	Anslagets ändamål vidgas och anslagsmedel motsvarande riskavspglande avgift kommer att tas i anspråk fr.o.m. innevarande budgetår.
22	Öresundsbro konsortiet	200	Anslagsmedel motsvarande preliminär riskavspglande avgift anvisas 2003. Slutlig avgift bestäms hösten 2002 och anslagsmedel anvisas årligen fr.o.m. 2004.

1. Ej fastställd

Regeringens förslag presenteras i respektive utgiftsområdesbilaga och i vissa fall på tilläggsbudget i denna proposition. Vilket utgiftsområde respektive åtagande kan hänföras till och i vilka fall frågan hanteras på tilläggsbudget framgår av tabellen.

Särskilda omständigheter gäller för den garanti som Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet utfärdade till kommanditbolaget Fysikhuset Stockholm föregående år. Denna garanti utfärdades utan att riksdags- eller regeringsbeslut förelåg. Eftersom sådana beslut är påkallade enligt regeringsformen och lagen (1996:1059) om statsbudgeten föreslår regeringen på tilläggsbudget i denna proposition att riksdagen i efterhand skall bemyndiga regeringen att ingå en sådan ekonomisk förpliktelse. Regeringen föreslår därtill att riksdagen skall godkänna att lärosätenas anslag får användas till att finansiera garantins subventionselement.

Riksgäldskontoret har haft regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för en effektivare hantering av statens risktagande genom garantier. Uppdraget redovisades i en rapport våren 2002. Rapporten belyser ett antal centrala områden inom vilka statens position kan förbättras genom bl.a. ändrade principer för de villkor på vilka garantier ges och för hur portföljen av beviljade garantier därefter hantteras. En av utgångspunkterna i arbetet har varit att finna åtgärder som är fördelaktiga för staten som helhet med beaktande av garantimyndigheternas självständighet och ansvar. Förslagen i rapporten redovisas nedan.

Riksgäldskontoret föreslår att huvudprincipen i avgiftssättningen av statliga garantier skall vara marknadsmässig istället för att som nu sättas på grundval av förväntade kostnader. Förslaget kräver, enligt rapporten, en ändring i budgetlagen. Ett sådant synsätt medför även att utvärderingen av garantiverksamheten bör fokusera på i vilken utsträckning avgifterna i garantiåtagandena är korrekt prissatta, dvs. är marknadsmässiga. Dagens utvärderingsmetod, att i efterhand och via garanti reserven mäta kostnadstäckningen i garantiåtagandena, skulle därmed överges.

Riksgäldskontoret föreslår vidare att en samordningsfunktion skapas med uppgift att åstadkomma en samlad riskredovisning för hela statens garantiportfölj. Funktionen skulle även ha till uppgift att övervaka riskerna och kostnaderna i den samlade garantiportföljen. På längre

sikt förordas en översyn av styrsystemet för den statliga garantigivningen. En sådan utredning bör ha som mål att hitta former för styrning så att riskerna i statens garantiportfölj som helhet kan övervakas och kontrolleras. Kontoret anser även att statens syn på riskbegränsande åtgärder och hur de tillämpas inom garantiområdet bör utvecklas och förtydligas. Rapporter har nu remissbehandlats av berörda myndigheter och regeringen bereder de olika frågeställningar och förslag som lyfts fram i rapporten.

7.3 Beställningsbemyndiganden

Enligt 12 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen, för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter även under senare budgetår än det statsbudgeten avser.

Regeringen begär bemyndiganden i anslagsavsnitten för de anslag som berörs. Där redovisas tabeller med information om bland annat nya och infriade förpliktelser under 2001–2003. I tabell 7.6 görs en sammanfattning per utgiftsområde av begärda bemyndiganden för 2003.

I kolumnen Ingående förpliktelser redovisas de åtaganden staten beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. vid ingången av 2003. I nästa kolumn anges de nya förpliktelser av denna typ som staten förväntas ikläda sig under 2003. Kolumnen Infriade förpliktelser visar de gjorda förpliktelser som förväntas innebära utgifter under 2003. Kolumnen Utestående förpliktelser utgör summan av ingående och nya förpliktelser minus infriade förpliktelser. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär i denna proposition. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ikläda staten förpliktelser som innebär utgifter efter 2003. Förpliktelserna innebär i många fall utgifter både 2004 och åren därefter.

Av tabellen framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 220 467 miljoner kronor.

Tabell 7.6 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2003

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående förpliktelser 2003	Nya förpliktelser 2003	Infriade förpliktelser 2003	Utestående förpliktelser 2003	Begärda bemyndiganden 2003
1 Rikets styrelse	0	25	0	25	25
5 Internationell samverkan	145	160	170	135	135
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	75 902	18 879	22 802	71 978	72 020
7 Internationellt bistånd	20 410	18 956	15 583	23 783	23 783
8 Invandrare och flyktingar	18	11	17	12	13
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	704	462	387	778	778
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	12	5	8	9	9
13 Arbetsmarknad	12 705	6 361	9 061	10 004	14 007
14 Arbetsliv	98	83	88	93	153
15 Studiestöd	3	3	3	3	4
16 Utbildning och universitetsforskning	3 947	4 165	1 905	6 207	6 207
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	111	99	91	119	124
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad	890	725	745	870	3 025
19 Regional utjämning och utveckling	6 914	3 975	2 489	8 400	8 700
20 Allmän miljö- och naturvård	623	1 531	373	1 781	1 781
21 Energi	1 409	1 134	1 012	1 531	2 280
22 Kommunikationer	40 893	37 873	7 933	70 833	72 250
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	8 740	7 875	4 921	11 694	11 823
24 Näringsliv	2 662	1 906	1 992	2 576	3 300
25 Allmänna bidrag till kommuner	0	50	0	50	50
Summa:	176 186	104 278	69 580	210 881	220 467

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan

7.4 Bemyndigande för ramanslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2003 besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas,
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen med riksdagens

bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas.

För de flesta ramanslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 procent som föreskrivs i 6 § första stycket budgetlagen. I allmänhet sätter regeringen krediten för anslag för förvaltningsändamål till 3 procent och för de flesta övriga ramanslag till 5 procent. I fråga om ramanslag för förvaltningsändamål är det nästan aldrig aktuellt att över-

skrida anslaget mer än vad som ryms inom den tillåtna högsta anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget. I avvaktan på riksdagsbeslut om ytterligare medel kan likviditetsbehovet undantagsvis behöva klaras genom att regeringen tillfälligt utökar myndighetens kredit på räntekonto inom ramen för den av riksdagen beslutade samlade kreditramen.

När det däremot gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner anvisas bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 6 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i sänder. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter det medgivna överskridandet. I Årsredovisning för staten 2001 (skr. 2001/02:101, s. 67-68) lämnades en redovisning för vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden under 2001.

Innevarande år har regeringen medgivit överskridanden av följande anslag: Utgiftsområde 8, 12:2 *Mottagande av asylsökande* på 600 miljoner kronor och 12:5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* på 35 miljoner kronor.

Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare i år kommer att redovisas i Årsredovisning för staten 2002. I anslutning till utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. återkommer regeringen med förslag om bemyndiganden rörande överskridanden av vissa anslag.

7.5 Statliga myndigheters hantering av ingående mervärdesskatt

Regeringens bedömning: Reglerna för myndigheters hantering av ingående mervärdesskatt förtydligas genom att tillämpningsområdet och kompensationsrätten preciseras. Nuvarande bestämmelse om att åtta procent av ett externt bidrag skall inbetalas till Riksskatteverket behålls och utvidgas till att omfatta samtliga myndigheter som erhåller externa bidrag över en viss miniminivå.

Budgetåret 1991/92 infördes ett kompensations-system för de statliga myndigheternas ingående mervärdesskatt (prop. 1989/90:111, bet. SkU 1989/90:31, rskr. 1989/90:357 och prop. 1990/91:100, bet. 1990/91:FiU20, rskr. 1990/91:32). Syftet med reformen var främst att uppnå konkurrensneutralitet mellan verksamhet i egen regi och upphandling utanför staten. Systemet styrs av förordningen (1993:529) om myndigheters hantering av ingående mervärdesskatt. Ekonomistyrningsverket (ESV) beslutar om vilka myndigheter som skall tillämpa förordningen samt utfärdar föreskrifter och allmänna råd.

Kompensationssystemet innebär att myndighetens anslag och/eller avgifter beräknas utan hänsyn till utgifter för ingående mervärdesskatt. Myndigheten får i stället rekvirera medel från Riksskatteverket motsvarande det belopp som bokförts som ingående mervärdesskatt. Ersättningen, som avräknas mot statsbudgetens inkomstsida, erhålls för all ingående mervärdesskatt som myndigheten redovisar oavsett finansieringskälla. En förutsättning är dock att mervärdesskatten är hänförlig till inköp för den verksamhet myndigheten bedriver samt att avdragsförbud enligt mervärdesskattelagen (1994:200) inte föreligger.

För att undvika att myndigheter som har en omfattande finansiering genom externa bidrag blir överkompenserade i systemet infördes redan 1991 en särskild bestämmelse för universitets- och högskoleområdet samt vissa kulturinstitutioner. Bestämmelsen innebär att åtta procent av de bidrag som dessa myndigheter erhåller från externa givare skall inlevereras till statsbudgeten (den s.k. åttaprocentsregeln).

I samband med uppföljningen av mervärdeskatteomläggningen för de statliga myndigheterna i budgetpropositionen för 1997 (prop. 1996:97:1, bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53) ansåg regeringen att en schablonmetod även i fortsättningen borde användas för att hantera den ingående mervärdesskatten avseende externa bidrag inom universitets- och högskoleområdet samt vissa kulturinstitutioner. Exakt hur denna metod skulle utformas och hur externa bidrag skulle definieras borde enligt regeringens bedömning utredas vidare. Möjligheterna att skapa en långsiktig lösning i frågan har därefter utretts vidare.

ESV fick i november 2000 i uppdrag att göra en översyn av mervärdesskatteförordningen med anledning av ett antal olika problem som uppmärksammats vid tillämpningen av reglerna. Hanteringen av ingående mervärdesskatt avseende externa bidrag ingick som en central del i översynen. Uppdraget redovisades till Finansdepartementet i juni 2001 (ESV 2001:12) varpå rapporten remissbehandlades. Samtliga 32 remissinstanser inkom med svar och därutöver tre myndigheter som inkom med yttranden på eget initiativ.

Skälen för regeringens bedömning

Med anledning av den översyn och remissbehandling som genomförts avser regeringen att under hösten 2002 fatta beslut om ändringar i förordningen (1993:529) om myndigheters hantering av ingående mervärdesskatt. Flertalet av ändringarna, som planeras träda i kraft den 1 januari 2003, innebär inga förändringar i sak utan endast att reglerna förtydligas på ett antal punkter.

Förordningens *tillämpningsområde* kommer att preciseras. Skäl till att myndigheten inte skall omfattas av kompensationsrätten för ingående mervärdesskatt kan bl.a. vara att myndigheten bedriver verksamhet i konkurrens med privata näringsidkare vars verksamhet inte ger rätt till avdrag eller återbetalning av mervärdesskatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200). Affärsverken omfattas av mervärdesskattelagens regler om avdragsrätt för ingående mervärdesskatt och står därför helt och hållet utanför kompensationsystemet. Vidare förtydligas att förordningen inte ger möjlighet till kompensationsrätt för endast en del av en

myndighets verksamhet, dvs. myndigheten kan antingen rekvirera ersättning för all ingående mervärdesskatt eller inte alls.

Nuvarande *roll- och ansvarsfördelning* för prövning och kontroll av myndigheternas rekvisitioner av mervärdesskatt kommer att gälla även fortsättningsvis. ESV:s roll är endast normgivande medan Riksskatteverket kontrollerar att utbetalningarna görs på ett korrekt sätt i systemet. De regionala skattekontoren ansvarar för att granska deklARATIONER och myndigheternas redovisning av utgående mervärdesskatt. Myndigheternas tillämpning av förordningen om ingående mervärdesskatt granskas i övrigt inom ramen för den årliga revisionen utifrån en bedömning av väsentlighet och risk.

För att skapa incitament att återbetala felaktigt rekvirerad kompensation så snabbt som möjligt införs en bestämmelse om att *återbetalning skall göras inklusive ränta*. Bestämmelsen avser medel som utbetalats till myndighetens räntekonto. Motsvarande kommer att gälla för försenade inbetalningar enligt den s.k. åttaprocentregeln. Räntenivån kommer att motsvara den ränta som myndigheten har på sitt räntekonto.

Ingående mervärdesskatt avseende inköp som finansieras av externa bidrag

De statliga myndigheternas externa bidragsfinansiering har totalt sett ökat betydligt sedan kompensationsystemet infördes för ca tio år sedan. De myndigheter som i dag omfattas av åttaprocentregeln har exempelvis ökat sin bidragsfinansiering med ca 34 procent sedan 1996. Att de externa medlen får en allt större betydelse som finansieringskälla är en generell och tydlig trend som kan antas fortsätta. Detta innebär även att den ingående mervärdesskatt som kan hänföras till externa bidrag kan antas fortsätta att öka i omfattning. Möjligheterna att genomföra ett borttagande av bestämmelsen om åtta procent på ett sätt som är statsfinansiellt neutralt på lång sikt bedöms därför vara små. En engångsvis reglering, t.ex. av berörda myndigheters anslag, är endast neutral för statsbudgeten på kort sikt eftersom det finansieringsansvar som staten skulle ta över för den ingående mervärdesskatten skulle medföra ökade kostnader i kompensationsystemet i takt med att bidragsvolymerna stiger.

Nuvarande bestämmelse i förordningens 5 § om skyldighet för myndigheterna att inbetala åtta procent av ett externt bidrag till Riksskatteverket kommer därför att behållas, men förtydligas i fråga om vilka medel som avses. Procentsatsen bedöms även i dag stämma väl överens med den genomsnittliga andel mervärdesskatt som kan hänföras till inköp som görs med externa bidrag.

Från rättvisesynpunkt bör bestämmelsen omfatta alla myndigheter som erhåller externa bidrag. Bestämmelsen, som i dag endast omfattar myndigheter inom Utbildnings- och Kulturdepartementens ansvarsområden, utvidgas därför till att *omfatta samtliga myndigheter* som omfattas av förordningen. I gengäld får myndigheten även fortsättningsvis rekvirera ingående mervärdesskatt när dessa medel används för inköp av mervärdesskattepliktiga varor och tjänster.

Till skillnad från i dag kommer därmed alla externa bidrag att bära sin egen kostnad för mervärdesskatt. De myndigheter som erhåller externa bidrag och som inte omfattas av bestämmelsen i 5 § svarar för närvarande för ca 20 procent av de totala externa bidrag som tillförs staten. Eftersom dessa myndigheter enligt dagens regelverk får kompensation för all mervärdesskatt utan att betala in de åtta procent som antas motsvara den andel mervärdesskatt som belöper på externa bidrag, ökar det faktiska värdet av deras externa bidrag och därmed deras köpkraft. Denna överkompensation innebär en

kostnad för staten på ca 90 miljoner kronor per år, vilket kan jämföras med de inbetalningar enligt 5 § mervärdesskatteförordningen på ca 340 miljoner kronor som görs inom Utbildnings- och Kulturdepartementens områden.

För att undvika en alltför omfattande administration införs en *miniminivå* för när bestämmelsen skall tillämpas. I normalfallet bör endast myndigheter som årligen mottar externa bidrag som totalt överstiger 5 miljoner kronor omfattas av bestämmelsen. Antalet myndigheter som omfattas av bestämmelsen kommer totalt sett att bli färre än i dag eftersom flera små myndigheter inom utbildnings- och högskoleområdet samt mindre kulturinstitutioner faller bort. Undantag kommer även fortsättningsvis att gälla för EU-bidrag till programsamarbete och forskning samt för medel som tillförs svenska myndigheter via Nordiska ministerrådet.

Genom att åttaprocentsregeln blir generell torde även risken vara liten för att kompensationsystemet skapar nackdelar i förhållande till privata aktörer som får bidrag från utomstående givare. Ifall den privata aktören saknar rätt till avdrag för eller återbetalning av ingående mervärdesskatt enligt mervärdesskattelagen skulle det annars kunna vara mer fördelaktigt att ge bidraget till en statlig myndighet.

8

Skattefrågor

8 Skattefrågor

8.1 Inledning

Regeringen redovisar här ett antal åtgärder på skatteområdet med effekter för budgetåret 2003 och framåt. Därutöver ger regeringen sina bedömningar i ett antal skattefrågor.

Vid beskattningen av förvärvsinkomster föreslås, som en del av den fortsatta gröna skatteväxlingen, vissa justeringar av grundavdraget. Förslag lämnas också om det fasta beloppet i den statliga skatten på förvärvsinkomster liksom om beskattning av sjömän.

På företagsskatteområdet lämnar regeringen en bedömning i frågan om beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar och anslutande frågor.

Som en del av den fortsatta gröna skatteväxlingen föreslås förändringar av koldioxidskatten, energiskatten på el, avfallsskatten och skatten på naturgrus. Förslag lämnas om vissa justeringar i skattereglerna för värme- och elproduktion i kraftvärmeverk och om begränsning i koldioxidskatten för företag i kalk- och cementbranschen. Vissa ändringar i avfallsskattelagen föreslås också. Regeringen lämnar också en bedömning i frågan om en skattestrategi för alternativa drivmedel.

På punktskatteområdet föreslås vidare förändrade regler för privatinförsel av alkohol- drycker och för beskattningen av lågpris-

cigaretter. Regeringen kommenterar också reklamskatten.

På mervärdesskatteområdet lämnas vissa bedömningar med anledning av kommande utredningsarbete kring skattesatsstrukturen. En annan bedömning rör skattelättnader på vissa byggtjänster.

Regeringen ger en bedömning i frågan om beskattningen av vissa tjänster. Vidare lämnas förslag om förlängning av skattereduktion för s.k. bredbandsanslutningar.

I ett avslutande avsnitt redovisas de finansiella effekterna av de skatteförslag som lämnas i denna proposition och dessutom av de förslag i andra propositioner som lämnas i anslutning till budgetpropositionen och i propositioner senare under hösten 2002.

Ärendet och dess beredning

Lagförslag har upprättats i enlighet med förteckningen i kapitel 3 Lagförslag. Samtliga lagförslag har under hand beretts med Riksskatteverket (RSV).

Lagrådet

Samtliga lagförslag är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande saknar betydelse.

8.2 Skatter på förvärvsinkomster

8.2.1 Sänkt skatt på arbete som del i grön skatteväxling

Regeringens förslag: Det utrymme för skattesänkningar på arbete som skapas inom ramen för den gröna skatteväxlingen föreslås utnyttjas till höjda grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare. Förslaget innebär även mindre komplicerade regler för avtrappningen av det förhöjda grundavdraget.

Grunden för den strategi för grön skatteväxling som presenterades i finansplanen för år 2001 är att höjda skatter på energi- och miljöområdet växlas mot sänkta skatter på arbete. Som en del i denna strategi har skatten på arbete sänkts genom förslag i budgetpropositionerna för 2001 och 2002 om höjda grundavdrag i inkomstbeskattningen och sänkta socialavgifter. För år 2003 föreslås att ett tredje steg tas i skatteväxlingen. Det utrymme för skattesänkningar på arbete som därigenom skapas föreslås utnyttjas till höjda grundavdrag för låg- och medelinkomsttagare.

Som en del av pensionsomläggningen 2003 avskaffas det särskilda grundavdraget för personer med folkpension, samtidigt som garantipension införs. Syftet är att alla personer skall omfattas av samma inkomstskatteregler och att pensionärer skall betala skatt enligt samma regler som gäller för löntagare. Således berör de här föreslagna justeringarna i grundavdraget såväl löntagare som pensionärer.

I samband med 1990 års skattereform infördes av fördelningspolitiska skäl en förhöjning av grundavdraget i de lägre inkomstskikten. Förhöjningen är konstruerad så att grundavdraget trappas upp successivt med 25 procent av inkomsten över en viss nivå. Med gällande prisbasbelopp för 2003 påbörjas denna upptrappning vid en taxerad förvärvsinkomst på 72 000 kronor. Upptrappningen upphör då inkomsten uppgår till 111 200 kronor och det maximala grundavdraget uppgår till 25 500 kronor. Grundavdraget ligger kvar på denna nivå för inkomster upp till 118 200 kronor. Därefter trappas det ned till den nivå på 0,293 prisbasbelopp (11 400 kronor) som

tillämpas för alla med en taxerad förvärvsinkomst på 245 200 kronor eller mer.

För att begränsa de ökade marginaleffekter som avtrappningen medför bestämdes avtrappningstakten till 10 procent av den överskjutande inkomsten, dvs. betydligt långsammare än upptrappningen. Genom den omvandling av den särskilda skattereduktionen, som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2002 med ikraftträdande från och med inkomståret 2003, har dock avtrappningsreglerna blivit mer komplicerade. Avtrappningen ska enligt de beslutade reglerna ske i olika takt i tre olika inkomstskikt.

Tabell 8.1 Grundavdrag år 2003 enligt gällande regler

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
- 1,86 BB	0,403 BB
1,86 BB - 2,89 BB	0,403 BB + 0,25*(TI-1,86 BB)
2,89 BB - 3,04 BB	0,6605 BB
3,04 BB - 3,66 BB	0,6605 BB - 0,10*(TI- 3,04 BB)
3,66 BB - 5,615 BB	0,5985 BB - 0,14*(TI- 3,66 BB)
5,615 BB - 6,41 BB	0,3248 BB - 0,04*(TI- 5,615 BB)
6,41 BB -	0,293 BB

BB = Prisbasbelopp TI = taxerad förvärvsinkomst

För 2003 uppgår prisbasbeloppet till 38 600 kronor

Tabell 8.2 Grundavdrag år 2003 enligt gällande regler

Kronor

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
-71 900	15 600
72 000 - 111 100	15 700 - 25 400
111 200 - 118 200	25 500
118 300 - 141 200	25 400 - 23 200
141 300 - 216 200	23 100 - 12 700
216 300 - 245 100	12 600 - 11 500
245 200 -	11 400

De förändringar av grundavdragsreglerna som regeringen nu föreslår syftar dels till att rikta inkomstskattesänkningarna till låg- och medelinkomsttagare, dels till att förenkla grundavdragsreglerna.

I syfte att rikta skattesänkningarna till personer med låga inkomster föreslår regeringen att upptrappningen av grundavdraget påbörjas redan vid en taxerad förvärvsinkomst motsvarande 1,38 prisbasbelopp. För 2003 innebär det att upptrappningen påbörjas vid en taxerad inkomst på 53 600 kronor. Upptrapp-

ningstakten bör dock reduceras något, till 17 procent. Vidare föreslås att det maximala grundavdraget höjs till 0,67 prisbasbelopp, vilket för år 2003 motsvarar 25 900 kronor. Det maximala grundavdraget för år 2003 uppnås därmed först vid en taxerad inkomst på 113 600 kronor, dvs. strax över 2,95 prisbasbelopp. Avtrappningen av grundavdraget föreslås vidare påbörjas vid en något högre taxerad förvärvsinkomst än enligt gällande regler, 3,10 prisbasbelopp. För 2003 innebär det att avtrappningen påbörjas vid en taxerad förvärvsinkomst på 120 300 kronor. Slutligen föreslås en återgång till tidigare ordning med en enhetlig avtrappningstakt på 10 procent. Avtrappningen bör liksom enligt gällande regler fortgå tills grundavdraget motsvarar 0,293 prisbasbelopp, vilket för år 2003 motsvarar 11 400 kronor. Med de här föreslagna reglerna uppnås denna nivå år 2003 först vid en taxerad förvärvsinkomst på 264 200 kronor, dvs. strax över 6,87 prisbasbelopp.

Förslaget sammanfattas i tabellerna 8.3-8.4. Som framgår av figur 8.1 innebär det att grundavdraget höjs för så gott som alla med en taxerad förvärvsinkomst mellan 53 500 kronor och 264 100 kronor. Den maximala höjningen uppgår till 3 600 kronor.

Tabell 8.3 Grundavdrag år 2003 enligt regeringens förslag

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
– 1,38 BB	0,403 BB
1,38 BB – 2,95 BB	0,403 BB + 0,17*(TI-1,38 BB)
2,95 BB – 3,10 BB	0,67 BB
3,10 BB – 6,87 BB	0,67 BB - 0,10*(TI- 3,10 BB)
6,87 BB –	0,293 BB

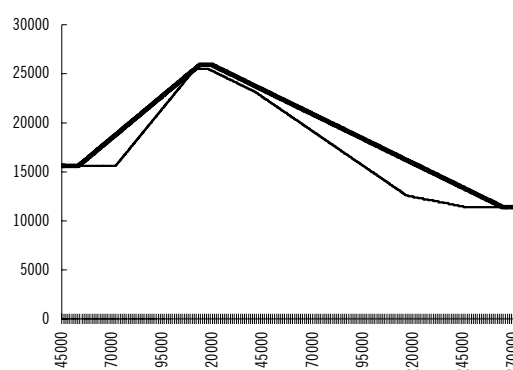
BB = Prisbasbelopp TI = taxerad förvärvsinkomst

Tabell 8.4 Grundavdrag år 2003 enligt regeringens förslag

Kronor

Taxerad förvärvsinkomst	Grundavdrag
– 53 500	15 600
53 600 – 113 500	15 700 – 25 800
113 600 – 120 200	25 900
120 300 – 264 200	25 900 – 11 500
264 300 –	11 400

Diagram 8.1 Grundavdrag för 2003 enligt gällande regler (tunn linje) samt enligt förslaget (fet linje)

De föreslagna förändringarna i grundavdraget har tagits in i 63 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229).

8.2.2 Förändrade nivåer för socialavgifter

Regeringens förslag: Sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs från 8,80 till 11,08 procent av avgiftsunderlaget. Sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna höjs från 9,53 till 11,81 procent av avgiftsunderlaget. Arbetsskadeavgiften i både arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna, sänks från 1,38 till 0,68 procent av avgiftsunderlaget.

Procentsatsen för arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks från 5,84 till 3,70 procent och i egenavgifterna från 3,30 till 1,16 procent.

Den allmänna löneavgiften höjs från 2,69 procent till 3,25 procent av avgiftsunderlaget. Förändringarna skall träda i kraft den 1 januari 2003.

Det sammantagna uttaget av social- och egenavgifter förändras inte.

Skälen för regeringens förslag: Ett syfte med den förändrade avgiftsstruktur som riksdagen beslutat med anledning av budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU1, rskr. 1997/98:36) var att inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag skapa bättre samstämmighet mellan inkomster och utgifter i bl.a. sjukförsäkringssystemet. Underlaget för socialavgifterna beräknas till totalt cirka 1 033 mdkr år 2003.

Sjukförsäkringsavgiften

Sjukförsäkringsavgiften är en av sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Socialavgifterna betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare. Sjukförsäkringsavgiften uppgår för närvarande till 8,80 procent för arbetsgivare och till 9,53 procent för dem som betalar egenavgifter.

Sjukförsäkringsavgiften tas ut för finansiering av bl.a. utgifter för sjukpenning, rehabiliterings-, sjuk- och aktivitetsersättning, allt enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Sjukförsäkringsavgiften skall även finansiera Centrala studiestödsnämndens kostnader för sådana studielån som avser en studerandes sjukperiod och som enligt studiestödslagen (1999:1395) inte ska återbetalas, vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader, samt kostnader enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

För 2003 beräknas de kostnader som sjukförsäkringsavgiften ska täcka uppgå till 110,14 mdkr. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs till 11,08 procent av avgiftsunderlaget och i egenavgifterna till 11,81 procent av avgiftsunderlaget.

Arbetsskadeavgiften

Arbetsskadeavgiften uppgår för närvarande till 1,38 procent i både arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna. Arbetsskadeavgiften tas ut för finansiering av utgifter för arbetsskada och vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader.

För 2003 beräknas de kostnader som arbetsskadeavgiften ska täcka uppgå till 6,72 mdkr. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att arbetsskadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,68 procent av avgiftsunderlaget.

Arbetsmarknadsavgiften

Arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna uppgår för närvarande till 5,84 procent av avgiftsunderlaget. I egenavgifterna uppgår avgiften till 3,30 procent av avgiftsunderlaget. Arbetsmarknadsavgift tas ut för finansiering av utgifter för arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och lönegaranti.

För 2003 beräknas de kostnader som arbetsmarknadsavgiften ska täcka uppgå till 36,83 mdkr. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att arbetsmarknadsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 3,70 procent av avgiftsunderlaget och i egenavgifterna till 1,16 procent av avgiftsunderlaget.

Det sammantagna uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift

De ovan föreslagna förändringarna avseende sjukförsäkringsavgiften, arbetsskadeavgiften och arbetsmarknadsavgiften ska inte leda till någon förändring av det sammantagna uttaget av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Detta föranleder en höjning av den allmänna löneavgiften med 0,56 procentenheter till 3,25 procent av avgiftsunderlaget. De föreslagna förändringarna i avgiftsnivåerna bör gälla från den 1 januari 2003 och medför ändringar i socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.

Sammanfattning av förslagen om förändrade avgiftsnivåer

Förslagen om kommande nivåer på socialavgifter och allmän löneavgift sammanfattas i tabell 8.5.

Tabell 8.5 Socialavgifter år 2003 enligt regeringens förslag

Procent

Socialavgifter	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter
Sjukförsäkringsavgift	11,08	11,81
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70
Arbetsmarknadsavgift	3,70	1,16
Arbetsskadeavgift	0,68	0,68
S:a socialavgifter	29,57	27,76
Allmän löneavgift	3,25	3,25
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	32,82	31,01

8.2.3 Det fasta beloppet vid beskattning av förvärvsinkomster

Regeringens förslag: Den statliga skatt om 200 kronor som utgår på förvärvsinkomster för fysiska personer skall även vid 2004 års taxering utgöra en kommunal inkomstskatt.

Skälen för regeringens förslag: Statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster utgår dels med ett fast belopp om 200 kronor, dels med 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns samt med 25 procent av den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger en övre skiktgräns. Det fasta beloppet om 200 kronor har under några års tid beslutats utgöra en kommunal inkomstskatt. Syftet har varit att stärka kommunernas och landstingens ekonomier. Även för år 2003 kan konstateras att kommunerna och landstingen har ett visst behov av medelförstärkning. Regeringen föreslår därför att den fasta skatten om 200 kronor också vid 2004 års taxering skall utgöra en kommunal inkomstskatt.

8.2.4 Beskattning av sjömän i det nordiska skatteavtalet

Regeringens förslag: Den skattefrihet som enligt den särskilda övergångsbestämmelsen i artikel 31.3 i det nordiska skatteavtalet gäller för i Sverige obegränsat skattskyldiga sjömän som uppstår ersättning för arbete ombord på danskt, färöiskt, finskt, isländskt eller norskt skepp i internationell trafik förlängs till att gälla också vid 2004 års taxering.

Skälen för regeringens förslag: I 2001 års budgetproposition (avsnitt 9.2.5) föreslogs att den skattefrihet, som enligt den särskilda övergångsbestämmelsen i artikel 31.3 i 1996 års nordiska skatteavtal gäller t.o.m. 2001 års taxering för i Sverige obegränsat skattskyldiga sjömän som får ersättning för arbete ombord på danskt, färöiskt, finskt, isländskt eller norskt skepp i internationell trafik, skulle förlängas till att gälla också vid 2002 års taxering

(SFS 2000:1165). I 2002 års budgetproposition (avsnitt 8.2.9) föreslogs att skattefriheten skulle förlängas till att gälla också vid 2003 års taxering (SFS 2001:1054).

Ovan nämnda skattefrihet gäller emellertid inte för anställda ombord på färjor i reguljär trafik mellan Sverige och Danmark. För denna grupp undertecknades den 30 september 1999 ett bilateralt avtal mellan Sverige och Danmark som finns fogat som bilaga 2 till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Avtalet innebär att Sverige kan beskatta sjömän med hemvist i Sverige som arbetar på danska färjor. I prop. 2000/01:89 Beskattningen av anställda ombord på färjor mellan Sverige och Danmark föreslogs emellertid att danska s.k. nettolöner som betalas till ombordanställda på danska färjor skulle undantas från svensk skatt vid 2002 års taxering. Skattefriheten begränsades till att gälla personer som någon gång under januari månad år 2001 var anställda ombord på ett danskt skepp (SFS 2001:411). Skälet för förslaget var att anställda ombord på fartyg som är registrerade i Danskt Internationellt Skibsregister (DIS) är undantagna från dansk sjömansskatt och får i stället en nettolön som är ca 30 procent lägre än motsvarande bruttolön. I 2002 års budgetproposition (avsnitt 8.2.9) föreslogs att även detta undantag från beskattning skulle förlängas till att gälla också vid 2003 års taxering (SFS 2001:1054).

Frågan om beskattningen av sjömännen i det nordiska skatteavtalet är en fråga som lämpligen borde lösas gemensamt inom Norden. Regeringen påbörjade under hösten 2001 en översyn av lastsjöfarten och färjenärings villkor. Syftet är att utreda möjligheterna till en gemensam nordisk uppfattning när det gäller den framtida utformningen av de Europeiska gemenskapernas riktlinjer för statligt stöd till sjötransport. Detta uppdrag skall redovisas senast under år 2003. I avvaktan på en gemensam nordisk lösning och resultatet av den översyn som inletts föreslås att skattefriheten för ombordanställda på nordiska skepp skall gälla även vid 2004 års taxering.

Förslaget har tagits in i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna.

8.3 Kapital- och företagsbeskattning

8.3.1 3:12-utredningen

3:12-utredningen (Fi1999:12) lämnade sitt betänkande Beskattning av småföretagare (SOU 2002:52) till regeringen den 18 juni 2002. Betänkandet remissbehandlas för närvarande och remisstiden går ut den 31 oktober 2002. Regeringen kommer efter remissbehandlingen att ta ställning till ärendets fortsatta hantering.

8.3.2 Översyn av reglerna om fastighetsskatt på småhus m.m., förmögenhetsskatt samt arvs- och gåvoskatt

Regeringen beslutade i juni 2002 att tillsätta en parlamentarisk kommitté, Egendomsskattekommittén (Fi 2002:06), som skall utreda fastighetsskatten på småhus m.m., förmögenhetsskatten samt arvs- och gåvoskatten. Kommittén skall avsluta uppdraget senast vid utgången av 2003.

8.3.3 Avskaffad kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar

Regeringens bedömning: Beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar bör avskaffas och kombineras med en effektiv CFC-lagstiftning.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen förklarade i budgetpropositionen för år 2002 att det är angeläget att avskaffa beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar och därmed även avdragsrätten för kapitalförluster på sådana andelar (prop. 2001/02:1, s. 196). Frågan rymmer många svåra och omfattande frågeställningar och ett intensivt arbete bedrivs i regeringskansliet med inriktning att ett lagförslag skall kunna lämnas till riksdagen under våren 2003 och att de nya reglerna skall träda i kraft den 1 juli 2003.

För att motverka oönskad skatteplanering och skatteundandragande i samband med att kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar avskaffas är det nödvändigt att vidta flera olika åtgärder för att skydda den svenska bolagsskattebasen. Som ett nödvändigt första led i denna reform av företagsbeskattningen beslutade riksdagen under våren 2002 att begränsa avdragsrätten för kapitalförluster på företagsägda delägaraktier och på andelar i svenska och utländska handelsbolag (prop. 2001/02:140, 2001/02:SkU25, rskr. 2001/02:274, SFS 2002:540). De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2002 och tillämpas på avyttringar från och med den 7 december 2001 (delägaraktier och andelar i svenska handelsbolag) respektive den 16 april 2002 (utländska handelsbolag).

För att framförallt motverka skatteflykt genom bolag i skatteparadis bereds även ett förslag till nya regler för beskattning av s.k. CFC-bolag (controlled foreign company). Ett sådant förslag lämnades av 1998 års Företagsskatteutredningar. I remissförfarandet utsattes förslaget för hård kritik. Ett delvis helt nytt förslag till CFC-lagstiftning utarbetas därför i regeringskansliet.

8.4 Energi- och miljöskattefrågor

8.4.1 Grön skatteväxling

En fortsatt grön skatteväxling utgör en central del i regeringens strategi för att omvandla Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle. Det främsta syftet med skatteväxlingen är att bidra till att fastställda miljömål uppnås genom en ökad miljöstyrning via skattesystemet. Genom miljöskatter sätter man ett pris på miljön och det blir dyrare att släppa ut föroreningar. Härigenom får hushållen ekonomiska motiv att välja en mer miljövänlig och resurssnål livsstil medan företagen stimuleras att utveckla en mer miljövänlig teknik. En grön skatteväxling innebär inte en höjning av det totala skatteuttaget då höjningar av de miljörelaterade skatterna balanseras av sänkningar av skatterna på arbete.

I 2000 års ekonomiska vårproposition bedömdes det samlade utrymmet för grön skatteväxling under perioden 2001–2010 vara

30 miljarder kronor. Genom förslag i budgetpropositionerna för 2001 och 2002 har därefter en skatteväxling på sammanlagt drygt 5 miljarder kronor genomförts. Regeringens bedömning avseende det totala utrymmet för grön skatteväxling fram till 2010 kvarstår.

En fortsatt grön skatteväxling måste genomföras stegvis och varsamt och de olika stegen bör löpande följas upp vad gäller effekterna för miljön, för individer och inkomstfördelning och för det svenska näringslivets konkurrenskraft. En ökad miljörelatering av skattesystemet förutsätter också en rationell energiskattstruktur, baserad på lättförståeliga och brett accepterade principer samtidigt som skattesystemet måste vara förenligt med Sveriges medlemskap i EU. Som en integrerad del i den gröna skatteväxlingen arbetar därför ett par utredningar med att ta fram underlag för en reformering av energi- och miljöskattstrukturen: Skattenedsättningskommittén (dir. 2001:29) om nedläggning av energiskatt för näringslivet och Vägtrafikskatteutredningen (dir. 2001:12) om vägtrafikbeskattningen.

I denna proposition föreslås att ytterligare ett steg i skatteväxlingen tas med en omslutning på 2,6 miljarder kronor. De förslag till höjda energi- och miljöskatter som ingår i detta steg redovisas i de följande avsnitten.

8.4.1.1 Höjd koldioxidskatt på bränslen

Regeringens förslag: Koldioxidskatten på bränslen höjs med 16 procent. För bensin och dieselolja sänks dock energiskattesatserna lika mycket som koldioxidskattesatserna höjs. Drivmedel som endast belastas med koldioxidskatt undantas dock från denna höjning. Omläggningen utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna blir oförändrad. För alla bränslen, inklusive drivmedlen, tillkommer dock höjningar på grund av den årliga indexuppräknings av skattesatserna. Skattesatsändringarna träder i kraft den 1 januari 2003.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med bedömningen när skatteväxlingen inleddes anser regeringen att det är viktigt att fortsätta att öka tyngden av koldioxidskatten i förhållande till energiskatten. Eftersom det är angeläget att åstadkomma en begränsning av koldioxidutsläppen föreslås en höjning av koldioxidskatten med 16 procent. Tillsammans med den årliga indexuppräknings innebär det att koldioxidskatten höjs från 63 till 74 öre per kg utsläppt koldioxid. Energiskatten ändras inte för bränslen som används för uppvärmning. För bensin och dieselolja sänks dock energiskatten med samma belopp per liter som motsvarar koldioxidskattehöjningen. När gasol, metan och naturgas används som drivmedel belastas de inte med någon energiskatt. För att även skatten på dessa drivmedel skall vara oförändrad undantas de från höjningen av koldioxidskatten. Skattesatsändringarna av förslaget för de vanligaste bränslena framgår av tabell 8.6.

Här föreslås således att beskattningen av drivmedel inte berörs av skatteväxlingen. På sikt avser dock regeringen att verka för att öka inslaget av rörliga skatter i vägtrafikbeskattningen. I detta sammanhang är det också viktigt att bensin och dieselolja för privat bruk beskattas på ett likartat sätt. Regeringen avvaktar dock den pågående Vägtrafikskatteutredningens förslag om förändringar av drivmedelsskatten och utredningens analys om för- och nackdelar med en kilometerskatt.

Regeringen avser att återkomma med förslag när utredningen avslutat sitt arbete.

Höjningarna av koldioxidskatten utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna blir oförändrad. Detta åstadkoms genom att den procentuella koldioxidskattelättnaden för dessa sektorer höjs från 70 till 74 procent. I avsnitt 8.4.1.3 redovisas tillkommande skattehöjningar som sker på grund av den årliga indexuppräknings av skattesatserna.

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 1 §, 6 a kap. 1, 2 och 3 §§ samt 9 kap. 5 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

8.4.1.2 Höjd energiskatt på el

Regeringens förslag: Energiskatten på el höjs med 2,1 öre per kWh. Höjningen träder i kraft den 1 januari 2003.

Skälen för regeringens förslag: En höjning av koldioxidskatten på fossila bränslen begränsar användningen av dessa, men innebär samtidigt att det relativa priset på el sjunker. Det kan medföra att elanvändningen ökar och motiverar att energiskatten på el höjs för att motverka detta. Samtidigt med den föreslagna höjningen av koldioxidskatten föreslås därför en energiskattehöjning på el med 2,1 öre per kWh för samtliga energiskattesatser på el. Den nuvarande skattefriheten för förbrukning av el inom tillverkningsindustrin samt inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna behålls. I följande avsnitt redovisas skattehöjningar som sker på grund av den årliga indexuppräknings av alla skattesatser.

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

8.4.1.3 Skattesatsuppräknings efter prisutvecklingen (indexering)

Regeringens förslag: Höjningar sker av samtliga energi- och koldioxidskattesatser motsvarande förändringarna i konsumentprisindex under perioden juni 2001–juni 2002. Höjningarna träder i kraft den 1 januari 2003.

Skälen för regeringens förslag: En automatisk indexuppräknings sker av skatterna på energiområdet. Varje år, senast i november, skall regeringen beräkna det kommande kalenderårets energi- och koldioxidskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen. Förändringen av skattesatserna baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad två år före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret. Vid beräkningen av de nya skattesatser som blir följden av regeringens förslag till fortsatt grön skatteväxling har hänsyn tagits till den indexuppräknings som skall ske för kalenderåret 2003. För perioden juni 2001–juni 2002 har index höjts med 1,84 procent. Av förenklings-skäl görs i budgetpropositionen denna indexuppräknings för samtliga energi- och koldioxidskattesatser, dvs. inte enbart för de skattesatser som berörs av den gröna skatteväxlingen.

Indexuppräknings av skattesatserna på el medför en ytterligare höjning som varierar mellan 0,3 och 0,4 öre per kWh beroende på nuvarande skattesats. Totalt höjs alltså energiskatten på el med mellan 2,4 och 2,5 öre per kWh. Den allmänna skattenivån för hushållen och servicesektorerna kommer efter höjningen att uppgå till 16,4 öre per kWh i vissa kommuner i norra Sverige samt till 22,3 öre per kWh för övriga delar av landet. Den särskilda skattesatsen för el som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning höjs till 19,8 öre per kWh. Exempel på de sammanlagda föreslagna skatteförändringarna för de vanligaste drivmedlen i miljöklass 1 (MK 1) och eldningsolja samt för el presenteras i tabell 8.6. För el avser skattesatserna hushållsförbrukningen i södra respektive norra delarna av landet. Gränsen går ungefär efter en linje mellan norra Värmland och Örnsköldsvik.

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 1 och 10 §§ samt 11 kap. 3 § lagen om skatt på energi.

Tabell 8.6 Skattehöjningar inklusive indexuppräknings för vissa bränslen och el för år 2003

Energislag	Koldioxid-skatt	Energi-skatt	Indexupp-räkning	Summa
Bensin MK 1 kr/liter	+ 0,23	- 0,23	+ 0,09	+ 0,09
Diesellojla MK 1 kr/m ³	+ 289	- 289	+ 57	+ 57
Eldningsolja kr/m ³	+ 289	0	+ 46	+ 335
El, södra Sverige öre/kWh	-	+ 2,1	+ 0,4	+ 2,5
El, norra Sverige öre/kWh	-	+ 2,1	+ 0,3	+ 2,4

En jämförelse mellan dagens skattesatser och de nya nivåerna redovisas i tabell 8.7. Jämförelsen avser bensin och diesellojla, båda i miljöklass 1, som är de kvaliteter som finns på bensinstationerna. Den totala punktskattesatsen omfattar både energiskatt och, i förekommande fall, koldioxidskatt.

Tabell 8.7 Nuvarande och föreslagna skattesatser på vissa bränslen och el

Energislag	Nuvarande total punktskattesats	Föreslagna total punktskattesats
Bensin MK 1 kr/liter	4,62	4,71
Diesellojla MK 1, kr/m ³	3 121	3 178
Eldningsolja kr/m ³	2 505	2 840
El, södra Sverige öre/kWh	19,8	22,3
El, norra Sverige öre/kWh	14,0	16,4

8.4.1.4 Höjd avfallsskatt

Regeringens förslag: Skatten på avfall som deponeras höjs från 288 till 370 kronor per ton avfall.

Skälen för regeringens förslag: Avfallsskattelagen trädde i kraft den 1 januari 2000. Avsikten är att avfallsskatten skall öka de ekonomiska incitamenten att behandla avfall på ett från miljö- och naturresurssynpunkt bättre sätt. Skatten skall således begränsa mängden avfall som deponeras.

Enligt lagen skall skatt betalas för avfall som förs in till en avfallsanläggning där farligt avfall eller annat avfall till en mängd av mer än 50 ton per år slutligt förvaras (deponeras) eller förvaras under längre tid än tre år. Skatt skall också i motsvarande fall betalas för avfall som uppkommer inom en anläggning där det huvudsakligen bedrivs annan verksamhet än avfallshantering.

Regeringen föreslår nu att avfallsskatten höjs från dagens 288 till 370 kronor per ton avfall. Härigenom ges både enskilda, kommuner och producenter ett ökat ekonomiskt incitament att minska mängden avfall som deponeras. Skattehöjningen, som är ett led i den gröna skatteväxlingen, ligger i linje med den avfallsstrategi som utvecklats inom EU och som primärt syftar till att styra bort mängden avfall från deponering genom minskning av mängden avfall och en ökad grad av återanvändning och återvinning.

Förslaget föranleder ändring i 4 § lagen (1999:673) om skatt på avfall.

8.4.1.5 Höjd naturgrusskatt

Regeringens förslag: Skatten på naturgrus höjs från 5 till 10 kronor per ton naturgrus.

Skälen för regeringens förslag: Med naturgrus menas naturligt sorterade jordarter som till övervägande del består av fraktionerna sand, grus, sten och block. Naturgrus är en ändlig naturresurs. Regeringen har tidigare uttalat (prop. 1997/98:145) att användningen av naturgrus bör minimeras. Syftet med lagen om skatt på naturgrus, som trädde i kraft den 1 juli 1996, är att åstadkomma bättre hushållning med naturgrus och påskynda utvecklingen mot användning av alternativa material. Enligt Naturvårdsverkets bedömning skulle så mycket som 70–80 procent av naturgrusprodukterna kunna ersättas med alternativa material, t.ex. bergkrossprodukter.

Det är generellt sett dubbelt så dyrt att tillverka bergkrossprodukter som naturgrus. Skatten avser att utjämna produktionskostnaderna mellan naturgrus och jämförbart

krossmaterial i syfte att öka det område inom vilket bergkrossprodukter skall kunna konkurrera med naturgrus.

Skattesatsen har varit oförändrad sedan skatten infördes. Vid införandet bedömdes att en skatt på 10 kronor per ton var en lämplig nivå från styrmedelssynpunkt. Bedömningen gjordes dock att en sådan skattenivå då skulle lägga ett alltför högt skattetryck på mindre företag, varför 5 kronor per ton ansågs som en rimlig avvägning.

Vid en samlad bedömning anser regeringen att skattesatsen nu bör omprövas i syfte att uppnå större miljöstyrande effekt. Regeringen föreslår att skatten på naturgrus höjs från 5 kronor till 10 kronor per ton naturgrus.

Förslaget föranleder ändring i 3 § lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus.

Svensk Bergmaterialindustri har i en skrivelse till regeringen (dnr Fi2001/4412) hemställt att skatten endast skall omfatta naturgrus som bryts ovan grundvattenytan, bl.a. med motiveringen att det är dessa gruslager som har betydelse som grundvattenfilter. Regeringen vill emellertid framhålla att syftet med skatten på naturgrus är betydligt vidare än endast omsorg om vattentillförseln. Någon ändring av skattens omfattning är därför inte befogad.

8.4.2 Kraftvärmebeskattning m.m.

8.4.2.1 Höjda skatteavdrag för bränslen som förbrukas för värmeproduktion i kraftvärmeverk

Regeringens förslag: Till den del bränslen förbrukas för värmeproduktion i kraftvärmeverk får avdrag göras för hela energiskatten och 74 procent av koldioxidskatten. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2003.

Bakgrunden till regeringens förslag: I energipropositionen (prop. 2001/02:143) bedömde regeringen att möjligheterna bör undersökas att införa ändringar i energibeskattningen för kraftvärmeanläggningar i fjärrvärmesystem som innebär att skattereglerna likställs med dem som gäller för industriellt mottryck. Vid värmeproduktion i kraftvärmeverk får i dag avdrag göras

för hälften av energiskatten på den del av bränsleförbrukningen som hänförs till värmeproduktion. Om i stället industrins avdragsregler införs för denna bränsleförbrukning innebär det att hela energiskatten och 74 procent av koldioxidskatten på bränslen får dras av. Finansdepartementet har i en departementspromemoria presenterat förslag om ändrad beskattning vid kraftvärme- och vindkraftproduktion (dnr Fi2002/2635). Promemorian har remissbehandlats.

Promemorians förslag: Förslaget stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Statens energimyndighet, Svensk Energi, Svenska Fjärrvärmeföreningen och Svenska Gasföreningen* tillstyrker förslaget. *Riksskatteverket* tillstyrker också förslaget, men avstyrker en temporär lösning. *Svenska kommunförbundet* ställer sig i allt väsentligt positivt till förslaget. *Naturvårdsverket* ser att förslaget gynnar kraftvärmen på kondenskraftens bekostnad, men har vissa farhågor om konkurrenskraften för biobränslen kontra fossilbränslen. *Svenska Bioenergiföreningen* och *Svenska Torvproducentföreningen* vill begränsa möjligheten till skatteavdrag genom att införa en spärr så att anläggningar med en liten andel elproduktion endast skall kunna göra avdrag motsvarande dubbla elproduktionen. *Renhållningsverksföreningen och Renova AB* anser att förslaget leder till allvarligt försämrad konkurrenskraft för avfallskraftvärme om sådan elproduktion inte tillåts ingå i elcertifikatsystemet.

Skälen för regeringens förslag: En förutsättning för skatteavdraget är att el- och värmeproduktionen sker integrerat och samtidigt, dvs. att produktionen sker i en sammanhållen process och att förhållandena vid varje tillfälle är avgörande. För att göra tydligt att avdrag endast får göras för bränsle som medverkar i den integrerade produktionen av el och värme bör en bestämmelse införas i lagen (1994:1776) om skatt på energi om att bränsleförbrukning som avser ånga eller hetvatten som tappas av från ång- eller hetvattensystemet före ångturbinen i kraftvärmeverket inte omfattas av avdragsbestämmelserna. Detta

gäller också annan utrustning för utvinning av mekanisk energi.

Reglerna för nedsättning av energiskatter är föremål för översyn av en parlamentarisk kommitté, Skattenedsättningskommittén (dir. 2001:29). Kommittén, som tillsattes som ett led i arbetet med att förverkliga strategin för fortsatt grön skatteväxling, skall redovisa sitt arbete senast den 31 december 2002. Den föreslagna ändringen får därför ses som temporär i avvaktan på kommitténs förslag.

Innan en förändring av skattebestämmelserna kan genomföras fordras en prövning av kommissionen om de höjda avdragen är tillåtliga enligt EU:s regler om statsstöd. Sverige har redan anmält förslaget om ändrade bränsleavdrag i samband med en pågående granskning av energiskattenedsättningarna för industri.

Förslaget föranleder ändringar i 6 a kap. 3 § och 11 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi.

8.4.2.2 Biobränslenas konkurrenskraft i kraftvärmeverk

Regeringens förslag: Vid kraftvärmeproduktion får inte längre turordningen mellan bränslena väljas fritt vid beräkning av skatteavdragen. I stället införs regler om proportionering. Sådana regler införs också i andra sammanhang där turordningen fått väljas fritt. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2003.

Promemorians förslag: Stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna ser fördelar med att införa regler om proportionering och tillstyrker förslaget. *Riksskatteverket* vill vidga området för proportionering och göra vissa förtydliganden i lagtexten. *Svensk Energi*, *Svenska Fjärrvärmeföreningen* och *Svenska Gasföreningen* har förutsatt att beskattningen av kondenskraft är oförändrad oavsett om den produceras separat eller i kombination med kraftvärme. *Föreningen Sveriges Skogsindustrier*, *Tekniska Verken i Linköping AB* och *Växjö Energi AB*

motsätter sig en ändring och vill behålla nuvarande turordningsprincip.

Skälen för regeringens förslag: En central fråga är hur den här föreslagna generella stimulansen av kraftvärmens skall kunna uppnås utan att biobränslenas konkurrenskraft försämras. För att via skattereglerna minska risken för en ökad fossilanvändning på bekostnad av biobränsleanvändningen föreslås att de regler som gäller för beräkning av skatteavdragen ändras. Kraftvärmeproducenten får enligt dagens regler välja hur den gemensamma bränsleförbrukningen fördelas på elproduktion respektive värmeproduktion. Det har därvid varit gynnsamt att så långt möjligt hänföra beskattade fossila bränslen till elproduktionen, eftersom skatteavdragsbeloppet då blir större. Om flera beskattade bränslen använts samtidigt har de också fått turordnas sinsemellan. I stället bör regler om proportionering införas. Sådana regler bör också införas när el framställs samtidigt med både kraftvärme- och kondenskraftteknik i sammankopplade system. Likaså om värme levereras till utomstående som omfattas av nedsättningsreglerna för industri, jordbruk, skogsbruk och vattenbruk.

På förslag från Riksskatteverket görs en justering i 6 a kap. 3 § lagen om skatt på energi där ordet "nyttiggjord" slopas för att tydliggöra att det är värmeproduktion i kraftvärmeverket som avses.

Frågor som berör elcertifikatsystemet tas inte upp i detta sammanhang, men elcertifikaten kommer också att bidra till biobränslenas konkurrenskraft vid kraftvärmeproduktion.

Förslaget föranleder ändringar i 6 a kap. 3 § och 9 kap. 5 och 9 §§ lagen om skatt på energi.

8.4.2.3 Slopas avdrag för energiskatt på el som produceras i kraftvärmeverk

Regeringens förslag: Avdraget för energiskatt på el som produceras i kraftvärmeverk och som används i egen verksamhet som består av el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning slopas den 1 maj 2003. En begränsning av avdragsrätten sker dock redan den 1 januari 2003.

Promemorians förslag: Stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Renhållningsverksföreningen* och *Renova AB* anser att förslaget leder till försämrad konkurrenskraft för avfallskraftvärme och att det är helt nödvändigt att sådan kraftvärme tillåts ingå i det kommande elcertifikatsystemet.

Skälen för regeringens förslag: Vid elproduktion i kraftvärmeverk finns det en alternativ möjlighet att i stället för bränsleavdrag göra avdrag för energiskatten på den del av den egenproducerade el som används i kraftvärmeproducentens egen verksamhet som består av el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning. Med nuvarande skattesatser på bränslen och el har det varit fördelaktigt att utnyttja detta avdrag om biobränslen och andra obeskattade bränslen har använts för elproduktionen. I energipropositionen bedömde regeringen att detta avdrag för energiskatten på el borde ses över. Regeringen motiverade detta med att när certifikatsystemet införs skulle ett bibehållande av avdragsrätten kunna ses som ett dubbelt stöd för att främja förnybar elproduktion.

Det har visat sig att denna avdragsmöjlighet har utnyttjats i allt större omfattning under de senaste åren. Uppenbarligen är det utnyttjandet av avdraget för el i elpannor och värmepumpar som ökar. Avdragsbeloppen har ökat från ca 60 miljoner kr under år 1999 till 300 miljoner kr under år 2001.

Elcertifikatsutredningen konstaterade i sitt slutbetänkande *Handel med elcertifikat* (SOU 2001:77) att ett bibehållande av denna avdragsrätt kombinerat med ett certifikatsystem kunde ses som ett dubbelt stöd för att främja förnybar elproduktion. I departementspromemorian *Utvärdering av Skatteväxlingskommitténs energiskattmodell* (Ds 2000:73) ifrågasattes om det var motiverat att behålla detta avdrag. Avdraget motverkar också syftet med de förhöjda skattesatserna på stora elpannor under vinterhalvåret om avdrag får göras för sådan elanvändning. Ett slopat avdrag bör minska elanvändningen för värmeproduktion, vilket stämmer överens med målen inom energipolitiken.

Det nya elcertifikatsystemet är avsett att införas den 1 maj 2003. Avdraget för energiskatten på el bör slopas samtidigt. Redan den 1 januari 2003 minskas avdragsmöjligheterna genom att avdrag endast får göras för elförbrukning i den lokala anläggningen och att avdrag inte tillåts för förbrukning i elpannor och värmepumpar.

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 9 § lagen (1994:1776) om skatt på energi och att en särskild övergångsbestämmelse införs.

8.4.3 Begränsning av koldioxidskatteuttaget avseende företag i kalk- och cementbranschen

Regeringens förslag: Den övergångsvis gällande begränsningsregeln avseende kalk- och cementbranscherna m.m. (1,2-procentsregeln) förlängs ytterligare ett år.

Skälen för regeringens förslag: Möjlighet till skattenedsättning för den energiintensiva tillverkningsindustrin har i olika former funnits sedan 1950-talet. Sedan den 1 januari 1993 tas ingen energiskatt ut för bränslen som förbrukas för uppvärmning inom tillverkningsindustrin. Uttaget av koldioxidskatt för industrin har varierat, men under år 2002 har det varit 30 procent av annars gällande skatt. Härutöver gäller en särskild nedsättningsregel, 0,8-procentsregeln, för den energiintensiva industrin. Trots denna regel finns dock vissa företag inom kalk- och cementbranschen som, i avsaknad av ytterligare nedsättningsregler, skulle få en skattebelastning som allvarligt kunde hota den bedrivna verksamheten. I syfte att lindra skattebelastningen för denna bransch gäller därför fram till utgången av år 2002, med vissa begränsningar, att koldioxidskatten inte skall överstiga 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde (den s.k. 1,2-procentsregeln).

Det är viktigt att energi- och koldioxidbeskattningen har en utformning som ger goda förutsättningar för den svenska industrin att konkurrera internationellt. Så länge samtliga fossilbränslen inte beskattas i konkurrentländerna kan skattelättnader komma att behövas.

Skattenedsättningskommittén (dir. 2001:29) gör för närvarande en översyn av reglerna för nedsättning av energiskatterna för vissa sektorer. Kommittén skall lämna sitt betänkande senast vid utgången av 2002. Regeringen finner därför skäl att föreslå att 1,2-procentsregeln får tillämpas också under 2003.

Förslaget föranleder ändringar i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1997:479) om ändring i lagen om skatt på energi.

8.4.4 Direktavdrag för sluttäckningsmaterial

Regeringens förslag: Avdrag för skatt på avfall som är avsett för sluttäckning inom en avfallsanläggning skall medges redan när avfallet förs in till en skattepliktig anläggning, om det förvaras skilt från övrigt avfall och utgörs av jord, grus, lera, skiffer, kalkstoft, kalksten eller annan sten. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2003.

Skälen för regeringens förslag: I betänkandet Skatt på avfall i dag – och i framtiden (SOU 2002:9) föreslås att avdrag för skatt på avfall som är avsett för sluttäckning inom en avfallsanläggning skall medges redan när avfallet förs in till en skattepliktig anläggning, om det förvaras skilt från övrigt avfall och utgörs av jord, grus, lera, skiffer, kalkstoft, kalksten eller annan sten.

De remissinstanser som berört frågan har tillstyrkt förslaget.

Sluttäckning är den avslutande täckningsåtgärd som krävs för att en deponi skall kunna utgöra ett säkert långsiktigt förvar samt för att den skall kunna anpassas till det omgivande landskapet och för framtida planerad markanvändning.

I dag får avdrag göras för aktuellt material först när det har använts. Incitament saknas då till lagring inom anläggningen. Från miljösynpunkt bör sådan lagring uppmuntras.

Behovet av sluttäckningsmaterial kommer att öka till följd av nya EU-regler om deponering av avfall. Om avdragsreglerna inte ändras kan detta medföra likviditetsproblem och stora räntekostnader för de skattskyldiga. Lagens nuvarande konstruktion riskerar att ge

upphov till onödigt höga samhällskostnader och bidra till en dålig hushållning med vad som brukar kallas jungfruligt material. Ett system med direktavdrag underlättar också för de skattskyldiga att förvärva och lagra större partier lämpligt material, vilket i sin tur är fördelaktigt för sluttäckningens resultat. Regeringen anser således att avdragsreglerna för angivna material avsedda för sluttäckning bör ändras så att avdrag medges redan vid införseln till en anläggning.

Förslaget bedöms inte nämnvärt försvåra skattekontrollen. Verksamhetsutövare torde sakna motiv att ta emot större mängder relevant avfall än de behöver. Eftersom samtliga deponier förr eller senare kommer att behöva material för sluttäckning finns ett generellt incitament att hushålla med grus, lera m.m. i stället för att köpa in material för samma ändamål.

Enligt regeringens bedömning finns med hänsyn till befarade definitions- och kontrollproblem inte skäl att även andra avfallslag än de nu uppräknade bör omfattas av rätten till direktavdrag. För dessa finns fortfarande kvar möjligheten till avdrag när de har använts.

Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft den 1 januari 2003. Tillräckliga skäl för att låta den få retroaktiv effekt har inte kommit fram. Äldre föreskrifter skall fortfarande gälla i fall då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

Förslaget föranleder ändringar i 10 § lagen (1999:673) om skatt på avfall.

8.4.5 Skattestrategi för alternativa drivmedel

Regeringens bedömning: Regeringen anser det angeläget att den strategi för skattenedsättning för alternativa drivmedel som lades fast i budgetpropositionen för 2002 kan börja tillämpas så snart erforderliga godkännanden har erhållits från rådet och kommissionen. Konkurrenskraftiga och konkurrensneutrala villkor för de alternativa drivmedlen under år 2003 beaktas i särskild ordning i avvaktan på EG-beslut.

Skälen för regeringens bedömning: I budgetpropositionen för 2002 lades huvudkomponenterna för en skattestrategi för alternativa drivmedel fast. Enligt strategin kan skattenedsättning ske antingen via pilotprojekt, för vilka medges befrielse från både energi- och koldioxidskatt, eller genom generell koldioxidskattebefrielse för koldioxidneutrala drivmedel med stöd av ett rådsbeslut enligt artikel 8.4 i rådets direktiv 92/81/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på mineraloljor (EGT L 316, 31.10.1992 s.12, Celex 392L0081). För pilotprojekt avsattes 0,15 miljarder kronor per kalenderår. Intäktsbortfallet för en generell koldioxidskattebefrielse för koldioxidneutrala drivmedel beräknades till högst 0,75 miljarder kronor per år. Det beräknade bortfallet avses täcka såväl användning av drivmedel i ren form som i blandning med andra produkter. En ansökan om 8.4-undantag enligt mineraloljedirektivet avseende den generella koldioxidskattebefrielsen och ansökningar för godkännande enligt statsstödsreglerna avseende både pilotprojekt och den generella koldioxidskattebefrielsen har tillställts kommissionen. När godkännanden har erhållits återkommer regeringen till riksdagen med förslag till de lagändringar som fordras för att skattestrategin skall kunna tillämpas.

Det är för närvarande inte möjligt att med säkerhet förutse när nödvändiga EG-beslut kommer att föreligga. I avvaktan på dessa måste konkurrenskraftiga och konkurrensneutrala villkor garanteras under år 2003 för att säkerställa tillgången på alternativa drivmedel. Regeringen bereder denna fråga. Enligt regeringens bedömning i förra årets budgetproposition bör skattestrategin för alternativa drivmedel utformas så att den på ett kostnadseffektivt sätt bidrar till att uppställda miljömål uppnås. Den framtida utformningen är också beroende av resultaten från det pågående arbetet inom EU med olika direktivförslag som berör biodrivmedel.

8.5 Övriga punktskattefrågor

8.5.1 Privatinförselkvoter

Regeringens förslag: Den mängd spritdrycker, vin och öl som privatpersoner kan föra in till Sverige från ett annat EU-land utan att skatt skall betalas i Sverige ökas från den 1 januari 2003. Från denna tidpunkt kan en privatperson föra in 5 liter spritdryck, 52 liter vin och 64 liter öl utan att svensk skatt skall betalas. Kvoterna för s.k. starkvin och för tobaksprodukter ändras inte.

Bakgrunden till regeringens förslag: Sverige, liksom Finland, fick vid anslutningen till EU möjlighet att tillämpa vissa begränsningar i fråga om privatpersoners införsel av alkoholdrycker och tobaksvaror från ett annat EU-land. Undantaget utformades i överensstämmelse med ett redan gällande undantag för Danmark och hänvisade till artikel 26 i rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (EGT nr L 076, 23.3.1992 s. 1, Celex 392L0012) det s.k. cirkulationsdirektivet. Enligt de regler som allmänt gäller inom EU har en privatperson rätt att ta med sig alkohol och tobak, avsedda för eget bruk, från en annan medlemsstat utan att någon punktskatt tas ut i hemlandet. Om varorna tas in för kommersiella ändamål skall däremot skatt alltid betalas i Sverige. För att avgöra om fråga är om privat införsel eller införsel för kommersiellt bruk skall bl.a. mängden varor beaktas. Medlemsstaterna får använda sig av indikativa nivåer för denna bedömning. Sådana indikativa nivåer får då inte sättas lägre än 10 liter sprit, 20 liter mellanklassprodukter, 90 liter vin (varav högst 60 liter mousserande) och 110 liter öl samt 800 cigaretter, 400 cigariller, 200 cigarrer och 1 kg röktobak.

I december 1996 beslutade rådet att de nordiska länderna skulle få ytterligare tid för anpassning på detta område. De danska och finska undantagen skall vara helt avvecklade vid utgången av år 2003 och restriktionerna skall fram till denna tidpunkt successivt avskaffas.

Den 30 juni 2000 beslutade rådet, i enlighet med kommissionens förslag och med vad som tidigare underhand överenskommit mellan Sverige och kommissionen, att Sverige, i likhet med Danmark och Finland, skall få fortsätta att till och med den 31 december 2003 ha regler som avviker från cirkulationsdirektivet (rådets direktiv 2000/44/EG, EGT nr L 161, 1.7.2000 s. 82, Celex 300L0044). Direktivändringen innebär att de svenska införselkvoterna successivt skall ökas och att allmänna EG-regler för privatinförsel skall gälla från och med den 1 januari 2004. Den successiva ökningen av kvoterna framgår av det ändrade direktivet. Riksdagen har, i enlighet med direktivets bestämmelser, beslutat om ökade kvoter för privatinförsel från och med den 1 juli 2000 (prop.1999/2000:121, bet. 1999/2000:SkU23, rskr. 1999/2000:247), den 1 januari 2001 (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1, rskr. 2000/01:36) respektive den 1 januari 2002 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34).

Skälen för regeringens förslag: Den av rådet beslutade ändringen av cirkulationsdirektivet innebär att införselkvoterna för spritdrycker, vin och öl skall höjas från och med den 1 januari 2003. Kvoterna för dessa drycker skall från detta datum vara 5 liter spritdryck, 52 liter vin och 64 liter öl. Regeringen har i proposition 1999/2000:121 förklarat att man skall återkomma med förslag som föranleds av en framtida nedtrappning av införselbegränsningarna. I enlighet härmed föreslår regeringen därför att införselkvoterna för spritdrycker, vin och öl höjs till 5, 52 respektive 64 liter från och med den 1 januari 2003. Detta innebär att en privatperson från denna tidpunkt kommer att, från en annan medlemsstat, kunna föra in 5 liter spritdryck, 6 liter starkvin, 52 liter vin och 64 liter öl samt 400 cigaretter, 200 cigariller, 100 cigarrer eller 550 gram rökta tobak utan att betala svensk punktskatt. Vid större införsel skall svensk punktskatt betalas för varorna. Reglerna om beskattning finns i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel.

Regeringen avser senare att återkomma till frågan inför de ytterligare ändringar i regelverket som föranleds av upphörandet den 1 januari 2004 av undantaget från de allmänna EG-reglerna för privatinförsel.

Enligt EG:s regler om tull- och skattefri import från tredje land är tull- och skattefriheten för tobaksvaror, spritdrycker och vin begränsad till vissa kvantiteter. För varor som inte omfattas av någon kvantitativ restriktion gäller i stället att importen är tull- och skattefri om varornas sammanlagda värde inte överstiger tull- och skattefrihetsbeloppet på 175 euro. Eftersom öl inte omfattas av någon restriktion får man från tredje land, tull- och skattefritt, föra in tobaksvaror, spritdrycker och vin i enlighet med gällande restriktioner och därutöver öl eller andra varor till ett sammanlagt värde av högst 175 euro.

Sveriges undantag från EG:s regler om privatinförsel från ett annat EU-land innebär att Sverige är skyldigt att tillämpa samma begränsningar vid den yttre gränsen som vid den inre. Dagens skattefria kvantitet på 32 liter starköl gäller därför både privatinförsel från annat EU-land och privatimport från tredje land. Reglerna beträffande import från tredje land finns i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Eftersom den svenska införselgränsen för öl föreslås ändras från och med den 1 januari 2003 bör gränsen för skattefri privatimport av öl från tredje land ändras på motsvarande sätt. Regeringen föreslår en sådan ändring i lagen om frihet från import, m.m.

8.5.2 Skatt på lågpriscigaretter

Regeringens förslag: En minimipunktskatt på cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin införs från den 1 mars 2003.

Skälen för regeringens förslag: Genom rådets direktiv 2002/10/EG av den 12 februari 2002 om ändring av direktiven 92/79/EEG, 92/80/EEG och 95/59/EG när det gäller strukturer och skattesatser i fråga om punktbekattning av tobaksvaror (EGT L 46, 16.2.2002, s. 26, Celex 32002L0010), som trädde i kraft den 1 juli 2002, har medlemsstaterna fått möjlighet att ta ut en minimipunktskatt på cigaretter som säljs till ett lägre pris än detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin, förutsatt att

denna punktskatt inte överskrider den punktskatt som tas ut på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Detta innebär att som mest får det skattebelopp som har fastställts för cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin tas ut för cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än dessa. Bestämmelsen skall ge medlemsstaterna en bättre möjlighet att lösa problem med prisrig eller en dramatiskt ökad tillgång på billiga cigaretter på marknaden. Före den senaste ändringen av tobaksskattedirektiven fick medlemsstaterna ta ut en minimipunktskatt på cigaretter förutsatt att denna inte medförde en höjning av den totala skattebelastningen till mer än 90 procent av den totala skattebelastningen på den mest efterfrågade priskategorin av cigaretter.

Under senare tid har ett antal s.k. lågpris-cigaretter lanserats på den svenska marknaden. De första lågpriscigaretterna introducerades i Sverige sommaren 2001. Cigaretterna har ett pris som per paket ligger cirka 10 kronor under priset på ett cigarett-paket i den mest efterfrågade priskategorin. Dessa lågpriscigaretters andel av marknaden har successivt ökat och står för närvarande för cirka 10 procent av cigarettkonsumtionen i landet. Även i andra medlemsstater har denna kategori av cigaretter tagit marknadsandelar. Det låga priset på dessa cigaretter medför risk för att cigarrettrökningen kommer att öka. Av folkhälsoskäl är det viktigt att priset på cigaretter inte är alltför lågt. I proposition 2001/02:127 anförde regeringen därför att det finns skäl att med stöd av den nya bestämmelsen i direktiv 2002/10/EG införa en minimipunktskatt för cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Regeringen uppgav i propositionen att man avsåg att återkomma med ett sådant förslag i budgetpropositionen för 2003.

Enligt gällande EG-regler på tobaksskatteområdet skall punktskatt på cigaretter tas ut dels med en skatt per styck, dels med en proportionell skatt som beräknas på det högsta detaljhandelspriset på cigaretterna. Detaljhandelspriset fastställs av tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, av importören. Den svenska punktskatten på cigaretter tas ut

med 20 öre/styck och med 39,2 procent av detaljhandelspriset.

Genom direktiv 2002/10/EG har en bestämmelse införts som innebär att ett fast minimibelopp per 1000 cigaretter, 60 euro, skall tas ut på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Från den 1 juli 2006 skall detta belopp vara 64 euro. Detta krav skall gälla utöver det nuvarande kravet att punktskatten på cigaretter skall vara minst 57 procent av detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 95 euro per 1000 cigaretter behöver inte uppfylla 57-procentkravet. Från den 1 juli 2006 skall detta belopp vara 101 euro. Det sammanlagda minimipunktskattebeloppet på cigaretter skall bestämmas på grundval av priset på cigaretter i den mest efterfrågade prisklassen enligt uppgifter som sammanställs per den 1 januari varje år.

Priset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin i Sverige är för närvarande 37:50 kronor för en förpackning med 20 cigaretter. Den totala punktskatten på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin uppgår därmed till sammanlagt 18:70 kronor per 20-pack cigaretter eller till 935 kronor per 1000 cigaretter. Enligt EG-reglerna skulle det således vara möjligt att ta ut detta skattebelopp på samtliga cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än 37:50 kronor. Regeringen bedömer dock att det inte är lämpligt att fastställa minimipunktskatten till 100 procent av detta skattebelopp med hänsyn till att en sådan höjning av punktskatten på lågpriscigaretter skulle kunna öka risken för smuggling av cigaretter. En för låg minimipunktskatt skulle dock inte få någon större effekt på cigarettkonsumtionen. Vid en samlad bedömning utifrån nuvarande förhållanden har regeringen funnit att en minimipunktskatt som uppgår till 90 procent av den punktskatt som tas ut på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin bör införas. Detta innebär att enligt huvudregeln skall punktskatt tas ut med 20 öre/styck och med 39,2 procent av detaljhandelspriset. Punktskatten skall dock alltid lägst tas ut med 90 procent av den punktskatt som skall tas ut på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Regeringen föreslår att minimipunktskatten införs från den 1 mars 2003. Ett tidigare ikraftträdande skulle med-

föra administrativa problem för tillverkare/importörer och för Riksskatteverket (RSV).

För att regeringen skall kunna fastställa priset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin krävs att regeringen har uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna. En skyldighet för tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, för importören att lämna sådana uppgifter om försäljningen till RSV bör därför införas. Uppgifterna skall omfatta tiden den 1 oktober det föregående året t.o.m. den 30 september det innevarande året. Uppgifterna skall lämnas till RSV senast den 31 oktober det innevarande året. Med ledning av dessa uppgifter skall regeringen sedan fastställa vilken priskategori som skall utgöra den mest efterfrågade priskategorin och fastställa minimipunktskatten för det efterföljande kalenderåret.

För tiden den 1 mars till och med den 31 december 2003 bör minimiskattesatsen fastställas med ledning av nu föreliggande uppgifter om priset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Såsom ovan nämnts är skatten på dessa cigaretter för närvarande 935 kronor per 1000 cigaretter. 90 procent av detta belopp är 841:50 kronor. Den skatt som under 2003 lägst skall tas ut per cigarett föreslås därför vara 84 öre.

8.5.3 Reklamskatten

1996 års reklamskatteutredning föreslog i sitt betänkande SOU 1997:53 ett avskaffande av lagen om skatt på annonser och reklam.

Regeringen uttalade i prop. 1997/98:150 att man anser att reklamskatten bör avskaffas. Man konstaterade dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom regeringen ansåg att det förelåg särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker föreslogs ett avskaffande av reklamskatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999.

Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 för regeringen som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/02:SkU20, rskr.

2001/02:201) anfört om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning.

Frågan har prioriterats i budgetberedningen men regeringen har funnit, med beaktande av de budgetpolitiska målen, att förutsättningar för finansiering av ett avskaffande av den resterande reklamskatten för närvarande inte föreligger.

8.6 Mervärdesskattefrågor

8.6.1 Skattesatserna utreds

Regeringens bedömning: Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande (rskr. 2001/02:199, bet. 2001/02:SkU18) skall en utredning tillsättas med uppdrag att se över tillämpningsområdet för bl.a. de reducerade mervärdesskattesatserna. Översynen syftar till att kartlägga och begränsa nuvarande avgränsningsproblem. I uppdraget skall även ingå att analysera mervärdesskattesatsernas struktur utifrån rättsliga, administrativa, ekonomiska, fördelningsmässiga och statsfinansiella aspekter.

Skälen för regeringens bedömning: 1990-91 års skattereform innebar för mervärdesskattens del att basen för skatten breddades. Ambitionen var att skapa en generell och neutral beskattning. I princip all omsättning av varor och tjänster skulle omfattas och beskattas med en enhetlig skattesats. Av bl.a. fördelningspolitiska, kulturpolitiska och branschekonomiska skäl har skattesänkningar därefter kommit att genomföras för tillhandahållande av vissa typer av varor och tjänster. För närvarande tillämpas tre skattesatser 25 procent (normalskattesatsen), 12 procent och 6 procent. Dessutom undantas särskilt angivna tillhandahållanden från beskattning.

Det kan konstateras att varje avvikelse från tillämpningsområdet för normalskattesatsen riskerar att medföra avgränsningsproblem. I ett antal riksdagsmotioner har man pekat på dessa problem och framhållit att gränsdrag-

ningarna, mellan de olika skattesatserna och också mellan områdena för beskattning och ickebeskattning, har kommit att framstå som svårbegripliga, godtyckliga och orättvisa. Med anledning av detta riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att en översyn borde göras av tillämpningsområdena för de reducerade skattesatserna.

Översynen bör syfta till en begränsning av avgränsningsproblemen och även innefatta en analys av skattesatsernas struktur utifrån rättsliga, administrativa, ekonomiska, fördelningspolitiska och statsfinansiella aspekter (rskr. 2001/02:199, bet. 2001/02:SkU18).

Ett arbete med att ta fram direktiv till utredningen pågår för närvarande inom Finansdepartementet. Avsikten är att utredningen skall tillsättas senare under hösten 2002.

8.6.2 Skattelättnad för vissa byggtjänster

Regeringens bedömning: En sänkning av mervärdesskattekostnaden bör prövas för studentbostäder och äldreboendestäder. I syfte att tillgodose huvudsakligen ungdomarnas bostadsbehov vill regeringen även pröva förutsättningarna för att på ett kostnadseffektivt sätt minska boendekostnaderna genom en sänkning av mervärdesskattekostnaderna för produktion av mindre hyreslägenheter.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen har under avsnitt 4.5.1.1 "Verksamhetsområde Bostadsförsörjning" (utgiftsområde 18) redogjort för sina ambitioner att pröva nya former av åtgärder för att stimulera bostadsbyggandet. En sänkning av mervärdesskattekostnaden bör prövas för produktion av studentbostäder och äldreboendestäder. För att tillgodose huvudsakligen ungdomarnas bostadsbehov vill regeringen även pröva förutsättningarna för att på ett kostnadseffektivt sätt minska boendekostnaderna genom en sänkning av mervärdesskattekostnaderna för produktion av mindre hyreslägenheter.

När det gäller den närmare avgränsningen av de byggprojekt som kan komma ifråga för en sänkning av mervärdesskattekostnaden krävs noggranna överväganden. Reglerna bör

ges en sådan utformning att de inte leder till senareläggning av byggprojekt som redan nu kan påbörjas. Kravet på förutsebarhet och klarhet i skattelagstiftningen måste beaktas. Byggherren måste redan vid projekteringen av ett nytt bygge ha möjlighet att bedöma skattekonsekvenserna. Även kontrollaspekterna är av stor vikt.

För att utröna om sänkningen får avsedd verkan, bör åtgärden tidsbegränsas till att gälla projekt som påbörjas före utgången av 2006 och utvärderas tillsammans med de övriga stöd som finns för de aktuella bostadstyperna. Stöd utgår bl. a. genom förordningen (2000:588) om statligt investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter och genom förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för nybyggnad av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist.

Vid analysen av på vilket sätt mervärdesskattesänkningen lämpligen bör genomföras bör förutsättningarna för en återbäring av mervärdesskatten i form av en skattereduktion övervägas.

8.7 Övriga skattefrågor

8.7.1 Utvärdering av ROT-liknande åtgärder

Genom riksdagsskrivelse 2001/02:332 har skatteutskottet till regeringen överlämnat betänkandet 2001/02:SkU28 ROT-avdragets effekter. I betänkandet påtalas vikten av att analys-, uppföljnings- och utvärderingsåtgärder vidtas i samband med eventuella skattelättnader av ROT-avdragsliknande karaktär. Regeringen har tagit del av betänkandet och avser att i framtiden ta hänsyn till vad skatteutskottet anför.

8.7.2 Tjänstebeskattningsutredningen

Den stigande arbetslösheten under 1990-talets första hälft aktualiserade frågan om huruvida en stimulans av den privata tjänstesektorn skulle kunna öka den aggregerade sysselsättningen och bidra till att minska arbetslösheten. Regeringen tillkallade därför hösten 1996 en utredning med uppdrag att analysera de

samhällsekonomiska effekterna av åtgärder som syftar till att stimulera utbud och efterfrågan på privat tillhandahållna tjänster. Fokus skulle särskilt riktas mot förväntade effekter på arbetslöshet och sysselsättning i privat och offentlig sektor. Utredningen antog namnet Tjänstebeskattningsutredningen och överlämnade i mars 1997 betänkandet "Skatter, tjänster och sysselsättning" (SOU 1997:17). Utredningen lämnade förslag om skattelättnader som, förutom att minska arbetslösheten, syftade till att motverka svartarbete. Senare analyser har dock visat att åtgärder av detta slag för att begränsa svartarbetets omfattning tenderar att bli offentligt-finansiellt kostsamma och ineffektiva.

Sedan utredningen lämnade sitt betänkande har läget på arbetsmarknaden dessutom förändrats avsevärt. Den öppna arbetslösheten har halverats och i flera sektorer, bl.a. inom delar av tjänstesektorn, är det snarare tendenser till arbetskraftsbrist som behöver uppmärksammas. Regeringen ser därför inte något behov av att genomföra de av utredningen föreslagna åtgärderna. Detta gäller även de förslag som lämnades 1994 av den s.k. Tjänstutredningen i betänkandet "Uppskattad sysselsättning – om skatternas betydelse för den privata tjänstesektorn" (SOU 1994:43).

8.7.3 Skattereduktion för utgifter för s.k. bredbandsanslutningar

Regeringens förslag: Möjligheten för fysiska och juridiska personer att få skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation förlängs med ett år.

Skälen för regeringens förslag: Reglerna om skattereduktion för utgifter vid s.k. bredbandsanslutningar infördes den 1 januari 2001 för att stimulera enskilda till att delta i uppbyggnaden av en ny IT-struktur och ingår som ett led i den IT-politik som regeringen lade fast i propositionen Ett informations-samhälle för alla (prop. 1999/2000:86). Skattereduktionen ges vid debiteringen av slutlig skatt vid 2002 eller 2003 års taxering. I underlaget för skattereduktionen ingår utgifter för en anslutning som tas i bruk under perioden den 1 januari 2001 – den 31 december

2002 och som är betalda senast vid tidpunkten för ansökan.

Det har nu visat sig att bredbandsutbyggnaden har blivit försenad. Detta beror bl.a. på det förändrade marknadsläget och den korta grävsäsongen i landets norra delar. Hitintills har endast ca 1230 ansökningar om skattereduktion kommit in till skattemyndigheten.

Mot denna bakgrund är regeringen av uppfattningen att tiden måste utsträckas ytterligare ett år för att möjliggöra för fysiska och juridiska personer att kunna ansöka om skattereduktion för utgifter för bredbandsanslutningar. Regeringen föreslår därför att lagen (2000:1380) om skattereduktion för utgifter för vissa anslutningar för tele- och datakommunikation ändras så att skattereduktionen även ges vid debiteringen av slutlig skatt på grund av 2004 års taxering.

Förlängningen av skattereduktionen innebär inte någon förändring av den beräknade ekonomiska ramen.

8.8 Andra förslag i särpropositioner under hösten 2002

Mervärdesskattefrågor m.m.

Regeringen avser att under hösten lägga fram förslag till justeringar i mervärdesskattelagen (1994:200), främst i syfte att ytterligare anpassa lagen till EG:s mervärdesskattesystem. Justeringarna är huvudsakligen av systematisk-teknisk karaktär. Förslagen rör bl.a. bestämmelser om omsättningsland och beskattningsunderlag samt återbetalning av ingående skatt som hänför sig till omsättning utomlands. Regeringen avser också att i samma proposition föreslå att nystartade företag på begäran skall få uppskov i tre månader med betalningen av preliminär skatt om inte särskilda skäl talar mot detta. De nya reglerna avses träda i kraft den 1 januari 2003.

Några av dessa förslag kan medföra ringa offentlig-finansiella effekter. Flertalet av förslagen kommer dock inte att påverka statsintäkterna.

8.9 Offentlig-finansiella effekter

I detta avsnitt redovisas de offentlig-finansiella effekterna av de förslag till förändrade skatteregler som lämnas eller aviseras i denna proposition.

Budgeteffekter för 2003–2004 redovisas i tabell 8.7. Fyra olika typer av effekter redovisas. Först anges bruttoeffekterna som beskriver den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser (räknat på helår) utan beaktande av eventuella indirekta effekter.

Därefter redovisas kalenderårseffekten på statsbudgeten för år 2003–2004. Denna redovisning sker i kassamässiga termer, vilket innebär att olika slag av uppbördsförskjutningar i skatte- och avgiftsuttaget beaktas. Sådana förskjutningar förekommer i olika stor utsträckning och med olika tidsprofil för olika skatter. En kassamässig redovisning är bland annat av betydelse vid beräkningen av statens lånebehov.

Vid en bedömning av de kortsiktiga ekonomiska effekterna av olika åtgärder är den periodiserade nettoeffekten för den konsoliderade offentliga sektorn mest relevant. I den periodiserade redovisningen förläggs förändringar i skatte- och avgiftsintäkter till det inkomstår skatten eller avgiften avser. Vidare har i nettoeffekten även tagits hänsyn till olika slag av indirekta effekter på skatteintäkterna i stort och på offentliga utgifter. Den periodiserade nettoeffekten redovisas också för åren 2003–2004.

Slutligen redovisas den varaktiga nettobudgeteffekten för varje åtgärd. Den ger ett mått på den långsiktiga kostnaden för offentlig sektor av de olika åtgärderna. Avvikelse mellan varaktiga effekter och de periodiserade årseffekterna beror bl.a. på fördröjd övervärtning av vissa skatter på andra skattebaser. Vid temporära åtgärder utgörs den varaktiga effekten av räntan på nuvärdet av framtida saldotförändringar.

Den inkomstberäkning för 2003 som redovisas i kapitel 5 baseras både på de förslag till förändrade skatteregler som presenterats här och på bedömningar av den ekonomiska utvecklingen. Där redovisas inkomsterna i nominella termer. De offentlig-finansiella effekterna av de olika förslagen som redovisas i

detta avsnitt har däremot beräknats utifrån 2003 års priser och volymer.

Förslag i budgetpropositionen

Förslaget om att låta det *fasta beloppet om 200 kronor* vid beskattningen av förvärvsinkomster utgöra en kommunal skatt ytterligare ett år beräknas försvaga statsbudgeten med 1,3 miljarder kronor 2003.

Förslaget att förlänga det *tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting* med ett år beräknas försvaga statsbudgeten med 2,3 miljarder kronor 2003 och 0,7 miljarder kronor 2004.

Den beräknade budgeteffekten av förslaget om förlängning av övergångsbestämmelserna avseende *beskattning av sjömän* i det nordiska skatteavtalet är försumbar.

De föreslagna åtgärderna inom ramen för *grön skatteväxling* har för 2003 en total omslutning på 2,6 miljarder kronor i periodiserade nettotermer. Förslaget om höjda *grundavdrag* beräknas ge en varaktig nettobudgetförsvagning med samma belopp från 2003. På grund av uppbördsförskjutningar blir dock den kassamässiga effekten för staten något lägre 2003. Kostnaden för den föreslagna höjningen finansieras genom en höjning av *koldioxidskatten* med 16 procent, vilket ger en periodiserad nettoförstärkning av den offentliga sektorns budget med 0,74 miljarder kronor år 2003. Vidare ger den föreslagna höjningen av *energiskatten på el* en periodiserad nettoförstärkning på 1,47 miljarder kronor år 2003. Förslaget om en höjning av *avfallsskatten* med 82 kronor per ton ger en periodiserad nettoförstärkning på 0,27 miljarder kronor och förslaget om höjd *skatt på naturgrus* ger en budgetförstärkning på 0,09 miljarder kronor.

De föreslagna förändringarna i reglerna avseende *beskattning av bränslen och el* som används i *kraftvärmeverk* beräknas sammantaget medföra ökade punktskatteintäkter på 0,4 miljarder kronor. Till följd av indirekta effekter på intäkterna från bolagsskatten bedöms den periodiserade nettobudgetförstärkningen för den konsoliderade offentliga sektorn uppgå till totalt 0,3 miljarder kronor. Förslaget om *sänkt skatt för bränslen* som används för värmeproduktion i kraftvärmeverk beräknas ge en nettoförsvagning av den offentliga sektorns budget om knappt 0,3 miljarder kro-

nor i periodiserade termer. Denna förändring uppvägs dock av förslaget om *tvingande regler för beräkning av bränsleförbrukningens fördelning* mellan el- respektive värmeproduktion. De föreslagna reglerna beräknas medföra en nettobudgetförstärkning på 0,2 miljarder kronor år 2003. Därtill kommer effekten av att *slopa avdraget för energiskatt på internförbrukad el*. Det beräknas medföra en nettobudgetförstärkning på knappt 0,4 miljarder kronor.

Den föreslagna förlängningen av *begränsningsregeln avseende koldioxiduttaget för kalk- och cementbranscherna m.m.* beräknas medföra en obetydlig offentlig-finansiell budgeteffekt. Detta gäller även förslaget om *direktavdrag för sluttäckningsmaterial*.

Den offentlig-finansiella effekten av *skattestrategin för alternativa drivmedel* redovisades i budgetpropositionen för 2002. De har därför redan beaktats i de intäktsberäkningar som redovisas i kapitel 5 i denna proposition. Det gäller även effekten av ändrade regler för privatinförsel av vissa alkoholdrycker.

Förslaget om en minimipunktskatt på cigaretter beräknas ge en nettobudgetförstärkning på drygt 0,4 miljarder kronor i periodiserade termer år 2003. Av detta belopp utgör drygt 0,1 miljarder kronor ökade mervärdesskatteintäkter. Till följd av de indirekta effekter som uppstår till följd av skatthöjningens inverkan på konsumentprisindex blir dock den varaktiga nettoeffekten något mindre.

Förslag i andra propositioner

De förändringar i beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar som regeringen avser att föreslå riksdagen under våren 2003 beräknas inte påverka statsbudgeten för 2003. För en skattelättnad för vissa byggtjänster föreslår regeringen att ett utrymme på 1,8 miljarder kronor, räknat som helårseffekt, avsätts i budgeten för fyra år. En sådan skattekutning förväntas dock ge full offentlig-finansiell effekt först från och med 2004. För 2003 förutsätts endast en fjärdedel av helårseffekten tas i anspråk. Således föreslår regeringen att en ram på 0,4 miljarder kronor avsätts i budgeten för 2003 för detta ändamål.

Samlade effekter av skatteåtgärderna

Sammantaget medför de här redovisade åtgärderna en nettoförstärkning av budgeten för offentlig sektor 2003 på drygt 0,2 miljarder kronor i periodiserade termer. Den varaktiga budgeteffekten är dock marginell. För 2004, då den fulla kalenderårseffekten av skattelättnaden för vissa byggtjänster ingår, består den samlade nettoeffekten av en försvagning av den offentliga sektorns budget på drygt 1,3 miljarder kronor.

För statsbudgeten innebär de här redovisade åtgärderna en försvagning på 2,8 miljarder kronor i kassamässiga termer 2003.

**Tabell 8.8 Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i BP 2003 m.m.
Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för statsbudgeten och periodiserade nettoeffekter för offentlig sektor år 2003-2004
samt varaktiga effekter för offentlig sektor**

Miljarder kronor

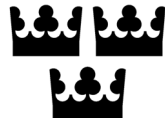
	I kraft	Bruttoeffekt ¹	Staten		Offentlig sektor		Varaktig effekt off sekt
			2003	2004	2003	2004	
I. Förslag i budgetpropositionen							
<i>Förvärvsinkomstskatt</i>							
Omvandling av 200-kronan till kommunal skatt	1/1 2003	-1,30	-1,30	0,00	0,00	0,00	0,00
Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommunsektorn	1/1 2003	-3,10	-2,30	-0,70	0,00	0,00	0,00
<i>Grön skatteväxling</i>							
Höjda grundavdrag	1/1 2003	-2,60	-2,38	-2,60	-2,60	-2,60	-2,60
Höjd koldioxidskatt med 16 procent	1/1 2003	0,73	0,78	0,79	0,74	0,66	0,64
Höjd energiskatt på el med 2,1 öre	1/1 2003	1,54	1,64	1,67	1,47	1,32	1,29
Höjd avfallsskatt	1/1 2003	0,32	0,23	0,31	0,28	0,30	0,27
Höjd skatt på naturgrus	1/1 2003	0,12	0,08	0,09	0,09	0,09	0,09
<i>Energiskatt</i>							
Ändrade regler för kraftvärmeverk, totalt	1/1 2003	0,39	0,36	0,29	0,29	0,29	0,29
varav							
tvingande regler för proportionering	1/1 2003	0,27	0,25	0,20	0,20	0,20	0,20
sänkt skatt för bränslen	1/1 2003	-0,38	-0,35	-0,28	-0,28	-0,28	-0,28
slopat avdrag internförbrukad el	1/1 2003 ²	0,50	0,46	0,37	0,37	0,37	0,37
<i>Tobaksskatt</i>							
Minimiskatt på cigaretter	1/3 2003	0,30	0,38	0,39	0,42	0,36	0,36
<i>Delsumma</i>		-3,60	-2,51	0,24	0,69	0,42	0,34
II. Förslag i andra propositioner							
Skattelättnad för vissa byggtjänster		-1,78	-0,30	-1,78	-0,44	-1,78	-0,35
<i>Delsumma</i>		-1,78	-0,30	-1,78	-0,44	-1,78	-0,35
Summa total		-5,38	-2,81	-1,54	0,25	-1,36	-0,01

¹ Med bruttoeffekt av ses endast den direkta effekten på den skatt som regeländringen avser.

² Den 1 januari 2003 föreslås endast en begränsning av avdragsmöjligheterna träda i kraft. Avdraget föreslås slopas först från och med den 1 maj 2003.

9

Tilläggsbudget

9 Tilläggsbudget

9.1 Förslag till tilläggsbudget för 2002

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra anslag och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel ökar med 9 126 miljoner kronor netto. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 10 587 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 1 460 miljoner kronor.

Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen 2002 till 0,3 miljarder kronor.

9.2 Tilläggsbudget per utgiftsområde

9.2.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 790 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* ökas med 200 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden har under senare år fått flera uppdrag av regeringen utan att ytterligare medel tillförts verksamheten. Presstödsnämnden har bl.a. genomfört ett uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som främst riktar sig till invandrare och nationella minoriteter. Mot denna bakgrund anser regeringen att anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* bör ökas med 200 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 27:1 *Statens biografbyrå* minskas.

27:5 Granskningsnämnden för radio och TV

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 8 964 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* ökas med 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet anmälningar till Granskningsnämnden för radio och TV ökade kraftigt under 2001. Ökningen har fortsatt under 2002. För att möta den ökade tillströmningen av anmälningar anser regeringen att anslaget 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* behöver ökas med 300 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 27:1 *Statens biografbyrå* minskas.

46:1 Allmänna val

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 270 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 46:1 *Allmänna val* ökas med 25 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från anslaget betalas bl.a. kostnader för administrationen av de allmänna valen. En del i detta är förtidsröstningen på Posten Sverige AB:s postkontor. Till följd av de strukturförändringar som Posten Sverige AB för närvarande genomgår har kostnaderna för att bibehålla den höga ambitionsnivån för poströstningen blivit högre än tidigare beräknat. På tilläggsbudget i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen ökades anslaget med 25 000 000 kronor för ändamålet. Efter att 2002 års val genomförts gör regeringen bedömningen att ytterligare medel behöver tillföras för att täcka kostnaderna för förtidsröstningen. Regeringen anser därför att ytterligare 25 000 000 kronor behöver tillföras anslaget 46:1 *Allmänna val*.

46:2 Justitiekanslern

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 16 111 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 46:2 *Justitiekanslern* ökas med 650 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* minskas med 650 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Justitiekanslern behöver under hösten 2002 bl.a. kunna öka inspektionsverksamheten och göra det möjligt för anställda att delta i Kompetensrådets utvecklingsprogram. För att möta dessa behov behöver anslaget 46:2 *Justitiekanslern* ökas med 650 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* minskas med 650 000 kronor.

90:1 Kungliga hov- och slottsstaten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 83 516 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* ökas med 3 474 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: De investeringar som görs för att förbättra säkerheten på Stockholms slott medför ökade kostnader för drift, övervakning och underhåll. Regeringen anser därför att ytterligare 3 000 000 kronor behövs för sådana åtgärder. En teknisk justering för pris- och löneomräkningen med 474 000 kronor bör också göras. Anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* behöver således ökas med sammanlagt 3 474 000 kronor.

Finansiering sker delvis genom en minskning av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppförda anslaget 1:8 *Kammarkollegiet*.

90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 49 097 000 kronor.

Riksdagsstyrelsens förslag: Anslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* ökas med 2 800 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* minskas med 2 800 000 kronor.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: Lönekostnaderna ökar till följd av ett nytt kollektivavtal mellan Domstolsverket och Jusek rörande löner för chefsdomare. I budgetpropositionen för 2002 behandlades frågan om tilläggsbudget angående höjd anslagsnivå 2002 för dessa lönekostnadshöjningar. Riksdagsstyrelsen anser därför att anslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* behöver ökas med 2 800 000 kronor. Finansiering sker genom en motsva-

rande minskning av anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader*.

90:5 Regeringskansliet m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 073 549 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* minskas med 25 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* minskas med 25 000 000 kronor eftersom utgifter för räntor, amorteringar och vissa underhållsåtgärder m.m. för statsflygplanen och dess verksamhet skall finansieras från det under utgiftsområde 6 Totalförsvaret uppförda anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

9.2.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

1:1 Konjunkturinstitutet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 42 858 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Konjunkturinstitutet* ökas med 1 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Konjunkturinstitutet* behöver ökas med 1 300 000 kronor för att institutet skall kunna tidigarelägga metodutveckling för Konjunkturbarometern och Hushållens inköpsplaner (HIP) samt för andra åtgärder i verksamheten. Finansiering sker genom att anslaget 2:3 *Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader* minskas.

1:6 Statistiska centralbyrån

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 397 264 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Statistiska centralbyrån* ökas med 7 100 000 kronor.

Anslaget 2:3 *Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader* minskas med 8 400 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I budgetpropositionen för 2002 finansplan m.m. avsnitt 1.3.2 och bil. 4 redovisades riktlinjer för det fortsatta arbetet med konsumentprisindex. Statistiska centralbyrån har beräknat kostnaderna för 2002 för att utreda och genomföra dessa riktlinjer. Regeringen anser att ytterligare medel behöver tillföras för att bl.a. införa en ny indexkonstruktion och för ytterligare utredning av den s.k. egnahemsposten. Därutöver behöver ytterligare medel tillföras för att möjliggöra utveckling av producentprisindex avseende varor och tjänster samt för utveckling av det inom EU harmoniserade konsumentprisindexet, HIKP. Sammantaget anser regeringen att anslaget 1:6 *Statistiska centralbyrån* av dessa skäl behöver ökas med 7 100 000 kronor.

Anslaget 2:3 *Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader* minskas med 8 400 000 kronor för att finansiera ökningarna av anslagen 1:1 *Konjunkturinstitutet* och 1:6 *Statistiska centralbyrån*.

1:8 Kammarkollegiet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 26 914 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Kammarkollegiet* minskas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att bidra till finansieringen av ökningen av det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* bör anslaget 1:8 *Kammarkollegiet* minskas med 3 000 000 kronor.

9.2.3 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

4:1 Polisorganisationen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 13 117 532 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:1 *Polisorganisationen* ökas med 890 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 4:1 *Polisorganisationen* behöver ökas med 1 250 000 kronor till följd av att frågor avseende beredskapspolis, NBC (Nuclear, Biological, Chemicals) och viss samverkan med Försvarsmakten som tidigare handlagts inom Säkerhetspolisen har överförts till Rikspolisstyrelsen. Finansiering sker genom att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med 1 250 000 kronor.

Antalet antagna till polisutbildningen i Umeå har under 2002 ökat jämfört med tidigare beräkningar. Detta innebär att kostnaderna för studiemedel kommer att öka. Utgifterna på det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* beräknas därmed öka med 360 000 kronor. För att finansiera dessa ökade utgifter minskas anslaget 4:1 *Polisorganisationen* med 360 000 kronor.

Sammantaget innebär detta att anslaget 4:1 *Polisorganisationen* ökas med 890 000 kronor.

4:2 Säkerhetspolisen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 566 280 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med 24 250 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med 1 250 000 kronor till följd av att frågor som tidigare handlagts inom Säkerhetspolisen har överförts till Rikspolisstyrelsen.

Vidare anser regeringen att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* behöver minskas för att finansiera

ökade utgifter inom anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket*, anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten*, anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott*, anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar* och det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslaget 18:2 *Statens institutionsstyrelse*.

Sammantaget innebär detta att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med 24 250 000 kronor.

4:5 Domstolsväsendet m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 618 492 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* ökas med 16 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: År 1999 trädde miljöbalken i kraft och miljödomstolarna inrättades. Detta har inneburit merkostnader för domstolsväsendet. Anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* behöver därför ökas med 21 000 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med motsvarande belopp.

Riksdagen har beslutat (prop. 2000/01:88, bet. 2000/01:JuU24, rskr. 2000/01:223) att Sjöfartsverket skall svara för sjöfartsregistret i stället för Stockholms tingsrätt. Verksamheten flyttades över den 1 december 2001. För att finansiera Sjöfartsverkets ökade driftkostnader skall anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* minskas med 4 400 000 kronor.

Vidare anser regeringen att anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* behöver minskas med 300 000 kronor för att finansiera ökade utgifter inom anslaget 4:9 *Gentekniknämnden*.

Sammantaget innebär detta att anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* ökas med 16 300 000 kronor.

4:8 Rättsmedicinalverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 204 202 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket* ökas med 7 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet undersökningar inom Rättsmedicinalverkets rättspsykiatriska, rättsmedicinska och rättskemiska verksamheter har ökat. Myndigheten kan inte möta volymökningarna med nuvarande resurser. För att ge Rättsmedicinalverket förutsättningar att möta efterfrågan ifråga om bl.a. rättspsykiatriska undersökningar anser regeringen att anslaget 4:8 *Rättsmedicinalverket* behöver ökas med 7 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med motsvarande belopp.

4:9 Gentekniknämnden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 783 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:9 *Gentekniknämnden* ökas med 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Under 2002 har en slutreglering gjorts av premierna för de avtalsenliga tjänstepensionsförsäkringarna avseende 2001 vilket medfört ytterligare utgifter för nämnden. För att detta inte skall drabba verksamheten behövs 150 000 kronor. Vidare skall nämnden flytta till nya lokaler och för installations- och ombyggnadskostnader behövs 150 000 kronor.

Sammantaget innebär detta att anslaget 4:9 *Gentekniknämnden* ökas med 300 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* minskas med motsvarande belopp.

4:10 Brottsoffermyndigheten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 20 719 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet ansökningar om brottsskadeersättning har ökat under innevarande år. För att kunna hantera den ökande ärendetillströmningen har Brottsoffermyndigheten anställt mer personal. Utgifterna för detta ryms inte inom anvisade anslagsmedel. För att ge myndigheten möjligheter att klara volymökningarna anser regeringen att anslaget 4:10 *Brottsoffermyndigheten* bör ökas med 2 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med motsvarande belopp.

4:11 Ersättning för skador på grund av brott

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 58 500 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott* ökas med 4 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för skador på grund av brott bestäms av antalet beviljade ansökningar och brottsskadeersättningens storlek. Summan av de ersättningar som kommer att betalas ut beräknas komma att överstiga anvisade anslagsmedel. Regeringen anser därför att anslaget 4:11 *Ersättning för skador på grund av brott* behöver höjas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med motsvarande belopp.

4:12 Rättshjälpskostnader m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 802 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:12 *Rättshjälpskostnader m.m.* ökas med 90 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna på rättshjälpsanslaget har ökat under de senaste åren. Anvisade medel är otillräckliga. Därför bör anslaget 4:12 *Rättshjälpskostnader m.m.* ökas med 90 000 000 kronor.

4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 15 399 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* ökas med 6 000 000 kronor.

Anslaget 4:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* minskas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för statens skaderegleringsverksamhet ökar. Anslaget 4:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* behöver därför ökas med 6 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med 4 000 000 kronor och genom att anslaget 4:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* minskas med 2 000 000 kronor.

9.2.4 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

5:3 Bidrag till vissa internationella organisationer

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 500 435 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 5:3 *Bidrag till vissa internationella organisationer* ökas med 166 000 000 kronor.

Anslaget 5:2 *Ekonomiskt bistånd för svenska medborgare i utlandet m.m.* samt diverse kostnader för rättsväsendet minskas med 3 000 000 kronor och anslaget 5:6 *Fredsfrämjande verksamhet* minskas med 49 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Fler och mer kostnadskrävande fredsbevarande operationer har beslutats av Förenta Nationerna. Sverige deltar i finansieringen av dessa operationer genom att betala obligatoriska avgifter. Anslaget 5:3 *Bidrag till vissa internationella organisationer* behöver därför ökas med 166 000 000 kronor. Finansiering sker delvis genom att anslaget 5:2 *Ekonomiskt bistånd för svenska medborgare i utlandet m.m.* samt diverse kostnader för rättsväsendet minskas med 3 000 000 kronor och genom att anslaget 5:6 *Fredsfrämjande verksamhet* minskas med 49 000 000 kronor.

5:4 Nordiska ministerrådet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 296 771 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 5:4 *Nordiska ministerrådet* ökas med 32 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Sverige deltar i finansieringen av Nordiska ministerrådet genom att betala obligatoriska avgifter. Avgiften beräknas nu bli högre än vad som tidigare budgeterats. Anslaget 5:4 *Nordiska ministerrådet* behöver därför ökas med 32 000 000 kronor.

5:5 Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 27 115 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 5:5 *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* ökas med 7 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Sverige deltar i finansieringen av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) genom att betala obligatoriska avgifter. Avgiften beräknas nu bli högre än vad som tidigare budgeterats. Anslaget 5:5 *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* behöver därför ökas med 7 000 000 kronor.

9.2.5 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 20 334 908 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* ökas med 30 000 000 kronor.

Anslaget 6:4 *Funktionen Försörjning med industrivaror* minskas med 5 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifter för räntor, amorteringar och vissa underhållsåtgärder för statsflygplanen skall i fortsättningen budgeteras på anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* som därför behöver ökas med 25 000 000 kronor. Vidare ökas anslaget med 5 000 000 kronor för att finansiera Försvarmaktens utgifter i samband med köp av hundar från hundskolan i Sollefteå.

Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* minskas med 25 000 000 kronor och genom att anslaget 6:4 *Funktionen Försörjning med industrivaror* minskas med 5 000 000 kronor.

6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 21 257 071 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* ökas med 15 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I statsbudgeten för 2002 minskades anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* med 15 000 000 kronor för att finansiera en ökning av det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* i samband med statliga lån och garantier till svensk industri. Eftersom några avtal om statliga lån eller garantier ännu inte har träffats anser regeringen att medlen skall återföras till anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* som därför ökas med 15 000 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med motsvarande belopp.

6:19 Krisberedskapsmyndigheten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 59 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 6:19 *Krisberedskapsmyndigheten* ökas med 7 500 000 kronor. Anslaget 6:3 *Funktionen Civil ledning* minskas med 3 500 000 kronor och anslaget 6:21 *Civilt försvar* minskas med 17 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Enligt riksdagens beslut har Krisberedskapsmyndigheten inrättats den 1 juli 2002 (prop. 2001/02:158, bet. 2001/02:FöU10, rskr. 2001/02:261). Anslaget 6:19 *Krisberedskapsmyndigheten* behöver ökas med 3 500 000 kronor eftersom myndigheten tagit över utgifter för lokaler på Liljeholmen från Överstyrelsen för civil beredskap. Anslaget 6:3

Funktionen Civil ledning minskas med motsvarande belopp.

Utgifter på 4 000 000 kronor för informationsverksamhet, som hittills beräknats under anslaget 6:21 *Civilt försvar*, avser förvaltningsuppgifter som utförs av Krisberedskapsmyndigheten och som därför i fortsättningen skall beräknas under anslaget 6:19 *Krisberedskapsmyndigheten*.

Sammantaget bör alltså anslaget 6:19 *Krisberedskapsmyndigheten* ökas med 7 500 000 kronor. Anslaget 6:21 *Civilt försvar* minskas med 17 000 000 kronor för att finansiera ökningen med 4 000 000 kronor av Krisberedskapsmyndighetens anslag och för att finansiera ökningen av anslaget 7:3 *Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.*

7:3 Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 20 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 7:3 *Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.* ökas med 13 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Enligt räddningstjänstlagen (1986:1102) har en kommun vid stora kostnadskrävande räddningsinsatser rätt till viss ersättning från staten för den del av räddningstjänstkostnaderna som överskrider självrisken. Regeringens bedömning är att 33 000 000 kronor kommer att behövas för detta ändamål under 2002. Anslaget 7:3 *Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.* behöver därför ökas med 13 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 6:21 *Civilt försvar* minskas med motsvarande belopp.

9.2.6 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

12:2 Mottagande av asylsökande

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 212 364 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:2 *Mottagande av asylsökande* ökas med 600 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Inströmningen av asylsökande har ökat bl.a. till följd av Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet och en markant ökning av antalet asylsökande från Irak. Sammantaget har detta medfört att fler personer än beräknat tas emot i Migrationsverkets mottagandesystem. Anslagna medel räcker inte för att ta emot det nu beräknade antalet asylsökande. Anslaget 12:2 *Mottagande av asylsökande* behöver därför ökas med 600 000 000 kronor.

12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 97 028 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 12:5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* ökas med 35 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet asylsökande har ökat och därmed också utgifterna för offentligt biträde i utlänningsärenden. Anslaget 12:5 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* behöver därför ökas med 35 000 000 kronor.

9.2.7 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

13:1 Sjukvårdsförmåner m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 179 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 13:1 *Sjukvårdsförmåner m.m.* ökas med 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Från anslaget 13:1 *Sjukvårdsförmåner m.m.* betalas bl.a. utgifter för vård som svenska turister fått i andra EU-länder och vård av svenska pensionärer bosatta i andra EU-länder samt ersättning till landstingen för s.k. konventionsvård. Sveriges förpliktelser beträffande mellanstatliga betalningar inom EU på sjukvårdsområdet regleras av EG-regler. Kostnaderna för EU-vård har ökat de senaste åren. För att betalningarna för EU-vård skall ske inom föreskrivna tidsfrister och för att försäkringskassorna skall kunna betala ersättning till landstingen för s.k. konventionsvård behöver anslaget ökas med 300 000 000 kronor.

18:2 Statens institutionsstyrelse

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 671 765 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 18:2 *Statens institutionsstyrelse* ökas med 6 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: När den straffrättsliga påföljden slutna ungdomsvård trädde i kraft 1999 inrättades tio vårdplatser. Denna påföljd har emellertid fått betydligt större tillämpning än vad som förutsågs. Statens institutionsstyrelse (SiS) bedöms komma att behöva disponera drygt 70 platser i slutna ungdomsvård. Även efterfrågan på platser vid de särskilda ungdomshemmen har ökat och köer förekommer. SiS har under senare år successivt tillförts medel för finansiering av ett ökat antal platser i ungdomsvård. Regeringen anser att anslaget 18:2 *Statens institutionsstyrelse* behöver ökas med 6 000 000 kronor för att tillgodose behovet av platser i slutna ungdomsvård.

Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:2 *Säkerhetspolisen* minskas med motsvarande belopp.

9.2.8 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

19:1 Sjukpenning och rehabilitering, m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 48 205 022 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökas med 2 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Sjukfrånvaron fortsätter att öka vilket får till följd att utgifterna för sjukpenning ökar. De medel som hittills har anvisats för 2002 bedöms vara otillräckliga. Anslaget 19:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* behöver därför ökas med 2 000 000 000 kronor.

19:2 Förtidspensioner

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 47 838 490 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 19:2 *Förtidspensioner* ökas med 2 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Som en följd av att antalet långtidssjukskrivna ökat kraftigt under de senaste åren fortsätter antalet förtidspensionärer att öka. Det medför att utgifterna för förtidspension ökar. De medel som anvisats för 2002 bedöms vara otillräckliga. Anslaget 19:2 *Förtidspensioner* behöver därför ökas med 2 000 000 000 kronor.

19:3 Handikappersättning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 098 465 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 19:3 *Handikappersättning* ökas med 58 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Tidigare år har retroaktiva utbetalningar av handikappersättning beräknats med en schablon. Vid årsskiftet förändrades bokföringsrutinerna så att dessa utbetalningar bokförs med korrekta belopp. Det har resulterat i högre utfall. Den totala utgiften för staten blir inte större utan förändringen innebär en omfördelning av utgifter från folkpensionsförmåner till handikappersättning. Anslaget 19:3 *Handikappersättning* bör därför ökas med 58 000 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom uppförda anslaget 20:1 *Ålderspensioner* minskas med 58 000 000 kronor.

19:5 Kostnader för sysselsättning av vissa förtidspensionärer

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 19:5 *Kostnader för sysselsättning av vissa förtidspensionärer* ökas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Ersättning betalas till arbetsgivare som anställer personer som uppstår tre fjärdedels förtidspension eller sjukbidrag och som står till arbetsmarknadens förfogande med resterande arbetsförmåga. Utgifterna för detta ekonomiska stöd beror på faktureringsrutiner, retroaktiva utbetalningar och på en ökning av antalet förtidspensionärer som får sysselsättning. De medel som anvisades i statsbudgeten bedöms vara otillräckliga. Anslaget 19:5 *Kostnader för sysselsättning av vissa förtidspensionärer* behöver därför ökas med 3 000 000 kronor.

9.2.9 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

20:1 Ålderspensioner

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 9 579 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 20:1 *Ålderspensioner* minskas med 58 000 000 kronor

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp uppförda anslaget 19:3 *Handikappersättning*, som följd av en teknisk justering mellan utgifter för folkpensionsförmåner och handikappersättning, bör anslaget 20:1 *Ålderspensioner* minskas med 58 000 000 kronor.

9.2.10 Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag om 36 023 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minskas med 100 000 000 kronor.

Skälen till regeringens förslag: Den högsta dagpenningen och grundbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen höjdes den 1 juli 2002. Höjningen påverkar även stödnivåerna inom vuxenstudiestödet där medelsbehovet beräknas öka med 100 000 000 kronor. Regeringen anser att anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* bör minskas med 100 000 000 kronor för att finansiera en ökning av det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.*

22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag om 4 682 582 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* minskas med 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid uppförda anslaget 28:36 *Filmstöd* bör anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* minskas med 30 000 000 kronor.

22:11 Bidrag till lönegarantiersättning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 358 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 22:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* ökas med 838 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet konkurser och det genomsnittliga antalet anställda vid konkursföretag har under första halvåret 2002 varit högre än förväntat. Ersättningsnivåerna per person har också stigit kraftigt. Regeringen bedömer att utgifterna för lönegarantiersättning kommer att överstiga anvisade medel. Anslaget 23:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* behöver därför ökas med 838 300 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med 838 300 000 kronor.

9.2.11 Utgiftsområde 14 Arbetsliv

23:1 Arbetsmiljöverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 561 461 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2002 för ramanslaget 23:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 18 550 000 kronor under 2003.

Skälen för regeringens förslag: Utfästelser om bidrag för regional skyddsombudsverksamhet lämnas till arbetsmarknadens parter. Slutbetalningen för 2002 års verksamhet sker först under 2003, när de organisationer som har fått löften om bidrag har lämnat en ekonomisk redogörelse för verksamheten. Ett bemyndigande behövs för att detta åtagande skall kunna göras.

23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 46 000 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2002 för anslaget 23:3 *Särskilda utbildningsinsatser m.m.* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 34 200 000 kronor under 2003.

Skälen för regeringens förslag: Utfästelser om bidrag lämnas till arbetsmarknadens parter för funktionsutbildning, styrelserepresentantutbildning och allmänna informationsinsatser inom arbetslivsområdet samt EU-bevakning. Slutbetalningen för 2002 års verksamhet sker först under 2003, när de organisationer som har fått löften om bidrag har lämnat en ekonomisk redogörelse för verksamheten. Ett bemyndigande behövs för att detta åtagande skall kunna göras.

9.2.12 Utgiftsområde 15 Studiestöd

25:2 Studiemedel m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 11 328 520 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med 837 940 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Fler poliser behöver rekryteras och detta kräver att polisutbildningen byggs ut. Polisutbildningen i Umeå utökas därför med 24 platser under hösten 2002. Studiestödskostnaden för denna ökning beräknas uppgå till 360 000 kronor för 2002. Anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* behöver därför ökas med detta belopp. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:1 *Polisorganisationen* minskas med 360 000 kronor.

Anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* skall också minskas med 838 300 000 kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad uppförda anslaget 22:11 *Bidrag till lönegarantiersättning*. Sammantaget skall därmed anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* minskas med 837 940 000 kronor.

25:4 Vuxenstudiestöd m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 432 664 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* ökas med 85 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den högsta dagpenningen och grundbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen höjdes den 1 juli 2002. Dessa höjningar påverkar även stödnivåerna för vissa vuxenstudiestöd. Studiestödskostnaden för 2002 beräknas öka med 100 000 000 kronor. Anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* bör därför ökas med detta belopp.

Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknadspolitik uppförda anslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minskas med 100 000 000 kronor.

Anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* skall dock minskas med 15 000 000 kronor för att

finansiera en ökning av anslaget 25:8 *Bidrag till vissa organisationer m.m.*

Sammantaget skall därmed anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* ökas med 85 000 000 kronor.

25:8 Bidrag till vissa organisationer m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 40 241 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 25:8 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* ökas med 15 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Antalet studerande som har ansökt om bidrag vid korttidsstudier har ökat så kraftigt att anvisade medel inte bedöms räcka. Anslaget 25:8 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* bör därför ökas med 15 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* minskas med motsvarande belopp.

9.2.13 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

25:24 Göteborgs universitet: Grundutbildning

25:30 Linköpings universitet: Grundutbildning

25:34 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning

25:38 Karlstads universitet: Grundutbildning

25:40 Växjö universitet: Grundutbildning

25:42 Örebro universitet: Grundutbildning

25:44 Mitthögskolan: Grundutbildning

25:46 Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning

25:48 Malmö högskola: Grundutbildning

25:50 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning

25:56 Högskolan i Borås: Grundutbildning

25:60 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning**25:68 Lärarhögskolan i Stockholm:
Grundutbildning****25:70 Södertörns högskola: Grundutbildning****25:72 Enskilda utbildningsanordnare på
högskoleområdet m.m.**

I statsbudgeten för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda ramanslag på sammanlagt 8 567 502 000 kronor.

Regeringens förslag: De i tabell 9.1 uppräknade anslagen ökas respektive minskas med de belopp som anges.

Skälen för regeringens förslag: I syfte att åstadkomma ett bättre utnyttjande av utbildningsplatser inom högskolornas grundutbildning bör en omfördelning göras av platser och anvisade medel. Utbildningsvolymerna vid Göteborgs universitet, Örebro universitet, Högskolan i Kalmar, Högskolan i Halmstad och Stiftelsen Högskolan i Jönköping föreslås öka genom att lärosätena ges utökade takbelopp. Högskolan i Borås föreslås erhålla ett ökat takbelopp för att möjliggöra åtgärder för att ge invandrade akademiker ökade möjligheter till att komplettera tidigare utbildning och för att underlätta inträdet på den svenska arbetsmarknaden. Sammanlagt uppgår dessa ökningarna till 80 490 000 kronor.

I budgetpropositionen för 2002 föreslog regeringen ett omfattande utbildningsprogram för obehöriga lärare (särskilda lärarutbildningar, SÄL II). Programmet skall pågå fram till 2006 och ge utrymme för 4 000 lärare att komplettera sin utbildning till en lärarexamen. För SÄL II angavs särskilt att bl. a. modersmållärare och specialpedagoger skulle utbildas. Behovet av såväl modersmållärare som lärare i svenska som andra språk är dock mer omfattande än det som kan hanteras inom ramen för SÄL II. Vid Lärarhögskolan i Stockholm finns Nationellt centrum för invandrare och svenska som andra språk. Detta centrum har utvecklat en kompetens som kan tjäna som stöd för de lärosäten som utbildar i svenska som andra språk. Regeringen föreslår att vissa lärosäten ges möjlighet att genom ett utökat uppdrag satsa på att utbilda modersmåls-

lärare, lärare i svenska som andra språk i samverkan med nämnda Centrum samt specialpedagoger. Sammantaget uppgår satsningen till 66 610 000 kronor.

För att finansiera dessa ökningarna minskas antalet platser och anvisade medel för andra lärosäten med 147 100 000 kronor.

Tabell 9.1 Omfördelning av högskoleplatser*Kronor*

	Ökning av anslag
25:24 Göteborgs universitet: Grundutbildning	23 007 000
25:30 Linköpings universitet: Grundutbildning	572 000
25:42 Örebro universitet: Grund- utbildning	30 689 000
25:48 Malmö högskola: Grund- utbildning	18 004 000
25:50 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	20 000 000
25:56 Högskolan i Borås: Grund- utbildning	3 500 000
25:60 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	20 000 000
25:68 Lärarhögskolan i Stock- holm: Grundutbildning	26 328 000
25:72 Enskilda utbildningsan- ordnare på högskoleområdet m.m.: Stiftelsen Högskolan i Jönköping	5 000 000
Summa	147 100 000
	Minskning av anslag
25:34 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	41 700 000
25:38 Karlstads universitet: Grundutbildning	7 500 000
25:40 Växjö universitet: Grund- utbildning	7 500 000
25:44 Mitthögskolan: Grund- utbildning	40 000 000
25:46 Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning	38 000 000
25:70 Södertörns högskola: Grundutbildning	12 400 000
Summa	147 100 000

Ekonomisk förpliktelse utfärdad av Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda staten ekonomisk förpliktelse till förmån för Fysikhuset Stockholm KB intill ett belopp av 1 700 000 000 kronor där åtagandet får ha en löptid längst till och med den 1 december 2025.

Anslagen 25:27 *Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning* och 25:35 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning* får även användas för att betala en avgift till Riksgäldskontoret som utgör ersättning för den finansiella risk och övriga kostnader som är förknippade med detta åtagande.

Skälen för regeringens förslag: Riksrevisionsverket har vid granskning av årsredovisningarna för Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet i en särskild rapport uppmärksammat att lärosätena i avtal - som reglerar uppförande och förhyrning av lokaler för Stockholms centrum för fysik, astronomi och bioteknik - iklätt staten vissa långsiktiga ekonomiska förpliktelser.

Riksgäldskontoret har granskat en i sammanhanget utfärdad handling betecknad garantiförbindelse, enligt vilken lärosätena för svenska staten såsom för egen skuld bl.a. garanterar sina skyldigheter enligt ingånget hyresavtal med Fysikhuset Stockholm KB. Enligt Riksgäldskontoret utgör den utfärdade handlingen en ekonomisk förpliktelse som enligt regeringsformen och lagen (1996:1059) om statsbudgeten förutsätter riksdagens bemyndigande. För ett sådant åtagande skall förmånstagaren betala en avgift som täcker statens finansiella risk och övriga kostnader för åtagandet.

Regeringen konstaterar med förvåning att lärosätena har träffat avtal som medför ekonomiska förpliktelser utan att ha haft rätt till detta. Handlandet är oacceptabelt. I den uppkomna situationen anser regeringen att denna ekonomiska förpliktelse måste hanteras på ett korrekt sätt.

Regeringen inhämtar därför nu i efterhand från riksdagen ett bemyndigande att ikläda staten en ekonomisk förpliktelse till förmån för Fysikhuset Stockholm KB på högst 1 700 000 000 kronor.

Regeringen begär dessutom riksdagens godkännande av att anslagen 25:27 *Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning* och 25:35 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning* får användas för att täcka kostnaden för den finansiella risken och övriga kostnader för detta åtagande.

Regeringen avser att uppdra åt Riksgäldskontoret att administrera åtagandet och att beräkna dess kostnader för staten. De berörda anslagen kommer sedan att belastas med den avgift som skall betalas till Riksgäldskontorets garanti-verksamhet.

9.2.14 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

27:1 Statens biografbyrå

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 9 363 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 27:1 *Statens biografbyrå* minskas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera höjningen av de under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslagen 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* samt 27:5 *Granskningsnämnden för radio och TV* minskas anslaget 27:1 *Statens biografbyrå* med 500 000 kronor.

28:36 Filmstöd

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 209 738 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 28:36 *Filmstöd* ökas med 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Svensk film har haft stora framgångar under senare år, vilket skapat ett finansieringsproblem för filmbranschen. Ytterst få filmer kan produceras utan

filmstöd och när många filmer är framgångsrika tar de tillgängliga medlen slut snabbare. Problemet gäller särskilt det publikrelaterade stödet i 2000 års filmavtal, men drabbar även andra former av produktionsstöd till svensk film. Från såväl kultur- som näringspolitiska utgångspunkter är det viktigt att det årligen kan produceras mellan 20-25 svenska långfilmer. Utan resurstillskott skulle en situation uppstå som riskerar att leda till att filmproduktionen kraftigt minskar. Regeringen anser därför att anslaget 28:36 *Filmstöd* bör ökas med 30 000 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad uppförda anslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader* minskas med motsvarande belopp.

9.2.15 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

31:11 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 105 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 31:11 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet* minskas med 80 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Efterfrågan på bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet har varit lägre än vad regeringen beräknat (se utgiftsområde 18 avsnitt 4.8.11) och anslaget 31:11 *Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet* kan minskas med 80 000 000 kronor.

32:1 Länsstyrelserna m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 966 812 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 884 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 31:3 *Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader* minskas med 700 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den pågående försöksverksamheten med vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län innebär bl.a. att skogsvårdsstyrelsen har inordnats i länsstyrelsen t.o.m. 2006. Med anledning av att arbetet med miljökvalitetsmålet Levande skogar därmed skall utföras av Länsstyrelsen i Gotlands län, ökas anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* med 184 000 kronor.

Landshövdingen i Stockholms län har i uppdrag att överlägga med kommunerna i Stockholms län och andra relevanta parter om möjliga åtgärder för att skapa förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande i länet. Arbetet finansieras delvis med anslaget för länsstyrelserna. Ytterligare medel behöver dock tillföras för att uppdraget skall kunna fullföljas. Regeringen anser att anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* bör ökas med 700 000 kronor.

Finansiering av ökningarna sker genom att anslaget 31:3 *Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader* minskas med 700 000 kronor samt genom att det under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar uppförda anslaget 41:1 *Skogsvårdsorganisationen* minskas med 184 000 kronor.

9.2.16 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

34:4 Sanering och återställning av förorenade områden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 418 746 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med 21 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 34:4 *Sanering och återställning av förorenade områden minskas* med 21 000 000 kronor för att finansiera en ökning av det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* Finansieringsåtgärden bedöms inte påverka sanerings- och återställningsverksamheten för innevarande år.

34:9 Statens strålskyddsinstitut

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 100 923 000 kronor. Något bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser har inte lämnats.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2002 för ramanslaget 34:9 *Statens strålskyddsinstitut* ingå ekonomiska förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2003, högst 7 000 000 kronor under 2004 och högst 4 000 000 kronor under 2005.

Skälen för regeringens förslag: Statens strålskyddsinstitut finansierar grundläggande och tillsynsrelaterad strålskyddsforskning. För att förbättra förutsättningarna för planering och genomförande av strålskyddsforskningen är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som medför utgifter på högst 10 000 000 kronor under 2003, högst 7 000 000 kronor under 2004 och högst 4 000 000 kronor under 2005.

9.2.17 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

36:2 Vaghållning och statsbidrag

Regeringens förslag: Regeringen får låta Vägverket ta upp lån om högst 785 000 000 kronor i Riksgäldskontoret för byggandet av Svinesundsbron.

Skälen för regeringens förslag: Svinesundsbroprojektet är planerat som ett gemensamt, norskt-svenskt, avgiftsfinansierat broprojekt. Enligt väglagen har regeringen rätt att besluta om föreskrifter för vägavgifter för nya vägar. Avgiften kommer att bli 100 kronor för tunga fordon och 20 kronor för personbilar. Den slutliga utformningen av rabattsystem för pendlare är inte klart och kommer att fastställas först efter överläggningar med den norska staten.

Regeringen bör få låta Vägverket ta upp lån på högst 785 miljoner kronor i Riksgäldskontoret för byggandet av bron.

Lånet kommer att återbetalas under 20 år, i första hand med framtida vägavgifter och i andra hand med medel från anslaget 36:2 *Vaghållning och statsbidrag*.

36:5 Ersättning till Statens järnvägar för kostnader i samband med utdelning från AB Swedcarrier, m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 25 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 36:5 *Ersättning till Statens järnvägar för kostnader i samband med utdelning från AB Swedcarrier, m.m.* får även användas för att betala den av Riksgäldskontoret beräknade riskavspeglande avgift som avser statens leasingåtaganden till förmån för Scandlines.

Skälen för regeringens förslag: Affärsverket statens järnvägars investeringar har i stor utsträckning finansierats genom s.k. cross-border leasing där en utländsk investerare har förvärvat rullande material från Statens järnvägar för att därefter hyra tillbaka utrustningen till företaget. Sedan 1996 har leasingportföljen kompletterats med leaseholdtransaktioner där Statens järnvägar överlåtit nyttjanderätten till sin utrustning till en utländsk investerare som hyrt tillbaka utrustningen till företaget. Det totala betalningsåtagandet för samtliga leasingkontrakt uppgick vid slutet av 2001 till 9 558 miljoner kronor.

Vid bolagiseringen av Affärsverket statens järnvägar har det av formella och ekonomiska skäl inte varit möjligt eller lämpligt att föra över all egendom, personal och administration till de

nya bolagen. Till de åtaganden som hanteras av restaffärsverket under en övergångsperiod hör leasing- och leaseholdåtaganden. Den egendom som dessa åtaganden avser hyrs under övergångsperioden ut till tre bolag, nämligen SJ AB, GreenCargo AB och Scandlines AB, medan betalningsförpliktelse kvarstår i staten. I budgetproposition för 2002 (utgiftsområde 22 avsnitt 6.8.4) angav regeringen att SJ:s leasing- och leaseholdåtaganden i denna mening garanteras av staten genom Riksgäldskontoret. För detta skall av respektive berört bolag tas ut en avgift som fastställs av Riksgäldskontoret.

Regeringen bedömer att den riskavspeglande avgift som avser statens åtaganden gentemot Scandlines AB inte bör belasta bolaget då detta sålts. Avgiften bör istället belasta anslaget 36:5 *Ersättning till Statens järnvägar för kostnader i samband med utdelning från AB Swedcarrier, m.m.*

36:8 Ersättning till viss kanaltrafik m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 66 760 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 36:8 *Ersättning till viss kanaltrafik m.m.* ökas med 4 400 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat (prop. 2000/01:88, bet. 2000/01:JuU24, rskr. 2000/01:223) att Sjöfartsverket skall vara registermyndighet för sjöfartsregistret i stället för Stockholms tingsrätt. Lagen trädde i kraft den 1 december 2001. Regeringen anser att Sjöfartsverket behöver medel för att driva registret. Anslaget 36:8 *Ersättning till viss kanaltrafik m.m.* bör därför ökas med 4 400 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet uppförda anslaget 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* minskas med motsvarande belopp.

37:5 Informationsteknik: Telekommunikation m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 19 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 37:5 *Informationsteknik: Telekommunikation m.m.* minskas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 37:5 *Informationsteknik: Telekommunikation m.m.* minskas med 500 000 kronor för att finansiera ökade utgifter på det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi.*

9.2.18 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och kollektiv forskning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 232 362 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 230 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2002 för ramanslaget 26:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och kollektiv forskning* besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 215 000 000 kronor under 2003, högst 115 000 000 kronor under 2004 och högst 20 000 000 kronor under 2005.

Skälen för regeringens förslag: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) inrättades den 1 januari 2001 efter omorganisation av de forskningsfinansierande myndigheterna. Formas stödjer långsiktiga forskningsprojekt som löper under flera år. I samband med omorganisationen har vissa rutiner för utbetalningar av forskningsmedel ändrats. Den bemyndiganderam om högst 230 000 000 kronor som erhållits har därvid visat sig otillräcklig och bör höjas med 120 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2002 för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtagan-

den medför utgifter på högst 215 000 000 kronor under 2003, högst 115 000 000 kronor under 2004 och högst 20 000 000 kronor under 2005.

41:1 Skogsvårdsorganisationen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 290 944 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 41:1 *Skogsvårdsorganisationen* minskas med 184 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget 41:1 *Skogsvårdsorganisationen* minskas med 184 000 kronor för att finansiera en ökning av anslaget 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande.

43:5 Arealersättning och djurbidrag m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 907 400 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:5 *Arealersättning och djurbidrag m.m.* ökas med 4 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utbetalning av arealersättning kan ske under perioden 16 oktober – 31 januari. År 2001 tog riksdagen initiativ till att tidigarelägga utbetalningarna av arealersättning från början av 2002 till slutet av 2001 i syfte att skapa ökad finansiell handlingsfrihet.

Eftersom utgiftstrycket under 2003 bedöms bli betydande och ett visst utrymme finns under utgiftstaket för 2002 anser regeringen att utbetalningarna för arealersättning, som var planerade att ske i början av 2003, i stället bör genomföras i slutet av 2002. För att även i år göra dessa utbetalningar möjliga anser regeringen att anslaget 43:5 *Arealersättning och djurbidrag m.m.* bör ökas med 4 000 000 000 kronor.

43:12 Statens livsmedelsverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 126 759 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 43:12 *Statens livsmedelsverk* ökas med 3 194 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 43:16 *Åtgärder inom livsmedelsområdet* minskas med 1 194 000 kronor och genom att anslaget 44:3 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* minskas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Justitiekanslern tillerkände den 28 juni 2002 Vinhuset Bibendum AB ett skadestånd av staten med 3 055 002 kronor samt ersättning för ombudsarvode med 138 500 kronor. Justitieombudsmannen uppdrog åt Statens livsmedelsverk att ombesörja att ersättningen betalas ut till bolaget. Regeringen anser att anslaget 43:12 *Statens livsmedelsverk* bör höjas med 3 194 000 kronor så att Livsmedelsverkets kostnad för skadeståndet täcks. Finansiering sker genom att anslaget 43:16 *Åtgärder inom livsmedelsområdet* och anslaget 44:3 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* minskas med 1 194 000 kronor respektive 2 000 000 kronor.

Bakgrunden till skadeståndet är en brist i genomförandet av ett EG-direktiv om färgämnen i samband med Sveriges medlemskap i EU. Regeringen beslutade den 2 november 1995 att anmäla undantag från dessa bestämmelser gällande bl.a. azofärgämnen. Europeiska kommissionen beslutade den 21 december 1998 att inte bekräfta de nationella svenska bestämmelserna. Som ett resultat av detta konstaterade regeringen i ett beslut den 18 mars 1999 att Sverige inte längre kunde upprätthålla särskilda nationella bestämmelser för bl.a. azofärgämnen och att det ankom på Statens livsmedelsverk att anpassa sina föreskrifter i enlighet med detta.

44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 203 000 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande

att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 3 070 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2002 för ramanslaget 44:1 *Åtgärder för landsbygdens struktur och miljö* besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 1 220 000 000 kronor under 2003, högst 940 000 000 kronor under 2004, högst 890 000 000 kronor under 2005, högst 460 000 000 kronor under 2006, högst 25 000 000 kronor under 2007 och högst 30 000 000 kronor 2008 och därefter.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har bemyndigat regeringen att godkänna stöd som innebär utgifter på högst 3 070 000 000 kronor efter 2002. Bemyndigandet behöver höjas med totalt 495 000 000 kronor till följd av att utbetalning av betesmarksstöd flyttats från december 2002 till 2003. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2002 för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på sammanlagt högst 3 565 000 000 kronor fördelade på högst 1 220 000 000 kronor under 2003, högst 940 000 000 kronor under 2004, högst 890 000 000 kronor under 2005, högst 460 000 000 kronor under 2006, högst 25 000 000 kronor under 2007 och högst 30 000 000 kronor 2008 och därefter.

44:2 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 529 469 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att ingå ekonomiska förpliktelser på högst 3 390 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2002 för ramanslaget 44:2 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens struktur och miljö* besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 1 300 000 000 kronor under 2003, högst 1 100 000 000 kronor under 2004, högst 1 050 000 000 kronor under 2005, högst 490 000 000 kronor under 2006, högst 25 000 000 kronor under 2007 och högst 30 000 000 kronor 2008 och därefter.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har bemyndigat regeringen att godkänna stöd som innebär utgifter på högst 3 390 000 000 kronor efter 2002. Bemyndigandet behöver höjas med totalt 605 000 000 kronor till följd av att utbetalning av betesmarksstöd flyttats från december 2002 till 2003. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2002 för detta ändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på sammanlagt högst 3 995 000 000 kronor fördelade på högst 1 300 000 000 kronor under 2003, högst 1 100 000 000 kronor under 2004, högst 1 050 000 000 kronor under 2005, högst 490 000 000 kronor under 2006, högst 25 000 000 kronor 2007 och högst 30 000 000 kronor 2008 och därefter.

9.2.19 Utgiftsområde 24 Näringsliv

38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 228 497 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 38:1 *Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader* ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader* minskas med 4 000 000 kronor.

Skälen för regeringens bedömning: Verket för näringslivsutveckling bildades 2001 och består av delar av NUTEK:s tidigare verksamhet. Omorganisationen har medfört kostnader bl.a. i samband med personalminskningar. Myndigheten har därför varit tvungen att utnyttja anslagskrediten. För att myndigheten inte skall behöva inleda verksamheten med använd anslagskredit av detta skäl bör anslaget 38:1 *Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader* ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader* minskas med 4 000 000 kronor.

38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 24 647 000 kr.

Regeringens förslag: Anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.* ökas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den Europeiska kommissionens förslag till Mätinstrumentdirektiv (MID) väntas bli beslutat under innevarande år. Införlivandet av direktivet i svensk lagstiftning medför att SWEDAC kommer att få ett utökat ansvar för legala mätinstrument som andra myndigheter f.n. ansvarar för. Som exempel på sådana instrument kan nämnas vattenmätare, taxametrar, bränslemätare, elmätare etc. Anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi* behöver därför förstärkas med 500 000 kronor för att täcka SWEDAC:s ökade kostnader. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda anslaget 37:5 *Informationsteknik: Telekommunikation m.m.* minskas med motsvarande belopp.

38:14 Rymdverksamhet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 503 237 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* ökas med 15 000 000 kronor.

Anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I statsbudgeten för 2002 minskades anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* med 15 000 000 kronor för att finansiera en ökning av anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* i samband med statliga lån och garantier till svensk industri. Eftersom några avtal om statliga lån eller garantier ännu inte har träffats anser regeringen att 15 000 000 kronor skall återföras till anslaget 38:14 *Rymdverksamhet*. Medlen avses användas för deltagande i samarbetet inom European Space Agency (ESA). En minskning med 15 000 000 kronor gjordes även av det under utgiftsområde 6 Totalförsvaret uppförda anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*. Även denna minskning skall återföras. Sammantaget skall därför anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* minskas med 30 000 000 kronor.

40:4 Fastighetsmäklarnämnden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 7 896 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 40:4 *Fastighetsmäklarnämnden* ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 40:2 *Konsumentverket* minskas med 1 000 000 kronor

Skälen för regeringens förslag: För att säkerställa att Fastighetsmäklarnämnden kan bedriva en verksamhet som gör att de uppsatta målen nås behöver nämndens resurser ökas. Regeringen anser därför att anslaget 40:4 *Fastighetsmäklarnämnden* bör ökas med 1 000 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget 40:2 *Konsumentverket* minskas med motsvarande belopp. Minskningen kommer inte att påverka Konsumentverkets verksamhet under innevarande år.